RAGIP PA
2418

علوم روحیه

استانبول دارالفنونی : ادبیات فاکولته‌سی نشریاتندن

نومرو
۱

حیات روحیاتی

مؤلفی :
تئودول ریبو

مترجمی :
مصطفی شکیب
استانبول دارالفنونی روحیات مدرسی

نومرو
۲۹۹

استانبول
شهزاده باشی : اوقاف مطبعه‌سی
۱۹۲۷

نوود
۲۹۹

نومرو
١

حسیات روحیاتی

استانبول دارالفنونی : ادبیات فاکولته‌سی نشریاتندن

T. C.
MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI
RAGIP PAŞA KİTAPLIĞI
MÜDÜRLÜĞÜ
Sayı: 2418

حسیات روحیاتی

مؤلفی :
تئودول ریبو

مترجمی :
مصطفی شکیب
استانبول دارالفنونی روحیات مدرسی

استانبول
شهزاده باشی : اوقاف مطبعه‌سی
۱۹۲۷

R-4
2784

ایکنجی جلد

استانبول
اوقاف اسلامیه مطبعه‌سی

مدخل

١

تأثری حیاتك متنوع تظاهرلری آره‌سنده خصوصی قسملرینك تدقیقی بزی عمومی قسملرندن دها زیاده حسیات روحیاتنه نفوذ ایتدیره‌جكدر. بعض ذهنیه‌جیلرك ادعالری كبی بو قسم قیصه‌جه كسیله‌جك ویا شویله سطحی كچیله‌جك ویاخود تماماً چیقاریله‌بیله‌جك بسیط برذیل دكلدر. چونكه بسیط ومركب هیجانلری آیری آیری تدقیق ایتمیوب یالكز عمومی برنظرله اكتفا ایتمك حسیات روحیاتنی كولكه‌ده براقیقدر.

بعضیلری بوقسمك ساده‌جه تصویری برتدقیق اولاجغنی استخفاف ایله اعلام ایتمك ایستیورلر. فقط مسئله‌یی تدقیق ایچون تصویردن باشقه اصول بولامایجه بوكا مراجعت ایتمك سكوتدن البته دها خیرلیدر. بوكونه كلینجه‌یه قادار حسیاته تطبیق ایدیلان تجربیب پك دار حدودلره منحصر قالدیغی كبی مشاهده‌نك معطالرینی تأكیددن فضله برشیئه‌ده یارامادی. بناءً علیه ینه عینی غایه‌یه یعنی حسیاتك ایضاحاتنه كیتمك اوزره وجهه‌مزی دكیشدیره‌لم وبوكا عائد حقیقتلری تجربیدن باشقه واسطه‌لرده آرایالم. مثلا آنتروپولوژی، عرف وعادت صنعت ودین تاریخلریله علملری قاریشدیره‌لم. بونلرده بولاجغمز معلومات ووثیقه‌لر فیزیولوژینك ویره‌جكی شیلردن هرحالده دها زنكین اولاجقدر. روحی حقیقتلرك آنجق لابوراتوارلرده كشف اولونه‌بیله‌جكنه دائر بعضیلرنده صارصیلماز برقناعت واردر. فقط بونلر تقدیر ایتملی كه حسیاتك زمان ومكانده، عصرلر وعرقلرده‌كی تكامللری بیكلرجه سنه ومیلیونلرجه انسانلرك ایچنده حصول بولمش برلابوراتواردر وبونلرك حجت ماهیتنده‌كی قیمتلری استخفاف اولونه‌جق كبی دكلدر. بونلرك اهمالی روحیات ایچون تلافی اولونماز برضیاعدر.

اوزون برزماندنبری تفحص درونی ایچنده محبوس قالمش، حیات علملرندن آیری یاشامش روحیاتجیلر بوخط حركتی غریب وفائده‌سز بولورلر. حال بوكه روحی حیاتك

كوكارى حياتيانده ايسه داللرى اجتماعى حادثه‌لرده‌در . برعلم تحرى ساحه‌سنى نه قادار دارالتيرسه اوقادار ضرر ايده‌ر . عكسنده افراط ، تحديددن هرحالده دهاخيرليدر . [١]

مادام‌كه سافل ، عالى ، ابتدائى ومشتق بوتون حسيات شكللرينى كوزدن كچيره‌جك وانكشافنك متوالى صفحه‌لرينى قيدايله استحاله‌لرينى تعقيب‌ايده‌جكز؛ اوحالده موضوعمزه حاكم اولان شومسأله قارشيسنده‌يز : عجبا حسياتى تكامل ايتديره‌ن سببلر نه‌لردر ؟

بو مسأله‌يه واضح ومشخص بر شكل ويرمك ايچون آنتروپولوژى عالملرينك برچوق فرضيه وتخمينلرله احياءً وجوده كتيردكلرى ابتدائى انسانى أله آلالم . بونلردن بعضيلرينك تصوير ايتدكلرى كبى ابتدائى انسان ايستر يرتيجى بر حيوان ، ايستر قوتسز ، چيپلاق ، سلاحلرينى نهر كنارلرندن طوپلانمش چاقيل طاشلرندن ياپان ، قوت لايموتله ياشايان ، آردى آراسى كله‌ن تهلكه‌لره قارشى طاش قوغوقلرنده بارينان برمخلوق اولسون ؛ محقق اولان شوكه بومخلوق بريوزده هنوز آجينه‌جق بر وضعيته‌ده‌در . عجبا بو ابتدائى انسان بوكونكى اخلاقى واجتماعى حريته ناصل واصل اولدى ؟ حيوانى چيفلشمه‌دن شواليه عشقنه ناصل كچدى ؟ اك قابا بر بت‌پرستلكدن اك درين دينى وميستيك مه‌تافيزيكه ناصيل انتقال‌ايتدى ؟ ايلك طاش دورينك رسملرندن بديعى حسياتك بوكونكى انجه‌لكلرينه ناصيل كلدى ؟ بك داروصاف تحسسدن حسى‌علم عشقنه ناصيل يوكسلدى؟ او ابتدائيلكدن بوكونكى تكامله ناصيل كچدى ؟ يكى حسلرك شيب سودى كبى دوغامامه‌جغى ميدانده . بونلر آنجق اوزون بر استحاله وروحى بر تكاملك محصولى اولابيلير . عجبا بوتكامل ناصيل اولدى وبونلرى ياپديران سببلر نه‌لردر ؟

بونلر ايكى‌يه ارجاع اولونه‌بيلير :

(١) اك اصلى سبب ذكانك انكشافى ؛

---

[١] (لەيد : Ladd) ، « تصويرى وايضاحى روحيات » نام اثرينك (١٦٢-١٦٤) نجى صحيفه‌لرنده بوعصرك صوك نصفى أثناسنده حسيات روحياتنى بر پارچه جانلانديران سببلر آراسنده شونلرى ذكر ايده‌ر : «١» تكامل نظريه‌سى ؛ چونكه تأثرى حادثه‌لر اساسى ودائميدر ؛ انسانلر بربرلرندن فكر وتفكرلريله دها چوق آيريلوب اشتها ، هيجان واحتراصلريله اوقادار آيريلمازلر ؛ ينه تكامل نظريه‌سنه كوره اك يوكسك حسلرك كوكنده دائما انسياقى بر تمايل واردر ؛ (٢) (ژان ژاق روصو) ايله باشلايوب « يكى رومان وواغنه‌ركارى بر موسيقى ايله كيتدكجه قوتله‌نن » وروحيانجيلرى تحليله سوق ايده‌ن ادبى وبديعى حركتلر . - بونلره بسيط ويا معضل هيجان عنصرلرينك اويناديغى مهم رولى كوستره‌ن معاصر اجتماعى تدقيقلرى‌ده علاوه ايتمك لازمدر .

(٢) برچوق مؤلفلر طرفندن كوستريلن ايكنجى سبب‌ده وراثتدر . يالكز بونك تأثيرى اولكندن دهاشبهه‌لى ودها محدوددر .

بونلرى صيراسيله تفصيل ايده‌لم :

١ : — ايلك سبب فوق‌العاده مهم اولمه‌سنه رغماً اوزرنده دوروملايه‌جقدر ؛ چونكه بويله كوچوك برمدخلده مطلوب وجهله توضيح ايديله‌ميه‌جك كيبدر . مجرد وعمومى فكرلرى ادراك ايتمكله كماله‌كلن ذكا بونقطه‌يه واصل اولمق ايچون احساسلر وادراكلر كبى بسيط معرفت شكللرندن باشلايه‌رق صاعد بر تكامله مشخص تصورلره ؛ دها صوكرا جنسه‌متعلق générique ونهايت منحصراً مفهومى مجردات وتصوراته واصل اولور . فكرلر بومرحله‌لردن كچركن فكرلرك عضويته عكس‌تأثيريله عينى‌زمانده تأثرى حياتده‌ده تغيرلر اولمغه باشلار . ابتدائى انسان حيوان وچوجوق كبى احتياج ، تمايل وسوق طبيعيلرله حركت ايده‌ر وبو حركتلر اكثريا غيرشعورى اولديغى كبى شعورلى اولدقلرى زمانده آنجق خارجى عالم ايله بدنك داخلندن كلن انطباعلره تابع وبونلرك أسيريدر . تحفظ سوق طبيعيسى ديديكمز شى مركب برتعبير اولوب تابع ومتمركز دهابرچوق سوق طبيعه‌لرى جامع واحواله كوره‌كاه تدافعى ، كاه تجاوزى حركتلرى جالبدر . بالفرض قوللك قوهٔعضليه‌سنى آغير برشى قالديرمق ، ضبانجه‌نك تتيكنى چكمك ، وورمق وياقيرمق كبى مختلف صورتلرده استعمال ايده‌بيلديكم كبى تحفظ سوق طبيعيسى‌ده واصل اولونمق ايسته‌نن غايه‌لره كوره تعيين واستعمال‌ايده‌بيليرز . ذهنى عنصرلر اك سافل حيوانلردن اك عاليلرينه قادار يالكز باشنه فعل وعملك اصلا مبدأى اولمايوب آنجق حركتك مسببلرندن بريدر . بسيط ذهنى عنصرلر بسيط هيجانلر ؛ معضل ذهنى عنصرلر معضل هيجانلر توليد ايده‌ر . بناءً عليه هيجانلر يعنى تأثرى حيات ، فكرى حياتك سيرينه تابعدر . هيجانلرى اوزون بويلو آكلاته‌جغمز زمان بونلرك دليل ومثاللرينى‌ده كوره‌جكز . اويونجاغنه صاحب اولوركن ويابونى قايب ايتدكدن صوكرا شدتلى بر حساسيت دويان چوجوغك عظمتلى برطبيعت منظره‌سى قارشيسنده تماماً حسسز قالماسى ذهنى سرمايه‌سنك آزلغندندر . كذا طاغدن اينمش بدوى برآدام مدنى حياتك احتشامنه قارشى هيچ برهيجان دويمايوب بورادە يالكز اوجرا وپيس يرلرله علاقه‌دار اولور . هيچ برشى آكلامادىغى ايچون بوحياتك معظم آبده‌لرينه قارشى نه بر آرزو ، نه برتقدير ، نه‌ده برقيصقانجلق دويار . بومشاهده دها كچن عصرده سياحلر طرفندن نوط ايدلمش وبالآخره برچوق مدققلرده بونى تأييد ايتمشدر .

٢ : — هيجان وحسلرك تكاملنده وراثی خصوصی ومستقل برسبب كبی قبول ايتمك ايجاب ايدەرمی؟ ايشته پك چوق مناقشەلره اوغرامش بردعوا. (داروەن) و (سپەنسەر) ايله معقبلرندن برچوغی حسياتده حاصل اولان بعض اكتسابی تنوع وتحوللرك وراثتله انتقال وبالآخره برعرقده انتقاش وتمضو ايتديكنی قبول ايتمشلردر . مثال اولەرق قورقو ايله خير خواهلق حسلرينی وطبيعت محبتی ايله موسيقی حسنی ... الخ كتيرمشلردر . سوزده مدنيلشمش كورونوب ده بردنبره بدوی ويا قبيلەوی حياته رجوع ايتمش فرد وجمعيتلرك بوحالی بطنلرجه انتقال ايتمەسی ايجاب ايدەن وراثت فقدانه عطف ايديورلر. ينه بوعالملره نظراً اك يوكسك برحرثه صاحب فرد وجمعيتلرده كورولن تخريبكار تمايللر آتاويزم ايله ايضاح اولونور . [١]

ديكر طرفدن اوتوز سنەدنبری غالب اولان رأی، اكتسابی تغيرلرك وراثتله اصلا انتقال ايدەميەجكيدر . (معمافيه بورأيده ضعيفلاميورمی ؟) بو مسئلەنك روحی قسملرينه اك چوق تماس ايدەن (وايسمان) ايله (واللاس) ، اكتسابی تغيرلرك وراثتله انتقال ايدەبيلەجكنك كلياً عليهندەدرلر . — موضوع ايجابی آچيلان وراثت مسئلەسنده وراثته ينه طرفكيرلك ايديورم ديديرتمەمك ايچون هرايكی طرفك رأيلرينی اولديغی كبی نقل ايتدم . روحك فكر واديسنده اكتساب ايتديكی خصوصی تغيرلرك وراثتله انتقال ايتديكنی قطعی بر صورتده كوسترەجك برواقعه اولمامقله برابر مرضی حاللر وبالخاصه اشتها ، تمايل واحتراصلرده انتقال واقع اولديغی اغلب احتمالدر. معلومدركه فيزيولوژيك يعنی عضوی وراثت ، روحی وراثتدن دها محكم ودواملی وعضوی شرائط ايسه تأثری حياته ذهنی حياتدن دها صبقی برصورتده مؤثردر.

وراثتك حسياتك تكاملندەكی تأثيری ، مفرط اولماسی ملحوظ بر احتياط ايله عامل اولمقدن چيقارتيلسه بو خصوصدەكی رولی محيطك تأثيرلريله ، تقليد ، عنعنه ، تربيه كبی ديكر سببلره تحميل ايلەمك ايجاب ايدەجكدر . تك بر انسانك روحنده تحدث ايدەن يكی برهيجانك كنديسنه تماماً يابانجی ومجتنب برمحيطده نەدوام ، نەتزايد ، نەده سرايت ايتمەسنه امكان اولمايەجغی آشكاردر . مثلا هوتانتولر ايچنده بر (بتهووەن) نەاولابيليردی ؟ كذا يام ياملر آراسنده بر (موزار)ی كيم ديكلردی ؟

[١] بو بابده مفصل معلومات آلمق ايستەينلر (ريبو) نك « روحی وراثت Hérédité psychologique » نام أثرينك [كتاب (١) ، فصل (٥) وكتاب (٣) ، فصل (٣) نه مراجعت .]
(Bain) ك « هيجانلر : Les émotions »

فقط محيطك بوتأثيرلری بزی بالواسطه حسياتك تكاملنه خادم اولان ايلك سببه (يعنی ذكانك انكشافنه) ارجاع ايدەر . چونكه محيطدن مقصود اولان عرف وعادت ، عنعنه ومؤسسەلر فكرلردن باشقه برشی دكلدرلر . فكرلردن دوغان وحسلرله مترافق اولان بو مؤسسەلر يكی برتكامل مرحلەسنه عزيمت نقطەسی اولاجق بر طاقم طرز حركتلرك تجسم وتبلر ايتمەلری ديمكدر .

معمافيه بو حكملر تقييدسز قبول اولونمەملی . واقعا ذهنی تكاملك حسی تكاملی سوروكلەمەسنی بر قانون كبی وضع ايتدكسەده بو قاعده مطلق اولمايوب خيلی قيد احتياطلره متحملدر . شويله كه : (١) فكر وحسلرك تكاملی نادراً باش باشه كيدەر . بعض احوالده هيچ برحركت حاصل ايتمكه مقتدر اولامادن ساقط برجنين كبی دوشوب قالان فكرلر پك چوقدر . فكرلرك تأثيری عموميتله چوق زمان صوكرا حس اولونور وبونلرله متناسب حسيات تكاملی دها كيچ اولور . (٢) بعض احوالده ايسه حسياتك تكاملی مقابلی اولان فكرلرك تكاملنه تقدم ايدەر .

فيلسوف برمورخ اولان (Buckle) ، مدنيتك عامللرينی تدقيق ايدەركن فكری واخلاقی ترقيلر اولمق اوزره ايكی اساسلی عامل كوستردكدن صوكرا غايت مهم اولان شو سؤالی صورار : عجبا بو ايكی عاملدن هانكيسی دها مهمدر وهانكيسی ديكرينك تابعيدر ؟ مورخ ، آچيقجه فكری ترقيلری دها مهم بوليور. بورأيك بويوك برقسمنه بن ده اشتراك ايدەرك ويريلن جوابی مشروع بولورم . يالكز مورخده بر فكرك دوغرو اولماسی و واضحاً آكلاشيلمەسی فعل وحركت توليد ايتمەسنه كافی كلەجكی بر فكرك بالذات حس اولمادقجه حس يرينه قائم اولامايەجغی زعم وقناعتی واردر . [١]

ذكا كونك برنده يكی برحقيقت ، اشيانك ماهيتنه مطابق دوغرو بر فكر بولابيلير .

[١] بومسئلەنك مناقشەسنی كورمك ايستەينلر « انكلترەده مدنيت: Civilisation in England » نام اثرك (برنجی جلد) ينك (دردنجی فصل) نه مراجعت ايلەمليدرلر. مؤلف بو بحثك نتيجەسنده « كوبه » دن اقتباس اولونان وپك شايان اعتراض اولان شو فكرده بولونيور: « انسانلره يابيلان ايلك نەقادار بويوك اولورسه اولسون دائماموقتدر. حقيقتلر ايسه بويله اولمايوب أبديدرلر». حالبوكه مؤسسەلر اخلاق حسلرك يكی برحملەسی اولان ابداعی بر جهددن دوغمشلردر . مؤلف ايسه بونی هيچه صاييور . مذكور حكم منحصراً عارفانه بر وجيزه عد اولونەبيلير . بوقسه قيمت شأنيەسی ادعا اولونديغی كبی دكلدر .

فقط قوه‌دن فعله کچمه‌سنی تأمین ایده‌جك حسی بر تمایل وهیجان اولمادقجه تماماً نظری قالیر . ازجمله منصقك بك‌چاوق کشف ایتدیکی فکرلرك قوه‌دن فعله کچه‌مه‌سی ایچون سنه‌لر ، حتی عصرلر ایسته‌مشدر . « اسکی یونانیلرك انسانیت حسلری بارباره قبول ایتدیره‌مه‌ملری بو قوملرك ذکا خصوصنده‌کی کفایتسزلکلرندن دکل طانیه‌مدقلری ملی‌حسلرك انسانیت حسلرینی توقیف ایتمه‌سندندر . حالبوکه خریستیانلق ملی حسیات مانعه‌لرینی فکری بر ملاحظه اعانه‌سیله دکل آنجق پك آتشین ودرین حسیاتك تأثیریله برطرف ایتدی . بالآخره عینی خریستیانلق مسامحه‌سزلق وآفوروزلریله یکی مانعه‌لر احداث ایده‌رك دینك طبیعی انکشافنه مانع اولدی . »[۱] حسیاتك عطالتنه دها تاریخده دها پك چوق مثاللر بولونه‌بیلیر (اسارت تاریخی ... الخ) . حسیات ، دائما حرکتده ودائمی بر استقرارسزلقده بولونور صانیلیرسه‌ده اعتیاد حالنه کچمش بر حساسیت طرزی حقیقت حالده مدهش بر توقیف قدرتیدر وبوخاصه‌سی زمانله آنجق یاواش یاواش زائل اولابیلیر . مناقشه‌لرك قناعتلری اصلا ده کیشدیره‌مه‌دکلری عمومیتله‌سویله‌نیرسه‌ده بوحکم یالکز حالی کوره‌نلر ایچون دوغرو اولوب مناقشه‌لرك یاواش یاواش وزمان ایله قناعتلری ناصیل دکیشدیردکلری میدانده‌در .

فکر وحس تکاملك باش باشه کیده‌مه‌ملرینی ایجاب ایتدیره‌ن دیکر برسبب دها وارکه افاده‌سی برآز متصلفانه اولمقله برابر واضح وصریحدر : فکری تکامل ، تناقض اساسنه تابع اولدیغی حالده حسی تکامل بویله دکلدر . بو تکاملك بالآخره عرض ایدیله‌جك خصوصی ، آیری بر منطقی واردر . تماماً فکری بر مخلوق فرض ایده‌لم . بونك دماغنده تصدیق ایله انکار عینی زمانده موجود اولاماز . چونکه بری دیکرینی اطراح ایده‌ر . برده منحصراً حسی بر مخلوق فرض ایده‌لم . بونده ایکی متناقض تمایل ، فردك هلاکنی موجب اولمایه‌جق بردرجه‌ده ایسه غایه‌لرینه دوغرو عینی زمانده تأثیر یاپه‌بیلیرلر . کندی کندینه قارشی متناقض قالان برفردده تناقض اثناسنده بهمه‌حال فعالیت حالنده بولونان حسی برعنصر واردر . متناقض سجیه‌لر مفتاحنك بوراده اولدیغنی بالآخره کوره‌جکز . تناقض ، عقل ایچون آیقیری کلدیکی حالده حس ایچون غایت طبیعی اولابیلیر .

[۱] : (هوفدینغ : Hoffding) ك « روحیات : Psycholgie » نام اثرینك (٤) نجی طبعنه مراجعت (آلمانجه ترجمه‌سی) : صحیفه (٤١١ - ٤١٢) بونقطه خلاصة فقط ایی تدقیق اولونمشدر . بو اثر حسین جاهد بك طرفندن تورکجه‌یه ترجمه ایدیلمشدر .

بعض احوال اولورکه حسی تکامل ، فکری تکاملدن تماماً آیریلیر وحتی تقدم ایده‌ر . بوکا حسلرك بلا واسطه تکاملی ده‌نیر . حس ، بیلکینك صاحبیدر ؛ یعنی بعضاً مبهم فکرلرله هاله‌دار ومفکوره‌نك پیشداری اولوردیرلر . بناءً علیه بر حسی احیا ایده‌ن بر فکر اولمایوب بلکه برحس انکشاف ایدنجه برفکرده تشخص ایتمکه منجر اولور . حسلرك منبعی ده مزاج وسجیه‌ده‌در . حیاتیات عالمنده‌کی تحاول : transformation حادثه‌سی حیوان ونباتلرده بنفسه یعنی کندیلکندن اولان تنوعلره بزی آلیشدیرمشدر . عینی حادثه‌نك روحیانده‌کی تجلیلری ده نادر دکلدر . روحیاتده کرك فکر کرك حس وکرك عمل عالمنده تحاوللر کورولمکده‌در . موجدلرله کاشف ومتشبثلرك یالکز فکر وعمل عالمنده اولابیله‌جکنه دائر ناقص برذهاب وار . حالبوکه حساسیت ساحه‌سنده‌ده فائده‌لی ویا مضر بنفسه تنوعلر : variations spontanées واردر . اوریژینال دوشونه طرزلری اولدیغی کبی کندیلرینی بلااختیار قبول ایتدیره‌ن ویکی برسرایت یاراتان اوریژینال تحسس طرزلری‌ده واردر . بوبابده بر چوق مثاللر کوستریله‌بیلیر . حسیانده‌کی اوریژینال تحوللر بالخاصه اخلاقی حسلرك تکاملنده بویوك بررول اوینار .

پك عمومی اولارق ذکر ایدیلن بوملاحظه‌لر هیجانلردن هر بری شکللری صیره‌سیله مطالعه ایدیله‌جکی زمان تفصیل واکمال اولونه‌جقدر . بوجلدك موضوعی‌ده بوندن عبارتدر . بوراده هیجانلرك اوزون ویا قیصه مونوغرافیلری صیره‌سیله کوستریله‌جکدر . حسیاتك انحلالی اداره ایده‌ر کورونن قانون حقنده‌ده یالکز عمومی برنظرده بولونه‌جق وحسیاتك مرضی شکللرینی آیریجه بحث ایتمیه‌رك فصللره سرپیشدیره‌جکز .

حسیاتك مرضی شکللرینی تعیین ایتمکله طبیعی شکللرینك تدقیقی بیتمش یعنی بوسایه‌ده حسیاتك طبیعی شکللرینك روحیات وماهیتی دها ایی قاورانمش اولاجقدر .

۲

بوله جیقمزدن اول خریطه وپلانمزی چیزمك ایجاب ایده‌ر . اثرك ایلك جلدی قارئلره تأثری حیاتك عمومی برتابلوسنی عرض ایتمشدی . عینی موضوعه دها موضح ، دها یقینی ، دها محدود برشکلده عودت ایتمك لازمدر . چونکه معضل هیجانلر بسیط هیجانلردن ، بونلرده تطمین ایدلمش ویا ایدیلمه‌مش احتیاج ویا سوق طبیعیلردن اشتقاق ایده‌ر . جسمانی وروحی بنیه‌مزك بلا واسطه افاده‌لری تمایللردر . هرایکی وارلغمزك

الك بسيط وتجزی قبول ایتمز عنصری اولان تمایللر، حرکی برر حادثه اولوب یا بالفعل: actuel ویا بالقوه: virtuel یعنی یاقوه‌دن فعله چیقمش ویا چیقاجق بر حالده‌درلر. بونك ایچون اول باول هیجانلرك كوكنی تشكیل ایده‌ن تمایل ویا ابتدائی سوق طبیعیلرك بر لیسته‌سنی یاپمق اقتضا ایده‌ر.

بو نقطه‌ده یازیق كه پك آز تنویر ایدیلمش بولونیورز. صلاحیتدارلرك بر قسمی بونلرله مشغول بیله اولمیور؛ بر قسمی‌ده شویله بویله بر تعدادله اكتفا ایدییورلر. مسئله ایله جدی بر صورتده اوغراشان (ویلیام جه‌یمس)، انسانده حیوان قادار، حتی دها فضله سوق طبیعیلر اولدیغی اساسنی وضع ایده‌ر. بو اساس بكاده رد اولونه‌ماز كبی كورونیور. یالكز یاپدیغی لیسته‌ده چوق غیر متجانس عنصرلر وار. مثلا حقیقةً اصلی وابتدائی هیجانلرك یاننده «حب تملك» كبی مشتق، «تقلید» كبی منازع فیه؛ مرضی قورقولر: phobies و «داء السرقه: Kleptomânis» كبی مرضی سوق طبیعیلری بولوندوریور. بونلر ایسه آنجق خلاف طبیعه: anomalie حادثه‌لردن معدود اولابیلوب بسیط وغیر قابل ارجاع سوق طبیعیلردن چوق فرقلیدرلر. [١]

برچوقلرینی قاچیرتان ویا موفقیتسزلكه دوشوره‌ن بو منازعه‌لی موضوعه یاناشمق هرنه قادار جرأت اولاجقسه‌ده ابتدائی سوق طبیعیلر (ویا تمایللر) ك بر لیسته‌سنی وجوده كتیرمكه چالیشمق هر حالده ایجاب ایدییور. چونكه بوتون حظ وألم، بوتون هیجان واحتراصلرمزك منبعلری بو سوق طبیعیلرده‌در. بونی یاپمق ایچون‌ده حیوانات روحیاتنده چوقدنبری قوللانیلان بر اصولی تعقیب ایتمك لازمدر. بو اصوله نظراً بشرك سوق طبیعیلری لیسته‌سنه اولا وهبیلك: innéité وصفنی آچیقدن آچیغه عرض ایده‌ن سوق طبیعیلر قبول اولونه‌لیدر. وهبیلك تعبیرندن مقصد دها دوغار دوغماز تظاهر ایده‌ن سوق طبیعیلر اولمایوب تجربه‌لره مقدم وغیر معلم یعنی شرائط موجودیتلرینه تصادف ایدنجه مستحضر وتام اولارق تحدث ایده‌ن و مؤخر سوق طبیعیلر تسمیه ایدیلن انسیاقلردر. مثلا انسانلرله برچوق حیوانلرده تولددن پك چوق زمان صوكرا تجلی ایتدیكی حالده تماماً وهبی اولان جنسیت سوق طبیعیسی كبی. لیسته‌یه ادخال ایچون ایكنجی درجه‌ده نظر دقته آلینه‌جق وصف، نوعیلك specifité یعنی بوتون بر نوعده بولنوب‌ده یالكز آنورماللر صیره‌سنه كچن بعضی فردلرده بولونمامسی حائز اهمیت اولمایان سوق طبیعیلردر. بعض سوق

[١]: (Psychologie) نام اثرینك (٣ نجی جلد) و (٤٠٣–٤٤٠) صحیفه‌لرینه مراجعت.

طبیعیلرك أبلهلرده‌كی فقدانی كبی. اوچنجی درجه‌ده نظر دقته آلینه‌جق شی اضافی بر معناده آلینمق اوزره ثابتلك fixité در. چونكه سوق طبیعیلرك مطلق اولارق غیر متحول اولدیغی ادعاسنده بولونه‌جق آرتق كیمسه قالمامشدر. انسانلرده ایسه سوق طبیعیلرك آلاستیقیق صوك درجه‌ده‌در. چونكه ذكانك فائق اقتداری بونلری كندی مراملرینه انطباق ایتدیرمشدر.

بو اوصاف تثبیت ایدلدكدن صوكرا ابتدائی سوق طبیعیلری تولد تاریخلری صیره‌سیله تعیین ایتمك لازم كلیر. بونك ایچون‌ده اولا تولدله برلكده تجلی ایده‌نلری؛ بالآخره‌ده تاریخ ظهور صیره‌سیله‌یدربی دوغانلری قید ایده‌رك لیسته‌یی تماملامق ایجاب ایده‌ر.

بكا قالیرسه بو سوق طبیعیلر اوچ زمره‌یه آیریلمه‌لیدر:

ایلك زمره‌یه داخل اولاجقلر الك اول ظهور ایدوب فیزیولوژیكدرلر؛

ایكنجی زمره (پسیقو ـ فیزیولوژیك) سوق طبیعیلردر؛

اوچنجی زمره (پسیقولوژیك) اولانلردر.

بز بونلرك هپسنی تدقیق ایتمیه‌جكز. چونكه بر قسمی عمومیتله روحیاته؛ بر قسمی‌ده هیجانلرك روحیاتنه یابانجی موضوعلردر. شیمدیلك بونلری غایت قوروو بر فهرست كبی صیره‌لامقله اكتفا ایده‌جكز.

١: **برنجی زمره.** — حیاتیاتجیلرك عضوی ویا نباتی تسمیه ومنحصراً حیاته عائد عد ایتدكلری سوق طبیعیلر؛ یعنی كافه‌سی حیاتك الك اساسلی افعوله‌سی اولان تغذی غایه‌سنه متوجه ومتمركز اولانلردر. تغذی، ممكن اولدیغی قادار بسیطلشدیرلمك ایسته‌نیرسه اوچ آنه تقسیم اولونمق اقتضا ایده‌ر: اخذ، تبدیل، افراغ.

(١) تغذینك بو اوچ آنندن روحیاتی یالكز برنجیسی علاقه‌دار ایده‌ر. چونكه شعورده‌كی ترجمانی آچلق وصوسزلق كبی غایت قوتلی ایكی احتیاجدر. مع مافیه بو ایكی سوق طبیعینك روحیات ساحه‌سنی آشارق اجتماعیاته داخل اولدیغنی وبوراده قیطلق، پهالیلق، خیرسزلق، جنایت، یامیاملق ... الخ كبی اجتماعی حادثه‌لره سببیت ویرمكله مهم بر رول اوینادیغنی سویله‌مك زائددر. آچلق وصوسزلغك مرضی شكللری روحیات ایچون ظن وتخمینك فوقنده قیمتلیدر. چونكه آشاغیده كوره‌جكمز وجهله تمایلك حظ وألمه تقدم ایتدیكنی آنجق بو مرضی شكللر سایه‌سنده آكلایاجغز.

(٢) استحاله آنی صرف فیزیولوژیك بر مسئله‌در. استحاله‌نك الك بارز ترجمانی

احتیاجلر وبونلردن اك مبرمی تنفسدر . چونكه آلینان موادك احتراقی وحجره‌لر آراسنده توزیع وتعاطیسی آنجق تنفسله ممكندر. تنفس سوق‌طبیعیسنك شعورده‌كی ترجمانی آچلق وصوسزاق كبی احتیاجلردر . عسرت تنفس : Dyspnée واختناق : Asphyxie كبی حاللر نادراً واقعدر . تنفسك مرضی شكللری بزه لازم دكلدر . بونلر صوغوق ویا صیجاق هوا تنفس ایتمك ، پنجره‌لری آچیق براقه‌رق اویومق كبی فردی غرابتلر عرض ایتمكدن باشقه برشی اوكره‌تمز .

(٣) خارجه افراغ آنی اولوب ترله‌مك ، تبول ایتمك .. كبی احتیاجلردر . بونلرده انسیاقی حركتلر ایسه‌ده شعورمزله دوغرودن دوغرویه رابطه‌دار دكلدر . واقعا عضویتده اولوب‌بیتن شیلرك هیچ‌بریسی روحیاته یابانجی شیلر دكلسه‌ده بوقسملر مسكوت براقیله‌رق كچیله‌بیله‌جك موضوعلردر .

٢ : **ایكنجی زمره** : — بوزمره‌نك سوق طبیعیلری اضافی حیات : vie de relation [معلومدركه فیزیولوژیستلر حیاتی ایكی نوعه آییریرلر : (١) عضوی ویا نباتی حیات La vie organique ou végètale ، (٢) اضافی حیات . بزده بو تصنیفی آلارق تدقیقاتمزه دوام ایدیورز] مزه عائددرلر . بو حیاتك‌ده اخذ وافراغ اولمق اوزره ایكی آنی واردر . ایلك آن ، خارجی ادراكك بوتون شكللرینه واعضای حواسمزدن هربرینك فعالیتلرینه مربوط تمایللری احتوا ایده‌ر : كوزك كورمكه ، ألك آلمق ویالمس ایتمكه تمایللری كبی . بو تمایللر تطمین ایدیلنجه خوشلق ، مانعه‌یه اوغرانجه ناخوشلق حاصل اولور . هیجان درجه‌سنه واصل اولمامش حظ وألملر هپ بو تطمین وعدم تطمینك نتیجه‌لریدر . افراغ آنی ، عضلی حركتلرك بوتون اشكالیله حركت تمایللرینی وبعض حیوانلرده كورولن صیحه وسسلر چیقارمق ، اوضاع وحركاتده بولونمق تمایللرینی تمثیل ایده‌ر . خلقك تلقیسنه نظراً بوتون بوحركتلر هیجانلرله افاده اولونورسه‌ده بزجه هیجانلرك بر قسم متممندن عبارتدرلر .

٣ : **اوچنجی زمره** : — غایه‌لری اخذ وافراغ دكل‌ده فردك ذی‌شعورمخلوق اولارق محافظه وانكشافنه خادم اولان تمایللردر . بونلرفردك جسمانی بنیه‌سی‌دكل ، روحی‌بنیه‌سنی ، بوتون وجوهنده ذهنی تعضوینی افاده ایده‌ر . بواعتبارله تنفس ، آچلق وصوسزلق كبی

عضوی احتیاجلرك فاعلری دكل ، روحی‌احتیاجلرك ترجمانیدرلر . وصفلری روحی‌اولوب هیجان تسمیه ایتدیكمز خوش ، ناخوش ویامختلط برطقم معضل حركتلرك منبعلریدر .

روحی سوق طبیعیلری ایلك جلدك مقدمه‌سنده ذكر ایتدیكمز حالده بوراده ظهورلری تاریخی صیره‌سیله یكیدن‌قید وتخطر ایده‌جكز : (١) تدافعی شكلنده تحفظ سوق طبیعیسی اولوب قورقو ایله افاده اولونور . طبیعی ومرضی مختلف‌شكللری واردر ؛ — (٢) تجاوزی شكلنده تحفظ سوق طبیعیسی اولوب حدت ایله افاده اولونور . حدتدن مشتق طبیعی وغیرطبیعی یعنی مرضی وتخریبكار برچوق شكللری واردر ؛ — (٣) سمپاتیك تمایللرله میل هیجانلری (جنسیت هیجانلرندن عاری اولمق اوزره) در . معمافیه سمپاتینك تام معناسیله بر تمایل اولابیله‌جكی جای مناقشه‌در . چونكه بوحال بكا حس ایدن مخلوقك عمومی بر خاصه‌سی كبی كلیور . [بوجهتی آشاغیده تدقیق ایده‌جكز] تقلید سوق طبیعیسی‌ده نجه وهبی واصلی بر انسیاق دكلدر .

بو اوچ ابتدائی تمایل وهیجانلر مشتقلریله برابر روحی بنیه‌نك ایلك تمللرینی تشكیل ایده‌ر . بونلردن قورقو ایله حدت بالخاصه اك عمومی اولانلریدر . چونكه اك سافل حیوانلرده بیله واردر . اخلاقی واجتماعی هیجانلرك منبعی اولان سمپاتی‌یه مستند میل هیجانلری حیوانات سلسله‌سنده دها محدود بر ساحه اشغال ایدوب موقت ویا دائمی صوقواقانلقلر شكلنده بعضی حیوانلرده بولونور .

متباقی تمایللر ظهور تاریخلری اعتباریله دها متأخر وشمول ساحه‌لری دها محدود اولوب شونلردر : (٤) اویون سوق طبیعیسی كه فعالیت فضله‌لغنك صرف واستهلاكی تمایلیدر [١] . بو انساقك اوزرنده نشو ونمالر چیقمشدر : (آ) بدنی ادمانلر احتیاجی ، (ب) سركذشت ذوقی ، (پ) بك چابق مرضیله‌شن طالع اویونلری احتراصی ، (ت) بدیعی فعالیت . — (٥) بیلمك تمایلی (تجسس) كه [ذكا ودقتك قسماً انكشافندن صوكرا تظاهر ایده‌ر] ایلك شكللری دوقونمق ، ایشیتمك ، كورمك كبی حواس ممارسه‌لرندن عبارت وسراپا عملی یكن بالآخره ذهنی حسلرك تنوعنی تولیده بادی اولور . — (٦) دها صوكرا و بلكه‌ده یالكز انسانده تظاهر ایده‌ن خودكام تمایللر یعنی أنانك كندی كندندن

[١] بونظریه الیوم «قارل غروس»ك تأثیریله ده‌كیشه‌رك « اویون ، استقبال‌حیاتنه برحاضرلق » صورتنده تفسیر ایدیلمكده‌در . م . ش

خبردار اولمه‌سیدرکه غرور ایله محویت وتنوعلری اولان هیجانلره ترجماندر . ـ (۷) الك كیچ ظهور ایده‌ن وبوتون حیوانلره شامل بر خصیصه‌یی حائز اولان جنسیت سوق طبیعیسیدر .

رأیمه قالیرسه حالی ، كچمش وكله‌جك بالجمله بسیط ومركب هیجانلرك كوكلری بو تمایللردر . كتابك مابعدی ایشته بو حكممزی تأیید ایده‌جك مطالعه وتدقیقلردن عبارت اولاحقدر .

برنجی فصل

تحفظ سوق طبیعیسنك فیزیولوژیك شكلی

بوعنوان ، روحیانه یابانجی وموضوعمزی پك آز تنویر ایده‌جك كبی كورونه‌بیلیرسه‌ده حقیقتده هیچده اویله دكلدر . زیرا یوقاریده كوردككه تحفظ سوق طبیعیسی بر مجموع بر كلدر . بو تمایللر زمره‌سی ، تأثری حیاتك بر فیده‌لكی اولان « حس حال : cénesthésie » ك باشلیجه عامللریدر . برده تغذی‌یه عائد سوق طبیعیلرك پاتولوژیلری واردر . بونلر بزی یكی تمایللرك تكونته‌دكل (بوممكن دكلدر) فقط قولایجه قابل مشاهده جذری بر تحاول وتماماً دكیشه‌ن بر وجهه‌یه شاهد ایتمه‌لری اعتباریله شایان استفاده‌درلر . بوتون سوق طبیعیلرمز حال طبیعیده بزه تماماً یاپیلمش وایشله‌یجی بر حالده ویرلمش اولدقلرندن بزنه كندیمزده ، نه‌ده باشقه‌لرنده بونلرك حظ والمشعورلرندن اولكی حاللرینی یعنی غیرشعوری اولان ابتدائی تظاهرلرینی مشاهده ایده‌مه‌یز . بناءً علیه تمایلك حظ والمه تقدم ایتدیكنی نظری قالمقدن قورتوله‌جق صورتده تصدیق ایتمك ایچون همان غایت واضح واقعه‌لر بولوب اثبات ایتمه‌مز لازمدر . ایشته بوراده اونلری بولاجغز .

١

تغذی عمللری انسجه واعضامزك الك سرلی درینلكلرنده كچر . قشر دماغی ؛ عمللرك بطائت ، سرعت وتغیرلرندن خبردار اولدیغی كبی بونلرك اوزرینه تأثیرلرده یاپار . فقط عجبا بوعمللر قشر دماغی‌یه هانكی طریقله مربوطدر ؟ بو نقطه حقنده فیزیولوژیستلرك بیلدكلری شی پك آزدر . معمافیه تغذی افعوله‌لرینك عصب رئوی معدوی : pnenmogastrique وسمپاتی كبیر grand sympathique . تابع اولدقلری وبونلرك قشر دماغیده هرهانكی برصورتده تمثیل ایدلدكلری غیرقابل انكاردر . « حس حال » حقنده‌كی شعورمزكده بورادن كله‌سی طبیعیدر . بو ایكی عضوك رشیدلرده مكنی ومتقطع بر رول اوینامه‌سی خارجی احساسلرله خیال وفكرلرك غلبه‌سندن منبعثدر . حیوانلرده وبالخاصه بیر تیجیلرنده محتملدركه داخلی احساسلر خارجی احساسلره فائق بولونسون وحیوانی الك چوق اشغال ایده‌ن اونلر اولسون . چوجقلر ووحشیلرده معده

ایله باغیرصاقلرك بالنسبه دها بویوك واوزون اولمه‌سندن استدلالاً بونلرده داخلی احساسلرك خارجی احساسلره غالب اولدیغی ادعا اولونمشدر . هر نه حال ایسه، عضویتده‌درین تشوشلر واقع اولونجه حس حالده تغیره اوغرایور وعقیبنده تمایللر وبالنتیجه حظ وألم حاللری‌ده ده کیشیور .

شیمدی کوروله‌جك واقعه‌لر یالکز تغدی احتیاجلریله مناسبتداردرلر . لکن بونلرك معادل ویاممائللرینی تأثری حیاتك دیکر تظاهرلرنده بولاجغمزدن شیمدیدن تعمیم ایده‌رك دیه‌بیلیرز که :

غیرطبیعی یاخود مرضی تمایللر تشکل ایدنجه نه‌قادار عبث اولورسه اولسونلر بونلرك تطمینلری حظی ، عدم تطمینلری‌ده ألمی دعوت ایده‌ر. طبیعی تمایللی طبیعی آدامك حظ دویدیغی یرده غیرطبیعی تمایللی آدام ألم دویار . کذا طبیعی تمایللی بر آدامك خوش بولدیغی شیئی غیرطبیعی تمایللی آدام ناخوش بولور. بردستورله افاده ایتمك لازم کلیرسه دیرز که :

« حظ وألم ، تمایلك تحوللرینی کولکه‌نك بدنی تعقیب ایتمه‌سی کبی تعقیب ایده‌ر . »

شیمدی واقعه‌لری کوره‌لم. بونلر تغدی‌یه عائد سوق طبیعلرمزك فساد: La perversionـنی کوستریر .

مثلا کبه‌لك ایلك آیلرده هضم ، دوران وافرازات تشوشلریله ناتمام بر تغدی حاصل ایتدیکندن معلوم اولان مرضی اشتهاغرابتلری وآش ایرمه‌لرینی تولید ایده‌ر . بونلر صایمقله بیتیریله‌میه‌جك قادار چوق وغریبدرلر. موضوعدن چیقمه‌مق ایچون آش ایرمه‌لری اثناسنده بعض قادینلرده حاصل اولان آدم اولدورمك ، انتحار ایتمك ، « قوجه‌دن نفرت ایتمك » وسرقت .. الخ کبی مرضی تمایللردن بحث ایتمیه‌جکم .

تغدیلری بوزولمش فقرالدملیلر وایسته‌ریکلرده طوپراق ، صامان ، توتون ، تباشیر، قوم ، کومور الخ ییمك شدتلی بر حظ ؛ الك نفیس ومغدی ییمکلرده بالعکس نفرت ویرر.

صولیجان ، قوربغه اوروبجك ، طیرطیل . الخ یه‌ین داء مراقلیلر پك چوقدر . ده‌لیلك‌ده اکثریا خلاف عاده وغیرمنتظم تغدیلرله باشلار .

برده پیسلك یه‌ینلر ، سیدیك وتوکروك حقه‌لرینی ایچه‌نلر وار . بونلره أبلهلرله معتوهلرده یعنی الك بسیط سوق طبیعیلری زائل اولمش ویا بوزولمش اولانلرده تصادف اولونور. امراض عصبیه‌جیلردن بری برده‌لینك معده‌سنده چیوی، قورشون پارچه‌لری.. الخ کبی (۱۸٤۱) پارچه شی بولدیغنی قید ایدییور .

رایحه خصوصنده‌ده بر چوق مرضی حاللر واردر . الك خفیف ولطیف رایحه‌لره تحمل ایده‌مه‌ین بعض آداملر الك مستکره وآغیر قوقولری باییله باییله تنفس ایده‌رلر .

خلاصه دینه‌بیلیرکه غدالر خصوصنده معین بر عرقك معین بر تکاملنده وسطی بر طاقم ذوقلری واردرکه بونلرك تطمینی خوشه کیده‌ر . فقط عضویتده تشوشلر حادث اولونجه هر شی ده کیشیر . تمایللر ، آرزولر ، استکراهلر باشقه‌لاشیر . **نتیجه‌ده باشقه بر شی اولمایانه** خوش وناخوش شیلر، کندیلرینی تولید ایده‌ن سببلرك ده کیشمه‌سیله تحوله اوغرار.

تغدی‌یی اداره ایتمك غایه‌سنده اولان فیزیولوژیك عملر شعوره آچلق وصوسزلق شکللرنده داخل اولور . بونلر احساسلر بحثنه داخل بولوندقلری ایچون پسیقولوژیلرینی بوراده‌تدقیق ایتمیه‌جکز. یوقاریده ذکرایتدیکمز واقعه‌لر آچلغك غیرطبیعلك ویاانحرافلریدر. صوسزلغك مرضی حالی دها بسیطدر . داءالما : dipsomanie ایله خلاصه ایده‌بیله‌جکمز بو حاللرك سریری : clinique تنوعلری سوق طبیعیلر روحیاتنی علاقه‌دار ایده‌جك شیلر دکلدر . صوسزلق تمایل طبیعیسنك مرضی تمایله استحاله‌سنده مه‌قانیزمه ونتیجه‌لر آچلق سوق طبیعیسنده اولدیغی کبیدر .

بو مرضی تمایلك تکون ، انکشاف وقوامنی تصویر ایده‌لم :

صیغیرلر کبی ایچمك، ارادی وتصادفی اولابیلیر وهر کسك باشندن کچه‌بیلیر. فقط بو حال ایچکی‌یه‌قارشی غیرقابل اجتناب برقانامامازلق دکلدر. ایچمك احتیاجنك مرضی شکلی اکتساب ایدنجه‌یه قادار عرض ایتدیکی روحی اوصاف غایت واضحدر: اولا «حس حال»ك تشوشی و بالنتیجه راحتسزلق ، حزن ، عزم وجسارت اکسیکلکی ، مسکنت ، حسسزلك ، تهلکه توهملری کبی حسی حاللر باش کوستریر . دها صوکرا شدتلی وکمیریجی بر صوصامه دویولور. برچوقلری بونی تسکین ایچون صو ویا آغیز صولاندیره‌جق شیلرله کندیلرینی آلداتمغه صاواشیرلر . برچوق مؤلفلرك نظر دقتی جلب ایتدکلری کبی آلقولیزم بو حالك اشتدادندن باشقه برشی دکلدر . چونکه کیتدکجه آرتان بر صوصامه‌نك تضییقی آلتنده اراده ألدن کیده‌ر . هر نوبتدن اول آلقولیکلرده کورولن ایلك علامتلر قاوغا آرامق ، صومورتمق ، کندی کندینه کفر ایتمك کبی ترسلکلردر . نه‌قادار برباد اولورسه اولسون ایچکی باشلاینجه هر شی کچر. خلاصه بو مرضی حال اولا بر دور تفریح کچیرر ، صوکرا فکر ثابت تشکل ایده‌ر ، دها صوکرا خویسزلق ومعجزلك ونهایت سقوط کلیر .

کورولیورکه مرضی حاللرده اولا عضویتك تحولی نتیجه‌سنده طبیعی تمایلك بر تحاولی باش کوستریور ؛ تطمین وتسکین صوکره کلیور .

٢

فیزیولوژیك حیاتك اساسی عملی اولان تغدی بربرندن فرقلی ایکی نوع تمایل ایله تأمین ایدلمشدر . (دائما اولدیغی کبی بوراده‌ده شعوره داخل اولان وروحی بر سجیه عرض ایدن تمایللر موضوع بحثدر .)

بوایکی نوع تمایلدن بری مثبت شکلده اولوب برجاذبه‌یی ، اغدیه ومسکرات عالمنه قارشی آتیلمه‌یی متضمندرکه آجلق وصوسزلق ایله خلاصه اولونه‌بیلیر .

ایکنجی نوعی منفی شکلده اولوب تیکسینمه ، قورونمه و قاچمه‌یی متضمندرکه اکراه ایله خلاصه اولونور . اکراه ، عصب رئوی معدوینك تخرشندن متولد اولوب قوصمه وراحتسزلغی تولید ایدر . دفعی: répulsif اولان بو سوق طبیعی اولا دوغرودن دوغرویه ذائقه ایله شامه‌یه مربوطدر (یکدیکرندن تجرید اولونامایان بو ایکی حاسه ، عضویته کیره‌ن شیلرك بکجیلری کبیدر) ؛ ثانیاً بالواسطه وتداعیٔ افکار اعانه‌سیله بصری ولمسی احساسلره مربوط اولوب بکزه‌تمك ومجازصورتیله تأثیرایدر. بونك تغدی افعوله‌سیله بر مناسبتی اولمایوب چیرکینلك واخلاقسزلغه قارشی تظاهر ایدن دافعه بو قبیلدندر . تمایللرك، ابتدائی اولان عضویلکندن کیتدکجه اوزاقلاشمه‌سی یکدیکرینه مماثل احساسلرك تداعیسندن تولد ایدر . فقط مادی ومعنوی اکراهلرك هرایکیسنده‌ده دفع ایتمك ، صاقینمق واوزاقلاشمق آرزولری کبی مشترك بر اساس واردر .

اکراهك موضوع بحثمز اولان ابتدائی شکلی هنوز پك آز تدقیق ایدلمشدر . اکثر مؤلفلر اکراهك بوشکلنی عضوی احساسلر میانته ادخال ایله اکتفا ایده‌رك تأثری جهتنی، یعنی فردك تحفظنده‌کی رولنی اهمال ایده‌رلر . یالکز (شارل ریشه) [١] بوجهتی تدقیق ایده‌رك اکراهك کوزل بر مونوغرافیسنی وجوده کتیرمشدر . بوراده اونی خلاصه ایده‌جکز .

اکراه ، تحفظ سوق طبیعیسنه مربوط ؛ یعنی « تحفظك انسیاقی بر حسیدر » .

---

[١] « اکراهك سببلرندن : « Des causes du dégout » بحثنه « انسان وذکاسی : «l'homme et l'intelligence» نام اثرنده مراجعت (صحیفه ٤١ ـ ٤٢)

مؤلف بوادعاسنی اثبات ایچون بزده اکراه حصوله کتیره‌ن مختلف شیلری کوزدن کچیره‌رك بونلرده‌کی مشترك وعمومی سببلری آرار . ـ غیر عضوی عالمه قارشی عمومیتله لاقیدز ؛ یالکز کوکورتلی مولدالحموضه ایله آمونیاق وداها بعض غازلر بزده پك بارز بردافعه اویاندیریرلر . سببی‌ده بو ماده‌لرك تداعیٔ افکار واسطه‌سیله عضویتك انحلالنی یعنی جنازه قوقوسنی خاطرلاتمه‌لریدر . ـ نباتات عالمنه کلنجه بو خصوصده اوت ییه‌ن حیوانلرك اکراه ایتدکلری نباتلری کوزدن کچیرمك اك مثمر وکسدیرمه بر یولدر . بوحیوانلرك غدالرینی سه‌چمك خصوصنده‌کی سوق طبیعیلری کندیلرینی اصلا آلداتمایه‌جق قادار سالمدر . ازجمله اسپانیوللر آمریقایه ایلك کیردکلرنده هنوز خاصه‌لرینی هیچ طانیمادقلری برچوق نباتات قارشیسنده بولوندقلری زمان متردد قالدیلر وآنجق حیوانلرینك انتخاب وقرارلرینه ترك نفس ایتدیلر. (ریشه) ، « انسانك اکراه دویارق تیکسندیکی نباتلر آجی عطریاندر وبونلرده اکثریا خواص سمیه‌یی حائزدر» ده‌ر. مثال اولارق کینین ، نیقوتین الخ کبی شبه‌قلوی نباتی: Les alcaloide végétanx لری کوستریرکه بونلرده‌کی زهرك قوتی آجیلقلریله متناسبدر . الحاصل بوتون بواکراهلرك اساسنده « حیات سوکیسی وئولوم قورقوسی » واردر ـ حیوانات عالمنده مستکره عد ایدیلن شیلر، قوقولی متفسخ ماده‌لر یاخود تفسخ ایتمکده بولونان لشلری تخطر ایتدیره‌ن شیلر هپ زهرلی ماده‌لر ، طفیلی حشره‌لر ، زهیرلی حیوانلر وزهیرلی طانینمش مخلوقلردر . بوصوکنجی حیوانلردن اکراهك سببی‌شودر : سوق طبیعی طویدن بر آکلایش اولمق اعتباریله زهیرلی قوربغه علی‌العاده قوربغه‌یه وزهیرلی ییلان صوییلانی دیدیکمز زهیرسز ییلانه قاریشدیرلمقده‌در .

(شارل ریشه) نك اکراهك سببلری حقنده‌کی بومدعاسی یالکز عمومیت اعتباریله غیرقابل اعتراضدر . نیته‌کیم مؤلف‌ده مذکور اثرنده عمومیت خارجنده قالان وایضاحی مشکل اولان برچوق مستثنالر اولدیغنی اعتراف ایده‌ر . فقط مسئله‌نك مغلقیتی نظردقته آلینجه بواعتراضلرك تأثیری قالماز .

عصرلردن بری قاباق طادی ویره‌جك قادار تکرار ایدیلمش عامیانه بر حکم وار : ذوق مناقشه ایدیلمز . بو حکم حرفی حرفنه قبول اولوندیغی تقدیرده ذوقه مخالف یعنی مستکره عد ایدیلن شیلر منحصراً فردی بر تظاهر اولاجق واکراهك بیولوژیك هیچ برهدفی اولمایه‌جق. اکراهی کندینه خاص اوصافدن تجرید وبرسوق طبیعی اولمقدن تبعید ایله‌ین بوتلقیدن‌دها سطحیسی نه‌اولابیلیر؟ حال بوکه مختلف اقوامك مادی ذوقلرنده‌کی

تناقض ، معنوی ذوقلرندهکی تناقضه مشابهدر . عرف وعادتلرك عرقلر ، زمانلر ، مملکتلر وحتی صنفلره کوره تنوعلری ذوق واکراه خصوصنده مشترك وعمومی بر قاعدهنك وجودینی ساب ایدهر ظن ایدیلهسین ؛ بالعکس هپسنك کندی شرائط حیاتیهلرندن مشتق وعلی العموم بیولوژیك ومشترك بر سجیهلری واردر . ازجمله اکراه هر عرق ، هر زمان ، هر مملکت وهر صنفده بر تحفظ سوق طبیعیسی حالنده موجود اولوب دهکیشهن یالکز شکللردر . بوقسه اساس اعتباریله بوتون اکراهلرك تحفظ سوق طبیعیسی دیدیکمز مشترك بر سجیهلری واردر . بوعمومی ومشترك قاعده ایله حیوانلرده قولایجهجق قابل ایضاح اولان اکراه انسانده ذکانك انکشافی دولاییسیله معضلیت پیدا یعنی بسیط بر سوق طبیعی اولمقدن چیقارق تغیر واستحالهیه اوغرامش وحتی سوق طبیعی ماهیتنی تماماً قایب ایتمشدر . معلومدرکه ذکا ومحاکمه ، انسیاقی تمایللرله دائما مجادلهده حالندهدر ومظفریت بعضاً برنده ، بعضاً دیکرنده قالیر . حیوانلرك معتادلری اولان غدالر دهکیشنجه دویدقلری استکراهك نهقادار درین اولدیغنی تجربه ایتمك پك قولایدر . مثلا کدی مضطر قالمادقجه اکمکی آغزینه بیله قویماز . عینی حالی چوجوقلر وسافل عرقلردهده مشاهده ایدهبیلیرز . ذوق واکراه یکی انطباق ضرورتلری ومدنیتله انکشاف ایدهر . مثلا محاصره آلتنده بولونان برشهرده پیس عد ایدیلن شیلر بیله حرص ایله قاپیشیلیر . فیزیولوژیك تحفظ سوق طبیعیسی دهکیچمسز برآوهکی اولوب بوراده مثبت شکل منفی شکل ایله جدال حالنده بولونهرق نتیجهلر فردلره کورهده کیشیر . حیوانات عالهمنده شرائط حیاتیهنك تنوعلرندن دوغان ابتدائی ذوق واکراه سوق طبیعیلرینك عرض ایتدکاری ضدیته انسانلرده عقل وذکانك تولید ایتدیکی مغلقیتلرله تقلید ومودهکی تأثیرلرده علاوه ایدیلهجك اولورسه ذوق واکراهده ایضاح اولونهمایهجق برمستثنا قالماز .

اکراه سوق طبیعیسنك منشأینه کلنجه : مکتسب تغیرلرك وراثتله انتقالی فرضیهسنك قبولی تقدیرنده دیهبیلیرزکه مضر مادهلردن اجتناب ایدهبیلمك خصوصنده الكزیاده قابلیتلی وموهبهلی اولان حیوانلرله انسانلر بواستعدادلری حسبیله تقاطالعنه مظهر اولمشلر وبوممتاز خصلتلرینی اولادلرینه نقل ایله بالنتیجه بونلرده فطری بر تمایل حالنده استقرار وتعضو ایتدیرهبیلمشلردر . فقط بو فرضیهنك قبول ایدیلوب ایدیلهمهسی حائز اهمیت دکلدر . چونکه بزم یکانه غایهمز اکراهك هدفسز ومنحصراً هوا وهوسهتابع برحادثه اولمادیغنی وکوکلرینك عضوتمزك غیر شعوری اعماقنده بولوندیغنی کوسترمکدی .

ایکنجی فصل

تحفظ سوق طبیعیسنك تدافعی شکلی

قورقو

فردی تحفظ سوق طبیعیسنك تدافعی شکلنك منشأی ، انواعیده داخل اولمق اوزره قورقو دیدیکمز هیجاندر . تجلی اعتباریله فردك حیاتنده الك اول ظهور ایتدیکنی دفعاتله سویلهمشدك (پره‌یره نظراً تولددن یکرمی اوچ کون صوکرا ، پهره‌زه نظراً ایکی آی صوکرا ، داروه‌نه نظراً درت آی صوکرا ایدی) . تام معناسیله بر هیجان عرض ایدهن قورقو ، شعورده پسقوفیزیولوژیك بر معضله حالنده تظاهر ایدهن ایلك هیجانلردندر . بوتون بسیط ومرکب اولانلرینه تطبیق ایدهجکمز عینی اصولله هیجانلرك روحیات ومرضیاتی قرونولوژیك (تقویمی) صیرالری داخلنده تدقیق ایدهجکز .

١

قورقو : « برألم ویامحتمل برکوتولکك شدتلی ودواملی برصورتده تصورندن متولد تأثری برعکس العملدر » دیه تعریف ایدلمشدر . قورقونك بر چوق حاللرینه موافق کلن بو تعریف ، آشاغیده کورهجکمز وجهله ایلك آنلرینه مطابق کلمز . [١]

قورقونك فیزیولوژیسی (داروهن) ، (مونته غازا) ، (موسسو) ، و (لانگه) طرفلرندن یاپیلمشدر . (لانگه) نك تصوری هپسندن سیستهماتیك اولمق اعتباریله مرجحدر . چونکه اولکیلرك تصورلرنده کورولن داغینیقلق یرینه بونده منطقی برانسجام واردر فضله اولارق بو مؤلف ، بوتون هیجانلرك فیزلوژیك شرطلرینه فوق العاده اهمیت ویردیکندن بونلری

---

[١] : (سوللی : Sully) نك « روحیات : Psychoigie » نام اثرینك (٢) نجی جلدینك ٩٤ نجی صحیفهسنه مراجعت . کذا (موسسو : Mosso) نك ایتالیانجه « قورقو : La paura » نام اثریله (بهن : Bain) ك « هیجانلر : Emotions » نام اثرینك (٨ نجی فصلنه) مراجعت . قورقو خیلی تدقیق ایدیلمش اولوب دیکر ابتدائی هیجانلر بویله دکلدر . بونقصان حسیات روحیاتنك هنوز چوجوقلق چاغنده اولدیغنی کوسترر . حالبوکه حافظه ، ادراك ، تصورات .. الخ ذهنی عناصر حقنده غایت مفصل وخصوصی مونوغرافیلر پك چوقدر .

لايقيله قيد وتثبيت ايتمشدر . بو ذاته نظراً قورقونك اك بارز فيزيولوژيك علامتلرى شونلردر :

١ : — اراده عضلاتنك انعصابلرى Les innervations: ، كدرده اولديغندن زياده قوتدن دوشمك، اختلاجى رعشه‌لر . فوق العاده قورقوده ده ميخلانمش كبى بوتون حركتلرك زوالى، سسك چاتلاق ، قيريق ويا تماماً منعدم اولماسى ، سوزك قيصه‌سى ارادى حركتلرى جهازينك آزچوق فلجه اوغرامه‌سى .

٢ : — عضوى حياتك عضلاتنده كورولن احوال : سوت ، حيض ولعابك كسيلمه‌سى ؛ آغزك قوروية‌رق طاماغه ياپيشمه‌سى ؛ صغوق تردوكه‌لر ، اورپرمه ، توكارك ديكيلمه‌سى ، تنفسك توقفى ، بوغازك صيقيليورمش كبى دارالماسى . قورقو ، عينى عينى زمانده امعانك افرازاتنه ده تأثير ايدەر .

٣ : — أوعيه وشراينده واقع اولان احوال : أوعيه‌نك تقلصى ، تيتره‌مه‌لر ، قلبك شدتلى چارپينتيلرى . داها شدتلى قورقوده ئولومه منجر اولابيله‌جك برفلج ، ئولو كبى صارارمق .

بوتظاهرلرك كافه‌سى قواى حيانيه‌نك تنزلى افاده ايده‌رو بو درجه‌تام وواضح برتنزله هيچ برهيجانده تصادف اولونماز. باقيليرسه قورقونك بوتون تظاهرلرى، كنديسنه برغائيت عطف ايتديره‌جك بوتون اوصافى يعنى محتمل بركوتولكه ويا هجومه قارشى بوزولوب طوپلانمق صورتيله ياقالانمق احتماللرينى ممكن اولديغى قادار آزالتمق وتدافعى بر وضعيتده قالمق كبى اوضاعى عرض ايدەر كورونيور. مع مافيه قورقو حالى بوقادار بسيط دكلدر . قورقونك ضعيف ومعتدل شكللرى ، شعورده بر ضعف حاصل ايتدكلرندن بو حس اوزاقلاشمق وقاچمغه بادى اولمق اعتباريله مضر تأثيرلره قارشى واقعا ايى بر سلاحدر . يالكز دهشت كبى مدهش قورقولر، تيتره‌مه‌لر توليد وحركتلرى توقيف ايله‌دكلرندن بزى عظيم مشكلات قارشيسنده براقيورلر. چونكه قورقونك بوشكللرنده يعنى حياتك قطعى برتهلكه‌يه معروض بولونديغى زمانده هجوم، مدافعه وياقاچمق كبى قطعى برقرار ويريلمه‌سى فوق العاده مبرم ايكن كرك حيوان وكرك انسانلرك بالعكس رعشه‌لر ايچنده فلجه اوغرادقلرينى وقوتلرندن ذره قادار استفاده ايده‌ميه‌رك بيغيلوب قالدقلرينى كوريورز . بونك ايچون (داروه‌ن) ، قورقونك بيولوژيك غائيتنى قطعيتله تعيين ايتمه‌نك ممكن اولماديغى ومسئله‌نك خيلى مظلم جهتلرى اولديغى سويلر . (مونته غازّا) ، (مذكور أثرينك ٧ نجى فصلنده) قورقو أثناسنده

تيتره‌مك ، دهشتك تأثيريله صوغومغه يوز طوتان قانى ايصيته‌جق بر واسطه اولديغندن فائده‌ليدر؛ ده‌ر . (موسسو) ده وطنداشنك بو ادعاسنى پك معقول سببلرله جرح ودهشت أثناسنده عارض اولان فلج وتيتره‌مه‌لرى عضويتك كمالسزلغنه دليل عدايده‌رك : « آكلاشيلان طبيعت ، فوق العاده مستثنا ودهشتلى تأثيرلر قارشيسنده تحفظه نافع اولان حدودلرى آشه‌يه‌جق وعينى زمانده پك حساس عكس العمللر ياپديره‌جق برقابليى دماغ ونخاع شوكى‌يه ويره‌مه‌دى .» ده‌ر. الحاصل (موسسو) نظرنده فلجى باعث اولان دهشت ، مرضى برحادثه‌در . — غائيتجيلك خارجنده اولان بووضعيت طبيعيانجى نقطهٔ نظره تماماً مطابقدر. دنيانك غائيتجى برتلقيسى هيچ براستثنايه تحمل ايتميوب هرشيئى كندى پرنسيبنه كوره ايضاح ايتمكه مجبوردر. فقط بر ذى حياتك شرائط موجوديتى بعضاً بولونوب بعضاً بولونماز ديمكله اكتفا اولونورسه بو تقديرده بولونماديغى حاللرى وبونلرى منطقى برصورتده تعقيب ايده‌ن حادثه‌لرى مشاهده وتثبيدن باشقه ياپيله‌جق برشى قالماز .

قورقو پسيقولوژيسنك آيرى آيرى تدقيق ايدلمه‌سى مقتضى ايكى مختلف آنى واردر. برى ابتدائى ، انسياقى ، غيرشعورى وهردرلو ذاتى تجربه‌لردن مقدم ؛ ديكرى تالى ، شعورلى ، محاكه‌لى وتجربه‌دن مؤخردر . اك چوق تكرر وتصادف ايديلن ايكنجيسى اولديغندن تصورلر هپ بوتيپ اوزرينه ياپيلمقده وقورقونك ايكى حالى بربرينه قاريشديرلمقده‌در .

قورقونك ايلك آنى. — مدققلرك چوغى وهبى قورقونك موجوديتنه قانعدرلر . (پره‌يه‌ر) ه نظراً چوجقلرده « فرصت ظهورنده تظاهر ايده‌ن ارثى بر قورقو » واردر . چوجوقلرك اكثريسى هنوز ايصيريلوب طيرمالانمه‌دن كوپك وكديلردن قورقار وكوك كورولتوسنى ايشيدنجه باغيررلر . نيچون ، ديرسه كزعينى مؤلف امكله‌مكه باشلايان چوجغك دها ايلك تجربه‌لرده دوشمكدن قورقديغنى واون درت آيلق اولديغى حالده قولندن طوتيلمادقجه آديم آتمغه جسارت ايتمه‌ديكنى ، أليندن براقيلنجه خشيت ايچنده قالديغنى سويلر. ايشته بر قورقوكه هنوز دوشمكى هيچ تجربه ايتمه‌مشدر. (پره‌يه‌ر) ، بو مشاهده‌لردن غايت مصيب اولارق شو نتيجه‌يى چيقارير : « قورقوتيلماپان ويا قورققى اوكره‌تيلمه‌ين چوجغك قورقويى بيلميه‌جكنى ظن ايتمك تماماً خطادر . واقعا آنانك قورقو وياجسارتى چوجق اوزرنده بويوك برتأثير ياپارسه‌ده چوجقلرده

مقدم سببلری اولمایان اویله قورقولر کورولورکه أرثی بر قورقویی قبول ایتمه‌مك قابله دکلدر. » ـ عینی واقعه حیوان یاورولرنده‌ده مشاهده ایدلدی. هنوز دوغمش پیلیچلرك چایلاقدن انسیاقی بر صورتده ناصل اورکدکلری (شپالدینغ) طرفندن تجربه ایدلدی. (پره‌یه‌ر) طرفندن‌ده تکرار ایدیله‌رك عینی نتیجه‌یی ویردی. (غراتیوله)، اسکی بر قورت پوستنی هنوز دوغمش بر کوپکه کوسترنجه یاورونك دلی کبی اولدیغنی کوردی. حتی یتیشکین انسانلرده بیله بعضاً (بالخاصه جاهللر وابتدائیلرده) مجهولات، قارا کلقلر، اسرار انکیز قوتلر، باغلامه‌لر، وبویولردن مبهم وغیر شعوری بر قورقو حاصل اولور. جهالت، قورقونك اك زنکین بر منبعیدر. (به‌ن) ده غایت دوغرو اولارق: «قورقونك اك مؤثر علاجی علمدر.» دیر.

عجبا بو قبل التجربه قورقویی ناصیل ایضاح ایتمه‌لی؟ بوراده حیاتك دها ایلك کونلرنده باشلایان مشابهت، مماثلت وتداعیٔ افکار سببلرینی قبول ایتسه‌ك بیله بونلرله ایضاح اولونه‌مایه‌جق بر چوق استثنالر ینه قالیر. (پره‌یه‌ر)، (داروه‌ن)، (سپه‌نسه‌ر) کبی تکاملجیلر بو خصوصده وراثتك تأثیرینی قبول ایده‌رلر. فی الواقع ایصسز آطه‌لرده‌کی قوشلر انسانی ایلك کوروشلرنده توحش ایدوب قاچمیورلر. [١] مکتسباتك وراثتله انتقالی نظریه‌سنه قانع اولانلر ایچون قوشلرك انساندن قورقمه‌لری اسکی جدلرینك انسانلره تماسنده ضرردیده أولمه‌لرندن تولد ایتدیکی و بو توحشك بالآخره وراثتله انتقال ایده ایده بو کونکی قوشلرده وهبی بر انسیاق حالنده تجلی ایتدیکی داعیه‌سنده‌درلر. بونلره نظراً قورقو، فردی ویاجدانی تجربه‌لرك نتیجه‌سیدر.

مکتسب اوصافك وراثتله انتقالی قبول ایتمه‌ینلر بو نظریه‌یی طبیعتیله رد ایدییورلرسه‌ده بونك یرینه حادثه‌لری دها ایی تنویر ایده‌جك هیچ بر ایضاح اقامه ایتمیورلر. روحی حادثه‌لرك منشألرینی تعیین ایتمك ایچون تجربی روحیاتك صلاحیتدار اولمادیغی‌ده معلومدر. منازعه‌لی بر زمینده قالمامق و فردی تجربه‌لرك وراثتله انتقالنه مراجعت ایدلمه‌مك ایسته‌ندیکی تقدیرده اختیار ایدیله‌جك تك بر یول قالیرکه اوده قورقونك اساسلرینی عضویتده آرایه‌رق

[١] بو مراقلی موضوعده تفصیلات آلمق ایسته‌ینلر داروه‌نك «بر طبیعیاتجینك سیاحتی: «voyage d'un naturaliste» نام اثرینك (١٧ نجی فصلنه) مراجعت ایتملیدرلر. بوراده سیاح کندی مشاهده‌لریله کندیسندن اولکی سیاحلرك مشاهده‌لرینی قید ایده‌ر. کذا (سپه‌نسه‌ر) ك «تجربه‌لر Essays» نام اثرینك برنجی جلدینك (١٣٥ نجی صحیفه) سنه.

حیوان وانسان تشکلاتنك لاینفك بر جزئی عد ایتمك و اکثر احوالده تدافعی انطباق ایچون مفید اولان بر معاون تاقی ایتمك‌در. انسیاقی قورقونك مظلم اولان مه‌قانیزمه‌سنه کلنجه بعض احساسلرك ألم ویریجی بر تأثیر حاصل ایده‌رك عضوی، حرکی، اوعیوی عکس العمللر حاصل ایتدیکنی وحالا اضطراب ویرن تأثیردن قورتولمق ایچون تحفظ سوق طبیعیسنك نا له میخنه عکس العمللرله حرکت ایتدیکنی و بونك ایچون بعض وهبی قورقولرك غیر قابل ایضاح قالدقلرینی فرض ایتمك ممکندر.

بن کندی حسابمه قورقو خصوصنده مکتسباتك وراثتله انتقالی نظریه‌سنی دها اغلب احتمال کورمکده‌یم.

قورقونك ایکنجی آنی. ـ فصلك باشنده یاپدیغمز تعریف شعورلی، محاکمه‌لی و تجربه‌دن مؤخر قورقویه تماماً مطابق کلیر. بو قورقونك اساسی ذهنی دکل، تأثری حافظه‌ده‌در. ایلك تداعیجیلر: les associationnistes ك قورقویی یالکز تداعی ایله ایضاح ایتمك خصوصنده‌کی مجاهده‌لری بیهوده ایدی. چونکه قورقوده اساس اولان تأثری عنصری، عضوی صارصینتی‌یی اطراح ایدییورلری. دیش چکدیرمکدن قورقابیلمك ایچون اوجه چکدیرلمش بر دیشك آغریلرینی و لوخفیف اولسون آغری اولارق خاطرلایه‌بیلمك لازمدر. اکر بو خاطره فیزیولوژیك طنینلردن عاری، صرف ذهنی وقورو بر خاطره ایسه قورقونك کلمه‌سنه امکان یوقدر. مسئله کتابك برنجی جلدنده اوزون اوزادی‌یه تدقیق ومناقشه ایدیلدیکندن بونلرك تکراری لزومسزدر.

بو مقدمه‌لردن آکلاشیلیورکه قورقو استعدادی مستقبلده اولاجق فنالغك فکری دکل حسی بر صورتده تصور؛ یعنی ادراك دکل حس ایدیلمه‌سی قابلیتیله متناسبدر. بر چوق کیمسه‌لرده کورولن قورقو فقدانی مخیله فقدانك بر نتیجه‌سیدر. موقت ویا دائمی بوتون حیاتی انحطاطلر قورقویه استعداد حاضرلارلر. چونکه قورقویی تولید ویا قورقو ایله مترافق اولان فیزیولوژیك شرطلر مهیا بولونیور دیمکدر. ضعفه دوچار اولان بر عضویتده قورقو، دائما دوغمغه آماده بر حالده‌در.

قورقو هیجانی درجه درجه‌در. اك ضعیف شکللری وسوسه، توحش اولوب اك شدید شکللری دهشت‌در. لسانك تثبیت ایتدیکی بو قورقو آنلری یکدیکرندن بسبتون فرقلی فیزیولوژیك علامتلری احتوا ایتمز. یالکز (به‌ن)، قورقونك مختلف نوعلرینی تعیین ایتمکی تجربه ایتمش، (فه‌ره) ده قورقونك درجه‌سنه کوره فیزیولوژیك

نتیجه‌لرك فرقلر حاصل ایتدیکنی کوسترمشدر . [١] (فه‌ره) ، تلقین واسطه‌سیله تجربه ایتدیکی شخصده بایقوش ، ییلان ویاقورقونج خیالتلر ترئی ایتدیره‌رك آلت مخصوصه ایله عضلی عکس‌العمللری قید ایتمش وجیقان شه‌مالرك عینی اوله‌دقلرنی کورمشدر .

٢

قورقونك طبیعی ومرضی شکللرینی آییرمق ایلك باقیشده خیلی مشکل کوروونورسه‌ده بوخصوصده‌رهبرلك ایده‌جك پك کوزه‌ل معیارمز واردر . شویله‌که : فائده‌لی اولاجق یرده‌مضر ؛تحفظ واسطه‌سی اولاجق یرده تخریب علتی اولان بوتون قورقولر مرضیدر . ایلك‌جلدده (٤ نجی فصلنه مراجعت) سالمی مرضیدن آییران اوصافی کوسترمشدك . بونلری برده‌ا خاطرلایه‌لم .

مرضی هیجان ، کندیسنی تولید ایده‌ن سببله غیر متناسبدر ، مزمندر ، جسمانی مترافقلری : concomittants phyaiques فوق‌العاده شدتلیدر . مرضی هیجانده بووصفلردن بر ویا برقاچی مطلقا بولونور .

الیوم « phobies » عنوانی آلتنده طوپلانان مرضی قورقولر اوزرنده بر چوق مشاهده‌لر یاپیلمش ، نوطلر آلینمش ومخطره‌لر وجوده کتیرلمشدر . یالکز کافه‌سی تعداد وتصویره منحصر قالمش وپك آز ایضاح اولونه‌بیلمشلردر . (فالره‌ت I. Falret) و (وه‌ستفال) [١٨٧٢ده مرضی قورقولر حقنده‌کی مساعیلرنده] ، مرضی قورقولری تدقیق ایده‌نلرك ایلك مبشرلرندندرلر . (وه‌ستفال) ك مسافه‌لرقورقوسنه ، (فالره‌ت) ك تماس قورقولری انضمام ایتمش وبالآخره آیری آیری عنوانلر آلتنده مرضی قورقولر طوفانی ایچنده قالینمشدر . فرضا ایکنه قورقوسی ، جام قورقوسی ، آلچاق ویوکسك یرلر قورقوسی ، صوقورقوسی ، آتش قورقوسی ... الخ کبی . عینی زمانده بونلردن هربرینه اسکی یونانجه‌دن آلینمه کلمه‌لر اویدوریله‌رق بر سورو مرضی قورقولر کوسترلمش وحتی شمندوفر قورقوسی ، اون اوچ قورقوسی کبی شیلربیله علاوه اولونمشدر . بوتون بونلر طوپلانسه صحیفه‌لر دولدوره بیلیر . بویله راست کلینن قورقویه یونانجه بر اسم ویرمکله مرضی قورقولر ایضاح اولونه‌جقسه بونك صوکی کلمه‌یه‌جکی آشکاردر .

---

[١] (فه‌ره : Feré) نك « تردی وجانیلك :Dégèneressencs et criminailté» نام اثرینك (٢٨ نجی صحیفه‌سنه) مراجعت .

بالآخره برعکس‌العمل حاصل اولدی . اولجه یاپیلدیغی کبی هرمرضی قورقویی منفرداً وموضوعلرینه کوره نظر دقته آلارق نهایتی کلمه‌ین تنوعلر ایچنده قایب اولمقدنسه مرضی حالك کندیسنه مخصوص احوالیله اساسی اولان پسیقولوژیك اوصافنك تعیین ایدیلمه‌سی جهتی اختیار اولوندی . وعلی‌العموم مرضی قورقولرده مشترك واساسی اولمق اوزره ثابت ومزعج برفکرك بولوندیغی آکلاشیلدیغی کبی صوك حدینه کلمش دینه‌بیله‌جك درجه‌ده شدتلی اولان قورقولرك اعراضیده اختلاج وبحرانلر اولدیغی تعیین ایتدی . [١]

مرضی قورقولرك کثرتی برانتظام آلتنه آلمق ایچونده مختلف تصنیفلر تکلیف اولوندی . تصنیفجیلرك برقسمی نفسی براصول اتخاذ ایده‌رك مرضی قورقویه اساس اولان احساسلر ، ادراکلر ، تصورلر وافکاره کوره تصنیفلر یاپدیلر . مثلا لامسه‌یه مربوط مرضی لامسه قورقوسی ، باصره‌یه مربوط میدان قورقوسی الخ دیدیلر . دیکرلری شیئی براصول تعقیب ایده‌رك یاپدیلر . بونلردن (ره‌ژیس) ، [٢] مرضی قورقولری بش زمره‌یه آییردی :

١ : جانسز شیلر قورقوسی ؛

٢ : جانلی مخلوقات قورقوسی ؛ (قالابالیقلر ، تهالق وصالدیرمایان حیوانلردن قورقو کبی)

٣ : مسافه‌لرقورقوسی ؛ (مثلا میدانلر وکنیش جاده‌لردن ... الخ کچمك قورقولری کبی)

٢ : حادثات جویه قورقولری ؛

٥ : خسته‌لق قورقولری .

حقیقی سویله‌مك لازم کلیرسه برسریریانجی ایچون نافع اولابیلن بوتصنیفلر قورقو روحیاتی ایچون پك آز استفاده‌لیدر . چونکه موضوعمزی علاقه‌دار ایده‌جك مسئله قورقونك بوخصوصیتلری دکلدر .

قورقو روحیاتی یاقیندن علاقه‌دار ایده‌جك جهتلره باشلامازدن اول مرضی قورقولرك

---

[١] اخیراً (فروید)ك روحیاتی مرضی قورقولری چوق درین وانجه برتحلیل ایله تعمیق ایتدی. (فرویدیزم) نامیله نشر ایتدیکم اثره مراجعت . م . ش

[٢] «Manuel pratique de médecine mentale. Regis» نام اثرینك «٣٧٥ نجی صحیفه»سی ایله مابعدینه مراجعت

خصوصیتنی خاطرلاتمق اقتضا ایدەر. بو اویله مبهم ودائمی بر ایچ صیقینتیسی ویا دهشتکه «Panophobie» ویا «Pantophobie» تسمیه ایدلمکدەدر. بو مرضك مبتلالری هر شیدن، حتی هیچدن قورقار وقورقولری برشی اوزرنده دائما قالمایوب رؤیاده اولدیغی کبی تصادف والحالره کوره بر شیدن دیکر شیئه آتلایەرق دائما متموج بر حالده بولونور.

نهایتی کلیەجك مرضی قورقولری تعداد ویا تصویر ایدوب دورمقدنسه روحیاته ترتب ایدەن وظیفەیی درعهده ایدرك بونلرك طبیعی قورقولردن نه صورتله اشتقاق ایتدکلرینی وبونلرك سببلرینی تعیین ایتمك أولادر. ایشته بر موضوع که هنوز پك آز ایشلنمش واولکیلره نسبتله خیلی فقیر قالمشدر.

معلومدرکه مرضیلك، طبیعی حادثەلرك بر انحرافندن باشقه برشی دکلدر. بناءً علیه مرضی قورقولری آکلایەبیلمك ایچون بونلرك منبعی اولان طبیعی قورقولرك تیپلرینی تعیین ایتمك ایجاب ایدەر. بن طبیعی قورقولری ایکی زمرەیه ارجاع ایدییورم.

برنجی زمره، ایکنه ودوشمه قورقولرندن باشلایەرق خستەلق وئولوم قورقولرینه قادار طبیعی قورقونك بوتون درجەلرینی احتوا ایدەر.

ایکنجی زمره، دوغرودن دوغرویه اکراهه تعلق ایدەن قورقو شکللریدر. تماس قورقولری، قاندن ومضر اولمایان حیوانلردن قورقمق، غریب وعجیب اکراهلر هپ بو جملەدندرلر.

دقت ایدیلیرسه کورولورکه قورقو ایله اکراهك اساسلری مشترکدر. چونکه هر ایکیسیده تحفظ ومدافعه آلتلریدر. قورقو، فیزیولوژیستلرك اضافی حیات: la vie de relation دیدکلری حیوانی حیاتك؛ اکراه ایسه عضوی حیاتك تدافعی بر تحفظ انسیاقیسیدر. هر ایکیسنك اساسنده اکراه حرکتی مشترك اولدیغندن بربرلرینك معادلی اولان حرکتلرله تظاهر ایدەرلر. مثلا قورقونك حرکتلری کری دونمك، اوزاقلاشمق وقاچمق ایسه اکراهك حرکتلری بولانتی وقوصمقدر. عضویت ایچون اوزاقلاشمق وقاچمق ممکن اولمادیغندن اکراهك عکس العملی دفع حرکتی یعنی قوصمقله اولیور.

مرضی قورقولرك منشأی اولان طبیعی قورقولری ایکی زمره اولارق تعیین ایتدکدن صوکرا مرضی قورقولرك سببلرینی آرایەلم. اکثر مؤلفلرك اتفاق ایتدکلری عمومی سبب، ترددیدر. [کتابك نتیجەسنده بوندن مفصلاً بحث ایدەجکز] فقط یالکز عمومی

سببی کوسترمکله اکتفا ایتمیوب بونی تماملایان سببلرده کوستریلەجك اولورسه واقعەلر دها آچیق ایضاح ایدلمش اولور. بوتون مرضی قورقولر حقیقةً ترددن نشأت ایدییورسه آشاغیده کوسترەجکمز اوچ سببده مرضی قورقو واقعەلرینی دها یاقیندن ایضاح ایدەجك متمم سببلر صیرەسنه کچر.

١: سببلردن بری بر وقتلر باشدن کچمش وخاطرەسی محفوظ قالمش هرهانکی بر وقعه اولابیلیر. مثلا وقتیله بر أوك بالقوننه چیقوبده اطرافده پارمقلق اولمادیغنك فرقنه وارمادن ایلریلەیەرك اوچورومه کیتمك اوزره ایکن بردنبره کندینی طوپلایان بر آدامده بالآخره بر کوپری ویا میدان کچر، یوکسك بریردن باقارکن مرضی بر قورقو حاصل اولابیلیر وبو حال دائمیلشەبیلیر. مرضی قورقونك بو نوعنه «میدان قورقوسی» دییورلر [١] مرضی شمندوفر قورقوسی اسکیمش وبیپرامش ما کینیستلر وشمندوفر قضاسندن قورتولمش کیمسەلرده کورولور. بر کوپری قضاسی کچیردکدن صوکرا (پاسقال)ك معروض قالدیغی مرضی قورقو معلومدر. صول طرفندن دائما قورقان (پاسقال)، صول ألندن طوتولمادقجه بر درلو ایلریلەمزمش. کذا بویوك پتروجوجقلغنده بر بوغولمق قضاسی کچیردکدن صوکرا آرتق کوپرولردن بیك مشکلات وخلجان ایله کچەبیلیرمش.

مرضی قورقولردن بر چوغی بو صنفه ادخال اولنەبیلیر. بونلرده طبیعی سبب، اولجه باشدن کچمش هیجانلی بر وقعەنك اعظامندن عبارت. هر مهم قضا بعضیلرنده ذهنی؛ بعضیلرنده تأثری بر خاطره براقیر. مرضی قورقو مبتلالرنده اولجه کچیریلن بر قضانك قورقوسی هیچ اولمازسه بالقوه وتأثری بر حافظه حالنده دائما موجود وبر تداعی ایله اویانمغه مهیا بر حالده بولونور. (تأثری حافظەنك موجودیتنه آیریجه بر دلیلده بو قورقولردر دینەبیلیر)

٢: سببی، چوجقلقده کچیرلمش اولوبده الیوم خاطرەسی قالمامش وقعەلر اولابیلیر. بورادە غیر شعوری حافظەیه مراجعت ایتمك وعینی زمانده مظلم وفرضی بر ساحەیه کیرمکله هر نوع تنقیدلره معروض ناخوش بر موقعده قالمامق ممکن دکل. هله بعض مؤلفلرك یاپدقلری کبی غیر شعورله ایضاح فوق العاده سوء استعمال اولونورسه.

[١] «ژەلینو: Gèlineneau»نك «مرضی قورقولر: Des peurs maladives» نام اثرینك (٥٤، ١٨، ٦٩، ٢٦، ١٦٩ الخ) صحیفەلرینه مراجعت.

بونك ایچون مرضی قورقولرك هر بری فوق العاده اهتمامكار بر آنكت ایله تحقیق ایدلمك اقتضا ایدەر . غیر شعوری تأثرلر فرضیەسی مثبت دلیللرله تأیید اولونەماسەدە بونلرك روحی حیات وحافظەدە اوینادقلری رول انكار ایدیلەمز . غریب قورقولره كرفتار اولانلر ماضیدەكی خاطرەلرینی یوقلاسەلر سببلرینی بلكەدە بولابیلیرلر . بو زمرەیه داخل اولابیلەجك مرضی قورقولره شو وقعەیی بر تیپ اولارق كوستره‌بیلیرم : (موسسو)، یتمش یاشنده بر عسكره حیاتنده اك چوق قورقدیغی شیئك نه اولدیغنی صورمش وشوجوابی آلمشدر : « برچوق محاربەلرده ئولومله عادتا قوجاقلاشدم . فقط ایصسز وتنها داغلرده راست كلدیكم كوچوك كلیسالر قادار هیچ بر شی بنی قورقوتمز . چونكه چوجقلغمده بونلردن برنده مقتول بر آدامك جسدینی كورمش وبنی باقان خدمتجی قیزده اوصلو اوطورمازسەك سنی اونكله بر اوطەیه حبس ایدەرم دیه قورقوتمشدی [١] ایشته او كوندنبری اك چوق بو كلیسالردن قورقارم .» بو قبیل مشعور خاطرەلر سنەلرك تأثیریله اونوتولسەلرده براقدقلری عضوی انطباعلرك محفوظ قالارق معین شرائط قارشیسنده اویانمەلری مستبعد دكلدر . بناءً علیه مرضی قورقولردن بر چوغنك شعوری حافظەلری ضایع اولمقله برابر عضوی خاطرەلرینك محفوظ قالمش اولمەسی دولاییسیله تخطر اولونەبیلەجكلرینی قبول ایتمك معناسز برجرأت صاییلماسه كرك .

مشهور آداملرك ترجمهٔ حاللرنده غریب اولدقلری قادار غیر قابل اجتناب قورقو وا كراهلره چوق كره تصادف ایدیلیر . (سقالیژەر) ، تره اوتی كورونجه تیترەرمش . (بەیقین) ، خسوف و كسوفدن ؛ (بەیل Bayle) صو سسندن ؛ ایكنجی ژاق یالین قیلیجدن بایبلیرلرمش . انسانلرك بر چوغنده بو قبیل غریب قورقولر وارسەدە ترجمهٔ حاللری مضبوط اولمادیغی ایچون مجهول قالمشلردر . بن ، بوقورقولرك اساسنده دها ایلك چوجقلقده كچیریلن بر قضا ویا مدهش بر قورقونك عضوی أیزلری وطبیعی دافعەلری اولدیغنه متمایلم .

٣ : مبهم وغیرمعین بر حالك بالوسیلە معین بر حاله استحالەسندن یعنی اولجه تأثری وحسی بر صورتده مبهم بر موجودیته صاحب ایكن بالآخره بروسیله ویا شدید برصدمه نتیجەسنده ذهنی بر حاله منقلب اولارق ثابت بر فكره تمثل ایتمەسندن

[١] مذكور مؤلفك اولجه ذكر ایدیلن « قورقو : La paura » نام اثرینك « ١١ نجی فصل » نك « ٢٢٢ - ٢٢٣ نجی صحیفه » لرینه مراجعت .

متولد اولابیلیر . مثلا اعدام اولونمق قورقولری اولا مبهم بر حس حالنده باشلایەرق بالآخره ثابت بر فكر حالندە مرضی برقورقو تشكیل ایدەبیلیر . كذا ساری خستەلقلردن ، میقروبلردن ، قودوز علتندن قورقمەلرده دیدیكمز طرزده مرضیلشەبیلیرلر . مرضی قورقولردن بر قاچنه بردن مبتلا اولانلر اولكیلرینه نسبتله آزاولوب بو زمرەیه داخل اولابیلیرلر ظن ایدەرم . خلاصه بونوع مرضی قورقولرده اولا عمومی بر حال یعنی تأثری بر قورقو ، بالآخره هرهانكی بر وسیله ویا تصادف اك بویوك رولی اوینایەرق بوقورقویی دائمیلشدیرەن بر فكر ثابت حالنه قلب ایدەر .

بوتون مرضی قورقولری بو اوچ سببك ایضاح ایدەبیلەجكنی ادعا ایدیورم ظن ایدیلمەسین . مرضی قورقولرك چوقانی قارشیسنده بولونجه ایضاح خصوصنده فوق العاده مشكل موقعلرده قالیندیغی وبر چوق حاللرك ایضاحاتمز حدودینه كیرمەدیكی كورولور . مثلا قان كورمك بر چوق آداملرده فنالق ، بایغینلق وحتی حساسیتك موقت ضیاعی دیمك اولان « سەنقوپ » ی حصوله كتیرر . قان ، حیاتدن باشقه برشی اولمادیغی ایچون بوحادثەیی معقول برصورتده ایضاح ایتمك ممكن اولمیور . بوراده تصادفك رولی آرامقده بیهودەدر . یالكز دوشونیلەبیلیركه قان ، شدید بر اضطرابی ؛ تخریبكارلق ومقاتلەیی خاطرلاتەبیلیر . یالكز قان لكەلری بو قبیل خاطرەلره هنوز صاحب اولمایان چوجقلردەده عینی حالی تولید ایتدیكنه نظراً حادثەنك دها باشقه سببلری اولمق لازم كلیر . بعضیلری بونی بنیه واعصابك ضعفنده كوستریر . فقط قاندن بایلمق پك قوتلی آداملرده واقع اولیورده ضعف اعصابه مبتلا اولانلرده اولمیور . [١] بوبابده وراثتك تأثیریده دوشونلمشسەده بونك ایضاحه خادم اولاجغنی ظن ایتمیورم . چونكه كری بطنلره كیدلدكجه ابتدائی ، قاوغاجی وقاندن قورقماز انسانلره واصل اولونور . بو قبیل داها برچوق ایضاحلر ایلری سورولەبیلیرسەده هیچ بریسی تنقیددن قورتولاجق كبی دكلدر .

بویكانه واقعەیی ذكر ایتمكدن مقصدم مرضی قورقولرك تعدادوتصویرلرینك اكمالندن صوكرا صیره بونلرك تكونلرینه یعنی منشألرینك سببلرینی ایضاح ایتمكه كلنجه هنوز أل سورولەمش دینەبیلەجك بر موضوعه كیرلدیكنی كوسترر .

[١] : « ژەلینو : Gelineau » نك « مرضی قورقولر : Des peurs maladives » نام اثرینك ، [٩٩ نجی صحیفه] سنه مراجعت .

اوچنجی فصل

تحفظ سوق طبیعیسنك تجاوزی شكلی

حدت

۱

شدتلی وتخریبكار تمایللرك أنموذجی اولان حدتك منشأی ، تجاوزی شكلده‌كی فردی تحفظ انسیاقی اولوب تاریخ ظهوری اعتباریله قورقودن صوكرا كلیر . (به‌ره‌زه كوره حیاتك ایكنجی آینده، داروه‌ن وپره‌یه‌ره كوره اونجی آیده‌واضحاً تجلی ایده‌ر.) (به‌ن) ، حدتی شویله تعریف ایده‌ر : « بر باشقه‌سنك أَلمنه سائق اولان وبوندن مثبت بر ذوق آلان شعورلی بر اضطراردر . » بر آز آشاغیده كوروله‌جكی اوزره بوتعریف حدتك ابتدائی شكللریله حیوانلرده كورولن حاللرینه توافق ایده‌ر .

حدتك فیزیولوژیسی وخارجی افاده‌لرینه كلینجه بونلربك بارز اوصاف عرض ایده‌ر. [۱] صیره‌سیله تلخیص ایده‌لم :

۱ : قان دامارلرینك انبساطی ، دوران دم نسجینك تزایدیله قیزارمه وشیشمه حصولی. بونلر واقعا مسرتده‌ده كورولورسه‌ده (لانگه) نك اخطارینه نظراً چوق دها خفیف اولورلر . فضله اوله‌رق حدتك كندینه خاص جلوه‌سی شاه دامارلرینك وبالخاصه یوز وآلینده‌كی اقسامنك انبساطیدر . حدتك صوك درجه‌سنده دامارلر پاطلامش كبی بورون وجكرلردن قان كله‌رك ئولوم واقع اولور .

۲ : ارادی عضله‌لرك انعصابلری آهنكسز بر سپازموز حالنده آرتار . سسده بر آقصاقلق وچاتلاقلق باشلار . بدن ، تجاوزی بر وضعیتده اوكه دوغرو أكیلیر . حركتلر شدتلی وتخریبكار اولور . « كوز قاراره‌رق صالدیرمق » باشلار . بورون ده‌لیكلری فوق‌العاده انبساط ایله تنفسلر صیقلاشیر . (پیده‌ری Piderit) یه كوره

[۱] : بوبابده مفصل تصویرلر كورمك ایسته‌ینلر « داروه‌ن » ك اولجه ذكر ایدیلن اثرینك ۱۰ نجی فصلنه « و « لانگه » نك اثریله « مونته‌فاززا » نك كذا اولجه ذكر ایدیلن اثرینك « ۱۳ نجی فصلنه » مراجعت ایده‌رلر .

حدتده بورون ده‌لیكلرینك آچیلمه‌سی آغزك قاپانه‌رق دیشلرك صیقیلمه‌سی حسبیله تنفسی تأمین ایچوندر .

۳ : (لانگه) یه نظراً حدتده عامه‌نك ظن ایتدیكی كبی صفره افرازاتی چوغالماز . كذا لسانده یرله‌شن « حددن كوپورمك » یعنی توكروك افرازاتنك چوغالمه‌سی‌ده واقع دكلدر. یالكز حدت بعض دفعه‌افرازاتی زهیرله‌ر. بر چوق فیزیولوژیستلر توكروكده‌كی « پتومائین » ده‌نیلن زهیرلی ماده‌نك حدت اثناسنده چوغالمقده اولدیغنی سویلرلر . متهور حیوانلرك دیش یارالرینك تهلكه‌لی اولدیغی اوته‌دنبری معلومدر . بر انسانك دیكر بر انسانی حدتله ایصیرمه‌سی‌ده عینی تهلكه‌یی یاپدیغی بالآخره تحقق ایتدی . حدت ، دیشی حیوانلرله قادینلرك سوتلرینی‌ده زهیرله‌ر . بوتون بو واقعه‌لرده كوستریبوركه هیجانلر ، فیزیولوژیك وحتی كیمیوی حادثه‌لرله پك صیقی بر صورتده علاقه‌داردر .

حدتله قورقو بربرلرینك ضدیدرلر . یالكز حدت ، فیزیولوژی وپسیقولوژیسی اعتباریله قورقودن دهامعضلدر. قورقو ، بریلغینلق، بررجعت اولمق اعتباریله بوتون درجه وامتدادلرنده دائما أَلم وریجی هیجانلر زمره‌سنه داخلدر . حدتده ایسه هم أَلم ، هم ده حظ واردر . چونكه تجاوزی ماهیتیله أَلمه اولدیغی قادار حظه‌ده یاقلاشیر . استهزالی ومعذب كولوشلر حدتك انفلاقیله مترافق اولمامقله برابر أَلمی ذوقله تماشا ایتمك مسرتنه ترجماندرلر . الحاصل حدت ، مختلط بر هیجاندر وأَلم حاللری غالب اولمقله برابر تماماً أَلم وریجی بر هیجان دكلدر .

حدتی منحصراً روحی یعنی درونی بر واقعه كبی تصور ایتمك امثالنده ممكن اولامادیغی كبی بواده‌ده اولامیور . چونكه حدت اثناسنده تفحص درونیده بولونمق ، یعنی دقت ایتمك قابل دكلدر . فضله اولارق تأثری برحادثه ایله ذهنی برحادثه شعورده عینی زمانده یاشایه‌مازلر . دقت باشلاینجه حدت‌ده كچر . حدتك روحی تظاهرلرینی تفحص درونی ایله قاورامق ممكن اولمانجه یاپیلاجق شی یعنی اختیار اولونه‌جق اصول ، ماضی‌یه رجوع ایده‌رك حدتك تكون صفحه‌لرینی یعنی تكامل سلسله‌سنی تعقیب ایتمكدر. بو صفحه‌لرك باشلیجه اوچ دوره‌سی واردر :

۱ : حدتك حیوانی شكلی یعنی حقیقی تجاوز اولوب الك ابتدائی وعمومی اولانیدر . الك صاف حالنك حیوانلرده بولونماسی ابتدائی حدتلرینی تعدیل ویا بونلری ضبط وربط

آلتنه آلاجق ضد تمايللره مالك اولمامرلرندندر . حياتلرينی آو ايله تأمين ايدەن أت يەيجی ويرتيجی حيوانلر بو انموذجك مكمل نمونەلريدر . بونلرك حدتلرنده بوقاريده تصوير ايدلن فيزيولوژيك تظاهرلردن ماعدا حقيقی بر هجوم واردر . بو اثناده هپسی طبيعی سلاحلری اولان ديش وزهيرلی مايعلرينی قوللاندقلريدن بوحال طبيعتك زنجيرندن قورتولمش خام قوتلر وفورطنەلرك شدت واجبارينه بكزەر. ياشامق ايچون آولانمغه مجبور اولان حيوانك حدتی ، پك قوتلی اولان تغذی انسياقنه مربوطدر . دينه‌بيليركه حدت حيات قاوغاسنك اك آمانسز بر شكليدر. بوراده هجوم ايدەرك يا ئولمك ويا ئولدورمك واردر . (بەن) ه قاليرسه شكارلرينك احتضاری قارشيسنده مسرت دويمغه آنجق مايمونلر مستعددر . » بو قابليت بلكه فيللردەده واردر . اكر مشاهده وتقديرلر دوغرو ايسه حدتك حظ ايله مترافق شكلی آنجق يوكسك حيوانلرده باشليور ديمكدر. حدتك بودرلوسنك يالكز وحشی وابتدائی انسانلرده دكل، حتی مدنيلردەده كورولديكنی علاوه ايتمك فضلەدر ظن ايدەرم .

٢ : حدتك تام معناسيله تأثری شكلی اولكندن دها آز عمومی وبالخاصه بشری‌در . حدتك بوشكلنده روحی عنصرلر غالب اولديغی كبی تخريبكار حركتلرده بالنسبه آزدر . حدتك هيجان دينه‌بيله‌جك انموذجی شكلی نجه بواولوب يوكسك حيوانلردەده كورولور. مثلا دوشمانه تصادف ايدەن كوپك بردنبره دورور، خومورددار، توكلرينی ديكر وبوتون تجاوز علامتلرينی كوسترر . انسانده اكثريا تخريبكار حركتلرده بولونمەدن تهديدكار بروضعيت آلير . — حدتك بو شكليله اولكی شكلی آراسنده‌كی قرابت پك آشكاردر . تكاملجيلر ايچون بو حادثه‌دخی انسانلرك حيوانلردن تشعب ايتديكنه بر حجت اولديغندن طبيعته اك ياقين ، يعنی تكاملده اك كری اولانلر حدتلرينی ضبط ايدەمز ديرلر . مثلا چوجقلرك حيوانلر وضعيفلره قارشی حدتلری بی آماندر. ابتدائی وقابا آداملر ، احمقلر ، ابداللر هپ حدتلرينی يكەمه‌ينلر كروهنه داخل اولورلر .

حدتك تكاملنده قيدايدلمكه لايق وپك بارز برصورتده متظاهر يكی بر عنصر واردر: ألم ويرمكدن حظ دويمق . حدت بو حظ عنصری ايله دها اينجەلمش اولور . (بەن) دەركه : « حدتده‌كی حظك ابتدائی شكلی بلاشبهه جسمانی ألمی كورمكدن متولد فسونده اولاجقدر . غريب اولديغی قادار منفور اولان بو حقيقت مع التأسف غير قابل رد بر بداهتدر » . مؤلف بوحكمی تأييد ايدەجك برچوق مثاللر ذكر ايدەر . بونلری نقل

ايتمك زائددر — رأيمه قاليرسه حدتده‌كی حظ « غرابت » ی موجب اولاجق بر واقعه اولماياوب **تحكم دەنيلی ديكر بر انسياقك** (كه هنوز تدقيق ايتمەدك) صحنه‌يه چيقمق اوزره باش كوستر يكنه دلالت ايلەمك اعتباريله بالعكس پك قولای قابل ايضاحدر. ظفر ، قوت ، فائقيت ، غرور هيجانلری هپ بو تحكم رشيمنك تكامللری اولاجقدر . تحليل كوستريوركه حدت تماماً بسيط وصاف برحال اولماياوب تخريبكار برانسياق ايله متنوع مقدارده تحكم انسياقندن مركبدر .

٣ : حدتك **ذهنيلشمش** شكلی اولوب اهمالی بر تجاوزدر . بوكا حدتك مدنی شكلی دەنه‌بيلير . كين وعداوت ، حسد ، اغبرار ، حس ثار والخ كبی حاللر حدتك بوزمره‌سنه داخلدرلر. فرد بوراده ايكی متضاد قوتك تأثيری آلتنده‌در: كنديسنی آتيلمايه سوق ايدەن تجاوز انسياقی بر؛ بو انسياقی ضبط ايدن عقل وحساب ايكی. نتيجه‌ده **حدتك انكشافنی توقيف ايتمك**‌در. بو نقطه اوزرنده اصرار ايتميه‌جكم . چونكه يدنجی فصلده مسئله اوزون اوزادی‌يه تدقيق ايديله‌جكی جهتله بوراده پك مختصر بعض ملاحظات كافيدر . حياتيانده حياتی بر روتيره‌نك توقفی او عضوك وظيفه وبنيه‌سنی تغيير ايتدكدن ماعدا ديكر اعضايه‌ده تأثير ايدەر . روحياتده‌ده عينی حال ، حتی فضله‌سيله واقعدر . مثلا بر تمايلك انكشافنده توقفه اوغرامسی ماهيتنی تغيير ايتديكی كبی كنديسنه ملحق اولان ديكر روحی حادثه‌لرده‌ده مؤثر اولور. (مونته‌غازازا)، (اولجه ذكر ايديلن اثرينك ٨ نجی فصلنده) بغض وعداوت ميميكنك پك كوزەل عمومی بر جدولنی ياپار . بوفصلی مطالعه ايدەنلر كورورلركه آچيق واظهار ايدلمش بر حدتك افاده‌لريله ضبط وتوقيف ايدلمش بر حدتك ، يعنی بغض وكينك علامت وافاده‌لری آراسنده بويوك فرقلر واردر. حدتك تجاوزی حركتلرينك توقيف ايدلمه‌سيله تولد ايدەن روحی وميميك تغييرلرك نەلر اولديغنی بو اثرده پك كوزەل كوسترلمشدر . ازجمله وجودك بر طرفنی چيمديكله‌مك ، دوداق ويا يومروق ايصيرمق ، طيرناقلری ييمك بو تغييرلردن اك معروف اولانلريدر . بوراده ضبط وتوقيف ايدلمش تخريبكار تمايل باشقه‌سنه بوشالتيلماديغی ايچون چارناچار كندی نفسمزه بوشاليور ديمكدر .

حدتك بوشكلنده تخريبكارلق حظنك دها شديد اولديغی: « اوخ هله انتقاممی آلدم؛ خينجم چيقدی» كبی تعبيرلر كوسترر . حدت ، صاعد بر تكامله اوچ دوره‌يه آيرلمقله برابر آرالرنده ماهيت عينيق ايله مشترك بر اساس واردر . مثلا بغض وعداوتده

توقیف قدرتی زائل اولسه حدت درحال علنی برشکل آلیر وبونك آرتمه‌سی حدتك الك ابتدائی شکلی اولان حقیقی تجاوزه منتهی اولور .

٢

اسکیلر حدتی قیصه سوره‌ن برده‌لیلك دییه تعریف ایده‌رلردی. فقط بو تعریف اونی تماماً مرضی بر ساحه‌یه‌پك چابوجق ادخال ایتدیکندن تقییدسز قبول ایدیله‌مز . صاحبنه وباشقه‌لرینه برفنالق ایراث ایتمه‌دکجه هم طبیعی، هم ده فائده‌لیدر. چونکه فعال ومؤثر برمدافعه انسیاقندن محروم اولان بر مخلوق پك سلاحسز قالمش دیمکدر . یالکز طبیعی حدت ساحه‌سنك پك دار ودیکر هیجانلره نسبتله مرضیلشمکه الك چوق مساعد اولدیغنی ده اونوتولمه‌ملیدر . حدتك مرضیلشمه‌سی شو اوچ واسطه ایله اولابیلیر : اولا فوق العاده شدت قازانمه‌سیله‌در که بونك تقدیری اکثریا شخصی وتخمینی اولابیلیر ؛ ثانیاً معقول سببلردن عاری ؛ ثالثاً مزمن وحددن آشیری دواملی اولمه‌سیله حدتك طبیعی حالی ، بر نوبت کبی کلوب کچیجی اولانیدر . امراض عقلیه آراسنده حدتدن مشتق ایکی خسته‌لق موجود اولوب عادتا حدتك کسب جسامت ایتمش شکللریدر :

حدتك تماماً شدتلی حرکتلر وألم ویریجی حسلرله مترافق کور وحیوانی شکلنك مرضیلشمه‌سی جنت صرعوی : la folie épileptique یه ؛

حظ عناصریله ممتزج شدتلی ، فقط شعورلی شکلنك مرضیلشمه‌سی‌ده مانیایه تقابل ایده‌ر .

١ : صرعه‌نك متعدد نوعلرندن ، برسامه‌لرندن ، ذهنی واخلاقی نتیجه‌لرندن بحث ایتمه‌یوب یالکز حدتدن اشتقاق ایده‌ن نوعیله اوغراشه‌جغم .

صرعه‌لیلر الك ساکن زمانلرنده بیله قاراکلق ، چاتق ، حدید وسریع التهور اولورلر. تام معناسیله «حدیدالمزاج» لق بونلرده کورولور . هله متعرض دوره‌لرنده حدتلری صوك درجه‌یی بولور. (شول Schule) ك تصویرینه کوره : خسته اطرافنده کیلره قودوزجه‌سنه وحیوانی برحدتله صالدیره‌رق کوبوکلر صاچار ، وورور ، ایصیرر ، الـه کچیردیکنی قیرار ، باغیرر ، کورولتو پاطیردی یاپار . چهره‌سی متقلص برحالده کوز ببکلری کاه بویویوب کاه کوچولور وباقیشلری ثابت اولور. آغزندن کوبوکلر طاشار ، قلبی چارپار ، نبضلری آرتار » . عجبا بوتهوری بو شاشه‌لرك نقطهٔ عزیمتی نره‌ده‌در وناصیل برمقانیزمه ایله حاصل اولور ؟

ایشته بو مسئله‌ده مؤلفلر اتفاق ایده‌میورلر: برقسمی بللی باشلی رولی بصله‌یه، دیکرلری دماغه، صوك زمان مؤلفلری‌ده مراکز عصبیه‌نك بذاته تسمم: auts-toecication ینه عطف ایده‌رلر. ذاتاً بو مسئله روحیانه دولاییسیله تماس ایده‌ر . صرعه‌دن صوکرا کان مبهوتیت حالنده صرعه‌لی یاپدیغی شیلری خاطرلایه‌ماز . آکلاشیلان بو متهور فعللر حافظه‌ده هیچ براز براقمیور ؛ وفی الواقع روحیاتك بر قانونه کوره شعورك شدتی حرکتلرك شدتلریله معکوساً متناسبدر.

٢ : « مانیا » نك نوعلری پك چوق اولوب حدته الك یاقین اولان تیپیك یعنی حاد شکلی آلالم . مانیا ، مه‌لانقولیك بر تفرخ دوره‌سی کچیردکدن صوکرا بردنبره کلن نوبتلرله شدتلی عکس العمللره باشلار . مانیالیلرك حالی الك بسیط بر تحرشدن تهوره قادار درجه‌لر کوسترر. خفیف شکللرنده خسته‌ده دائمی برکیدوب کلمه، فاصله‌سز برحرکت احتیاجی، یورولمق دوبمه‌دن لاینقطع حرکتلرده بولونمق قابلیتی کورولور. شدتلی شکللرنده یوقاریده تصویر ایتدیکمز قودورمه حالی باش کوستره‌رك حرکتلر تقلص ایده‌ر، یوز قیزاریر، قلب چارپینتیلری شدتله‌نیر، صالیالر آقار، تهور، تخریبکارلق... الخ اضطرارلری باش کوسترر . — داخلاً ده بوکا مماثل حاللر اولور؛ یعنی « حرکاتده قانوس» (ته‌سکیرول) باشلار؛ علائم خارجیه‌ده اولدیغی کبی اولا حرکات داخلیه تقلص ایده‌ر، ذهنی طاشقینلقلر اوینه برفکر صالانه‌سی حالنی آلیرکه آرتق تداعی افکار قانونلری تماماً معلقده‌قالارق فکرلر انتظامسز اولدیغی قادار سریع کلمکه باشلار. برکلام، متهور اولان سیرنده دیموقسز وسریع برتفکره ترجمان اولور. دائمی اولمامقله بعضاً بر انشراح ، بر ممنونیت حالی ، حظ حسی کورولور. بو خسته‌لقدن قورتولانلرك چوغی هیچ برزمان بو درجه مسعود اولمادقلرینی سویلرلر .

مانیاده‌کی بوغیر منتظر مسرت حالنك سببی چوق مناقشه ایدیلدی . برقسمی بونی خسته‌لق اثناسنده فکرلرده کورولن طاشقینلغه عطف ایده‌رك ذهنی بر منشأ کوسترمش اولدیلر . بوتلقی ، ذهنیه‌جیلرك تأثری حیات تغیرلرینی حالا ذهنی حیاتك برنتیجه‌سی عد ایتمك زعملرندن متولددر .

حدتك بو ایکی مرضی شکلی بردشمانی کورمك، تحقیره معروض قالمق والخ کبی خارجی تنبیهلردن متولد اولمایوب داخلی احساسلرك نتیجه‌سیدر .

صرعوی ومانیسانی حدت شکلندەکی جسمانی وروحی علامتلر حدتك طبعی حالنه مماثل اولوب اولکیلرك مرضی اولماسی تولیدایتدیکی عکس العمللرده انطباق ومعقول سائقلر کورولمه‌مسندندر . بونلردن ماعدا حدتك مرضی دەنه‌بیله‌جك دها باشقه شکللری واردر . بونلر تخریبکار برسجیه‌یی حائز غیرقابل مقاومت اضطرارلر زمره‌سی اولوب حدتك **انحلول ایتمه** شکللریدر.

بوشکللردن تجاوزی بر انسیاق حالنده متجلی اولانلری: یارالامق ، اولدورمك ، تخریب ایتمك ویا یانغین یاپمقدر . غیرقابل مقاومت انتحار اضطرارلرینی (**بشنجی فصل**) ده تدقیق ایده‌جکز .

بونلری آیری آیری تدقیق ایتمکدنسه هپسنده مشترك اولان سجیه‌لری کوسترمك کافیدر:

١ : اولا هپسی‌ده خلجانلر، دموی تشوشلر ، باش نوتلری ، باش غربلری ، ایچ صیقینتیلری ، اویقوسزلق ، تلاش ، یورغونلق ، مبهم برطاقم راحتسزلق وصیقینتیلر کبی فیزیولوژیك برتفریغ دوره‌سی کچیرر .

٢ : روحی دوره برفکر ثابتك تظاهر ایتمه‌سیله بللی اولور . وآرتق بو فکر ثابت جبار برحکمدار کبی امرلرینی شعوره ترویج ایتدیرمکه، تمایللری کندی غایه‌سنه اماله ایتمکه باشلار. بعضیلرینه کوره فکر ثابتلر منحصراً ذهنی ؛ برطاقملرینه کوره‌ده بهمه حال تأثریدر . بن ایکنجی رأیه اشتراك ایله هرفکرثابتك براضطراره مقدمه تشکیل ایتدیکی قناعتنده‌یم .

٣ : عمله کچمك دوری اولوب بوانتقال بعضاً بردنبره وشدید اولور . اکثریا واقع اولان شکلی : ناقابل مقاومت اضطرار ایله قدرت توفیقیه واراده آراسنده شدید بر مجادله عرض ایده‌نیدر [١] اویله حاللر اولورکه فکر ثابت ایکنجی مرحله‌یه کچه‌مز . بوتقدیرده انکشاف وتکامل ایده‌میه‌رك جنین حالنده سقوط ایده‌ر . فقط بوحال انددردر. قاعده‌یه کوره بوتون فکر ثابتلر فعله انتقال ایده‌ر . چونکه روحیاتك بر قانونه نظراً برحرکت ویافعلك شدتله تصوری حرکتك باشلامه‌سی دیمکدر. نه اولورسه اولسون بر فعلك ایفا واتمامی بر حس ممنونیت ، برسکون ، برسربستی تولید ایده‌ر .

عجبا حدتك بومرضی شکللری وتخریبکار تمایللری هانکی منشأ وهانکی سببلردن

[١] : (Tamburini)) یه نظراً فکرثابتلراوچ نوعدر : بسیط ، هیجانبخش، اضطراری. یعنی فکر ثابتك تضییق یاجبری بردقت ، یا برایچ صیقنتیسی ویا بر فعل اولور .

کلیور ؟ بونی تدقیق ایتمك ایچون تخریبکار تمایللر ناصیل دوغیور وناصیل معین براستقامت آلیور سؤاللرینه جواب ویرمك لازمدر .

برنجی مسئله : — غیرقابل مقاومت اضطرارلرك منشأ وتجلیلرینی ایضاح ایچون عمومیتله تردی‌یه مراجعت ایده‌رلر . قورقونك مرضی شکللری ناصیل تردی ایله ایضاح اولونیلرسه بونلرك ضدی وتجاوزی شکلی اولان غیرقابل مقاومت اضطرارلرده عینی واسطه ایله ایضاح اولونه‌بیلیر، دەندی . تردی مفهومنه اضافه ایدیلن مختلف تلقی وتفسیرلرك مناقشه‌سنه بوراده کیریشمك موافق اولمادیغندن بوکلمه‌یی آنجق انحلال وانحطاط معنالرنده قبول ایتدیکمی تصریح ایده‌یم .

وراثتك اساسی رولی ، مفکوره‌سی ینه سالم برعضویتی سالم برصورتده انتقال ایتدیرمك یعنی آهنکدار ومتمرکز اولان طبیعی تمایللری ، اخلال ایتمکسزین اولدیغی کبی نقل ایتمکدر . طبیعی تمایللرده کلی بر انحلال اولدیغی تقدیرده نتیجه‌سی بلاهت ویا جنتدر. کلی اولمایوب‌ده جزئی اولدیغی تقدیرده موازنه‌ده بر ویا برقاچ تمایل‌لهنه انقطاع واردیمکدر. انحلالك بارز وصفی عکس العمللره رجوع کبی انحطاطی برحالدر . بوتقدیرده حیوانلرله چوجق وأبلهلره یاقلاشیلمش یعنی روحی حیاتده اراده‌نك اك یوکسك شکلی اولان قدرت توقیفیه‌نك هنوز تشکل ایتمه‌مش اولدیغی دورلره رجوع ایدلمش دیمکدر .

ایکنجی مسئله : — عجبانه‌دن فلان تمایل دکل‌ده فلان تمایل غلبه چالیور؟ دیکر بر تعبیرله انحطاطی شو ویا بواستقامتلره سوق ایده‌ن هانکی سببلردر ؟ مثلا نه‌دن بریسنده جنایت ، دیکرنده انتحار ، بردیکرنده نه‌وروتومانی حاصل اولویور ؟ — غیرقابل مقاومت اضطرارلر هجیرات دماغیه‌دن یالکز برقسمنك فرط تحرشندن متولددر دیه‌نلروار. بوادعا هنوز برفرضیه ماهیتنی کچمه‌دکدن ماعداایضاحنده کورولن ظاهری برصراحته رغماً تماماً مبهمدر . عجباجنایت وانتحاره مخصوص آیریجه هجیرات دماغیه وارمیدرکه بویله برایضاح ایله اکتفا اولونه‌بیلسین ؟ حقیقق سویله‌مك لازم کلیرسه بوفرضیه چوق بسیط .

تشریحی اصول مبهم وعندی قالینجه تکونی اصوله مراجعتله تخریبکار اضطرار حرکتلرینك پك مظلم تکون صفحه‌لرینه نفوذایتمك ایجاب ایده‌ر وبوتقدیرده **اساسی** و**عارضی** اولمق اوزره ایکی نوع سببك تأثیرلری کورولور .

١ : فیزلوژیك تفریغ دوره‌سندن صوکرا تمایلی معین براستقامته توجه ایده‌ن اصلی

واساسی سبب بنیه یعنی مزاج وسجیه‌در. هیچ اولمازسه نظری اولا قبول اولونه‌بیلیرکه موجود تمایللرمزك قفسی ، فی‌الحال موجود وفعال‌درلر وبالقوه موجوددرلر. علی‌العاده احوالده تمایللرمزدن بر ویا برقاچی غالبدر . حافظه‌نك تنوعلرنده غالب تمایللر پك بارزدر . مثلا فلان آدامده عددلری ، دیکرنده موسیقی صدالرینی ، بر باشقه‌سنده رنك وشکللری حفظ ایتمك تمایلی غالب اولوب دیکر خصوصده‌کی حافظه‌لری فوق‌العاده دوندر. بو حال طبیعی بر استعداد اولوب ادمان وتمرینله فوق‌العاده انکشاف ایده‌بیلیر . روحك ذهنی حادثه‌لرنده کورولن بو واقعه‌لر عیناً تمایل حادثه‌لرنده‌ده واقعدر . اك شدید وتخریبکار تمایللرك منبعی طبیعی حیاته‌در. طبیعی تمایللری مرضلشدیره‌جك محیط وشرائط حصول بولونجه مرضلك درحال انکشاف ایده‌ر. (غال)‌ك دیدیکی کبی: « ئولدیرملکی کورمك حظندن باشلایارق اك غیر قابل مقاومت ئولدرمك آرزوسنه قدر یالکزلك بر تمایل اولوب آرالرنده‌کی فرق درجه فرقندن عبارتدر » . بو نقطهٔ نظری دها توسیع ایده‌رك دینه‌بیلیرکه تخریبکار تمایلك صوك حدی اولان اولدورمك حظندن غیر قابل مقاومت ئولدورمك آرزوسنه وئولدورملکی کورمك ، حیوانلرك قان قانلرینی سیر ایتمك، تخریبکار وقانلی حادثه‌لری تماشا ایتمك (مثلا تیاترولرده) نهایت جنائی رومانلری اوقومق ویا حکایه‌لری دیکله‌مك حظلرینه قادار غیر محسوس بر تدریج یله اندله بیلیر . بو صورتله فعلدن ادارا ک یعنی اوقونمش ویا ایشیدلمش اشارتلرله تلقین ایدیلمش خیاللره کچه‌ز . مع‌مافیه بوتون حادثه تماشا کرلریله جنائی رومان اوقویانلرك قاتل نامزدی اولدقلرینی اصلا ادعا ایتمیورم . یالکز بو قبیل صحنه‌لردن نفرت ایدن آداملری‌ده دوشونه‌جك اولورسه‌ق آرادکی طبیعی استعداد وقابلیت فرقی درحال تظاهر ایده‌ر. ایمدی انحطاط ویا تردینك علامتی ، قتلی حاذبه استقامتندن ویاك آز مقاومتی اولان جهتدن کیتمکدر . ذ آجاذبه‌سی اك زومقاومتی ك جوق اولان یولدن حرکت دیمك اولان نهی اراده la volonté inhibitoire تردی حرکتلرینك تماماً عکسی‌در. الحاصل تردی حرکتلری ، ارادی حرکتلردن چیقوب عکسی العمله کیتمکدر .

٢ : بر تمایلك استقامتی تعیین ایدن عارضی سببلر جنسیت ، موقع اجتماعی ، سویه ، مختلف خسته‌لقلر والخ کبی خصوصی حاللره کوره تنوع ایتدکارندن صاییه‌حق کبی دکلدرلر . مثلا مه‌لانقولیلی بر استعداد قتل وانتحاره ؛ آلقولیزم ، قوندالجیلی اضطرارلرینه ؛ صرعه‌لیلر وفلج عمومی‌یه اوغرایانلر داها چوق سرقته میال بولونورلر ولخ رده عینی اضطرار

انتاش ایتدیکی آثارلایه کوره تغیره اوغرایه‌بیلیر : « مثلا بر صرعه‌لی بر ایپوقوندریاقدن باشقه‌درلو ئولدورور؛ کذا بر آلقولیك ویا بر مفلوجك صورت اتلافلری بر برینه بکزه‌مز . » (Schul) .

بعضاً عینی بر فردده غیرقابل مقاومت اضطرارلرك بری کیدوب دیکری کلیر وهپسی کندینه مخصوص علامتلرله بللی اولور . مثلا بریسی متصل انتحاره ؛ دیکری‌ده خرسزلغه تصدی ایده‌ر . انحلال چوق درین اولدیغی زمانلر تمایللرده استقرار قالمایارق کاه اوته‌یه کاه بری‌یه توجه ایده‌ر . تردی نظریه‌سنك واضعی [١] بو بابده پك کوزه‌ل بر مثال کوستریر: ایپوقوندریاقلردن بریسی کاه غیرقابل مقاومت انتحار اضطرارلرینه ، کاه جنایته ، کاه مجامعه افراطلرینه اوغرایه‌رق نهایت عدلیه‌نك أنه دوشه‌رو « بوندن ممنون اولورچونکه اضطرابلری بیته‌جك » .

[١] : « مورل : Morel » ك « امراض عقلیه : Maladies mentales » نام اثرینك (٤٢٠ نجی صحیفه) سی ایله مابعدینه مراجعت .

دردنجی فصل

سەنپاتی ومیل هیجانلری

سەنپاتی :La sympathie، نە برسوق طبیعی، نەدە برتمایلدر؛ یعنی شعورده قورقو، حدت، جاذبهٔ جنسیه کبی برهیجانه ترجمان وبیولوژیك برغایەیه منطبق، مشترکاً آهنکدارحرکتلر زمرەسندن هیچ برینه داخل اولمایوب بالعکس پك عمومی پسیقوفیزلوژیك برخصیصەدر. دیکر هیجانلرك نوعیلشمش سجیەلرینه مقابل حدودسز بر الاستیقیق واردر. سەنپاتی‌یی بوراده بوتون وجوهیله تدقیق ایتمیوب یالکز تأثری حیاتك اك مهم تظاهرلرندن بری اولارق مطالعه ایدەجك ونتیجەده بونك اجتماعی واخلاقی حیاته تمل اولان میل هیجانلرینك اساسی اولدیغنی کورەجکز.

١

سەنپاتی اشتقاق معناسنه کوره عینی ویا مختلف نوعلردن اولان ایکی ویامتعدد فردلر آراسنده توأم استعدادلرك موجودیتیدر. (بەن) ك تعریفنه نظرآده : «فردك، باشقەلرینك تأثر حاللریله توافق وامتزاج ایدەن برتمایلی اولوب بعض افادەلر واسطەسیله مرئی اولور». فی‌الواقع سەنپاتی عمومی واصلی شکلیله بوندن عبارتدر. هرشیدن اول آرالرنده التباس کورولمسی ملحوظ اولان مرحمت، میل، خیرخواهلق، ائتلاف وتعاون حسلریله سەنپاتی آراسنده عینیت اولمادیغنی بیلمك لازمدر. چونکه بوتون خیرخواهلق حاللرنده، عمومیتله سەنپاتی بولونمقله برابر فضله اولارق دها برطاقم تأثری عنصرلرده واردر.

سەنپاتی، اخلاقی وروحی اولمازدن اول بیولوژیك برماهیتەدر. حیاتك برخاصەسی اولارق وکاملاً بوساحەده تدقیقی اساس اعتباریله عمومی روحیاته تعلق ایدەر. نزه لازم اولانی اونك تکامل صفحەلری اولدیغندن موضوعمزی یالکز بونقطەیه حصر ایدەجکز. سەنپاتینك تکاملی اك ابتدائی شکللرندن اك یوکسك شکللرینه قادار تعقیب اولونورسه باشلیجه اوچ مرحله‌کچیردیکی کورولور : برنجی مرحله فیزیولوژیك شکلی اولوب حرکی تمایللر : tendances motriecsك برآقوردینی ارائه ایدەر ؛ بوکا فیزیولوژی لساننده **مرکز قوا** :

Synergie دەنیر ؛ ایکنجی مرحله روحی شکلی اولوب تأثر حاللرینك آقوردینی عرض ایدەر. بوکا روحیات لساننده **مرکز حساسیت** : Synesthésie دەنیر. اوچنجی شکلی ذهنی اولوب حسیات وحرکتلره مربوط تصورلرك وحدت وتشارکندن متولد اولور.

برنجی مرحله : سەنپاتی ابتدائی شکلندە انعکاسی، اوتوماتیك، غیر شعوری ویا پك آز شعورلی بر حرکت دیکر بر تعبیرله باشقەسنده کوردیکمز بر وضعیت، بر حال ویا بر بدن حرکتنك بزده حصوله کتیردیکی بر تمایل» [بەن] یعنی تقلیدك اك آشاغی درجەسیدر. سەنپاتی ایله تقلیدك اك ابتدائی شکللری آراسنده کورونوش آیریلغندن باشقه بر فرق یوقدر. سەنپاتی، حادثەنك منفعل passif واخذی : receptif جهەسنی عرض ایدیورسه تقلید، فعال : actif وحرکی : moteur جهەسنی ارائه ایدەر [١].

بوشکل برجمعیت دکل، فقط سورولر تشکیل ایدەن حیوانلرده مثلا قویون و کوپکلرده کورولور. بونلر هپ برلکده قوشار، قاچار، دورور، مەلر وهاولارلر. تقلیدلری منحصراً جسمانی physique در. انسانده کورولن تقلیدی کولمەلر، أسنەمەلر، عسکر یورویوشنی ویا دوشن برآدامك چارپان یوزینی کوروبجه وجودك عینی منطقەلرنده حاصل اولان اختلاجلر فیزیولوژیك سەنپاتینك اك بارز مثاللرینی تشکیل ایدەر. سەنپاتینك بوشکلی جمهور جماعت یاپیلان آنی هجوملرله قهقهەلری پانیکلرده مهم بررول اوینار. حله امراض عصبیەده بوکا دائر مثاللر پك بولدر. عصبی خستەلرده ایستەریك اختلاجلرله هیچریق

[١] تقلید روحیاتی موضوعمزك اجزاسندن دکلدر. بوبابده یاپلمش قیمتدار برتدقیق کورمك ایستەینلر Baldwinك «تقلیدك چوجق وعرقده‌کی تکاملی : «Mental developpement in the child and race نام اثرینك (٢٦٣ - ٣٦٦) صحیفەلرینی مطالعه ایتملیدرلر. (پرەیەر) ە نظراً چوجقده دردنجی آیه دوغرو، (داروەن)ە نظراً دردنجی آیده تظاهر ایدەر. عجبا تقلیدی برسوق طبیعی کبی تلقی ایدەبیلیرمی‌یز؟ امکار عامه ایله بوفکری تصویب ایدن Stricker وجەیمس.. الخ روحیاتجیلر تقلیدی برسوق طبیعی کبی قبول ایتمکدەدرلر. بوفکرك عکسنی استلزام ایدنلر (پرەیەر، بەن، سوللی، بالدوین) در. بن بونلرك رأینه طرفدارم. چونکه تقلید، سوق طبیعینك اوصاف وسجایاسنی احتوا ایتمیور. ایلك تقلیدلرسوق طبیعیلر کبی مقصدلرینه تماماً انطباق ایدەمیور. تقلید اولا یوللامه، تجربه وعدم موفقیت دورەلری کچیریور وتدریجاً ترقی ایدیور و انعکاسی عمللرك فکریاً - حرکی برشکلی اولیور. سوق طبیعیلرله وهبی وکور تمایللرك فوقنده واستحضارینه خدمت ایتدیکی ارادی حرکتلرك دونندەدر : برغایەیه توجیه حرکاتك ایلك وابتدائی جهدلریدر.

وآغلامەلرك سرایت ایتدیکی کورولور. منحصراً فیزیولوژیك مرحلەدە اولدیغمزدن امراض عقلیەدە کورولن انتحار سرایتلرینی برطرفە براقیورم .

خلاصە سەنپاتی، مبدأدە ذی‌حیات مادەنك برخاصەسی اولوب عضوی برحافظە، عضوی برحساسیت اولدیغی کبی تقلیدی ومنحصراً أخذی حرکتلردن متشکل عضوی برسەنپاتی‌دە واردر .

ایکنجی مرحلە : سەنپاتینك روحی یعنی شعورلی مرحلەسی اولوب ایکی ویا فضلە فردلردە یکدیکرینە مماثل تأثر حاللری خلق ایدەر . سەنپاتینك بو شکلی خلق لساننده « حسلر ساریدر» وجیزەسیلە افادە اولونور . قورقو ، انفعال، مسرت وکدرك ساری بیلنمەسی‌دە سەنپاتی حادثەسنە شهادتدر . روحی سەنپاتی باشقەسندە اولان بر تأثرك بزە کچمەسیدرکە بوکا متأثر اولان کیمسەنك فیزیولوژیك افادەلری واسطەسیلە مطلع اولورز . بومرحلە ایکی آنی احتوا ایدەر :

۱ : برنجی آن روحی بربرلك دییە تعریف اولونەبیلیر . بو وحدت دورەسندە یکدیکرینی جذب ایدەن کیمسەلرك روحلری اوقونسە هپسندە تك برتأثر یاشادیغی کورولور. (نووارە(L. Noiré)، «لسانك منشأی:Ursprung der Sprache» نام اثرندە لسانك منشأنی ایلك انسانلرك مشترك حرکتلریلە ایضاح ایدەر . بو نظریەیە کورە برلکدە چالیشان ، یوروین ، اوینایان، کورەك چکن انسانلر بومختلف حرکتلری تسمیە ایدەن مشترك صدالر استعمال ایتدکلرندن مشترکاً وضع ایدلمش اولان بو صدالر طبیعتیلە هپسی طرفندن آکلاشیلان کلمەلر اولمشلردر . بونظریەنك دوغرو ویا یا کلیش اولمەسنك اهمیتی (ماقس موللەر طرفندن قبول ایدلمشدر) ، اولمایوب سادەجە موضوعی تنویر ایتمك ایچون بحث ایدیلمشدر . سەنپاتی بو حالیلە محبت ومیل رابطەسی تشکیلنە کافی اولمایوب آنجق برحاضرلق یعنی هرهانکی اجتماعی برتساندە اساس اولابیلیر . چونکە عینی درونی حاللر عینی افعالی تولید ایدەر ـ یالکز بورادەکی تساند هنوز میخانیکی وخارجی اولوب معنوی دکلدر .

۲ : ایکنجی آن سەنپاتینك تأثر تظاهرلری ومیل هیجانلری (خیرخواهلق ، شفقت مرحمت .. الخ) لە مترافق اولان شکلی اولوب بورادە روحلرك برلشمەسی داها قوتلی وشعورلیدر . بوشکل بسیط وصاف اولمایوب ایکی عنصردن مرکبدر (صویك مولدالحموضە ایلە مولدالما ترکیبی کبی). عمومی اعتیادمز حادثەلرك مرکب وعالی شکللرینی کورمك وادیسندە

اولدیغندن عینی حادثەلرك بسیط وابتدائی شکللری کوزدن قاچیور. سەنپاتینك میل هیجانندن محروم اولارق بولوندیغی دوشونولورسە بوشکلی مرکب کورمەمزك صنعی، عندی برتحلیل محصولی اولمادیغی کلاشیلیر میل هیجانندن آرادە اولان سەنپاتینك میل هیجانی احیا ایتمەسی شویلە دورسون بالعکس دفعدە ایدەبیلیر . نتەکیم (٠ بوق)ك مشاهدەلرینە نظراً: «واقعا قارینجەلر یارالانان آرقاداشلرینی قالدیریور وآریلر مهماامکن اجتماعی برهیئت تشکیل ایدیورلرسەدە بونلرینك تأثر وألملرینە قارشی لاقیددرلر . سوروحالندە یاشایان حیوانلرك یارالانان آرقاداشلرینی ترك ایتدکلری دائما کورولمشدر . نیجە انسانلر واركە سەنپاتی‌یە معروض قالمامق ایچون تأثر ومرحمتە شایان منظرەلردن قاچارلر ! حتی بو قاچیش بعضاً نفرت واستکراهە قادار وارەبیلیر !» شوحالدە سەنپاتینك یالکز باشنە یعنی حیاتی وابتدائی شکلندە نزی خودکاملقدن چیقارەبیلەجکنی ظن ایتمك بویوك بر خطادر . الحاصل سەنپاتینك ابتدائی شکلی میل هیجانیلە مترافق اولان روحی شکلنە یالکز برتمل اولابیلیر فضلە دکل .

اوچنجی مرحلە : سەنپاتینك ذهنی شکلی اولوب تصورلرك وحدتنە مستند اولەرق حسلرلە فعللرك آقورد اولماسیدر. (سپەنسەر)دە ذهنی سەنپاتینك انکشافی قانونی شو دستورلە افادە ایدەر : « سەنپاتینك شمول و وضوحی تصورلرك شمول و وضوحلرینە تابعدر» . بن بودستورە یالکز هیجانلی مزاجلرە مستند اولمق شرطنی علاوە ایتمك ایسترم . چونکە بو نوع سەنپاتی‌یی دویەمەنك اساس شرطی ومنبعی هیجانلی بر مزاجە صاحب اولمقدر. منکشف برسەنپاتی آنجق بویلە برمزاجك عکس صداسی اولابیلیر وینە آنجق هیجانلی بر مزاج اهتزازە کلەبیلیر . فعال مزاجلر سەنپاتینك بو شکلنە داها آز مستعددرلر. زیرا قوت وهیجانلرینی داها چوق کندیلرینی کوسترمکە صرف ایتدکلرندن باشقەلرینە آییرەبیلەجك پك آز سرمایەلری واردر. هلەلنفاوی مزاجلرك بوخصوصدەکی قابلیتلری هپسندن آزدر . چونکە تأثری حالنلری اصغری بر درجەدەدر .

سەنپاتی ، تأثری صفحەدن ذهنی صفحەیە کچنجە شمول واستقراری چوغالیر. تأثری سەنپاتی مخاطبندەدە عینی مزاج وطبیعتی آرار. مثلا بر محجوب ایلە بر جرأتکار آراسندە سەنپاتی حاصل اولاماز. کذا شن وشاطر برآدامله دائماً محزون برآدام آرەسندە سەنپاتینك حصولی مستبعددر. تأثری سەنپاتی بنی نوعمزە وبزەیاقین حیوانلرە قادار شامل اولابیلیرسەدە بوساحەیی کچەمز . هرساحەدە مشابهت ومماثللری آرایەرق توحیدایتمك وبوتون طبیعتی

قوجاقلامق آنجق ذهنی سهنپاتینك یاپه‌بیله‌جکی بر ایشدر . سه‌نپاتی ، حسلرك انتقالی قانونی سایه‌سنده جانسز اشیایه‌ده سرایت ایده‌ر . شاعرلرك ده کیز ، اورمان ، کول وداغلرله سه‌نپاتیزه اولمالری کبی . حیوانی جمعیتلر ، بالفرض آریلرده‌کی وحدت وسه‌نپاتی آری بکنی معشری بر صورتده تصور ایتمه‌لرندن وبو تصورك ثابت قالماسندن اولدیغنه کوره معشری وثابت تصورلرده سه‌نپاتینك بر واسطه‌سی دیمکدر .

٢

میل هیجانی ، تأثری حیاتك تکاملنده مهم بر آنه اشارتدر ومنحصراً خودکام هیجانلر دوره‌سنی آشمق بوهیجان سایه‌سنده‌در . یوقاریده کوردیکمز کبی تاریخ ظهوری هنوز تثبیت ایدیله‌مه‌مشدر . (داروه‌ن) ه نظراً الك بارز علامتی تبسم اولوب کندی چوجوغنده ایکنجی آیده مشاهده ایتمشدر . طقوزنجی ویا اون ایکنجی آیده تظاهر ایتدیکنی قید ایده‌نلرده واردر .

میلك حرکاته عائد اولمق اوزره فیزلوژیك افاده‌سی جاذبه : l’attraction درده‌نه‌بیلیر . جاذبه یا پك ابتدائی صوقولمه‌لر ، یا تماسلر ویا قوجاقلامه‌لرله تظاهر ایتدیکندن دوغرودن دوغرویه حواسك الك ابتدائیسی اولان لامسه‌ایله مناسبتداردر . (به‌ن) ك دیدیکی کبی : « تماس ، میل تأثرینك الفباسیدر . » [١] حدتك خشین وتخریبکار حرکتلریله میلك ملایم حرکتلری آره‌سنده تام بر تضاد واردر . میل هیجانك کندیسنه خاص افاده‌سی تبسمدر . یالکز بوتون تبسملرك بهمه حال میل افاده ایتدکلرینی سویله‌مك ایسته‌میورم . عجبا تبسم ، کولمه‌نك بر باشلانغیچ شکلیمی ، یوقسه ضعیفله‌مش ویا توقیف ایدلمش بر شکلیمیدر ؟ بو نقطه اوزرنده آز استفاده‌لی خیلی مناقشه‌لر اولدی . (داروه‌ن) ، برنجی مدعایی قبول ایده‌رسه‌ده بو تلقی تکاملك عمومی قانونی ایله پك آز قابل تألیفدر . چونکه کولمزدن اول تبسم ایدییورز . حال بوکه بونك عکسنه تصادف اولونمق لازمدی .

میل هیجانی مسرته یاقلاشوب هر ایکیسنده‌کی دموی وتنفسی تغیرلر بر برلرینه بکزه‌ر . داها آز اولمقله برابر بونده‌ده حظده‌کی کبی تزاید قوت حاصل اولور وده‌ها چوق معتدل وساکن احساسلردن حظ ایده‌ر .

---

[١] : « ژ . سوللی : J.Sully » نك « The Human Mind » نام اثرینك (ایکنجی جلد) ینك (١٠٤ ـ ١٠٥) نجی صحیفه‌لرینه مراجعت .

میل هیجانی افرازاتی آرتدیریر . بالخاصه قادینلرده سوت افرازاتی چوغالتیر . میلك کوزلری یاشارتدیغنی هرکس بیلیر . یالکز کوز یاشلرینی تولید ایده‌ن سببلر پك چوقدر . مثلا تضییق دموی ، یعنی دوران دم آرتمه‌سنك کوزیاشلری افرازنه دوغرودن دوغرویه تأثیری اولور . الحاصل کوزیاشلری میخانیکی ویا فیزیولوژیك تأثیرلر (مثلا نسج منضمك تخرشی ، اوکسوروك ، جهد ، قای کبی) ك نتیجه‌سی اولدیغی کبی کدر ، نشاط شفقت کبی روحی حاللرك نتیجه‌لری‌ده اوله‌بیلیر . واقعده بوتون کوز یاشلری ألم حاللریله ایضاح ایدلمك ایسته‌نیر . واقعا کوزیاشلری اکثری احوالده ألمك نتیجه‌سی اولیورسه‌ده باشقه بر سببله‌ده اولمایه‌جغنی ادعا ایتمك دوغرو دکلدر . (داروه‌ن) ، چوجق آغلامالرینی متعاقب دوکولن کوزیاشلرینی قانك کوز دامارلرینه هجومیله واقع اولان تضییقك غدد دمعیه‌یه اولان انعکاسی تأثیرینك بر نتیجه‌سی عد ایده‌ر . (وونت) ایسه منحصراً میخانیکی اولان بو ایضاحی رد ایده‌رك کوز یاشلرنده ألمی تسکین ایده‌ن بر افعوله کورور ودیرکه : افرازات دمعیه توز ، طوپراق ، بوجك ... الخ کبی یابانجی ماده‌لردن کوزی ؛ تمیزله‌مك وحزن وألم ویره‌ن بصری خیاللری بولاندیروب اوزاقلاشدیرمق ایچون غیر شعوری بر صورتده صرف ایدیلن جهدلرك بر نتیجه‌سیدر . بو فرضیه‌لر ناصیل تلقی ایدیلیرسه ایدیلسین کورولیورکه هپسی کوزیاشلرینی منحصراً ألمك بر ترجمانی صاییورلر .

کوزیاشلری افرازاتنك آرتمه‌سی تضییق دمونیك آرتمه‌سنه تابع اولونجه شفقت ونشاطده ، کوزلرك پارلاماسنده آکلاشیلدیغی اوزره ، دوران دم آرتیور دیمکدر وفی الحقیقه نشاط وشفقت آنلرنده کوزلرك یاشارمه‌سی بو اثناده دوران دمك تزاید ایتدیکنی کوستریر . کدرده ایسه دوران دم بالعکس تناقص ایده‌رك کوزیاشلری کچیکیر . بر کره دوکولدیمی‌ده تسلی وسکونت حاصل ایده‌رك بر نوع امنیت شبابه‌سی تشکیل ایده‌ر ؛ یعنی حیات وقوتك عودتنه اشارت اولور . باشقه بر تعبیرله نشاط وشفقت یاشلری دوران دم وحیاتك طاشقینلغنه نقابل ایده‌ر ؛ ألم یاشلری ایسه عضویتك انحطاط قوایه قارشی عکس العمل یاپمغه باشلادیغی زمانلرده حاصل اولور .

بنجه میل هیجانك روحیاتنده الك علاقه‌لی جهتلر میل تنوعلرینك تصویری اولمایوب بلکه منشأینك تعیینیدر . فصلك باشنده بوهیجانك بسیط وابتدائی اولدیغنی سویله‌مشدك . اخلاقی واجتماعی بوتون دیکر کام تظاهرلرمزك منبعی اولان بوهیجانك ایلك تحلیلنده‌کی ماهیتنی تدقیق ایتمك زحمته ده‌کر بر موضوعدر .

چوجوقلر ویوکسك حیوانلرده ایلك تظاهری آنا ویا سود آنایه قارشیدر . «چوجوقله آننه‌نك مناسبتلری آنا رحمندن باشلار ؛ وبوعضوی مناسبت میل حسیاننك باشلیجه منبعی اولور. چوجوق دوغدقدن صوکراده آننه‌سنك غدا ، حرارت ومظاهرتیله بسله‌نیر . انسیاقی ویاحاسی: sensoriel اولان بوایلك رابطه؛ بالآخره ینه آننه‌سندن آلدیغی لطیف احساسلره کوز وقولاق انطباعلرینك انضمامی سایه‌سنده شفقته منقلب اولور.»[۱] دیمك اولیورکه کرك چوجوق و کرك حیوانلرده ایلك میل کندیسنه ایلك یاپان ، نافع اولان ودها ایلکلر امید ایدیلن کیمسه‌یه تعلق ایده‌ر . (سپه‌نسه‌ر) ، بوکا خودکام ـ دیکرکاملق تسمیه ایتمکله هنوز خودکاملغی غالب بردیکرکاملقدر دیمك ایستیور. (سپه‌نسه‌ر) . باقیلیرسه دیکر کاملق وهبی: innée دکلدر .

معلومدرکه معرفت ملکه‌سنك باشلانغیجنده نه نفس، نه‌ده‌شی تفریق اولونمایوب یالکز هرهانکی برشیئك شعورینه بلاتوصیف صاحب اولونور. معرفت: la connaissanee ساحه‌سنده‌کی أنا: moi ایله غیرأنا: non-moi نك تفریقی چاغنه، تأثر ساحه‌سنده مشعورخودکاملقله‌دیکر کاملق حاللرینك تفرقی چاغی تقابل ایده‌ر. بوایکی‌یه آیریلیشمز ناصل اولیور وناصل دوغوب محکملشه‌بیلیور ؟ بو سؤالك جوابنی (۸ نجی فصلده) اخلاقی هیجانی تدقیق ایده‌رکن ویره‌جکز . بوراده تدقیق ایده‌جکمز شی شودر: عجبا شفقت هیجانی وبونك تنوعلری حقیقی بر سوق طبیعی ، حقیقی بر تمایل وهبیمیدر ؟

دیکر کاملغك تحلیل اعانه‌سیله (بالخاصه ۸۱ نجی عصرده) ناصیل اینجه وحسابلی برخودکاملغه ارجاع ایدلمکه چالیشیلدیغنی کوردك. بوتحلیله باقیلیرسه ابوینك چوجوقلرینه قارشی کوستردکلری شفقت بالآخره اونلردن یاردیم وخدمت بکله‌مك خودکاملغنك برنتیجه‌سیدر والخ .

حال بوکه میل هیجاننك وهبیلکنی کوستره‌جك الك کوزل دلیل ، بو قبیل خودکاملق ومنفعت حسابلرینی یاپمغه قابلیتلری اولمایان حیوانلرده بوهیجانك موجودیتیدر. حیوانلرك الك سافل طبقه‌لرنده کورولن فوق‌العاده قوتلی آنالق محبتندن صرف نظر عینی ، حتی مختلف نوعدن اولان حیوانلر آراسنده بیله جنسیت سائقه‌سی اولمقسزین مثبت وخیرخواه

[۱] : «ژ. سوللی : J. Sully » نك « The Human Mind » نام اثرینك (ایکنجی جلدینك) (۱۰۴ ـ ۱۰۵) نجی صحیفه‌لرینه مراجعت .

سه‌نپاتیلر کورولور.[۱] مثلا مایمونلر آرقداشلرینی مدافعه ایده‌رکن بعضاً قهرمانلق درجه‌سنه قادار فداکارلق کوستریرلر . دعوامزی تأیید ایده‌جك واقعه‌لر انسانلرده‌ده ذکر ایدیله‌بیلیر : «اویله آنی و ملاحظه‌سز شفقت اضطرارلرمز اولورکه یابانجی ، دوشمان ، جانی کوزه‌تمه‌یوب حیوانلره قارشی بیله تظاهر ایده‌ر . بوراده هیجان ، حساب ومنفعت ملاحظه‌سی وارد اولامایه‌جق قادار سریع اولور ... هردورده وطن ایچون حیاتلرینی فدا ایده‌ن بونجه انسانلر هپ خودکام ملاحظه‌لرله حرکت ایتمشلردر دینه‌مز. شبهه‌یوق که بونلردن چوغی پارلاق بر استقبال ایله امید واردیلر . فقط بوحال عالمشمول اولمادیغی کبی بالخاصه خلق کتله‌لرینك مطلقا دها اییی دیکر برحیاتله تلافیٔ مافات ایده‌جکم خودکاملغیله آلده‌کی مثبت حیاتی ترك ایتمش اولدقلرینی فرض ایده‌مه‌یز.» [۲]

بکا اویله کلیورکه دیکر کاملق سوق طبیعیسی مدافعه والتزامه حاجت براقمایه‌جق قادار بدیهیدر . یالکز بعضیلرنده پك جانلی وقوتلی اولدیغی حالده بعضیلرنده ضعیف اولابیلیر. فقط بوتون سوق‌طبیعیلرده عینی حال کورولمیورمی؟باشلی باشنه برنوع تشکیل ایده‌ن بوهیجانك‌ده تنوعلری واردر. عمومی سجیه‌لری: خیرخواهلق، محبت، مرحمت.. الخ‌در. حرمت، تقدیر، جنسی محبت والخ کبی مرکب هیجانلرده‌ده برعنصر اولارق داخل اولور.

عجبا ایلك تظاهری هانکی شکلده اولدی؟ بوبابده ممکن اوچ فرضیه وار: (۱) آنالق محبتی ، (۲) سوروحالی، (۳) : ویا جنسیت سوق‌طبیعیسی (بوپك محتملدر). بوفرضیه‌لرك قیمتلری فصلك طبیعی بر متممی اولان اخلاقی هیجانلر فصلنده مناقشه ایدیله‌جکدر [۳]

[۱] بو واقعه‌لری تفصیلاتیله کورمك ایسته‌ینلر « رومانه‌س Romanes » ك « ذهنی تکامل » نام اثرینك (۲۰ نجی فصلنه) مراجعت . کذا « لوئید مورغان Lloyd Morgan » ك « حیوانی حیات Animal Liffe » نام اثرینك (۳۹۷ ـ ۳۹۸ نجی صحیفه‌لرینه) مراجعت .

[۲] (به‌ن) ك « هیجانلر . Emotions » نام اثرینك (بشنجی فصلنه) مراجعت .

[۳] میل هیجاننك مرضیاتی بزی مشغول ایده‌جك قادار اهمیتلی دکلدر . دیکر کاملق تمایلنك بعض « ایپوقوندریاق » لرله مجنونلرده تماماً زائل اولدیغی کورولور . میل ؛ انسانلر ، حیوانلر ، حتی اشیا ومملکت (داءالصله کبی) حقنده فرط حساسیت درجه‌سنه کله‌بیلیر . موره‌ل (Morel) ك « سریری تدقیقلر Etudes cliniques » نام اثرینك (۲ نجی جلد) ینك (دردنجی فصلی) مطالعه اولونورسه کورولورکه یوکسك بر ذکایه مالك بعض کیمسه‌لرده اولمایه‌جق شیلره قارشی بر میل افراطی واردر . مثلا « أونده بسله‌دیکی اهلی حیوانلره بر خسته‌لق ویاموت عارض اولونجه الك عزیز بر آرقداشی أولمش کبی اختلاج وهیچقریقلره طوتولانلر ؛ حوضده بسله‌دیکی قوربغه‌لرینك هپ بردن ئولمه‌لری اوزرینه چیلغین کبی متألم اولانلر واردر. » بو مرضی تأثر، یا ولادی ویا اکتسابی بر ضعف ایله توأمدر .

بشنجی فصل

أنا وتأثری تظاهرلری

١

انكليزلرك « Self-feelings »، آلمانلرك « Selbst-gefühl » تسميه ايتدكاری برطاقم حسيات واركه دوغرودن دوغرويه (أنا) دن اشتقاق ايدر . بوحسلره لسانمزده « عزت نفس » دەنير .

عزت نفس ، شخصی قوت وياضعفك شعورده كی انعكاسندن متولد برحسدر. بونك حركی تظاهرلری عمله سوق ايتمك ويا عملی دوردورمقدر . (هوفدينغ) كبی بوحسی تحفظ سوق طبيعيسنه ربط ايده بيلير وديه بيليرزكه عزت نفس: « تحفظ سوق طبيعيسنك تماماً شعوريلشمش وأنا فكرنده تجسم ايتمش برشكليدر . »

عزت نفس هيجانلرينك كنديلرينه مخصوص سجيه لری واردر . بوندن اولكی هيجانلر هم بشری، هم حيوانی اولدقلری حالده عزت نفس هيجانی همان منحصراً انسانی اولوب اوچ ياشنه دوغرو تظاهر ايدر . جنسيت انسياقی مستثنا اولمق اوزره اك كج ظهور ايدن واك اركن تأمل سجيه سی اكتساب ايدن سوق طبيعيلردندر. ذاتاً انسانك محيطنه تطابق ايده بيلمه سی ايچون برآن اول نفسندن خبردار اولماسی لازمدر. عزت نفسك غرور ايله تجسم ايدن مثبت و محويت ايله افاده ايديلن منفی ايكی تيپك شكلی واردر.

مثبت شكلك فيزيولوژيك افاده لری معلومدر. [١] بونلر كبر وعظمت كلمه لريله افاده اولونه بيلير . كبردن مقصد تنفسلرك كنيشله مسی ، قابورغه كميكلرينك انبساطی ، أدالرك اكز انتريق ومتحكم اولماسی در. مغرور كيمسه لره « قوروومندن پاطلايه جق » . « آماقابار يپور ها » ، يانـه ياقلاشمق ممكن دكل » ديمه سی كبرك اصابتلی تصويرلرندن صاييلير . عظمت وجود وباشك ديكله شمه سی ، يورويوشلرك أمين خطوه لر حالنده اولماسی ، آغزك قاپالی وچكه لرك صيقيق طوتيلمه سی ايله تظاهر ايدر . غرورك قاريقاتوری اولان داء تكبر :

[١] : (داروين)، (مونته غاززا) نك يوقاريلرده ذكر ايديلن اثرلرينك (١١) و ١٤) نجی فصل) لرينه مراجعت .

megalomaniaque مبتلالرنده بوحاللر بسبتون بارز ومفرطدر . بعض مؤلفلر كبرليلرده آلت دوداغك ايلری دوغرو صارقيتلديغنی قيد ايدر .

عزت نفس، روحيات نقطه‌نظرندن نوعی ذاتنه خاص برحس اولوب باشقه برحسه ارجاع اولونه ماز. يالكز برجهتدن نشاطه؛ ديكر جهتدن تغلب، تحقير وتجاوز كبی حاللره مستعد ومتمايل اولماسی دولاييسيله حدتله اقربا كبيدر وابتدائی هيجانلر آراسنده تأمله اك زياده مربوط بر هيجان اولمه سی اعتباريله تكملنك شرائط عقليه يه تابع اولاجغی آشكاردر.

عجبا حيوانلرده ده عزت نفس دينه بيله جك بر هيجان وارمی ؟ تك توك واقعه لر بويله برتصوره مساعد اولاجق كبيدر. مثلا بعض حيوانلرك أرككلری آراسنده ديشيلری جلب ايتمك ايچون ياپيلان شاقه دن قاوغالر ، اويونلر ، تغنيلر كبر ومحويته مماثل حاللر اولا بيلير . مثلا خوروسله هندينك بوبورلنمه حاللری ، طاووس قوشنك ادعالی قويروق ياپيشلری صاف بر غرورك رمزلری كبی تلقی اولونور . شخصيت حسی چوجوقلرده قاوغا واويونلرده صرف ايتدكاری بدنی قوت ممارسه لريله باشلار و داها صوكرا كندی شخص وقيافتلرينه، البسه وسوسلرينه (بالخاصه قيزچوجوقلرده) اهميت ويرمه لريله انكشاف ايدر. بو انكشاف تدريجاً كنيشله يه رك أو اشياسنه ، أوه ، أقربالرينه شامل اولور . داها صوكرا ذهنی قوت شعوری ايله بونك تأمين ايتديكی محسنات ده انضمام ايده رك شهرت ، اقتدار ، ثروت ... والخ محبتلری حاصل اولور.

خود بينلك هيجانك مشتق يعنی مختلف جبهه لرنده : غرور ، نخوت ، استخفاف ، شان وشهرت ، غبطه ، جسارت ، جرأت ، آناقلق.. الخ حاللرينی بولورز. بونلرك آيری آيری تدقيقی روحياتچيلردن زياده اخلاقچيلره دوشر . [١]

عزت نفسك منفی شكللری بزی چوق مشغول ايده من. چونكه بونلر مثبت شكللرك عكسی وجهده برتكرارلرندن عبارتدر. بوهيجانك اساسی: قوتسزلك واقتدارسزلق حسيدر. محويتكارلرده حركتلر آز ودورغون ، ميميكلری طاشقين اولماييوب تمركزی ، حركتلری قيصيق ، سسلری قوتسز اولوب هم حزنی، همده قورقوبی آكديرر. الحاصل مثبت شكلك تام ضديدر.

[١] بوبابده مفصل معلومات آلمق ايسته ينلر (ويليام جه يمس) ك « Psychology » نام اثرينك (برنجی جلد) ينك (٣٠٥ ـ ٣٣٩) نجی صحيفه لريله (به ن) ك « هيجانلر » اثرينك (١٠ نجی) و (١١ نجی فصل) لرينه و « سوللی J. Sully » نك « Psycology » نام اثرينك (٢ نجی فصل) صحيفه (٩٧) ومابعدينه مراجعت .

محویت ؛ مختلف تطابقلر ضروریتله پیصیریقلق ، محجوبیت ، تواضع ، توکل ، صبر ، تذلل ، جبانت ، نفسه اعتمادسزلق ... الخ کبی شکللر آلیر . بو تظاهرلردن اکثریسی بسیط اولمایوب آشاغیده کوروله‌جکی اوزره بر چوق سببلرك امتزاجی محصولیدر .

٢

قوهٔ شخصیه حسنك مثبت ومنفی شکللری انطباق: adaptation حدودلری داخلنده قالدقلری مدتجه طبیعی وسالم هیجانلردر. چونکه فردی واجتماعی بر فائده‌یه مصروفدرلر . کندی قوتنی دویمق حسی ، تحفظ انسیاقنك تأمللی بر حال آلماسی دیمك اولوب فرد بوسایه‌ده قوت وضعفنه قارشی شعور صاحبی اولمقله ادعالرینی اقتدارینك درجه‌سنه کوره اولچه‌بیلمك قابلیتنی قازانیر .

ینه عینی حس بزی باشقه‌لرینك تابعیتنه مطاوعت ایتدیرمکله اجتماعی بر خدمت ایفا ایدر . عزت نفس منشأنده هر نه‌قادار تماماً خودکام ایسه‌ده بالآخره نیم دیکرکام ویا نیم اجتماعی شکللره یوکسله‌بیلیر . (بن) ، عزت نفسی شویله تعریف ایدر : « کندیمزی باشقه‌لری کبی محاکمه ایتمکه سوق ایدن ملاحظه‌لی بر حسدر » . عزت نفسی بذاته متکون بر سوق طبیعی اولمقدن چیقاران بو تعریف اویله تنقید ایدیلدی‌که طوتوله‌بیله‌جك بر یری قالمادی . هر حالده عزت نفس حسنده تقدیر اولونمق آرزوسیله مؤاخذه اولونمق قورقوسی واردر . مدح ، عزت نفسك انبساطنه ، تنقید ایسه معلولیتنه سبب اولور . بو حسلری دویمق ایچون نه درین بر تأمل ، نه‌ده چوق بر عرفان ایستر . حتی چوجوقلر بیله اقرانلرینك حکم و تقدیرلرینه قارشی فوق‌العاده حساسدرلر . اعتیاد ، عنعنه وخرافه‌لر چنبری ایچنده یاشایان و بونك خارجنه مجازاتسز چیقامایان ابتدائی انسانلربیله یالکز بونلرله اکتفا ایده‌مه‌یوب بر عزت نفس دویارلر .

یالکز اونوتمه‌ملی که نیم اجتماعی اولان عزت نفس قولایجه‌جق خلاف اجتماعی: anti-social اولابیلیر . طبیعی شکلندن احتراصه ، احتراصدن جنته کچمه‌سی بونك قادار قولای هیچ بر هیجان یوقدر . کندینی طانیتق تمایلنك اساسنده اویله حدودسز بر توسع قابلیتی واردرکه دقت کوك . عزت نفسی قوتلی اولان کیمسه‌لر هر طرفی چابوجاق قاپلایان

عارسز اوتلره بکزه‌رلر . بو توسعك اوکنه کچیلمزسه بوتون دنیایی قاپلامسی هیچدن بیله دکلدر .

عزت نفسك مرضی شکللرینی کوسترمك چوق قولایدر . ایلك قدمه‌ده نیم مرضی شکللری کورولورکه جنت اقتدار :folie du pouvoir تسمیه اولونور. عزت نفس تمایلنك توسعنه ممانعت ایده‌جك هیچ بر مانعه کورمه‌ین بر انسان تصور ایدیکز ؛ بو آدام هیچ شبهه‌یوق مطلق بر استبداده قادار کیده‌بیلیر. یالکز بو فوق‌البشر شرطك تك باشنه بهمه حال مطلق بر استبداده کوتورمکه کافی اولدیغنی بالطبع ادعا ایتمیورم. جنت اقتدار ایکی عاملك محصولی اولابیلیر: اولا فردك سجیه‌سنه تابعدر؛ یعنی خودکام اشتهالرك دائما تطمین ایدلمه‌سی اراده‌نك نهی قدرتنی آزالتوب اشتهالری چوغالته‌جغندن سجیه‌سی بو صورتله تشکل ایتمش بر فردده جنت اقتدار طبیعتیله وجود بولور ؛ ثانیاً شرائط خارجیه مساعد اولدیغی ، یعنی قارشیسنه مساوی بر اقتدار چیقمایوب ده فردك خودکاملغی بولارسز قالدیغی تقدیرده ینه جنت اقتدار حاضردر. تاریخك بویوك ونفوذلی طانیدیغی شخصیتلرك حب اقتدارلرینی دوردوره‌جق سیاسی هزیمتلر قورقوسی ودینك مؤیده‌لری اولماسه‌یدی بونلردن هیچ بریسنك حدلرینی آشمه‌لرینه امکان قالمازدی . بوبابده تاریخی مثاللر او قادار چوقدرکه بیلمه‌ین یوق کبیدر . [١]

عزت نفسك پك معروف اولان مرضی بر شکلی‌ده بویوکلك ابتلاسی : délire des grandeurs ویا بویوکلك هذیانیدر . بو مرض واقعا عضوی بر خسته‌لقله دها بارز بر شکل آلابیلیرسه‌ده اصلی ینه قایب ایتمز .

بویوکلك هذیانك کچیجی شکلنه فالج عمومی‌یه اوغرایان ده‌لیلرده تصادف اولونور . بونك دورهٔ تفریخی اکثریا مه‌لانقولیکدر : مثلا اعتسافی هذیانلرده خسته اولا مبهم شبهه‌لرله معذب اولوب ، معین هیچ کیمسه‌یی اتهام ایتمز و بو دورده هنوز بر خصم تعین ایتمه‌مشدر . فقط کونك برنده خصم کشف اولونور وآرتق پەشنی براقیلماز. بعض احوالده عینی خسته‌لق بر تکامل کچیره‌رك منطقی بر استدلال ایله «آمان بنی اولدوره‌جکلر چونکه بن بویوکلکمی چکه‌میورلر» دییه سویلنمکه باشلار. ایشته بو دقیقه‌دن اعتباراً بویوکلك

---

[١] بوبابده تفصیلات آلمق ایسته‌ینلر « Ireland » ك « The lot upon Brain » نام اثرینك (٨٨ نجی صحیفه) سنه مراجعت (بوراده سه‌زار ایله هند ساطانلری ومدهش ایوان ... والخ تاریخی شخصلرك روحی تدقیقلرینی کوره‌جکلردر) کذا (Jacoby) نك « اصطفا ووراثت حقنده تدقیقلر : Etudes sur la sèlèction et L'hérédité » نام اثرینه مراجعت .

هذیانی تشکل ایتمشدر. آرتق خسته کندیسنی بر میلیونر، مجهول بر داهی، بویوك بر کاشف، بر قرال، بر پاپا، بر آلله ظن ایتمکه باشلار.

هیجان ایله هیجانك افاده و فیزیولوژیك اساسلری آراسنده وحدت اولدیغی بو خسته‌لغی تصور ایده‌ن شو لوحه‌قادار هیچ بر شی کوستره‌مز: کندینی بکنمش آدیملرله باشی دیك یورور؛ سوزلری قیصه و متحکمانه‌در؛ دائما انزوائی آرار و اطرافنده‌کی جمیتی استخفاف ایده‌ر؛ طرز تلبسی بویوکلك هزیانه اویغوندر؛ تکبرك بر نوعنی عرض ایده‌ن مانیاقلر کبی متحرك و جوالدر؛ فقط هیچ بر حرکتی بوشنه و سائقسز دکلدر؛ اراده‌سی دائما حال فعالیتده‌در؛ افعالنك اولجه تعیین ایدلمش بر غایه‌سی واردر؛ زوربالغی ده امرلرینی اجرا ایتدیرمك و هر شیئی احاطه‌یه قادار اولدیغی کوسترمك ایچوندر. اونده‌کی بو حالی جانلاندیران شی بیقیجیلق شیمه‌سی دکل بلکه اقتدارینی کوسترمك احتیاجیدر. — هضم و تمثیل حیاتنك افعوله‌لرنده هیچ بر تبدل یوقدر. تأثرلرینك دائمی بر طاشقینلق و تطمینی ایچنده یاشایان بو مخلوقده عضوی حیات فرط فعالیته اوغرامش و بوندن بر نوع فرط صحت تولد ایتمشدر». عظمت جنتنه اوغرایانلر اکثریتله اوزونلردر. بو واقعه، عضوی تحوللرله روحی تحوللرك مترافق اولدیغی کوسترمك اعتباریله شایان دقتدر: « قاچ سنه‌در مه‌لانقولی ایله معلول بر خسته بردنبره عظمت هذیانه اوغرادی. مه‌لانقولی حالنده ایکن بنیه‌سی و صحتی فوق العاده بوزولمش اولان خسته مزعظمت هذیانه طوتولنجه چوق لحجه‌دن یکیدن جانلاندی. » [۱]

خلاصه عزت نفسده ارککلر دها چوق غروره، قادینلرده نخوته اوغرایورلر. دلیلك ایچون: «سجیه‌نك افراطیدر» دینلر عادتا دوغرو سویله‌مشلردر. چونکه کندی قوتنی دویمق حسنك افراطی اولان عظمت هذیانی طبیعی بر حال اولان عزت نفسك ده کیشمش دکل، بلکه شیشیریلمش، اوفله‌نمش بر شکلندن عبارتدر.

۳

داخلی و خارجی سجیه‌لریله مقاومت اولونه‌ماز تمایللر زمره‌سنه عائد اولان انتحار اضطراری ایله بحثی ختامه ایردیرمك ایللك باقیشده غریب کورونور. دقت ایدیلیرسه انتحار ایله قتل اضطرارلری آراسنده انکار کوتورمز بر اقربالق واردر. چونکه بو قبیل اضطرارلرله

[۱] : « Dagonet » نك « traité des maladies mentales » نام اثرینك (۳٦۰ نجی صحیفه) سیله مابعدینه مراجعت.

معذب اولانلرك کاه قتل و کاه انتحار اضطرابلری ایچنده صاللاندقلری معلومدر. عزت نفس، مثبت شکلنده عظمت هذیانك شاهقه‌سنه واصل اولدقدن صوکرا منفی شکلنده نفسك افناسی دیمك اولان انتحاره نه‌دن واصل اولماسین؟

بو تالی مسئله‌ده اصرار ایتمیه‌رك یالکز دیه‌جکم که انتحار، تأثری حیاتك بر تظاهری اولدیغنه نظراً روحیاته عائد بر دعوا قارشیسنده‌یز دیمکدر. هم ده اویله بر دعوا که حلی خصوصی شیمدی‌یه قادار روحیاتده لایقیله نظر ملاحظه‌یه آلینمامشدر. اوته‌دنبری معروف اولان حقیقت، هر حیوانده اساس و لایتزلزل اولان انسیاقك آنجق تحفظ سوق طبیعیسی اولدیغیدر. بو حقیقته کوره یاشامق و حیاتی محافظه ایتمك یکانه غایهٔ طبیعیدر. حال بو که ارادی و غیر ارادی، تأملی و اضطراری بوتون انتحارلرده بو انسیاقك نظری دکل، فعلی و قطعی بر انکاری واردر. بو نوع ترك حیاتلرده نه بر اعتقاده، نه عائله‌یه، نه بنی نوعه، نه‌ده وطنه قربان اولمق فکری کورولمیوب منحصراً بر فنا، یعنی فنانك بالذات آرزو اولوندیغی کورولیور.

انتحارك قومی، اخلاقی، اجتماعی تدقیقلری موضوعمزه داخل دکلدر. چونکه بو بابده‌کی تدقیقلر اشباع درجه‌سنده چوقدر. [۱] بزجه لازم اولان انتحارك روحی قسمیدر.

انتحار، ذهنك یا تأمل و یا اضطرار کبی ایکی متباین حالنك بر نتیجه‌سی اولیور:

دوشونوب طاشینمه ایله اولان ارادی انتحارلرده تحفظ سوق طبیعیسیله تحملسوز ألملر (شفا بولماز خسته‌لقلر، بیقیم، سفالت، کدرلر، شرف و ناموسك ضیاعی) ك تولید ایتدیکی حال آراسنده بر مجادله واردر. خرابینك باشلانغیجی دیمك اولان ألمك تمادیسیله یاواش یاواش اولمکدنسه بالتأمل بردنبره و تماماً ئولمك ترجیح اولونور. بو راده معقول بر انتحار واردر. چونکه بو صورتله اهون شره کیدیلمش؛ یاخود اهون شر اولارق حکم ایدیلن فعل اختیار اولونمشدر.

اضطراری انتحار ایسه دها معمالیدر. مثلا بردنبره کندینی دکزه آتمق، زهیر ایچمك،

[۱] : انتحاره عائد بك چوق اثرلر میاننده « Morselli » نك « انتحار : Il Suicido » نام اثرنده انتحارك عمومی، قومی، اجتماعی، حیاتی و روحی سببلری بر تفصیل ایضاح اولونمشدر. مؤلفك تدقیقات نتیجه‌سنده انتحار ایچون بولدیغی نظری نتیجه‌لر شونلردر: (۱) انتحار، بوتون متمدن اقوامده نفوس و عمومی اخلاقیتك هندسی تزایدندن دها سریع بر صورتده آرتار. (۲) انتحارلر هر هانکی بر زمان و مملکتده جنایتلرله معکوساً متناسب اولور. بو صوك «قانون» (تارد) و سائرلری طرفندن شدتلی اعتراضلره اوغرامشدر.

بوغازینی کسمك ویا کندینی پنجره‌دن فیرلاتمق بوقبیلدندر . بونلردن بعضیلرنده اولوم اولجه طاسارلانمشدر. فقط بوطاسارلامه اویله‌جبری وغیر قابل اجتناب که اساسی بهمه‌حال وبلا امان کندینی ئولدیرمك تمایلنده‌در . بوراده‌کی غیرقابل مقاومت تعبیری هرشیئی افاده ایدر . بونوع انتحارلر خارجاً مقصدسز ، سببسز کبی کورونورسه‌ده اساس اعتباریله بوراده‌ده مجادله واردر . یالکز بومجادله اولکی انتحارلرده اولدیغی کبی تحفظ سوق طبیعیسیله محاکمه آراسنده اولمایوب تحفظ ایله تخریب سوق‌طبیعیلری آراسنده‌در . تخریب سوق طبیعیسی باشقه‌لرینه توجیه ایدیله‌جکنه بوراده منتحرك بالذات نفسنه توجه وبو استقامتده غلبه ایتمشدر .

معمافیه ارادی انتحارك روحیاتی اضطراری انتحارك آناختارینی ویرر . چونکه سائقلر برنده شعوری، واضح ومحاکمه محصولی‌ایکن دیکرنده غیرشعوری، مظلم وکوردر. اضطراری انتحار عضوی حیاتك اثریدر . سببی‌ده « حس حال : cénesthésie » در . دیکر برتعبیرله اضطراری‌انتحار، عضویتك اعماقنده آهسته آهسته فقط دائمی برصورتده واقع اولان عمل‌تخریبك برافاده‌سی یعنی عضوی ومبهم برحسدر. مثلامدهش بردیش آغریسنه طوتولان برآدامك آغیران دیشنی تهورله صیقمه‌سی ، یرلره آتیلارق عبث اولماسنه رغماً باشنی اوته‌یه بری‌به‌وورمه‌سی تخریبکاربرأمله قارشی جاننی قورتارمق ایچون یاپیلان انسیاقی برعکس‌العملدر . واقعا بو حرکتلر اضطراری انتحاره نسبتله خفیف حرکتلرسه‌ده شفا بولماز ومتمادی ألملر ایچنده چیرپینان آداملرك جان قورتارمق ایچون بردنبره ترك حیات ایتمه‌لرینك سبب وحکمتنی پك کوزه‌ل آکلاته‌بیلیر .

هریرده اورته‌یه سوروان تردی تقرانی برطرفه براقه‌لم . مشاهده کوستریبورکه‌ایکی انتحارآراسنده‌کی فرق برینك روحی ، دیکرینك منحصراً عضوی سببلره‌تابع‌اولماسیدر. اضطراری انتحارلر مه‌لانقولی،داء تخریب: Lypémanie واپیوقوندری نارلارنده انتاش ایده‌ر؛ یعنی حیاتی اقعوله‌لری‌انحطاط وانحلاله اوغرامش کیمسه‌لرده کورولور. وراثتجیلرك بوبابده‌کی دستورلرینه نظراً ارثی انتحارلراولاده، جدلری مصاب‌ایدن‌یاشلرده وعینی شکلده انتقال ایده‌ر. [١] ایمدی روحی‌وراثت عضوی‌وراثته‌استناد‌ایده‌ر. منتحرلرده‌کی‌اضطراری حرکتلر ده‌لیلر وابتدائی مخلوقلرده‌کی انعکاسی‌عمللره پك یاقلاشیر . اکثریا عینی شکلده

[١] : بوبابده تفصیلات آلمق ایسته‌ینلر مؤلفك«روحی وراثت : hérédité psychologique» نام اثرینك (برنجی قسم) ، (٨ نجی فصلنه) مراجعت ایتملیدرلر .

وعینی‌احوال وشرائطده تکرر ایده‌ر : مثلا یاسائر فی‌المنام حالنده ، یا سرخوشلقده ، یاحیض زمانلرنده ... الخ. بونلرده کوستریبورکه اضطراری انتحارلرك منشأی عضویدر . شوحالده اصل سبب مزاج‌اولیور دیمکدر. واقعا تحفظ سوق‌طبیعیسی هرکسده موجودسه‌ده بونك درجه‌لری اولماسی محتملدر . بعضیلرنده اولابیلیرکه یاشامق ذوق فطریسی هردرلو فلاکتلره مقاومت ایده‌جك درجه‌ده قوتلیدر . مه‌لانقولیك بنیه‌یه مالك اولان برقسم انسانلرده‌ده پك ضعیف قالمسی، برتحفظ سوق طبیعیسنك الك اوفاق برصدمه‌یه قارشی مغلوب اولمه‌سی دائماممکندر. الحاصل اضطراری انتحار عزت‌نفسك الك‌درجی واك منفی برشکلیدر.

آلتنجی فصل

جنسی سوق طبیعی

« L'instinct sexuel »

١

یوکسك حیوانلرله انسانلرده اك كچ دوغان و دوغدقدن صوکرا عشـق هیجاننك پك چوق اولان فردی تنوعلرینی دوغوران جنسی سوق طبیعیدر . غریبدرکه بوانسیاق حقنده پك آز تفصیلات ویرلمش وحتی قوجامان روحیات اثرلری بوندن بحث بیله اتمه‌مشلردر. بوکا سبب عجبا اوتانمه افراطیمیدر، یوقسه رومانجیلرك همان یکانه موضوعلرینی تشکیل ایتمه‌سی حسبیله آیریجه بحثه لزوم کورولمه‌مسیمیدر؟ حقیقت حالده روحیاتجیلرك و سودایی تحلیل طرزلری رومانجیلر ککنه بکزه‌میه‌جکنه کوره عینی موضوع اوزرنده هرایکی طرفده پك اعلا قلم یوروته‌بیلیرلر .

کور برسوق طبیعی حالنده اك ایجه‌لمش وذهنلشمش شکللره‌قادار متکامل برهیجـان عرض ایده‌ن حب جنسینك بوتون حاللرینه تقابل ایده‌جك فیزیولوژیك وپسـیقولوژیك نشانه‌لرینی تعیین ایتمك ممکن دکلسه‌ده تکاملنك هردرجه‌سنده محفوظ‌قالمش واستحاله‌لرندن متأثر اولمـامش بعض اوصاف مخصوصه‌سی اولاجقدر . حب جنسینك آشاغیدن یوقاری تکاملنی دها آشاغیده کوره‌جکمزدن اول امرده جنسیت هیجـانلرینك بوتون تکامل صفحه‌لرنده مشترك اولان اوصافنی کوزدن کچیره‌لم :

١: هیجانلرده عضویتك تأثیرواشتراکنی اك کوزه‌ل تبارز ایتدیرن جنسی هیجانلردر. (جه‌یمس) و (لانگه) معروف نظریه‌لری ایچون بو هیجـانلردن مثال آلمه‌مقله یازیق ایتمشلردر . چونکه مدعالرینی تأیید ایده‌جك برچوق واقعه‌لری بوراده بولاجقلردی . فرضا جنسی هیجانه مترافق اولان بوتون فیزیولوژیك تظاهرلری شویله ذهناً الغا ایتسه‌ك جنسیت هیجانندن اك مبهم برجاذبه شعوری بیله قالماز. چونکه بوقادارجق برشعور بیله دوغمش ویا دوغمق اوزره بولنان عضوی برحرکت ایستر .

عشق ، قوتی جوشدوران برهیجان اولمق اعتباریله برطرفدن نشاطه، دیکر طرفدن شفقت : la tendresse ، یاقلاشان بدنی اوصافی عرض ایده‌ر . بونك ایچون بعضاً دوران دم وتنفس ایله بوتون وظائف عضویه فوق‌العاده تزاید ایده‌ر. (یوقاریلرده سویله‌مشدك: برچوق حیوانلرك آزغینلق زمانلرنده عضولرنده درین تغیرات کیمیویه اولیور و عضویت علی‌العاده وقتلرندن دها زهیرلی برحال آلیور) جنسیتك عضو اساسیسی وألك تماسلری حاکم بررول اوینایارق جذبی یعنی الی‌المرکز حرکتلرله تقربلریعنی اوقشامه‌لر، قوجاقلامه وبرلشـمه‌لر حاصل اولور . انسیاق نه قادار غالبسه جاذبه حرکتی اوقادار کورولتولی و شدتلی اولور . خلاصـه بوتون جنسیت هیجانلرنده مشترك و عمومی اولان علامت ، تناسل اعضالرینك اك‌خفیف تنبهلردن اك‌شدتلی فورانلره‌قادار تحوللر عرض ایتمه‌سی‌در. بوانتباهلرك خفیف ویا شدتلی اولمه‌لرینه کوره عضویتده حاصل ایتدکلری صارصینتیلرك دماغده‌کی انعکاسلری‌ده شعوری ویاغیرشعوری اولور . [١]

عضوی، اوعیوی، حرکی تظاهرلردن مراکز عصبیه‌یه کچدیکمزده جنسیت هیجاننك مرکزینی تثبیت‌ایتمك ممکن‌اولمیور وآنجق‌بعض‌فرضیه‌لر سرداولونه‌بیلیور. (Budge)دنبری افعال‌تناسلیه حرکتلرینك مرکزی‌اولارق نخاع شوکیده‌بطن‌اسفلك یانلرینه‌تصادف ایده‌ن دردنجی فقره کوسترلمشـه‌ده بومرکزك‌روحی رولی ضعیف ویاهیچدر. چونکه منحصراً برسوق‌طبیعی مرکزیدر وفعالیتی (غولچ)ك تجربه‌لرندن آکلاشیلدیغنه‌نظراً حیوانات‌فقریه‌نك اك دونلرنده وحتی کوپکده بیله نصف کریوات دماغیه ودماغچه طرفندن ممانعت وتوقیفه دوچار اولمایور . ـــ بعض مؤلفلر صریح بر صورتده ارائه ایده‌مه‌مکله برابر رأس عتیقك قاعده‌سنده‌کی غده‌لرده اولمق اوزره ایکنجی برمرکزقبول ایدییورلرکه بومنطقه ساده‌جه احساسلرله بونلره تقابل ایده‌ن‌حرکتلرك‌مرکزیدر؛ وبومرکزشامه وباصره‌احساسلرینك مرکزلرله‌مناسبتداراولاجقدر. بوصوك مناسبت‌اعتباریله کوستریلن‌ایکنجی مرکزك‌روحی

---

[١] (پیه‌رژانه) نك برقادینده‌کی مشاهده‌سنده: « تناسل اعضاسنك حساسیتی زائل اولونجه بوتون عائله‌حسلریله تأثری هیجانلر وحجاب‌ده زائل اولیور، حساسیت عودت ایدنجه مذکورحسلرده برلکده عودت ایدییور » دیدکدن صوکرا علاوه ایدییور : « عجبا بوحادثه‌لردن هانکیلری تابع وهانکیلری متبوعدر ؟ عجبا حساسیت تناسلیه‌مذکور حسلری تمرکز وتشکل ایتدیره‌ن برنوهمیدر ؟ بوبابده هنوز برنتیجه ویره‌میه‌جکمی عرض ایده‌رم...» «ایسته‌ریکلرك ذهنی‌حالی: Etat mental des hystèriques » نام اثرك (برنجی جلد) ، (صحیفه ٢١٧ - ٢١٨) ، مراجعت .

برقیمق واردر دەنیلیور. مراکز قشریەدە اولمق اوزرە براوچنجی مرکز نظریەسی دها وارسەدە فضله تفصیلاتە بوغولەمق ایچون مسکوت کچیلمشدر .

بومسئلەدە یالکز تشریح ایله فیزیولوژی علاقەدار دکلدر . فی الحقیقه علی الدرجات یعنی اولانخاع شوکیدە ، صوکرا مراکز تحت القشریەدە واك نهایت مراکز قشریەدە برر مرکز وارسە جنسیت هیجانی، اعضانك هرهانکی بروضعندن (انسیاقی شکلی) ویا خارجی بر ادراك ، ویاخود منحصراً برتصوردن (خیالی سودالرە اولدیغی کبی) دە حصوله کلەبیلەجکدر . بوتشریحی معلومات بزە جنسیت هیجانلرینك ابتدائی ومتکامل شکللرینك عضوی استنادکاهلرینی کوسترمکدن فضله برشی افادە ایتمز . بونلری بیلمکله جنسیت هیجانلرینك یالکز طبیعی ومرضی شکللرینك هانکی تشریحی اساسلرە استناد ایتدیکنی آکلایەبیلیرز . جنسی محبتك تکامل دورەلرینی قید ایتمك ایسە آنجق مشاهدە اصولیله ممکندر . بونقطه مقدمەدە چونکه مختصر براقیلدیغندن بورادە تفصیل ایدلمك ایجاب ایدەر .

٢ : جنسی محبت باشلیجه اوچ تکامل دورەسی عرض ایدەر : انسیاقی، هیجانی ، ذهنی .

حیوانلرك اك ابتدائی طبقەلرینه اینن طبیعیاتجی وفیلسوفلر هنوز جملهٔ عصبیەدن محروم واك ابتدائی مخلوقات اولان نباتی ویا حیوانی عضویات خردەبینیەدە حب جنسینك رشیمی دینه بیلەجك برجاذبهٔ جنسیه اولدیغنی قبول ایدەرلر. بوحیوانلرك چیفتلشمه زمانلری یاقلاشنجه اهداب مهتزەلری واسطەسیله بربرلرینی آرایوب قوغالادقلری وبرقاچ ثانیه بربرلرینه یاپیشوب قالدقدن صوکرا تکرار باشلامق اوزرە آیریلدقلری کورولمشدر . بوغریب اویونلرك چیفتلشمه علامتلری اولدیغی آکلاشیلیور وقطعی چیفتلشمەلردن اول بو اویونلرك برقاچ کون دوام ایتدیکی کورولیور . ذاتاً سپەرماتوزوئیدلرله میضلرك یاپدقلری دە عینی شیدر . حیوان ناصیل دیشی‌یی آرییورسه سپەرماتوزوئیدلردە انسیاقی برحرکتله میضلری تعقیب و نهایت فعل تلقیحی ایفا ایدییور . برنظریەیه کورە انسانلردەکی جنسیت حرکاتی ارادی کورونمەسنه رغماً غیر ارادیدر. چونکه اصل رولی اوینایان سپەرماتوزوئیدلرله میضلرك انسیاقی احتیاج وحرکتلریدر . بونلر انسیاقی بر صورتدە بربرلرینی آرامغه باشلاینجه انساندە جنسیت هیجانك شعوری حاصل اولیور وارادەدە بوانسیاقی حرکتلرە تابع اولمقدن باشقه برشی یاپمیور .

اولجەدە کورولدیکی اوزرە خردەبینی حیوانلردەکی جنسیت جاذبەلری روحی وکیمیوی اولمق اوزرە ایکی آیری تفسیر واجتهادە معروضدر . روحی تفسیر طرفدارلرینجه اك ابتدائی برجنسی جاذبەدە بیله برآرزو ، برتمیز وبرانتخاب واردر . کیمیوی تفسیر طرفدارلری ایسه بوادعایی ردایدەرك بودرجه بسیط کیمیوی بر حادثەیی روحی اوصاف ایله جانلاندیرمق هرشیئی انسانه بکزەتمك هوسندن باشقه برشی دکلدر دییورلر. بونلرە کورە حادثه ، کیمیوی تأثیرلرله تماماً قابل ایضاح وهرزمان قابل تجربەدر . بنمدە اجتهادم بومرکزدەدر .

کیمیوی ویا عضوی جاذبەدن صوکرا بوتون حیوانلردە کورولن تام معناسیله جنسی سوق طبیعیلر کلیر . بوانسیاقلرك قاچینیلاماز ، کور، غیرمکتسب وتجربەدن مقدم اولدقلرینی اثباته اوغراشمق بیهودەدر. چونکه ماهیةً واساساً حرکی تظاهرلری مستلزم وعینی زماندە روحی عنصرلردن فوق العادە محرومدرلر . یالکز سوق طبیعیلر حقندەکی تلقیلر صوك زمانلردە خیلی دە کیشدیکندن بوبابدە بعض ملاحظەلردە بولونمق ایجاب ایدەر .

بو عصرك ایلك نصفندە سوق طبیعیلر معرفت زمرەسندن عد اولونوردی . حال بوکه معاصر روحیاتك بوبابدەکی تلقیسی سوق طبیعیلری حرکتلر زمرەسندن ، دها دوغروسی بعض بیلکیلرله بعض حرکتلرك ثابت مناسبتلرندن چیقاریبور . یعنی ایلك فرضیەیه کورە — که (کوویه) نكدر — سوق طبیعی ، وهمی احساسلر وخیاللرە متوقفدر وعلی العادە احساسلر کبی حرکتی تعیین ایدر وعادتا سائر ناغملرك کوروش ، حرکت ورؤیالرینه بکزەر . حال بوکه ایکنجی فرضیەیه کورە احساس ، ادراك وخیاللر عضویت طرفندن تعیین اولونمش حرکتلری اویاندیرر . (مثلا کدی صویی کورونجه لاقید قالیر فقط صیچانك قوقوسنی آلینجه دوراماز ؛ اوردەك صویه قوشار ؛ سینجاب قیشلق ارزاقنی حاضرلار) یعنی نه وهمی تصورلر ، نەدە وهمی حرکتلر واردر ؛ بلکه تصادفی انطباعلرله برطاقم حرکتلر آراسندە متقدم بررابطه : un rapport preétabli واردر . شوحالدە سوق طبیعی‌یی شویله تعریف ایدەبیلیرز : داخلی ویا خارجی برتنبیهه قارشی حیوانك ماهیتی محصولی وهمی برعکس العمل مرکبیدر . جنسیت انسیاقیدە عیناً بویلەدر ؛ یعنی تناسل اعضالرینك حرکی ، بصری شامی ، احساسلردن

كان تنبهلره قارشی غايه‌سنه مطابق بر طاقم حركتلريدر. بو حركتلرله تنبهلر آراسنده ثابت بر ترابط واردر. جنسيت محبق بر سوق طبيعی ماهيتنده قالدقجه دائما بويله‌در. حيوانلرك چوغيله انسانلرده اكثريا بو شكلی مرئيدر. دها آچيق سويليه‌لم: جنسی محبت بر انسياق حالنده تجلی ايتدكجه ميل هيجانندن تماماً عاری اولوب فعل تمام اولدقدن صوكرا آيريله واونوتمه محققدر. حق بو قادارله‌ده قالمايه‌رق بعضاً دوشمانلق بيله اولور. نيته‌كيم ديشی اولان آری بكيله معامله ياپان اركك آريلر فائده‌لری قالمامش كبی درحال اولديريلير. كذا ديشی اوروبجكك قوجه‌سی معامله‌دن صوكرا اكثريا پارچه‌لنمك تهلكه‌سنه معروضدر.

عشق ، جنسی انسياقك دها يوكسك شكلده بر تكامليدر. بونده انسياق وشهوتدن ماعدا ميل حسلری‌ده واردر. بعض متكامل حيوانلرده تجلی ايتديكی كبی بالخاصه مدنی انسانلرده فوق العاده مغلق بر حال آلير. (سپه‌نسه‌ر) ك عشق حقنده‌كی اوزون تحليلی پك مشهوردر. بودرجه موفقيتله ياپيلمش بر تحليل كورمديكم ايچون اوزونلغنه رغماً هيچ برشی علاوه ويا طی ايتمه‌دن عيناً نقل ايده‌جكم:

« ايكی جنسی بربرينه چكن وباغلايان احتراص پك حقسز اولارق بسيط بر حس كبی تلقی اولونمشدر. حالبوكه بوندن دها مركب، دها قوتلی بر حس يوقدر. احتوا ايتديكی منحصراً جسمانی عنصرلردن باشقه كوزه‌للكك توليد ايتديكی پك مغلق انطباعلر وبونك اطرافنده طوپلانمش برچوق لطيف فكرلر واردركه بونلر مجرد بر حس اولمايوب عضويتله علاقه‌داردرلر. بونلره برده عينی جنسدن ايكی فرد آراسنده‌ده حصول بولابيلن ومربوطيت affection ديديكمز عضوی علاقه‌لردن عاری ومعضل حسی علاوه ايديكز. صوكرا حرمت ويا تعظيم ايله افاده ايديلن وبالخاصه زمانمز عشقلرنده مهم بر رول اوينايان تقدير: admiration حسلرينی‌ده اونوتمه‌يكز؛ **بوكا تقدير اولونمه** محبتنی‌ده علاوه ايديكز. مثلا بر چوق رقيبلری آراسنده كنديسنك ترجيح اولونديغنی كورمك البته خوش بر حسدر. عشقده **عزت نفسك** تطمين ايدلمه‌سی كبی مربوطيت وتقدير حسلرينه پك ياقين بر حس دها واردر. باشقه‌سنك كنديسنه مربوط اولديغنی كوره‌ن بر آدم قدرت وفائقيتنك بالفعل مظفريتنه شاهد اوليور ديمكدر وبو موفقيت حب نفس ايچون البته خوش بر شيدر. فضله اولارق عشق، تملك حسنی‌ده ممنون ايتمكی اونوتميور: چونكه ايكی عاشق آرتق بربرلرينك اوليور. برده دوشونكز كه انسانده هنوز هيچ كيمسه‌نك نفوذ ايده‌مديكی بر حريم دائما موجوددر،

آرتق محرميتمزك دمير قپولری قيريليور ، ايچريسنه يالكز بركشی كيربيور وبر حريم روح قازانيلمقله روح، محبوسيتی واپچ صيقينتيلرندن قورتولارق حريت وفرحه نائل اوليور. سه‌نپاتی هيجانی طاشيور؛ شيدا ايله تشريك حيات سايه‌سنده حب نفس حظی تضاعف ورفيقه‌مزك شادانلغی كندی حظلرمزه انضمام ايديور. ديمك كه عشقك نوه‌سنی تشكيل ايده‌ن جسمانی حسلر اطرافنده كوزه‌للكك محصولی اولان حسلردن باشقه مربوطيت، حرمت، حب تقدير، عزت نفس، حب تملك، حب حريت وسه‌نپاتی حسلری طوپلانيور. اك يوكسك درجه‌دن تنبيه ايديلن بوتون بو حسلرك بربرلرينه اولان متقابل تأثير وانعكاسلری آرتق عشق ديديكمز مركب روحی حالتی تشكيل ايديور. بو حسلردن هربری اساساً معضل اولدقلرندن عشق حالی انسانك مستعد ومقتدر اولديغی بوتون حسيات شعورلرينی طوپلامش وبرلشديرمش ديمكدر. ايشته عشقك مقاومت ايديله‌مه‌ين قدرتی بورادن كلسه كرك. » [١] عشقك تصوير ايتديكمز شكلی تكاملنك اك نام بر تيپيدر. بونك فوقنده‌كی تكاملنده غريزی عنصرلرله روحی عنصرلر آراسنده‌كی موازنه‌نك انقطاعه اوغراديغنی وعضويتك ضررينه روحی عنصرلرك غلبه ايتديكنی كوروروز؛ عشق بوراده آرتيق دها چوق ذهنی اولمشدر.

واقعا هر عشقك تملنده غير شعوری بر مفكوره تحريسی واردر؛ تحليل ايتديكمز عشقده بو مفكوره مشخص بر شكلده وبر فردده تجسد ايتديرلمشدر. ذهنی بر تجريد عمليه‌سيله ادراكلردن اك عمومی ومجرد فكرلر استخراج اولونديغی كبی عشقك مشخص موضوعی‌ده مبهم بر خيال، بر مفهوم ويا مطلق بر مفكوره‌يه منقلب اولابيلير. بو عشقه صرف عشق، افلاطونی عشق ويا سری عشق ديه‌جكز؛ چونكه هيجان تماماً فكره منقلب اولمش وذهنيلشمشدر. عشقك بو صوك تكاملی ظن اولونديغی قادار نادر دكلدر. متفرق بر حالده تصادف اولندقدن ماعدا تاريخك بعض دورلرنده مؤسسه‌لر شكلنده بيله تعضو ايتمشدر. ازجمله قرون وسطانك شواليه عشقی ايله تروبادورلر: Les troubadours ك عشقی بو قبيلدندر. — بونكله برابر ظواهره چوق آلدانمه‌ملی. واقعا افلاطونی وسری عاشقلر، حسلرينك تماميله مجرد وعكسنی تصور ايتمه‌نك بر كفر وحقارت اولديغنی ظن ايده‌رلر. فقط جسمانی شرطلردن تماماً عاری بر عشقه وجود ويرمك عجبا ممكنميدر؟ بو شرطلر اولمادقجه روحده قالاجق حس دكل آنجق شعور اولابيلير

[١] « هربه‌رت سپه‌نسه‌ر : Herbert Spencer » ك « روحيات : Psychologie » نام اثرينك (٢١٥ نجی صحيفه) سنه مراجعت.

جنسی محبتك انسیاقی شكلی ایله مفكوره‌وی شكلی آراسنده‌كی تكاملنده خسی ومعین شكل بر فرد انتخابی صورتیله تظاهر ایده‌ندر . انسیاقی شكلده انتخاب یوقدر . انتخاب آنجق حیوانلرك یوكسك طبقه‌لرنده باشلار. مثلاتك بردیشی ایچون صالاشان كوپكلر اولدیغی كبی هر كوپكه تسلیم اولمق ایسته‌مه‌ین دیشیلرده واردر . حیوانلرك اك یوكسك نمونه‌سی انسانلر اولدیغنه نظراً ابتدائی انسانلرك چوق كچمه‌دن انتخاب دوره‌سنه واصل اولدقلری تخمین اولونه‌بیلیر. (شوپنهاوه‌ر) و (هارتمان) ك انتخابده‌كی حكمتی تعیینه اوغراشدقلری معلومدر. مع‌مافیه بو ایضاح تشبثلری نه‌قادار یاپیلسه ناقص قالیور؛ چونكه بو بابده مدخلدار اولان بوتون غیرشعوری عامللرك كشف ایدلدیكنه امین اولامیورز .

ومفكوره ادراك اولونورسه‌ده حس ایدیله‌مز. نیته‌كیم افلاطونی عاشقلرك مفكوره سمالرندن نه قادار چابوق سقوط ایتدكلرنی كوستره‌جك واقعه‌لر پك آز دكلدر . [١]

فضله اولارق عشق روحیاتنك دها پك چوق اسراری واردر. بعضاً اك صوغوق قانلیلری بیله حیرت ودهشته القایده‌ن كور صولتلری نره‌دن كلیور ؟ (بِه‌ن) بو حادثه‌یی « دقتك بر فرد اوزرنده‌كی تمركزی » ویا « عشقك وحدتله شدته موضوع اولدیغی » سوله‌مكله ایضاح ایتدم ظن ایدییور . حال‌بوكه اقبال حرصی وكین كبی احتراصلرده‌ده عینی حال واقع اولدیغی حالده عشقده‌كی شدت وكورلكی حائز اولمیورلر . (سپه‌نسه‌ر) ، نقل ایتدیكمز تحلیلنده بونك سببی عشقك معضلیتنه حمل ایدییور. دقت ایدیلیرسه عشق ، غیرمتجانس فقط كافه‌سی عینی غایه‌یه متوجه وعینی استقامته سائق برطاقم تمایللر هونكیدر. عشقده‌كی مقاومتسزلكك اساسی انسیاقیلكنده‌در وغیرقابل مقاومت اولان خاصه‌سی آنجق بورادن كلمكده‌در ؛ چونكه بوقدرت آنجق سوق طبیعیلرده واردر . (شوپنهاوه‌ر) ، بونی : « فردك غایه‌لرینه واصل اولمق ایچون قوللاندیغی نوعك دهاسی: le génie de l'espèce » كبی مه‌تافیزیك تعبیرلرله افاده ایدییور . (وایسمان) ده مشهور نظریه‌سنده عینی شیئی حیاتیات تعبیرلریله افاده ایده‌رك دییوركه : « موجودیتنی قوتله اظهار وتأیید ایده‌ن مولد پلازمه‌نك دوامی اولوب نوعك حقوقی، فردی هوسا تدن آنجق بوسایه‌ده صیانت ایدلمشدر. » حال‌بوكه بوتون بو مختلف تعبیرلر مسئله‌نك ماهیتنی ایضاح ایتمه‌دیكی كبی بوكا برشی‌ده علاوه ایتمیور . جنسیت انسیاقی دائما دیكر شیلری اطرافنده طوپلایان برمركز اولیور وهرشی

---

[١] : بو بابده شایان مراق واقعه‌لر مطالعه ایتمك ایسته‌ینلر (Moreau) نك « Psychology morbide » نام اثرینك (٢٦٤ - ٢٧٨ نجی صحیفه) لرینه مراجعت .

آنجق اونكله اولابیلیور . واقعا سجیه ، مخیله ، نخوت، تقلید، موده، زمان، محیط وسائر فردی واجتماعی احوال هیجان ویا احتراص ماهیتنده اولان عشقه نهایتسز بر الاستیقیت ویره‌بیلیرلر. بونلری بوتون شكللریله تصویر ایتمك رومانجیلره دوشن بر وظیفه‌دركه بوندہ الله ایچین هیچ قصور ایتمیورلر .

٢

وسطی تظاهرلرنده بیله جبر واضطرار خاصه‌لرینك بولونمه‌سندن استفاده ایده‌رك، بعض مؤلفلرك بلاقید یاپدقلری كبی، عشقی مرضی عد ایتمك هیچ‌ده دوغرو دكلدر . [١] چونكه عشقده طبیعی غایه‌لرله بونلره واصل اولمق ایچون قوللانیلان خصوصی واسطه‌لردن باشقه نه‌وار ؟ اكثریا جنته منتهی اولیور دینه‌جك. اوت، بوده معلوم . فقط بوخصوصده دیكر هیجانلرده اكثریا جنته كیدییور . عشقك‌ده اضطراری ومقاومت اولونه‌ماز شكللری وار ؛ فقط بونلرده طبیعیدر. عشقك مرضی شكللری یالكز خلاف طبیعت اولانلریدر .

جنسی سوق طبیعینك انحراف وتشوشلری حقنده بالخاصه زمانمزده او قادار چوق مشاهده‌لر ، أثرلر وجوده كتیرلدی ؛ طبی وقانونی مدعالر یاپیلدی‌كه بونلرك كثرتنه باقیلنجه موضوعك روحیاتی تنور ایتمش ظن اولونور . حال‌بوكه هیچ‌ده بویله دكل . بزه لازم اولانی حقیقتی اولدیغی كبی بیلمكدر .

مادام‌كه جنسی سوق طبیعینك غایت واضح وتعیینی قولای برغایه‌سی وار ؛ اوحالده ناصیل اولیورده بوغایه‌دن انحراف ایده‌بیلیور ؟ ایشته مسئله‌نك روحی جهتی بورا‌ده‌در . دیكر سوق طبیعیلرك ، بالفرض تجاوزی ویاتدافعی شكللرده اولان تحفظ سوق طبیعیسیله عزت نفس سوق طبیعیسنك منحصراً كندیلرینه خاص بر مه‌قانیزمالری اولمادیغی كبی متنوع برچوق انطباقلرده‌ده مستعددرلر. حال‌بوكه جنسی سوق طبیعی ماهیتی اعتباریله قطعی حدودلر ایچنده محبوسدر. واقعا هرسوق طبیعینك صالا‌نمه‌لری یوق دكل؛ فقط بوراده‌كی تموجلرده غایه‌ده كیشمیوب یالكز واسطه‌لر تخالف ایدییور. مثلا قارنجه ، آری ، قوندوز ،

---

[١] « Danville » ك « عشقك روحیاتی : La Psychologie de l'amour » نام اثرینك (٦ نجی فصل) نده بو مسئله حقنده مفصل برمناقشه واردر ، مؤلف نتیجه‌ده منفی برحكم ویرییور ؛ یعنی عشقی مرضی عد ایتمیور .

اوروبجك كبی حیوانلر انسیاقی حركت طرزلرینی محیطه كوره تعدیل ایده‌بیلیورلر ؛ چونكه یاانطباق ایتمك ویا محو اولمق وار. یالكز غایه‌لرینی ده كیشدیرمه‌یوب هپ عینی هدفه واصل اولیورلر. مثلاتغدی انسیاقنده هدفه واصل اولمق ایچون مدنی انسانلرله وحشیلرك واسطه‌لری عینی شیلر : حیوانات ونباتات. غایه ایكیسنده‌ده عینی شی وایكیسنده‌ده تأمین ایدلمش بولونیور. یالكز بریسی چیك اولارق یه‌ركن دیكری متكامل برمطبخده تربیه ایده‌رك ییور؛ جنسی سوق طبیعینك انحرافلرنده ایسه هم واسطه‌لر ، هم ده غایه‌لر ده كیشیور . نسل ونوعك ادامه‌سندن عبارت اولان طبیعی غایه مجهول قالیور وحتی معدوم اولیور. بكاقالیرسه مسئله‌نك لایقیله نظردقتی جلب ایتمه‌ین جهتی اصل بوراسیدر؛ یعنی كندیسنه خاص مه‌قانیزماسی اولان ویك قوتله یرلشمش بولونان برسوق طبیعی ناصیل اولیورده هدفندن انحراف ایده‌بیلیور ؟

بوپك كوچ مسئله‌یی لایقیله ایضاح ایتمك ایچون آیریجه برفصل آچمق ایجاب ایدییورسه‌ده یری بوراسی دكلدر . بورادە یاپیله‌جق شی بوسوق طبیعینك انحرافنی تولید ایده‌ن باشلیجه سببلری آرایوب بولمقدر. بوبابده هیچ برمثال ویا واقعه كوسترمیه‌جكم . چونكه هر كسك كندی كندیلرینه بولابیله‌جكلری قادار معلوم‌درلر فضله اولارق یاچوق مثاللر كترملی ویا هیچ كتیرلمه‌ملی . ثولوزانیلكی : nécrophilie ویاهتك عرض ، تخریب، تقتیل احتیاجلریله مترافق احتداد جنسی : l'éréthisme sexuel كبی فوق‌العاده انحرافلردن صرف نظر ایدییورم . چونكه بوحاللر آزغینلق زمانلرنده حیوانلرده كورولن تظاهرلره معادل اولوب میل حسندن عاری تماماً تجاوزی تمایللر ، یعنی چیلغین اضطرارلردر . بن یالكز طبیعی مه‌قانیزمه‌نك بوزولدیغنه دلالت ایده‌ن انحراف وتشوش حاللرندن بحث ایده‌جكم (مثلا جنسیتله علاقه‌سی اولمایان یابانجی انطباعلردن تحریك اولونمق حاللریله عینی جنسدن اولانلر آره‌سنده واقع انجذابلر كبی) .

بوبابده كوستریله‌بیله‌جك عمومی سببلر اوقادار استفاده‌لی اولمادیغی ایچون مسكوت كچیله‌بیلیر . مثلاتردی ، وراثت كبی عمومی سببلر برشی ایضاح ایده‌میور. اصل استفاده‌لیلر خصوصی سببلر اولدیغندن صیره‌سیله ذكراولوناجقلردر :

١ : ایلك سبب تشریحی وفیزلوژیك اولوب تناسل اعضالرینك مختلف شكللرنده تصادف اولونور: مثلا تناسل اعضاسنك نمو ایتمه‌مش اولماسی ویاجنسیتك تمام اولمامیشی ، خنثالق ، سوء تشكل والخ كبی اك بسیط وتحقیقی اك قولای اولان بوعضوی سببلر جنسی سوق

طبیعینك برچوق انحرافلرینی ایضاحه كافیدرلر . چونكه ناقص اعضای تناسلیه‌نك مراكز تحت‌القشریه ایله دماغه كوندره‌جكی تأثیرلرك طبیعی اولمایه‌جقلری آشكاردر. بورادە سوق طبیعینك عضوی شرطلری معدوم ویادوچار تغیر اولمشدر .

٢ : دیكر سببلر داها كوچلكله قابل تعییندر وبونلره اجتماعی سببلر دینه‌بیلیر . مثلا عینی جنسدن برچوق انسانلری تك بر چاتی آلتنده طوپلایان لیسلی مكتبلر ، مناسترلر ، حبسخانه‌لر ، قیشله‌لر واوزون سیاحتلر یاپان كمیلر جنسی سوق طبیعینك انحرافنه سبب اولان باشلیجه عامللردندر .

یالكز سببلرك چوغی اساس اعتباریله روحی اولوب غیرشعوری وشعوری اولمق اوزره ایكی‌یه آیریلمق لازمكلیر :

٣ : غیر شعوری و بالنتیجه غیر ارادی سببلر هنوز واضحاً تعیین اولونه‌مامشدر . بو حال بلوغ چاغلرنده حصول بولان غریب تداعیٔ فكریلرك محصولی ایسه‌ده اصل درین سبب یاقالانه‌میور . بعضاً عینی حال بش آلتی یاشلر آراسنده‌ده اولویور. روحك غیرشعوریلك محیطنده بعضاً اویله حسلر وآرزولر طوپلانیوركه بالآخره مرضی حسلرمزك نوه‌سنی تشكیل وحتی متردی كیمسه‌لرده اضطراری وناقابل مقاومت برجبه اكتساب ایدییور . [١]

٤ : شعوری و ارادی سببلر اولوب جسمانی سببلرك عكسنی تشكیل و یوقاریدن آشاغی یعنی دماغدن مراكز تحت‌القشریه‌یه واورادن تناسل اعضالرینه اجرای تأثیر ایده‌رلر . جنسی سوق طبیعی ایشته بورادە اك مدهش دشمانیله قارشیلاشیر . بو دوشمان شدید و مقاومتلی بر خیالدر . یاراتیجی مخیله بر طرفدن بدیعی ویا علمی بر كشفده بولونه‌بیله‌جكی كبی دیكر طرفدن عاشقانه بر شی‌ده یاراته‌بیلیر . معلومدركه جانلی خیاللر دائما قوه‌دن فعله چیقمغه متمایلدرلر . خیال قوتلی ایسه سوق طبیعی‌یی یولدن چیقاره‌بیلیر . برده جنسی سوق طبیعی هرفردده عینی استقرار ومتانتی حائز دكلدر .

بوتون بوسببلرله مرضی حادثه‌لرك ایضاح اولونه‌بیله‌جكنی اصلا ادعا ایتمیور وحتی عرف وعادتلره یرلشمش تقلیدلرله سوء مثاللرك ده مسئله‌یی تنویره كافی اولمادقلرینی كورمیورم. بوانحرافلر بك دون ذكالی وسربست یاشایان حیوانلرده‌ده كورولدیكندن بونلرده‌ده خیالك قدرتیله

---

[١] بوبابده تفصیلات آلمق ایسته‌ینلره « Dallemagné » ك « متردیلر وموازنه‌سزلر : Dègénérés et dêséquilibrès » نام اثرك (٥٢٧ نجی صحیفه) سنه مراجعت ایده‌بیلیرلر .

اولیوردیه بیلیرمی یز؟ - اسکی مورخلرك روایتلرینه باقیلیرسه ابتدائی اقوامدن اولان هونلر خلاف طبیعت عشق نامنه بر مؤسسه بیله وجوده کتیرمشلر. شو حالده مدنیتی بو یوزدن مؤاخذه ایتمك جائز اولورمی ؟ مسئله نك دها بك چوق مشکللری وارسه ده مرضیات قسمی اثرمزده آنجق تنویر ایچون موضوع بحث اولدیغندن بو قادارله اکتفا ایده جکز . یالکز دقت ایتملی که ایشیق جنسی سوق طبیعینك مرضی حادثه لری طبیعی حادثه لرینه ایشیق ویره جکنه دها چوق اونلردن ایشیق آلیور .

برنجی فصل

بسیط هیجانلردن مرکب هیجانلره انتقال

بورایه قادار یالکز بسیط هیجانلری تدقیق ایتدك . شیمدی صیره مرکب هیجانلره کلدی. بوراده کی بسیط تعبیری ؛ قورقو، حدت ... الخ نامله ذکر ایدیلن وتحلیل ایله بربرلرینه قابل ارجاع اولمایان هیجانلری کوستر بر تعبیردر . یالکز بسیط دیدیکمز هیجانلرك هپسی ده چوق معضل حادثه لردر. مرکب دیدیکمز هیجانلرده تحلیل نتیجه سنده بر چوق هیجانلره قابل ارجاع اولانلردر . عجبا مرکب یعنی تالی ومشتق هیجانلر اصلی وابتدائی هیجانلردن ناصیل استفاده ایتمشلردر ؟ مستقلاً بر انموذج عد اولونه جق هیجانلر یاننده فرددن فرده ، یاشدن یاشه دوردن دوره ده کیشن دها پك چوق حالات تأثریه انواعی قارشیسنده بولندیغمز محققدر . عجبا حس وهیجانلرده کی بو کثرت ناصیل حاصل اولیور ؟

بو سؤال دها (١٧) نجی عصرك استادلری طرفندن صورولمشدی . تأثری حیاتی تصنیف صورتیله ایضاح ایتمکدنسه بو استادلرك اثرلرینه اقتفاءً ناصل حصول بولدقلرینی تعیین وارائه ایتمك ازهر جهت مرجحدر . معلومدرکه (ده قارت) ، حیرت وتقدیر ، عشق، کین ، آرزو ، نشاط وحزن اولمق اوزره آنجق آلتی ابتدائی تأثر قبول و « دیکرلرینی بونلرك مرکبات ویا مشتقاتی عد ایده رك » [١] مرکب ومشتق حالات تأثریه یی ده بو صورتله قرقه چیقاریوردی . (سپینوزا) ایسه آرزو، نشاط وحزن اولمق اوزره آنجق اوچ ابتدائی تأثر قبول ایدییور وبونلردن ترکب ایدن بوتون تأثر حاللرینی تکرارلرندن صرف نظر قرق آلتی یه چیقاریور . یالکز بو فیلسوفلرك ابتدائی تأثر دیدکلری شیلری نه دن وهانکی اصول ایله چیقاردقلری واضحاً آکلاشیلمیور . ظاهره باقیلیرسه فوق العاده عمومی اوصافی حائز اولانلره ابتدائی تأثیرلر دییورلر ظن ایده رم (یالکز حیرت وتقدیری استثنا ایتملی). دیکر تأثرلر هپ بو ابتدائی تأثرلردن تعلیل ایله استخراج ایدیلیور و (سپینوزا) بو جهتی ایچه کوسترمك ایچون مشتق اولارق کوستردیکی تأثرلری تعریفلرنده بونلری هپ ابتدائی تأثرلره ارجاع ایدییور . مثلا « قورقو ، وقوعی بزده شبهه براقان استقبال

---

[١] : (ده قارت) ك « traité des passions » نام اثرینك (٦٧ نجی صحیفه) سنه مراجعت.

ویا ماضی‌یه عائد بر فکردن کلش قطعیتسز مزیه‌در دیپور . » (۱) الحاصل بونلرك اصوللری هندسی وتعلیلیدر . بالخاصه « Ethique » نام اثرده بو پك بارزدر . معمافیه خفیف بعض تعدیلاتله بو اصولی تجربی روحیاتك اصوللرینه انطباق ایتدیرمك ممکندر . بز ابتدائی هیجانلری عمومی سجیه‌لرینه کوره دکل ، تاریخ ظهورلرینه کوره تعیین ایلادیکمز کبی مرکب هیجانلری تعیین ایتمك ایچون‌ده هر برلرینك تکون شرطلرینی بولمغه چالیشه‌جغز . یالکز اولکیلر کبی تعلیلی اصول قوللانمایوب تحلیل ، ترکیب ومشاهده‌یه مراجعت ایده‌جك ، یعنی ممکن اولدیغی قادار تکونی اصول : méthode génétique ی قوللانه‌جغز . هیجانلرك تصنیفیله بونك تولید ایتدیکی غیر قابل اقتحام مشکلاتدن بحث ایتمشدك. بناءً علیه بوراده‌یاپاجغمزشی هرهانکی مرکب برهیجانك جنس ویا نوعی تعیینه اوغراشمق دکل، بلکه **هانکی ابتدائی هیجاندن نه‌صورتله اشتقاق ایتدیکنی** اوکره‌نمك‌در .

هیجانلرك بسیطدن مرکبه‌استحاله‌لری اوچ صورتله‌اولابیلیر: [۱] تکامل ایله ؛ [۲] نما وانکشافك توقفیله ؛ (۳) اختلاط ویا امتزاج کبی برترکب ایله . بواوچ طرز آیری آیری ویاقاریشیق حصول بولابیلیر. ذاتاً الك‌معضل هیجانلربواوچ طرزك برلشمه‌سی نتیجه‌سنده حصول بولانلردر . اوچ طرزی صیره‌سیله تدقیق ایده‌لم :

۱

ایستر تمام ، ایستر ناتمام اولسون **تکامللر** استحاله‌نك بسیط والك **عمومی** اولانیدر . بوتون تکامللرده اولدیغی کبی بوراده‌ده هیجانك بسیطدن مرکبه ، متجانسلکدن غیر متجانسلکه ، سافلیتدن عالیلکه کچدیکی کورولور . بو تکامل ، فکری تکامللره تابع وحسلرك انتقال قانوننه (برنجی جلدك ۱۲ نجی فصلنه مراجعت) مستنددر . حسلرك غیر شعوری وفعال تکاملی بوراده کوریلور . برعرق ویا بر فردده (أبلهلر مستثنا) هیجانلر نه قادار بطی انکشاف ایده‌رسه ایتسین تکاملدن خالی دکلدرلر . چونکه ملی وفردی حیاتك واقعه‌لری دائماتنوع ایتمکده وبوتنوعلرتأثری حیاته تأثیردن خالی قالمامقده‌درلر.

تکامللە استحاله یامتجانس ویا غیرمتجانس برشکلده اولور .

۱ نجی حال : **متجانس شکلده تکامل** . — ابتدائی هیجان بوتون تکامل دورلرنده

---

[۱] : (Spinoza) نك « Ethique » نام اثرینك (۳ نجی فصلیله) (ذیل) نه مراجعت .

اصلا ده‌کیشمه‌ز ودائما عینیتی محافظه ایدوب یالکز متجانس قالمق اوزره معضللشه‌بیلیر. برقاج مثال :

مثلا بدیعی هیجانك منبعی، یاراتیجی مخیله‌نك تأثیریله بروادیده صرف ایدیلن برفضله فعالیت اولوب بو اساس فارقه‌سی تا ابتدائی انسانلرك چاقیل طاشلری اوزرینه یاپدیغی رسملرله ابتدائی قوملرك سه‌نبولیك رقصلرندن صنعتك قلاسیك دورلرینه وحتی الك صوك چیاغیناقلرینه قادار محافظه ایتمکده‌در. واقعا بوحکمی هرکس قبول‌ایتمیه‌جکدر . چونکه یوکسك عرفانلی برمحیطده پك اینجه‌لمش صنعتکار برمزاج بردنبره وحشیلرك بدیعیاتی ایله قارشیلاشیرسه آرالرنده‌کی ماهیت اشترا کنك انکاره معروض قالمه‌سی غایت طبیعیدر . فقط نه چاره‌که بوراده‌کی انکار نفس‌الامره مطابق دکلدر . تکامل مفهومندن یعنی صنعتك فاصله‌سز انکشافندن بی‌خبر اولان ۱۷ و ۱۸ نجی عصرلر نفیس صنعتلرك منشأنده آکلاشیلماز قابالقلردن باشقه برشی کوره‌مه‌دکلرندن‌بونلره اهمیت بیله‌ویرمه‌دیلر. حال‌بوکه صنعتده بسیطدن مرکبه انتقال؛ یکی طرزتحسسلرك سبب وعاملی اولان بیللکی، فکر ، تکنیق وهنرلرك‌ترا کمیله حصول بولمش‌وصنعتك کیفیت وکمیتی‌اوزرینه بوسرمایه‌لر مؤثر اولمشدر . بسیطدن معضله اولان بوکیدیش کوزه‌ل صنعتلرك الك هیجانبخشی اولان حس‌موسقیده تماماً بارزدر .

دینی حس منشأ اعتباریله بسیط دکلدر . چونکه اولا کنیش معناده آلنان محبت (میل هیجانی) ایله‌قورقو کبی ایکی‌ابتدائی هیجانك ذوبانندن حصوله کلمش‌مثنا برترکیبدر . ثانیاً بحث‌مخصوصنده تفصیلاً کوروله‌جکی اوزره‌فکری شرطلره تابع برتکامل وتبره‌سنی حائز ؛ یعنی خیاللرك غلبه‌سی ، سافل مفهوملرك حاکمیتی دوره‌لرینی کچیردکدن صوکرا عالی مفهوملره داخل اولمشدر . بو حسده‌ده موجود اولان متجانس ومتصل تکامل برچوقلرینك نظرندن قاچه‌رق پتپرستلك (فه‌تیشیزم) ایله الك مفکوروی دینلر آراسنده‌کی اتصال رابطه‌سی کورولمز اولمشدر . نیجه سیاح وأتنوغرافلر ابتدائی قوملرده کوردکلری سحربازلق وماتم آیینلرینی قید ایتدکلری حالده بونلرك دینی حسدن محروم اولدقلرینی کمال جدیتله سویله‌مشلردر . بونلره نظراً دینك آنجق معضل ومتعضی شکللری داخل حساب اولاجق‌که دینی حسی یالکز یوکسك دینلرك منتسبلرنده کورویورلر .

۲ نجی حال : **غیرمتجانس شکلده تکامل** . — بوراده ابتدائی حس‌اودرجه طانیلماز برحاله منقلب اولورکه دقتلی بر تحلیل یاپیلمادقجه اصلی بولمق قابل اولماز . بو حال

حیوانلرك مورفولوژیسنه چوق بڭزر در . مثلا بونلرده اركین نسللرك شكللری اصللری اولان جنینلره هیچ برصورتله بڭزه‌مزلر .

بوبابده اڭ كوزل مثاللر خیرخواهلق هیجانلرینڭ تكوننده بولونه‌بیلیر . اوكمزده‌كی فصلده بونی تفصیلاتیله كوره‌جكمزدن بوراده باشقه برحالی تدقیق ایده‌لم .

كورمشدك كه تحفظ سوق طبیعیسی فردك مقاومتنی تأمینه یارایان خصوصی تمایللرك مجموعنی بردن مختصراً افاده ایده‌ن جامع بر تعبیردر . بو تمایللرك آراسنده اڭ اساسلیسی یعنی عمل وظیفه‌سنی ایفا ایده‌نی تغذی احتیاجیدر . حیوانلرله یوم جدید ورزق جدیدایله یاشایان اڭ وحشی قبیله‌لرده بواحتیاج بوتون بساطتیله تظاهرایده‌ر. بونڭله برابر قارینجه‌لر ، آریلر ، تیلكیلر وده‌ها برطاقم حیوانلر واركه احتیاجلری ایچون احتیاط غدا بولوندیررلر . نوع بشرایسه بصیرت وفردا اندیشه‌سنی ده‌ها وحشت وآوجیلق حیاتندن چیقمه‌دن اكتساب ایتدی . بالآخره تملك احتیاجی كوچبه وزراعت حیاتیله كیتدكجه آرتدی . اجتماعی ترقیلر واسطهٔ مبادله اولمق اوزره ترامپه یرینه اولا كولچه حالنده قیمتدار معدنلری ، صوكرا پاره‌یی ده‌ها صوكرا اوراق نقدیه‌یی اقامه ایتدكجه حسیاتده عینی سیری تعقیب ایده‌رك تملك احتیاجی اشیادن ممثللری اولان قیمتلره وده‌ها صوكرا بوقیمتلرك ممثللرینه انتقال ایتدی . نته‌كیم برچوق آدملر واركه خسته‌لنجه دوقتور وعلاج مصرفنه ترجیح ایتمكده ویا كیسه‌لرینی آچقدنسه ئولوم تهلكه‌سنی كوزه آلمقده‌درلر . احتیاجلری تطمین احتماللرینڭ ممثللری اولان بواعتبـاری قیمتلر بذاته برآرزو ، برحظ سببی اولور وحیاتی تأمین ایچون بیریكدیردكلری حالده تماماً فائده‌سز بر حالده حفظ ایدیلیرلر . ایشته خسیسلك احتراصی بوغیرمتجانس شكلده‌كی حسیات تكاملنڭ اڭ بلیغ برمثالیدر . چونكه خسیسلكله اونڭ منشأی اولان تغذی احتیاجی یان‌یانه كتیریله‌جك اولورسه منتهانڭ مبدأی انكار ایده‌جك درجه‌ده استحاله ایتدیكی كورولور .

حس اقتدار ویا عزت نفسك مثبت شكلنڭ جسمانی برقوت شعوری اولدیغنی كورمشدك . فقط بو انسـیاق فكری تكامللرله مزاج وسجیه‌یه كوره مختلف اسـتقامتلره آیریلیر : (١) نظری وتماماً فردی بر وادیده تكامل ایتدیكی زمان هر مسئله‌یه تماس ، هر شیئی قورجالامق ، تنقید ایتمك وهرشی حقنده مستقل بررأی ایدینمك ؛ خلاصه هیچ برباصقی آلتنده اولمقسزین تفكر حریتنه صاحب اولمق مفكوره‌سی صورتنده تجلی ایده‌ر ؛ (٢) عملی واجتماعی وادیده تكامل ایدنجه‌ده قدرتنڭ اشیا وانسانلر اوزرینه شـامل اولمه‌سنی

ایستر . مثلا آرقداشلرینه حكم ایتمك ایسته‌ین چوجوق بالآخره بر زمره‌یه ، بر ملته ربوتون ملتلره تحكم ایتمك ایستر (سه‌زار وناپولیون كبی) . بوایكی استقامتده‌كی حسلرك تولید ایتدكلری هیجانلرك كیفیق بربرلرندن چوق فرقلی اولمقله برابر ایلك منبعلری مشتركدر. وبوفرق آنجق سجیه وفكری تكاملك برنتیجه‌سیدر .

٢

بسیط هیجانلرك معضل هیجانلره **نما وانكشافك توقفی واسطه‌سیله** استحاله‌سی ده‌ها نادردر . بوقاریده‌كی احوالده فكری تكامله تبعاً دائمی وقطعی حسی برتكامل واردی . بوراده ایسه روحك مساعیسی ده‌ها معضل اولوب ایكی شعور حالی آره‌سنده اویوشمه‌یه منجر اولان برتضادی استلزام ایده‌ر برطرفدن اضطرار یعنی الجا استقامتنده كیده‌ن حسی تمایللر ؛ دیگر طرفدن توقف استقامتنده حركت ایده‌ن خیاللر ، فكرلر وذهنی حاللر واردر. اوحالده‌كه بو ایكی جریاندن متولد هیجان عینی زمانده هم اضطراری حركتلر ، هم‌ده ناهی حركتلردن مركبدر .

قورقو استثنا ایدیلنجه بوتون ابتدائی هیجانلر دائما كور وشدیدطبیعت قوتلری طرزنده برطاقم حركت تمایللرینی مندمجدر. بوحالی چوجقلرله حیوانلر وابتدائی انسانلرله میلادك ایلك عصرنده یاشایان باربارلرده كورمك ممكندر . بونلرده ایی كوتو عمله گچمك ، منعكسه‌لر كبی آنی ، سریع وغیرقابل مقاومتدر .

تأمل ایسه ماهیتاً ناهی : inhi bitoire در . عجبا برخیال ویا ادراك حركتی ناصیل توقف ایدییور ؟ بونك پسیقولوژیك وفیزیولوژیك مه‌قانیزمه‌سی هنوز خیلی مظلم وپك آز تنویر ایدیلدیكندن بوراده بحث ایدیلمه‌سی فائده‌سزدر یالڭز توقف حادثه‌سی بالفعل موجود اولدیغی ایچون قبول اولونمه‌سی كفایت ایده‌ر .

تأمل ده‌نیلن بوایكی عاملك مداخله‌سیله ایكی نتیجه حصوله كله‌بیلیر: برنجی نتیجه هیجانی ضبط ویا معدوم ایتمكدر ؛ ایكنجی نتیجه هیجـانی توقیف ایله استحاله‌یه اوغراتمقدر ؛ بوراده هیجان ویااحتراص امحا ایدلمه‌مش ، بلكه تبدیل ماهیت ایتدیرلمشدر .

حیاتیات علملری نهی حادثه‌سنك تولیدایتدیكی مورفولوژیك تغیرلرله خیلی انسیت ایتمشلردر. مثلا برذی حیاتك اعضالری بربرلرینه اوقادار صیق مربوطدرلركه دیگر اعضالرده كیشمه‌دكجه بونلردن هیچ بریسنك ده كیشمه‌سنه امكان یوقدر. بوكا اعضانك متقابل مناسبتلری قانونی

دینیرکه معادلی افعولوی : fonctionnel حیاتده‌ده موجود ولایق اولدیغی نسبتده تدقیق اولونمامسنه رغماً عینی متقابل مناسبتلرك روحیاتده‌ده بولوندیغی شبهه‌سزدر . ازجمله بالتجربه معلومدرکه بعض ملکه‌لرك ضموره اوغرامه‌سی بالتجربه دیکر بعض ملکه‌لری‌ده ضمور ویا ضعفه اوغراتمقده‌در .

یوقاریده (٣نجی فصل) کبی، حدتك توقف ایتمش یعنی کماله میسر اولمامش برشکلی اولارق کوسترمشدك . ایکی ضد عنصرك مجادله‌سی نتیجه‌سی اولان حسیاتك بو نوع تکاملنده متضاد عنصرلر حقنده بعض متمم ملاحظه‌لر علاوه ایده‌جکم . عنصرلردن بری ابتدائی اولوب دوشمانك قسماً ویا کلاً امحاسنه میالدر ودوغرودن دوغرویه یاشخصنه ، اقربالرینه ، شهرتنه، شرف وناموسنه ویا منافعنه هجوم ایتمك ایستر . دیکری ایسه نتیجه‌لری ، مقابله بالمثلی ، الـهی وبشری قانونلری دوشونوب حساب ایده‌ن بر عنصردر. ایشته بوطرزده ایکی متضاد عاملك تأثیری آلتنده بولونان بر آنامك هیجان حالی بولوندیغی یرده دونن وبعض حدودلری آشامایان کیمسه‌لرك حرکتلرینه بکزه‌ر. بوراده‌کی استحاله عملیه‌سنك یعنی حدتك کینه منقلب اولماسنك خیلی درین اولدیغی تقدیر ایدیلمه‌لیدر. استحاله‌نك بو نوعنی بیلمه‌ین برچوق مؤلفلر کین ایله حدت آراسنده‌کی قرابتی قاورایه‌مدقلرندن کبی، عشقك ضدی ابتدائی برهیجان عد ایده‌رلر. حال بوکه اراده‌یه تعلق ایتمك‌وناهی برسجیه‌یی حائزاولمق اعتباریله کینك ابتدائی بر هیجان اولامایه‌جغی پك آشکاردر . کین ، ایکی متضـاد جریانك نتیجه‌سنده حصوله کلن بر حال اولمق اعتبـاریله حدتك ونهی واسطه‌سـیله تـکامل ایتمش بر شکلیدر . عکسی التزام اولونه‌رق حدت؛ کینك متکامل شکلیدر ، دیه اعتراض ایدیله‌جك اولورسه بومدعا بالتجربه شایان قبول اولاماز . چونکه برهیجـانك اضطراری شکلندن اول ناهی وارادی شکلنك تجلی ایتدیکنی کوستره‌جك هیچ بر واقعه اولمادیغی کبی بوتون ابتدائی هیجانلر انسیاقی وغیرشعوری حرکتلردر . میل وسه‌نپاتینك غیرشعوری وانسیاقی شکلی عشق هیجانی اولمادیغی کبی حدتك غیرشعوری وانسیاقی شکلی‌ده کین دکلدر .

توکل وتسلیمیت : résignation دیدیکمز حالده بوتون تنوع وآناتیله حزنك کماله ایرمه‌مش یعنی اراده ایله توقفه اوغرامش بر شکلیدر . تسـلیمیتك اطواری داروه‌ن (١١نجی فصلده) طرفندن مفصلاً تصویر ایدیلمشدر . بوحال ایکی جریانك محصله‌سیدر : برطرفدن معنوی ألم تام معنـاسیله حکمران اولوب فتور ، کوز یاشلری والخ واسطه‌لرله افاده اولونور ؛ دیکر طرفدن صرف ایدیله‌جك بوتون جهدلرك کفـایتسزلك وعقـامتی

ادرا کدن متولد بر جریان کورولور. ذکانك غایه ومنطقیله حسیاتك غایه ومنطقی عینی اولمادیغندن بر تردد دوره‌سندن صوکرا ذکانك منطقی غلبه ایتدیکی تقدیرده شعورده حاصل اولاجق نتیجه بر تسلیمیت حسی اولوب خفیف شکلده اولمق اوزره محو وانعدامی قبول وحس ایتمك دیمکدر .

سری عشق ، افلاطونی عشق، ذهنی عشق [بونلر آراسنده‌کی اینجه فرقلری آییرمق فائده‌لی دکلدر] بوتون بونلر جنسی محبتك کماله میسر اولمـامش شکللریدر . هپسـنده ذهنی عنصر ، مدرك بر مفکوره غالب اولوب فیزیولوژیك وتأثری تظاهرلرله عضـوی انتعاض ، تمـاس ودرآغوش کبی تام بر هیجانی تشـکیل ایده‌ن حرکتلر ضعیفله‌مشدر . «انکشافی توقف ایتمش» حسـلره بونلردن دها مطـابق مثال اولاماز . چونکه سری عشق، جنسی هیجانی ضبط ایده‌ن ارادی بر نهیك نتیجه‌سی اولمایوب هیجانك تام شکلیله حصوله کله‌مه‌مسندن متولددر .

بو حسلرك انکشاف میسر اولمامش بر حس اولدیغنی کوستره‌جك دیکر بر دلیل ده شودرکه تأمل زائل اولنجه کینك درحال حدته، توکلك کدره، سری عشقك جنسی عشقه عودت ایتدکاری کورولور . فکرك نهیلریله تکامل ایتمش اولان بو حسلرك متکاسی اولان تأمل زائل اولونجه خرابه‌لر آلتندن ابتدائی شکللر همان باش ویرر .

خلاصه بو زمره‌یه داخل اولان یعنی تکونلری انکشافك توقفنه تابع اولان بوتون هیجانلر «ذهنیلشمش هیجانلر» Emotions intellectualisées تعبیریله افاده اولونه بیلیرلر. چونکه هپسنده حاکم اولان ذهنی عنصردر . بونلره ضعیفلشمش هیجانلر : Emotions attenuées ده دینه بیلیر . زیرا تأثرلری تخفیف ایده‌ن براستقامته متوجهدرلر . بونوع هیجانلری تولید ایده‌ن ایکی متضـاد جریان اولدیغنه باقه‌رق نتیجه‌نك وسطی بر طـاقم هیجانلر اولاجغنه ذاهب اولماملی. بالعکس حصول بولان شی یکی شکلده بر هیجان اولوب اصلی اولان ابتدائی هیجانه وتأثری حیاتك عمومی کمیتنه نظراً تأثری کمیتدن بر ضیاع عرض ایتمکده‌در .

٣

ترکب : composition صورتیله استحاله عمومی بر تعبیر اولوب بوندن اختلاط : le melange وامتزاج : la combinaison اولمق اوزره ایکی حال مقصوددر. ایکی ویاده‌ها

زیاده ذهنی حاللر برلکده بولونور و بونلردن هربری کندیلرینه مخصوص تأثیری برونکی احتوا ایده‌رسه محصول، مرکب برتأثر حالیدر. باشقه برتعبیرله ذهنی ترکیب تأثیری ترکیبی جلب ایده‌ر. ابتدائی هیجانلری باصره وسامعه‌نك اك بسیط ادراکارینه تشبیه ایده‌رسه‌ك معضل هیجانلر بویوك بر منظره ویا سه‌نفونیدن آلینه‌جق ادراکلره تقابل ایده‌ر. ابتدائی هیجانلرك اختلاط ویا امتزاجلرندن مثنا، مثلث، مربع والخ مرکب هیجانلر تشکل ایده‌ر. بوراده‌کی مثنا، مثلث مربع تعبیرلری مرکب هیجانك احتوا ایتدیکی بسیط هیجانلرك عددینی کوستررر. کیمیاکرلرك استعمال ایتدکاری تعبیرلری قوللانیرسه‌ق ترکیب؛ یا اختلاط ویا امتزاج شکللرنده اولور، دیه‌جکز.

١ . **اختلاط ایله ترکیب** . — بوطرزده حصول بولان مرکب هیجانلرده عناصر مشکله‌یی بولمق ممکندر. چونکه بوراده عناصر بربرلرینه حلول ایتمش اولمایوب یالکز ملحقدرلر. وبر تحلیل روحی ایله عناصر مرکبه‌یی تعیین وتعداد ایتمك قابلدر. مسئله‌یی دهاوضوحله کوره‌بیلمك ایچون حسیاتك اختلاطنده شو ایکی حالی تفریق ایله کوستره‌لم.

برنجی حال . — عناصر، متجانس ویا متمرکز (یعنی برمرکزه متوجه اولمق)در. بوحالده عناصر چوق اولورسه هپسی برغایه‌یه متمایل اولدقلری ایچون حاصل اولان هیجان فوق العاده کثیفدر. نته کیم جنسی سوق طبیعی فصلنده بوقبیلدن اولان جنسی عشقك (سپه‌نسه‌ر) طرفندن یاپیلمش برتحلیلنی کورمشدك. بوراده عشقی ترکیب ایده‌ن عنصرلر متجانس ومتمرکز اولارق فیزیك جاذبه، بدیعی انطباعلر، سه‌نپاتی، شفقت، حیرانلق، عزت نفس، تقدیر اولونمق آرزوسی، تملك احتیاجی، حریت آرزوسی کبی هیجانلردن عبارتدی.

ایکنجی حال. — عناصر، غیر متجانس ومختلف المرکزدر. مثال اولارق قیصقانجلغی آلاجغز. برچوق مؤلفلر قیصقانجلغی حیوانلرله پك کوچوك چوجوقلرده‌ده کوردکاری ایچون بونی ابتدائی برهیجان ظن ایتمشلردر. حال بوکه بونلر قیصقانجلغك طورفانده‌لرندن باشقه برشی دکلدرلر. معاصرلردن بری قیصقانجلغه: «عاطل بر بوش قفالیلقدن متعدی بر تهوره کیده‌ن مرضی بر قورقودر» دیمکله اونی تعریف ایتدم زعمنده بولونمشدر. نجه «ده‌قارت»ك شو تعریفی دها مرجحدر: «قیصقانجلق، محافظه وادامه ایدلمك ایسته‌نن آرزویه راجع برنوع قورقودر». (تأثرلر: Passions نام اثرك ١٦٧نجی بندینه مراجعت) قیصقانجلق، حسیات روحیاتنده مستقلاً وأنی قونو تدقیق اولنمغه ده‌کر بر موضوع اولدیغندن بوراده اك صافدل شکللرنده جنت وجنایته قادار واران درجه‌لرینی

دکل ترکیبنی مطالعه ایتمکله اکتفا ایده‌جکم. قیصقانجلق تحلیل ایدیلیرسه شو اوچ عنصردن مرکب کورولور: (١) تملك ایدلمش ویا آرزو اولونمش بر ایلکك خیالی احتوا ایده‌ن محرك وجاذب بر عنصر حظ؛ (٢) ألدن قاچیرمق ومحروم اولمق فکری (عاشقك سوکیلسنه، رد اولونمش برنشانلینك مسعود رقیبنه وموفق اولامایانلرك موفق اولانلره قارشی صاحب اولدقلری فکرلر کبی) که بوراده مؤثر اولان عنصر أزیجی بر کدردر؛ (٣) ألدن قاچیرمه ویا محرومیتك حقیقی ومخیل سببلرینی دوشونمکدن متولد حدت وکین کبی تخریبکار برتمایل. قیصقانجلغك متعدی اولمایان عاطل شکللرنده‌اوچنجی عامل پك ضعیفدر. — الحاصل قیصقانجلق هیجانی اوچ عنصردن متشکل برمثلث مرکبدر.

ایکنجی مثال اولارق برمرکب مثنا اولان دینی حس ذکر اولونه‌بیلیر. بوحسك عناصری حس حرمتله سه‌نپاتی وخفیف درجه‌ده قورقودن مرکبدر. اخلاقی حسك تحلیلی اوکمزده‌کی فصلده یاپیله‌جقدر.

مرکب هیجانلر کندیلرینی ترکیب ایده‌ن عناصرك کثرت وتنوعی نسبتنده آنات وانواعی احتوا ایده‌ر. مثلا عشق هیجانینك اونه‌یاقین ابتدائی هیجانی احتوا ایتدیکنی کورمشدك. بو عنصرلردن بر ویا بر قاچینك زمان واشخاصه کوره غلبه‌سی هیجانك منظره‌سنی ده‌کیشدیرر. احتراصلرك نام ویرمش استقرارسزلقلرینك سببلرندن بری ترکیبلرینك بوتحوللرنده‌در.

٢ . **امتزاج صورتیله ترکیب** . — امتزاج صورتیله حصوله کلن مرکب هیجانلر ماهیت وسجیه اعتباریله کندیلرینی تشکیل ایدن عناصره بکزه‌مزلر. بوصورتله حصوله کلن هیجانلر شعورده، یکی برمحصول ویاباشقه هیجانلره غیرقابل ارجاع بروحدت حالنده تجلی ایده‌رلر. بوهیجانلرك اکثریا منازع فیه وکلیشی کوزه‌ل یاپیلمش تحلیللری اونلرك مرکباتی میدانه چیقاره‌مار. کیمیاده اولمادیغی کبی امتزاج محصولی اویله مرکبات واردرکه بونلرله عناصری آراسنده هیچ برمشابهت یوقدر. عینی حادثه روحیاتده‌ده واقعدر.

هیجانلرك بو طرزده ترکیبنی ایلك دفعه اشارت ایده‌ن دانیمارقه‌لی روحیاتجی (Sibbern) بو ممتزج حسلره مختلط حسلر عنوانی ویره‌رك شویله تعریف ایتمشدی: «اختلاطلرده ناخوش خوشی، خوشده ناخوشی احیا ایده‌ر. او حالده که هیچ بری دیکرینك مقدمی دکلدر. برینك زوالی دیکرینیده ازاله ایده‌ر. چونکه برلکده مؤثر

وبرلکده منعدم اولورلر.»[١] فی الحقیقه بونلر یالکز هپ برلکده اجرای تأثیر ایتمیور. بلکه متقابلاً بربرلرینه‌ده تأثیرلرده بولونیورلر. بونلردن بر دانه‌سنی قالدیرکز هیجانك ماهیتی تماماً ده کیشیر. مثلا بویوك مشکلاتی یکمك وتهلکه‌لره آتیلمق ایسته‌دیکمز زمانلر، بالفرض وحشی حیوان آوجیلغی ایله تهلکه‌لی اوچوشلر و کشف سیاحتلرنده دویدیغمز هیجانلردن مجهولی، تهلکه و قضالری، ئولوم احتماللرینی قالدیرکز هیچ بر جاذبه‌لری قالماز. کذا عینی هیجانلره مترافق اولان حظ و جاذبه‌یی قالدیریکز قالان شی قورقو و نفرتدن عبارتدر. بونوع هیجانلر بهمه‌حال بربرلرینه تبعیتله موجود اولابیلیرلر. ماهیتده کیشمه‌مك اوزره خفیف شکللری: بوغا دوکوشلرینی، پهلوانلری، شدتلی قاوغالری ویامدهش برفاجعه‌یی سیر ایده‌نلرده کورولور. اك خفیف شکلی ماصال، حکایه و قرائتلرده تظاهر ایده‌ر.

مرضی حظ وألملر بحثنده علی‌العاده مه‌لانقولیدن بحث ایده‌رکن بونی ألمك حظ حالنده دویولمه‌سی شکلنده کوسترمشدك. بونلرده فی‌الحال دائمی بر حزنه بادی اولاجق حاللردن زیاده اوزاق و نابدید ماضیلرده دویولمش حظلرك تصوری واردر. بونلره اوطاتلی ماضی‌یی اونوتدیرکز ویا حالك حزنلرینی قالدیرکز مه‌لانقولیدن اثر قالماز. لطیف خاطره‌لر عنصری نه‌قادار ضعیف اولورسه اولسون زائل اولسه صاف و بسیط بر کدردن باشقه بر شی قالماز. حظ و الملك بو امتزاجنده بعضاً بری، بعضاً دیکری غلبه ایتدیکنندی نتیجه‌سی اولان حس، احواله کوره بر نوع تأثر اولور.

علویت هیجانی اکثریتله بدیعی حسك بر شکلی کبی تلقی اولونور. [بو نقطه‌یه فصل مخصوصنده عودت ایده‌جکز] مثلا مهیب غلاسیه‌لر، اوجی بوجاغی اولمایان بر چول ویا هرشیئی کوزه آلارق بویوك بر فداکارلغه آتیلان بر آدام قارشیسنده دویدیغمز علویت هیجانی بربرلریله هم آهنك اولمایارق برلشمش شو اوچ عنصردن مرکبدر: (١) بزی آشاغی‌یه دوغرو چکوب أزه‌ن مدهش بر عذاب درونی حسی ایله تناقص حیات و انعدام حسلری؛ (٢) بر حمله‌نك، کوسترلمش بر قدرتك

[١] «Sibbern» ك «psychologie» نام اثری (١٨٥٦) ده دانیمارقه لسانیله انتشار ایتمشدر. بن بو بابده‌کی مطالعه‌لرینه وطنداشلرندن اولان (هوفدینغ) ك «Psychologie» نام اثرینك آلمانجه (ایکنجی طبع) نك (٣٣٠ - ٣٣١ نجی صحیفه) لرنده مطلع اولدم، کذا (له‌مان) ك «Hauptgesetze» نام اثرینك (٢٤٧ نجی صحیفه و مابعد) ندن استفاده ایتدم. بو مسئله حقنده اشبو ایکی مؤلفدن خیلی استفاده تأمین اولنه‌بیلیر.

(هوفدینغ) ك (روحیات) ی حسین جاهد بك طرفندن تورکجه‌یه ترجمه ایدیلمشدر (م.ش.)

درونی برجوششك شعوری اولوب بزی یوکسکلره دوغرو جذب وتهییج ایله حیاتمزی آرتدیران حسلر؛ (٣) مدهش برقوت قارشیسنده بولنمه‌مزه رغماً شعوری ویا غیرشعوری برحالده دویدیغمز حس امنیت که بوحس اولماسه هیجانك درحال ماهیتده کیشه‌رك قورقو دویمغه باشلارز. بو اوچ عنصر هپ برلکده بولونان ویکدیکرینه متقابلاً تابع و مؤثر اولان یکپاره بر کتله کبی شعورمزه داخل اولور وشعور اونی باشقه هیجانلره غیرقابل ارجاع بر وحدت حالنده آلیر.

«هوفدینغ» آشاغیده‌کی أثرینك (٤٧٠) نجی صحیفه‌سنده مختلط هیجان تسمیه ایتدیکی بو مرکب هیجانلره مثال اولارق «مزاح» ی کوستره‌رك وشویله تعریف ایده‌ر: «مزاح، اساسی سه‌نپاتی اولان کولدوروجی بر حسدر». مزاح حسی، بویوك واقعه‌لرك کوچوك جهتلریله علی‌العاده شیلرك بویوك جهتلرینی عینی زمانده ویکدیکرندن لاینفك برطرزده کورمکه متوقف اولمق اعتباریله متضاد ایکی عنصردن مرکبدر: بونلردن بری تحربکار و استخفافکار بر کولوش اولوب بزی باشقه‌لرینك فوقنده بر أریکه‌یه چیقاریر؛ دیکری تسامح، مرحمت، شفقت حسلری اولوب بزی باشقه‌لریله مساوات أشیکنده بولوندیریر. مزاحی هیجان انسانده یا کچیجی ویا دائمی بر سجیه حالنده بولونور. مزاحجیلر، طبیعت وبشر حیاتندن هرشیئی کوزه‌ل کوره‌ن نیکبینلرله هرشیئی چیرکین کوره‌ن بدبینلر آراسنده کندیلرینه مخصوص بر ادرا که صاحبدرلر. اون دوقوزنجی عصرك ابتدالرنده آلمان بدیعیاتنده (Schlegel, Solger) وسائره‌لرله‌رول اوینایان تهکم مکتبی واقعه‌لرك تفسیرنده اساسی برنسیب اوله‌رق شکلاً منفی ویبقیجی؛ فقط حقیقتده مثبت ویاپیجی اولان مزاحی قوللانمشدی.

مرکب هیجانلر زمره‌سی آراسنه پك چوق مباحثه ومناقشه‌یی جلب ایتمش اولان حجابی‌ده علاوه ایده‌جکم. حجاب، عزت نفس وقورقو کبی ایکی ابتدائی هیجاندن متشکل مثنا بر هیجان مرکبدر. بو ایضاح ناصیل تلقی ایدیلیرسه ایدیلسین اوزرنده برآز توقف ایدیله‌جك بر زمیندر؛ چونکه حسیات روحیانی پك مهم اولان بو هیجانی برطرف ایدوب کچه‌مم.

حجابك مختلف ملتلرده‌کی تظاهرلرینه عائد وثیقه‌لر آز دکلدر؛ ازجمله سیاحتنامه‌لرله آنتروپولوژی واتنوغرافی اثرلرنده بوبابده خیلی حکایه‌لر واردر. حجابك روحی ماهیت ومنشأینی معاصرلردن (سپه‌نسه‌ر، سه‌رژی، ویلیام‌جه‌یمس وموننه‌غاززا) تدقیق ایتمشلردر.

مونته‌غازرا حجابی شویله تعریف ایده‌ر: « حجاب، دوغرودن دوغرویه عضویتمزه کوستریلن بر حرمتدر ».

حجابك جسمانی افاده‌لری کندیسنه مخصوص اولوب اقربا اولدیغی حیا، محجوبیت، تواضع هیجانلرینك جسمانی افاده‌لرینه چوق بکزه‌رلر. حجاب اثناسنده یوزمزك بردنبره قیزارمه‌سی اعصاب معصرة الوعاء: Les narfs Vaso Constricteurs ك آنی اولارق فلجه اوغرامه‌سندن متولددر. (داروه‌ن)، حجاب قیرمزیلغنی غایت اوسته‌لقلی اولارق شویله ایضاح ایده‌ر: « نظرلره هدف اولدیغی کوره‌ن برآدام دقتی کندی یوزینه توجه ایتدیکندن قانك هجومی وجودك بو قسمنده چوغالیر ». فقط بو ایضاح الیوم تماماً مردوددر. (موسسو) وسائر عالملرك دوران دم اوزرنده یاپدقلری تجربه‌لر (وونت) ك مدعاسنی تأیید ایده‌ر؛ بو ذات ده‌رکه: « حجاب اثناسنده یوزده حاصل اولان قیرمزیلق انعصاب موسعة الوعاء: innervation Vaso-motrice ك آنی بر کوشه‌مه‌سی نتیجه‌سی اولوب بو کوشه‌مه هیجانك حاصل ایتدیکی قلب چارپینتیلرینك شدتنی توزین ایده‌ن بر حادثه‌در ».

حجابك کندیسنه مخصوص اولان جسمانی تظاهرلرندن ماعدا وجودك بعض اقسامنی ستر ویا تبدیل ایچون یاپدیغی تمرکزی، تدافعی حرکتلری واردر. بو حرکتلری یاپمق ایچون قوللانیلان واسطه‌لر عرقلره، مملکتلره، دورلره کوره پك چوق تنوع ایده‌ر. مثلا وجودك تناسل اعضالرینی ویا سائر قسملرینی صاقلامق، یالکز یوز اورتمك، وجودی بویامق ... الخ کبی. بو متنوع حجاب تظاهرلرنده احوال وشرائط حیاتیه واقلیمیه ایله تداعی افکار، جبر وتضییق، موده، تقلید وحتی تصادفك رولری نه اولدیغنی تعیین ایتمك ممکن دکلدر.

روحیاتی علاقه‌دار ایده‌ن شی حجابك منشأی اولوب خیلی مناقشه‌لره سبب اولمشدر. عجبا حجاب دیدیکمز شی وهبی یعنی بر سوق طبیعیمیدر، یوقسه مکتسبمیدر؟ یعنی ابتدائی بر هیجانمی یوقسه مشتق بر هیجانمیدر؟ بعض مؤلفلره کوره بر سوق طبیعیدر. یالکز بو حکم بر آز خفیف اولدیغی کبی یکانه استنادکاهی حجابك عالمشمول دینه‌بیله‌جك بر سجیه‌یی حائز اولمه‌سیدر. اکثریت بو فکرك عکسنی التزام ایده‌ر ودلیل اولارق ده چوجوقلرله بعض ابتدائی قوملرده حجابك تماماً مفقود اولدیغنی سویلرلر. بو بابده قطعی وصوك بر جواب ویرمه‌نك مشکل اولماسنه رغماً ایکنجی مدعا بکا دها قوتلی کورونیور. چونکه حجاب، حیا ومحجوبیت آز چوق تأملی مستلزم حسلردندر.

حجابك تکون شرطلری حقنده مؤلفلر آراسنده پك آز ائتلاف واردر. (سپه‌نسه‌ر) واوندن صوکرا (سه‌رژی)، حجابك البسه استعمالندن صوکرا باشلامش اولدیغنی ادعا ایده‌رلر. بونلره کوره البسه‌یی، هم ده نمایش وزینت مقصدیله اك اول کیمکه قادین دکل، ارکك باشلامشدر. قوملرده وارکه قادینی ارککی چپلاق کزمکده‌درلر. ینه بر قسم اقوامده البسه کیمك یالکز ارککلرك امتیازیدر. آکلاشیلان حجابسزلغك منشأی بر نقصان بدیعی اولسه کرك. حس حجاب اولا منحصراً ارککلرده بولنورکن بالآخره قادینلره انتقال ایتمشدر. بکا قالیرسه حجاب حسنك قادینده ارکك قادار قوتلی اولمادیغنی استنتاج ایده‌ن بو ایضاح خیلی ضعیفدر. [۱]

(ویلیام جه‌یمس)، دها ساده ودها شایان قبول بر ایضاح تکلیف ایده‌ر. قیصه‌جه آکلاته‌لم: حجاب، حیا، محجوبیت کبی بربرلرینه اقربا اولان حسلرك اساسنی تشکیل ایده‌ن هیجان حالی ایکی آنك محصولیدر: برنجی آن، باشقه‌لری حقنده ویردیکمز حکملره تقابل ایده‌ر. مثلا هرهانکی وجودك بعض اقسامنی کورمك وبونلرك قاچینمه‌یی الهام ایده‌ن تلقینکار فکرلری کبی. کلبی وحیاسز افعال وحرکاتك چپلاق کزه‌ن وحشیلرده بیله حجابه بادی اولمادیغنی قبول ایتمك بر آز کوچدر. [بزه کوره وحشیلرده‌کی بو روحی حال، اسباب ومعناسنی اوله‌جه کوردیکمز استکراهه یاقلاشیر.] ایکنجی آن بر رجوع صدمه‌سیله کندی کندیمزه توجیه ایتدیکمز حکمه تقابل ایده‌ر؛ یعنی باشقه‌لرنده نفرتمزی باعث اولان شیئك کندیمزده اولدیغنی تقدیرده نفرتی داعی اولاجغی حکمیدر. وجودمزك بعض قسملرینی اورتمه‌مز، اسنرکن آغزیمزی قاپامامز، یمك ییرکن آغزیمزی شاپیرداتمقدن صاقینمه‌مز هپ بو قیاس حکملرمزدن متولددر. « حجاب، کلمه‌نك حقیقی معناسیله بر سوق طبیعی صاییلاماز؛ یعنی بذاته منبه ـ محرك بر حادثه دکلدر. » عادتلر، عمومی تلقیلره ومدنیته کوره تحاوللره اوغرایه‌رق الیوم انکلتره‌ده کورولن مفرط تجلیلره مظهر اولمشدر. مثلا انکلیزلرده قارین یرینه معده، باجاق یرینه اعضا، یاتمغه کیتمك یرینه چکیلمك کلمه‌لرینی قوللانمق ودیشی کوپکك اسم معروفی اولان کلمه‌یی اصلا استعمال ایتمه‌مك کبی مفرط تصفیه‌جیلکلر واردر.

حجاب، عمومیتله وخارجی علامتلریله بالخاصه قورقویه یاقلاشوب عزت نفسدن

---

[۱] « Sergi » نك « حظ وألم: Piacere e dolore » نام اثرینك (۲۱۰ نجی صحیفه) سیله مابعدینه مراجعت.

مشتق عناصری احتوا ایدەر . لکن عجبا جنسی سوق طبیعیدن مشتق عناصری‌ده علاوه ایتمك ایجاب ایدەرمی ؟ بو علاوه حجابك آنجق بعض حاللری ایچون اولا بیلیر . خلاصه حجابك ترکیبی چوق متحول اولوب انسیاقی ، ابتدائی ، وهبی عد اولونه‌مسی ممکن اولمادیغی کبی حجابك تحلیل واسطه‌سیله بوتون مرکباتی واضحاً میدانه چیقارمق‌ده قابل دکلدر . بوسببدن حجابی کندینه مخصوص امتزاج و ترکیبی حائز بر حس کبی قبول ایتمك بنجه دها موافقدر .

امتزاج صورتیله تشکل ایدەن هیجانلره نتیجه‌ویرمك ایچون دییه‌جکزکه :

بونلرك ، اساسی اکثریا تضاد صورتیله اولان ذهنی حاللرك بر تداعیسیدر ؛

بونلر خوش وناخوش حاللرك مختلف نسبتلرده بر ذوبانی استلزام ایدەر ؛ بونلره مختلط هیجانلر دەنیلمش اولماسنك سببی‌ده بودر ؛

بونلر کندیلرینی ترکیب ایدەن عناصرك مجموعندن دائما فرقلی بر ماهیت عرض ایدەرلر ؛

تحلیل ، بو هیجانلرك عنصرلرینی تفریق و کشف ایده‌بیلیرسه‌ده بوتون عنصرلرینی کشف ایتمش اولمقله اوکونه‌مز .

[١] : (جه‌یمس) ك « روحیات » نام اثرینك (ایکنجی جلد) ینك (٤٣٥ - ٤٣٧ نجی صحیفه) لرینه مراجعت .

سکزنجی فصل

اجتماعی واخلاقی حسلر

بشری حیاتده اك مهم رولی اوینایان واك پارلاق چیغیری آچان مرکب هیجانلرك تدقیقی صیره‌سنده بونلرك سیرینی تعقیب ایدەرك اك یوکسك تظاهرلرینه قادار چیقمق لازمدر . بونکله برابر اجتماعی ، اخلاقی ، بدیعی ، ذهنی حسلرك تدقیقی اثناسنده بونلره متفرع برچوق مسئله‌لری قاریشدیره‌رق نهایتسز استطراد وتفرعات ایچنده بوغوله‌جق دکاز . بکا اویله کلیورکه روحیاتك بو خصوصده‌کی وظیفه‌سی بو حسیاتدن هربرینی منبع ومنشألرنده طوتدوره‌رق ماهیتلرینی ایجه تعیین ایتمکله چالیشمق وصوکرا قومیات : Ethnologie ، تاریخ، عرف وعادتلر ، دینلر ، بدیعی وعلمی حرثك حاضرلادیغی وثیقه‌لر یاردیمیله بویوك صفحه‌لری داخلنده تکاملنی کوسترمك وعینی زمانده قبلی : a priori ومبهم حکملردن صاقینه‌رق واقعه‌لرك جتره‌فیل اغلاقی ایچنده قایب اولمامقدن عبارتدر .

بزده بوپلانه کوره اولا حیوانلرده کورولن اك بسیط اجتماعی سوق طبیعیلردن باشلایه‌رق انسانه کچه‌جك وبونده‌کی اخلاقی تمایللرك انکشاف و تکاملنی کوستره‌جکز .

١

استحاله نظریه‌سی (ترانسفورمیزم) قبول ایدلدیکی تقدیرده حیوانلرده‌کی تکاملك دوز برسطح اوزره کیتمه‌دیکی رد اولونه‌ماز برحقیقتدر . کذا عضویتلرك تکاملی ایله اجتماعی سوق طبیعیلرك تکاملی دائما موازی کیتمیور . مثلا قارنجه وآریلرك اجتماعی لیاقتلری کندیلرندن عضواً یوکسك اولان برچوق مەلی حیوانلره فائق بولونیور . بزبوراده اجتماعی قابلیت وروحی حاللرله حیوان صنفلری آراسنده موجود موازاتسزلقله اوغراشمایه‌رق اجتماعی سوق طبیعینك هیچ برصنف ونوع داخلنده اولمامق اوزره عمومیتله آشاغیدن یوقاری‌یه دوغرو تعقیب ایتدیکی متصاعد روشی تعقیب ایتمکله اکتفا ایده‌جك؛ یعنی بالذات اجتماعی سوق طبیعینك تظاهر ایتدیکی شجره‌یی بولاجغز .

بووادیده‌یاپیلمش برتدقیق حیوان جمعیتنك باشلیجه درت شکلده اولدیغنی کوستریور: (١) ك آشاغی طبقه‌یی تشکیل ایدوب تغذی اوزرینه مؤسس جمعیتلر؛ (٢) تناسل اوزرینه

مؤسس جمعیتلر ؛ (٣) سورو حالنده کوچبه جمعیتلر ؛ (٤) ثابت تشکیلاتلی ومکمل جمعیتلر . [١]

بونلردن هر بری مناسبتیله بعض خصوصی مسئله‌لر تحدث ایده‌جك وبونلر بزه اجتماعی سوق طبیعی‌یی خصوصی بر جهه‌دن کوستره‌جکدر . (ئه‌سپینا) : « جمعیت فکری، آیری آیری یاشایان فردلرك عینی ایش ایچون بربرلرینه دائمی یاردیمده بولونمه‌لریدر » دییور . (نوط ایدیلان اثرك ١٥٧ نجی صحیفه‌سنه مراجعت) جمعیتلرك سافل شکللری ایچون بو دائمیلك قیدی زائددر . چونکه جمهور : foule تسمیه اولونان غیر متجانس ، کچیجی وتصادفی سائقلرله کومه‌لر تشکیل ایده‌ن جمعیتلردن تماميله فرقلی موقت جمعیتلر واردر . بکا قالیرسه جمعیتلرك ایکی اساس رکنی ایکیدر : (١ تشارك : réciprocité : (٢ تساند :Solidarité . بو ایکی شرط ایله حیوانات وانسانلر عالمنده کورولن طفیلیجیلك ومسافرتجیلك : Commensualisme شکلنده‌کی جمعیتلر خارج قالیورکه بونلردن برنجیسنده تشاركدن اثر اولمایوب حیات قاوغاسنك خفیف بر شکلی واردر؛ ایکنجیسنده ایسه مضر بر فعل اولمادیغی کبی فائده‌لی هیچ بر خدمتده یوقدر .

I . تغذی اوزرینه مؤسس حیوان جمعیتلرنده اجتماعی رابطه تغذی افعوله‌سیدر . بو جمعیتلری تشکیل ایده‌ن فردلر دوغدقدن ئولونجه‌یه‌قادار دائما بربرلرینه مربوط وبسله‌یجی مایعك بریندن دیکرینه کچمه‌سی صورتیله مادةً منتشار کدرلر. مثلا صو پولیپلری ایله بر ییوزونه‌رلرو (Tuniciers) دینیلن ناعمهٔ عدیمة الراس والقوقعه‌لر بو قبیل جمعیتلردندر . بونلرك یوکسك شکللرینه مثال اولمق اوزره « hydratinies » لر کوستریله‌بیلیرکه بونلر آیری آیری افعوله‌لره صاحب فردلردن متشکلدر. بر قسمنك وظیفه‌سی تغذی ، بر قسمنك کشافلق، بر قسمنك مدافعه ، بر قسمنك‌ده تناسل اولوب بو صوکنجی فردلر ارکك ودیشی اولمق اوزره ایکی‌یه آیریلیرلر . کذا « Siphonophore » لر یوزیجی بر نبات اوزرینه معلق اولدقلری حالده بر متره‌دن اوزون بویلریله ایش بولوملی بر جمعیت تشکیل وغایت آهنکدار حرکتلرله برلکده یاشارلر. بو حیوانلرك هیچ اولمازسه یوکسك نوعلرنده اجتماعی بر سوق طبیعی عجبا وارمی؟ واقعا مشترك اوعیه‌لردن تغذی ایتمه‌لری اعتباریله آرالرنده مادی وباهر بر تشارك وتساند

[١] بو موضوعی تفصیلاتیله تدقیق ایتمك ایسته‌ینلر (ئه‌سپینا : Espinas) نك « حیوانی جمعیتلر : Les Societès animales » نام اثرینك ایکنجی طبعیله (١٨٧٨) « Perrier » نك « Les colonies animales » نام اثرینه مراجعت ایده‌بیلیرلر .

اولدیغی محققدر . فقط بونك **عضوی** تشارك وتساندن باشقه برشی اولاجغنی کوستره‌جك هیچ بر دلیل وعلامت اولمایوب تغذی حرکتلری اثناسنده بونی اداره ایده‌ن فرده قارشی هپسنده عینی تصور حاصل اولمق دولاییسیله بلکه عمومی بر انقیاد واردر. لکن دوغروسنی سویله‌مك لازم کلیرسه بو تقدیرده فرد وجمعیت تعبیرلری مستعمل معنالرندن قایدیریله‌رق مترادف بر معناده استعمال ایلمشلر دیمکدر . بزم فرددن آکلادیغمز معنا، مستقلاً وبالذات یاشایان متعضو بر کل اولدیغنه کوره بو مثال فرده تقابل ایتمز. جمعیتدن آکلادیغمز معناده فردلر هیئت عمومیه‌سی اولدیغنه کوره بو مثالده‌کی فردلردن هر بریسنك کندیسنه خاص بر ماهیتلری اولمق اعتباریله هیئت عمومیه‌نك‌ده خصوصی بر ماهیتی اولمق ایجاب ایده‌ر. بو تلقیلره نظراً مذکور حیوانلر نقطهٔ نظره کوره هم فرد ، هم‌ده جمعیت تلقی اولونه‌بیلیرلر. معضل بر فرد تلقی اولوندیغی تقدیرده احتوا ایتدیکی آوجی ، قورصان ، مولد ... الخ فردلر بر عضو ماهیتده قاله‌جقلر ؛ ویاخود حقیقی بر فرد تلقی ایدیله‌رك هپسنه بردن جمعیت دینیله‌بیله‌جکدر . خلاصه بو حرکت طرزی اویله بر تفریقسزلك اولیورکه بونده فرد ایله جمعیت بربرینه قاریشه‌رق عینی کلك مختلف وجهلری کبی کوسترلمش اولیور. بو حیوانلرده اجتماعی سوق طبیعی اولدیغی فرض ایدلسه بیله بو ؛ غدا آرامق ، مدافعه وهجوم ایتمك کبی الك بسیط شکلده بر تحفظ سوق طبیعیسی اولابیلیر .

کورولیورکه بو سویه حیوانلرده بزی تنویر ایده‌جك برشی یوقدر. او حالده روحیاتی دها واضح اولان اجتماعی شکللره چیقه‌لم .

II. تناسل اوزرینه مؤسس مختلف شکللرده عائله جمعیتلریدر. بونلرك ایکنجی اولارق ذکر ایدلمه‌سی سورو حالنده‌کی کوچبه جمعیتلره تاریخاً مقدم وعالمشمول اولمه‌لرندندر . عمومی رأیه نظراً اجتماعی حسلرك ایلك تظاهرلری ، منشأ ومنبعی، بشیکی عائله جمعیتلرنده‌در. اجتماعی سوق طبیعینك منشأنی سورو حالنده‌کی کوچبه جمعیتلرده قبول ایده‌ن ادعا بجه دها مقبول اولوب اولکی تلقی مردود در .

تناسل اوزرینه مؤسس بوتون انسان سورولرینك شرائطی صبره ایله تعقیب ایدیلنجه اوچ آن کورولور: (١) جنسی مقارنت آنی ؛ آنالق محبتی آنی؛(٣) حیوانلر مستثنا اولمق اوزره بابالق محبتی آنی. اجتماعی سوق طبیعی ؛ یعنی موقت اولسه‌ده آزچوق مهم تشارك وتساند شعوری ، شیمدی کوروله‌جکی اوزره ، بو آنلرك هیچ بریسنده ظهور ایتمز .

١ : جنسی مقارنت اجتماعی اولمایوب آیریجه وخصوصی بر سوق طبیعینك نتیجه‌سیدرکه

آنجق ایکی فردی برلشدیرر . بوکا رغماً عجبا جمعیتك بر رشیمی اولابیلیرمی ؟ « حیوانك مستعد اولدیغی دیکر کاملق حسلری جنسیت علاقه‌لری اطرافنده تشکل ایده‌ر » دیه‌ن (لیتره) نك دستوری وضوح وصراحته محتاجدر . معلومدرکه تناسلی مقارنتلر چوق دفعه کور بر بهیمیت انسیاقنك تطمینی مدتجه دوام ایدوب عقبنده هرشی بیتر . تناسلی مقارنتلرك چوق قاریلی : Polygamie وچوق قوجالی : Polyandrie کبی دها یوکسك ومستقر شکللری وارسه‌ده جنسیت جاذبه‌سی اوزرینه مؤسس بو کوچوك جمعیتلر قاپالی اولدیغی کبی اتساع وانتشاراقتدارندن‌ده محروم واستقبالسزدرلر. بونلرك فوقنده‌تك قاریلی : la mongamie (بر چوق قوشلرله قورتلر ... والخ حیوانلرده‌ده اولدیغی کبی) عائله‌لر وارسه‌ده تك‌قاریلیلر طائفه‌سی اولکیلرندن دها محدوددر . بومناسبتله ذکر ایده‌لم‌که چوق قاریلیلق وتك قاریلیلق حیوانلر عالمنده فکری تکامللرله اصلا متناسبتدار دکلدر . قوغوقوشی کبی ذکاجه پك کری بر حیوان تك قاریلی یاشادیغی حالده مایمونك برچوق دیشیلری واردر .

الحاصل کورولیورکه عائله‌جمعیتنك بوایلك آننده اجتماعی‌سوق طبیعی‌یه دلالت‌ایده‌جك هنوز هیچ بر شی یوقدر .

۲ : عائله جمعیتنده آنالق محبتك انکشاف ایتدیکی دور دها چوق اهمیتلیدر . بودورده‌کی جمعیتلرك هپسنده عالمشمول ، مستقر وحیاتی عقده آنالق محبتیدر. بومحبت پك منتشر ، معلوم وعمومی اولمق اعتباریله ظاهراً هیچ برسری احتوا ایتمز کورونديکی حالده حیوان روحیاتنه ایدیلنجه بوندن معمالی برشیئك اولمادیغی کورولور . انسانلر واك یوکسك حیوانلرده ذکا وسه‌نپاتینك انکشافی بو محبتی قسماً ایضاح ایدیبورسه‌ده سافل حیوانلرده بوجهتك ایضاحی فوق‌العاده کوچله‌شیر. حیوانات خراطینیه : Les annélides ده‌نیلن قرمزی قانلی وکمیکسز حیوانلرله حیوانات قشریه Les crustacés ، استریدیه کبی حیوانات ناعمه Les mollusques وحتی نجم بحریلر Les astéries ده آنالق محبتنك انکشاف ایتمش اولدیغی کورولیور وا کثریا مبهم برحس حالنده دکل ، بالعکس ثباتکار ، فداکار وقهرمانجه بر شکلده تحقق ایدییور . مسئله‌نك دها مشکل جهتلری وار . مثلا بربوجك هنوز کندیسنه بکزه‌مه‌ین وهیچ برحیاتی شکلی بولونمایان یومورطه‌لرینه نه‌دن بوقادار اهتمام کوستریور ؟ [۱]

[۱] بومسئله‌یی تعمیق ایتمك ایسته‌ینلر (نه‌سپینا : Espinas) نك « حیوان جمعیتلری :

طبیعیاتجیلر بوحادثه‌لرك منشأنی آرامقسزین یالکز تحقق‌ایتدیرمکله اکتفا ایدییورلر. ازجمله (داروه‌ن) ه نظراً « بوموضوع اوزرنده دوشونمك بوشدر » . دیکرلری آنالق محبتنی طفیلیلکه‌اسناد ایتمك ایستیورلرسه‌ده هرطفیلی‌مسافر بولندیغی‌مخلوقه‌دوشمان وبلااختیار اونك ضررینه یاشایان برمخلوقدر . (رومانه‌س) ده بوحادثه‌لری انتفاع اساسلری ایله‌ایضاح ایتمك ایستر کبی کورونیور ودییورکه: یومورطه‌لرینه اهتمام‌ایده‌ن ویا برابرنده طاشییان بر حیوان بونلری دها ایی برشانسله محافظه ایده‌بیلیر وبوحرکت طرزی مستقبل نسللرده استقرار پیدا ایدنجه بر سوق طبیعی تشکل ایتمش اولور . فقط مکتسب تحوللرك وراثتله انتقالی منازعه‌لی اولدیغی کبی بو ایضاح تصادفه باغلی قالیور دیمکدر .

(نه‌سپینا) ایله (به‌ن)‌ك‌یاپدیغی کبی بوحادثه‌لری‌ایضاح ایچون آیریجه برسبب بولمق‌وبونی تماسك اوینادیغی اساسلی روله آرامق مرجحدر. (به‌ن) مذکور اثرنده :« بکا اویله کلیورکه آنالق حسنك اساسی یاورویی صاروب قوجاقلامه‌نك ویردیکی شدتلی حظده‌در ؛ نیته‌کیم بوقوجاقلامه‌لرآنالق‌حسنی تماماً تبارزایتدیرمکده‌در . بوحسك‌منشأی‌عشق کبی‌صرف‌جسمانی اولابیلیر. قوجاقلامه‌لر، کوردیکی‌مقابله ایله آنالق ممنونیت ومحبتك‌باشلانغیجنی تشکیل‌ایده‌ر » دییور. « دیشی ، کندیسنه بکزه‌ین یاورولرینی دنیایه کتیردیکی زمان کندی آتی بونلرده طانیمقده هیچ مشکلات چکمز. وبونلر ایچون دویدیغی‌شی‌سه‌نپاتی ومرحمت‌در. واقعا بو حسلردن سه‌نپاتینك اك محکم استنادکاهی اولان تملك فکری چیقاریله‌مازسه‌ده دیشی ، یاورولرك بالذات کندیسی و کندیسنه عائد اولدیغنی بردرجه‌یه قادار دویوب آکلار وبوصورتله کندیسندن چیقانلره محبت اونده‌کی خودکاملغی سه‌نپاتی‌یه ، تملك سوق طبیعیسی‌ده محبتکار الحالره قلب‌ایده‌ر . جنسی‌محبت ناصیل متقابل برتملك فکرینی‌استلزام ایدییورسه آنالق محبتی‌ده تابع بر تملکی مستلزمدر . چونکه کندینك بر جزئی ، دیکر برروادلغی اولان یاورو اوقادار ضعیفدرکه بوکاقارشی دویدیغی علاقه درحال مرحمت شکلنی آلیر . » بو صوك ملاحظه آنالق محبتك منشأنی تأثری برتظاهره ارجاع ایدییور دیمکدر. (سپه‌نسه‌ر) ده **ضعیفلره** قارشی شفقتده‌بولیور . بکاقالیرسه بو ایضاح آنالق محبتك عنصرلرندن بری اولابیلیرسه‌ده بریجك اساسی دکلدر . دیکر جهتدن (به‌ن) دییورکه: « ضعیفلره قارشی سوروکله‌ین جاذبه یالکز سورو حالنده یاشامه‌نك بر لازم

Les sociétés animales » نام‌اثرینك ایکنجی‌طبعنك (۳۳٤) ، (٤۱۱) و(٤٤٤) نجی صحیفه‌لریله (به‌ن : Bain) ك « هیجانلر » نام اثرینه مراجعت ایده‌بیلیرلر .

غیر مفارقی اولمایوب بو حیاتك مختلف ایجاباتنك ضروری بر نتیجه‌سی کبی ده کورونیور . . . ضعیفلره اهتمام بوتون اجتماعی سیسته‌ملرك لازم بر متممی کبیدر . »
بو کوروش قبول ایدیلنجه‌ده آنالق محبتیله اجتماعی سوق طبیعی یکدیکرندن مهمجه فرقلی ومستقل اولمقله برابر مشترك بر عنصره مالك کورونیورلر .

تأثری حیاتك اك مهم تظاهرلرندن بری اولدیغی ایچون آنالق محبتی اوزرنده بر آز فضله اصرار ایتدم . بسیط هیجانلری تصنیف ایدرکن میل هیجانلرینك آریجه بر صنف تشکیل ایتدکلرینی کورمشدك . آنالق محبتی شدت اعتباریله بو صنف هیجانلرك اك معین واك دقتی جالب بر شکلی اولمقله برابر تشارك و تساندی تضمن ایتمه‌دیکندن اجتماعی سوق طبیعنك منبعی صاییله‌ماز؛ ساده‌جه دییه‌بیلیرز که آنالق محبتی، خیرخواهلق حسنك دنیایه آچیلان ایلك پنجره‌سیدر . فقط اجتماعی سوق طبیعنك تجلیسی ایچون دها باشقه شرطلر لازمدر .

۳ : عائله جمعیتنك اوچنجی آنی پدرك ده عائله ایچنه قاریشدیغی دوردر . مع مافیه بو دور شیمدی ویردیکمز نتیجه‌یی دکیشدیره‌جك بر ماهیتده دکلدر . حیوانلر عالمی عمومیتله آلیندیغی زمان بوراده بابالق محبتنك نادر واز مستقر اولدیغی کورولور . بشریتك سافل ممثللرنده موجود بولونمقله برابر پك ضعیف بر حس ویك کوشه‌ك بر رابطه کوستر . بونك منشأنی تعیین ایتمك آنالق محبتنك منشأنی تعیینندن چوق دها کوچدر . (به‌ن) ، بابالق محبتنك غرور وتملك حسندن اشتقاق ایتدیکنی سویلیورسه‌ده بو فرضیه‌نك حیوانلره تطبیقی قابل دکلدر. بو محبتی دوغوره‌جق مادی ومرئی بر رابطه آنالرده اولدیغی کبی بابالرده یوقدر . شو حالده بابالق محبتنك ایلك سببی ضعیفه قارشی دویولان سوکی‌یه عطف ایتمکدن باشقه چاره یوقدر . (سپه‌نسه‌ر) « تبعیتیله بوکا ایکنجی بر سبب دها بولابیلیرز که اوده آنا وبابانك برلکده یاشامه‌لری (بابا محبتنه قاری قوجه‌نك قرارلی ودواملی بر وحدت ایچنده یاشادیغی یرلرده تصادف اولونیور) در . صرف ایتدیکی أمکلر دولاییسیله اولاده قارشی باباده بر محبت دوغمش اولاجقدر. فقط بابا محبتنه هانکی منبع عطف ایدیلیرسه ایدلسین اورته‌یه مسئله‌مزی حله مدار اولاجق یکی بر شی کتیرمیور و بو محبتك اجتماعی سوق طبیعی‌یی احیایه هیچ بر تأثیری کورولمیور .

خلاصه . عائله جمعیتلرنده بولونان اساس ، میل هیجانی ایله دیکر کاملغك تکونی اولیور که بونلرك هر ایکیسی‌ده محدود بر زمره‌ده محصور قالمق ، انتشار و الاستیقیت اقتدارینه مالك اولمامق حسبیله اجتماعی سوق طبیعی‌یی تشکیل ایتمکدن اوزاقدرلر .

III – سورو grégaire ویا قوم وقبیله حیاتی یاشایان حیوانلرده‌کی سورو حیاتی ، بنی نوعك یکدیکرینه قارشی اولان جاذبه‌سی اوزرینه مؤسس اولوب ، بونده جنسیت علاقه‌سی یوقدر. مشترکاً حرکت ایتمه‌لری دولاییسیله حقیقی اجتماعی تمایللر ایلك دفعه بونلرده تظاهر ایدر .

بو حیاتك اك سافل درجه‌سنده مشترك حیاتك بر تجربه‌سی کبی عارضی وقرارسز برلشمه‌لر اولور . هر کس بیلیر که ساحل حیوانلری صویك حرارتنه وجریانلرك استقامتنه کوره جسیم سورولر تشکیل ایده‌رلر. طیرطیللرله چکرکه وقوشلرك مهاجرتلری معلومدر . کذا کونك اکثریسنده طاغنیق یاشایان بر چوق حیوانلر اوتوشمك ، باغریشمق قوشوشمق ایچون صباح آقشام برلشیرلر . (ئه‌سپینا) دیرکه : « تظاهرینه مانع اولاجق دیکر بر میل اولمادقجه بو حال ، تجلی‌یه دائما آماده مکنی : Latent بر اجتماعی میلدن باشقه برشی دکلدر . »

دها یوکسك حیوانلرده برلشمه‌لر مختلف امتدادلرده ، ارادی بر شکلده ومشترك بر غایه‌یه تبعیتله اولور . مشترك جهد واقداملر ، متمرکز قوتلر ومتقابل خدمتلری تضمن ایدن بو برلشمه‌لر بر جمعیتك اوصافنی حائزدر . (داروین) ، بو قبیل جمعیتلره حیوانلر عالمنده بر چوق مثاللر کوستریر (۱) : سقا قوشلری هپ برلکده آولاییرلر واولری اطرافنه جانلی بر آغ اوره‌رك ایچنده حبس ایده‌رلر. قورتلر ، یابانی کوپکلر آوه سورو ایله کیدر واولرینه هجومده بر برلرینه یاردیم ایده‌رلر... الخ. یالکز بو جمعیتلر بر پارچه عارضی ودوامسز اولوب آوك تقسیمندن صوکرا داغیله‌بیلیرلر . مشترك مدافعه غایه‌سیله تشکل ایدن حیوان جمعیتلری دها استقرارلی اولیورلر . ازجمله طاوشانلر تهلکه‌دن بر برلرینی خبردار ایدر ؛ ممه‌لی حیوان و قوشلردن بر چوغی نوبتجیلر قویارلر (سور وحالنده طوپلانمش حیوانلره یاقلاشمه‌نك نه قادار کوچ اولدیغی معلومدر) ؛ مایمونلر بر برلرینك پیره‌لرینی ، ودیکنلرینی آییقلار وبر آغاجدن دیکرینه کچمك ایچون زنجیر یاپار ؛ اری بر طاشی قالدیرمق ایچون هپ بر آرایه طوپلانیرلر . الحاصل بر باشك اداره‌سی آلتنده سورولر تشکیل ایده‌رك ثباتلی مدافعه‌ده بولونور و تهلکه چیقنجه آرقاداشلرینی قورتارمه‌سنی ده بیلیرلر . ایسته‌نیرسه دها چوق مثاللر کتیریله‌بیلیر . یالکز بو جمعیتلرده هنوز دائمی تشکیلات ایله

[۱] (داروین : Darwin) ك « The Descent of Man » نام اثرینك (۳) نجی فصلنه مراجعت . بو اثرك فرانسزجه ترجمه‌سی : (La Deacendance de l'homme) در . کذا (ئه‌سپینا) نك اولجه ذکر ایدیلن اثرینك (٤) نجی فصلنه مراجعت .

استقرارلی بر ایش بولومی و یوکسک حیوانلره خاص جمعیتلرده‌کی دائمیلك یوقدر . فقط شکللرنده‌کی استقرارسزلق وتناوب بزه سبب موجودیت ومنشألرینی دها ایی آکلاتیر .

کورولیور که اجتماعی تمایللر معین شرطلرده حصوله کلیور وسه‌بانیدن دوغیور. ناصیل دوغیور؛ منشألری نه‌در؟ سؤاله قارشی‌ده شیمدی کوستردیکمز واقعه‌لر کوزه‌ل بر جوابدر. بوتون اجتماعی تمایللر اشیانك ماهیتیله حیوانك شرائط حیاتیه‌سندن دوغیور واصلا حظه مستند بولونمه‌یه‌رق بالعکس یاشامق اراده‌سنك غیر شعوری بر تحققنی کوستریور . الحاصل اجتماعی تمایللر تحفظ سوق طبیعیسنك یاردیمجیلریدر. (سپه‌نسه‌ر) ك بك دوغرو اولارق سویله‌دیکی کبی : « جمعیت ، کندی آرزوسنه یعنی سوق طبیعی‌یه مستنددر . »

(سپه‌نسه‌ر) ك تفصیلاتیله کوستردیکی کبی فی الحقیقه سورو حیاتی غالب اولارق اوت وحبوباتله بسله‌نن وعمومیتله حیات قاوغاسی ایچون ایی مسلح اولمایان حیوانلرده بولونیور . چونکه بونلر مرعالرده سورو ایله یاشامغه دیکر حیوانلردن چوق دها فضله محتاجدرلر .

أتله بسله‌نن حیوانلرده سورو حیاتی نادردر . چونکه قاوغایه قارشی أیی مسلح اولدقلری کبی آو آرامق ایچون ده اوزاق مسافه‌لره کیتمکه مجبور وبو سببدن انفرادی یاشامقده دها کارلیدرلر . یالکز بو قاریده عرض ایتدیکمز کبی مشکل بر آو ویا تهلکه‌لی بر دشمانه معروض قالدیلرمی همان برلشمك احتیاجنی دویارلر . [۱]

منفعتلرینه کوره کاه اجتماعی وکاه انفرادی یاشایان حیوانلرده واردر. « اوسترالیاده بعض قوشلر آغاج داللرندن بشکلر یاپه‌رق بوتون کون بر جمهور حالنده بورالرده طوپلانیرلر . چیفتلشمه موسملری کلنجه جمعیت پارچه‌لانیر وهر چیفت برر یووا یاپمق اوزره آیریلیرلر. موقت عائله حیاتی امتداد ایتدکجه نه طوپلانمه ، نه‌ده مشترك حیات قالیر. اسکی مشترك واجتماعی حیات یاورولر اوچمغه باشلادقلری زمان عودت ایده‌ر . دها بوکا مماثل بیکلرجه مثاللر واردر . [۲] »

خلاصه سورو حیاتی بویه ، قوته ، مدافعه واسطه‌لرینه ، غدانك نوعنه ، انقسامنه ، تولداتك طرزینه تابعدر . حیاتی بر لزومدن اشتقاق ایده‌ن مشترك یاشامق اعتیادی

[۱] « هربه‌رت سپه‌نسه‌ر » ك « روحیات » نام اثرینك (ایکنجی جلد) ینك (۵۰۳ نجی صحیفه) مابعدینه مراجعت .

[۲] : « Houssay » ك « Revne philosophiue » ك (۱۸۹۳ سنه‌سی مایس) نسخه‌سنده (۴۸۷) نجی صحیفه‌یه مراجعت .

میخانیکی وخارجی دکل، روحی بر تساند یاراتیر. برلکده یاشادیغی آرقداشلرینی کورمك، اونلرله تماس ایتمك، قوقولرینی آلمق هر فردده شعورك بر حصه‌سنی تشکیل ایده‌ر وبونلردن برینك نقصانی شعورده بر بوشلق براقیر. ازجمله سوروسنی تصادفاً قایب ایتمش بر حیوانك فریاد وایکیلتیلرینه شاهد اولمایان یوقدر .

بوراده ضمناً بحث ایدیله‌سی کافی اولمایوب صراحةً اورته‌یه قونولمسی ایجاب ایده‌ن منازعه‌لی بر مسئله قارشیسنده‌یز : عجبا عائله جمعیتلریله سورو جمعیتلری آراسنده نه مناسبت وار؟ بو بابده ایکی تلقی یعنی ایکی رأی، یاخود نظریه واردر : بری وحدتی ؛ دیکری ثنائیتی قبول ایده‌ر .

اك اسکی واك منتشری ایلك نظریه اولوب بوکا کوره اجتماعی حیات عائله حیاتندن چیقمشدر وعائله، جمعیتك بر آتومیدر . عائله‌نك بویومسیله سورو حیاتی تشکل ایتمش وبو، کیت کیده معضللشه‌رك متساند بر ایش بولومنه منجر اولوب بوکونکی جمعیتلرك شرائطنی وجوده کتیرمشدر .

ایکنجی نظریه ، عائله حسی ایله جمعیت حسنی بربرلرندن ماهیةً آیری ، مستقل و بربرلرینه ارجاع اولونه‌ماز آیری ایکی تمایل زمره‌سی اولارق قبول ایده‌ر . بونلره نظراً اجتماعی سوق طبیعی عائله هیجانلرندن اشتقاق ایتمدیکی کبی عائله هیجانلری‌ده اجتماعی هیجانلردن چیقماز . چونکه بونلر ماهیت و منشأ اعتباریله آیریدرلر . برنده رول اوینایان شی نوعلر آراسنده‌کی جاذبه ایسه دیکرنده جنسیت هیجانیدر .

فضله اولارق بعض مؤلفلر و بالخاصه حیواناتجیلرك دعواسی بو ایکی حس آراسنده یالکز ثنائیت دکل تضاد بیله اولدیغیدر. بونلره کوره عائله حسلرینك قوتلی اولدیغی یرلرده اجتماعی تساند یا هیچ ویا کوشه کدر . اجتماعی تساندی صیقی و قطعی اولان یرلرده‌ده عائله تمایللری یا هیچ ، یا سونوك ویا موقتدر. مثال أوله‌رق آریلر و قارینجه‌لر کوستریلیر. بوقاریده بحث ایتدیکمز آوسترالیا قوشلرینك حیاتنده بو تضاد متناوب بر شکلده تجلی ایده‌ر. یالکز بو تضادك دوا ناپذیر وغیرقابل تألیف اولدیغی شبهه‌سز ادعا اولونه‌مایوب ائتلاف ویا مشترك مسئولیتلرله قابل تألیفدرلر. یالکز ایکیسنك ماهیةً آیری وبربرلرینه غیرقابل ارجاع اولدقلری شبهه‌سزدر . بومناقشه‌یه دها آشاغیده عودت ایده‌جکمی اشارتله بوراده یالکز ثنائیت نظریه‌سنك قبوله شایان اولدیغنی سویله‌مه‌دن کچه‌میه‌جکم .

IV. سورو حیاتنك عالی جمعیتلری اجتماعی تكاملك صوك درجه‌سنه واصل اولمش حیوانلرده كورولور. بو جمعیتلرده ایش بولومی ایله تساند، استقرار ونسللر آراسنده تمادی كورولور: آریلر، قارینجه‌لر، قوندوزلر... الخ حیوانلرده كورولدیكی كبی. غایه‌من اجتماعی تمایللری أوج اعلاسی اولان نقطه‌یه قادار تعقیب ایتمك اولدیغندن حیوان جمعیتلرینك تدقیقی موضوعمزه داخل اولمایاجقدر. یوقاریده اشارت ایتدیكمز مسئله بوراده یڭه قارشیمزه چیقیور. عجبا عالی جمعیتلر هانكی تمله مستنددرلر؟ اجتماعی حیاتك منشأنی عائله‌ده قبول ایده‌ن (ئه‌سپینا)، بو جمعیتلری غایه‌سی تناسل اولان جمعیتلر صنفنه ادخال ایده‌ر. بكا قالیرسه بونلر حیوانی جمعیتلرك، یعنی سورو حالنك صوك كمالنی ارائه ایده‌ن جمعیتلردر. صیره‌سی كلمشكن (ئه‌سپینا) نك اجتماعی حیاتك منشأنی عائله‌ده قبول ایتمه‌سنك محذورلرینی وبوندن متولد مشكلاتنی كوره‌لم: مؤلف آری جمعیتلریله قارینجه جمعیتلری آراسنده اوزون بر مقایسه یاپه‌رق صو كنجیلرك اولكیلرینه فائقیتلرینی ایجاب حاله كوره یرلری قازوب اویه‌لری، انشا، شكار، ادخار و اقتطافده بولنمه‌لرنده، حشراتدن اسیر آلمالرنده وحرب ایتمه‌لرنده وحتی آریلرك محارب طائفه‌سی اولان أشك آریلرینه غلبه ایتمه‌لرنده كوستریر. بو فائقیتك سببنی قارینجه‌لرك یرده یاشامالرنده وبو سایه‌ده هر تماس وهر آدیمك كندیلرنده صحیح معلومات براقمه‌سنده اولدیغنی چوق آچیق آكلاتیر. شو قادار وار كه اجتماعی حیاتك منشأنی عائله‌ده كوره‌ن (ئه‌سپینا) نك قارینجه جمعیتلرینه ویردیكی فائقیت كندی مدعاسنی اشكال ایده‌جك بر حالده‌در. فی الواقع آری قوغانی مكمل بر عائله جمعیتیدر. چونكه «آری بكی» یعنی مشترك آننه آریلرده‌كی اجتماعی حیاتك روحی مثابه‌سنده‌در. بر قارینجه یوواسی ایسه بر عائله جمعیتی اعتباریله ناتمام و آریلر ككنه نسبتله چوق «دون» در. چونكه قارینجه یوواسنده دیشیلر متعدددر. — اجتماعی حیاتك اساسی عائله‌ده كوروله‌یوب ده بنی نوع آراسنده‌كی سه‌نپاتی و تسانده كوروله‌جك اولورسه كرك آری و كرك قارینجه جمعیتلری سوروی حیاتی تمثیل ایده‌ن جمعیت زمره‌لرینه داخل اولور و بو صورتله آرالرنده‌كی ظاهری تضاد قالقار. فضله اولارق بو ایكی جمعیتدن هیچ بریسنده حقیقی معناسیله عائله یوقدر. چونكه آنالق محبتی موجود دكلدر. بعض مؤلفلرك اجتماعی حیات اولمق ایچون عائله تمایللرینك سقوط و انحطاطی لازمدر دیمه‌سی اجتماعی حیاتك اساسنی عائله جمعیتنده كورمه‌نك تولید ایتدیكی مشكلات و امكانسزلقدن منبعثدر.

۲

حیوانیتدن انسانیته كچیلدیكی زمان وضعیت دكیشمه‌دیكی كبی اجتماعی حیات تمایلی ده، كثیر اولان انطباقلرینه رغماً ماهیتنی ده كیشدیرمز. تمل دائما تساند وتشاركدن عبارتدر. یالكز بو تساند، بشرك كندیسی كبی متحول اولان موجودیت شرائطنه كوره تخلف ایده‌ر. بوراده‌ده اجتماعی حسلرك منشأنی توضیح ایتمك ضرورتنده‌یز.

اجتماعی حیاتك ابتدائی واقعه‌سی اولارق عائله قبول اولوندیغی قدرده جمعیت بر عائله‌نك بویومسی نتیجه‌سندن عبارت اوله‌جق؛ یعنی عائله دال بوداق صالینجه سمیه: clan، دها مفصلاشنجه عشیرتلر les tribus تشكل ایده‌جك وبونلر مشترك بر جدك خاطره‌سیله برلشنجه هیئت عمومیه‌سی پدر شاهی بر قرال: roi-patriarch ك ولایتنه كچه‌جك وبو صورتله اجتماعی تكامل طبیعی بر عائله‌نك بسیط بر توسعندن عبارت اولاجقدر. الحاصل بو فرضیه‌یه كوره تناسل اوزرینه مستند اولان عائله، جمعیتلرك ایلك نوه‌سی؛ اجتماعی تمایللرده عائله تمایللرندن اشتقاق ایتمش ایكنجی ویا اوچنجی بر تشكلدر.

حال بوكه اك كوچوك اجتماعی زمره‌لر بذاته موجود وعائلوی زمره‌لردن مستقل اولارق مطالعه ایدیله‌جك اولورسه جمعیت حالنده یاشاق تمایلی، باشقه هیچ بر حسه ارجاع اولونه‌مایه‌رق مختار قالیر؛ وجمعیت حیاتنك منشأی عائله حسندن دها عمومی اولان سه‌نپاتی تشكیل ایده‌ر.

فقط بو مدعالردن هیچ بری قطعی حكملرله كسدیریلوب آتیله‌ماز. هر شیدن اول جمعیت واقعه‌لرینی تحقیق وتفسیر ایتمك اقتضا ایده‌ر. حمد اولسون كه بو بابده ئه‌تنوغرافیا علمنك فی الحال موجود وقابل مشاهده ابتدائی قوملره عائد خیلی زنكین وثیقه‌لری، تاریخك الك اسكی دورلره عائد معلوماتی، قبل التاریخه عائد زمانلرك عكس صداسی اولان ایلك دورلرك ادبی مخلده‌لری واردر. كذا بو موضوع اوزرنده تام معناسیله صلاحیتدار اولان اشبو مؤلفلرك (Westrmarckr . Straeke Maine Sumner ،Taylor ،Bachoffen ، Mac Lennan) اثرلری واردر. فی الواقع بو اثرلرده كوستریلن جمعیتله بونلرك تفسیرلری حقنده خیلی ائتلافسزلقلر موجود ایسه‌ده عائله‌نك جمعیته اساس اولمه‌سی اجتهادی دائما ضعیف قالمش وبالعكس عائله تكاملیله جمعیتلرك تكاملی آیری آیری شیلر اولدیغی قناعتی دها قوتلی اولمشدر.

عائله تكامليله جمعيتلرك تكاملى حقنده اكثريتله قبول ايديلن نتيجه‌لرى قيصه‌جه خاطرلاته‌لم :

١ : عائله‌لرك تكاملى هريرده عينى طرزده اولمامشدر . انسان مفكره‌سى نه‌دنسه هرشيئى وحدته ارجاع ايتمك سوداسنده اولديغندن همان هرمؤلف عائله‌لرك تكاملى تك بر دستورله افاده ايتمك ايسترلر . حال بوكه بوقبيل شأنى وحياتى حادثه‌لرى وحدته قلب ايتمك سوداسى پك آز موفقيت وعده ايده‌ن بردعوادر. عائله‌لره الك اوزون تكاملى تخصيص ايده‌نلر بوبابده اوچ دور قبول ايده‌رلر : سربست مجامعه دورى ؛ Promiscuité ، مادرشاهى عائله‌دورى ، پدرشاهى عائله دورى .

عائله جمعيتلرينك الك ابتدائى شكلى اولارق كوستريلن سربست مجامعه دورى (يوقاريده اسملرى ذكر ايديلن مؤلفلردن ايلك ايكيسى ودها بعض مؤلفلر طرفندن قبول ايدلمشدر) برچوق مؤلفلر طرفندن اعتراضلره اوغرايه‌رق رد اولونمشدر . هرحالده بودورى استثناسز برقاعده‌يه قلب ايتمك ممكن كورونميور. معمافيه بوطرزده تفسير ايديله‌رك پس زنده عائله‌لر كبى قبول ايديلن قديم مؤسسه‌لردن بحث ايتميه‌رك بوكاياقين عائله حياتى ياشايان اقوامك الآن موجود اولدقلرى كوستريله‌بيلير . مثلا (هاواى) ده هرفرد بوتون جماعتك اقرباسيدر واقربالغى تنظيم ايده‌ن ياشدر . هركس بلاتفريق بوتون اختيارلره (آنا) ويا (نينه) ده‌ر كذا باباسى وآناسى اولابيله‌جك سنده اولانلره كافةً (بابا) ويا (آنا) ده‌نير. اقران اولانلرك كافه‌سى بربرلرينه (قارداش) ويا (همشيره) ده‌ر . كوچوك ودها كوچوك قيز واوغلانلره (قيزم) ، (اوغلم) ويا (طورونم) ده‌نير. بو تعبيرلر قرابتك معلوم اولان بوتون درجه‌لرينى افاده ايديورلر . — كچركن قيد ايده‌يم كه بو دوره‌نك موجوديتنى انكار ايده‌نلر بوطرزلرده خطابلره حكمت اولارق غايت ضعيف روحى برسبب كوستردیلر وديديلر كه انسانده‌كى طبيعى قيصقانجلق سربست مجامعه‌يى بوصورتله امكانسز ويا هيچ اولمازسه دوامسز براقير. يالكز بودليلى شويله‌جه اورته‌يه آتانلر ابتدائى انسانى مدنى انسانه كوره تخيل ايتدكلرينك فرقنده دكلدرلر . — هرنه حال ايسه فردى ومعين قرابتلرى احتوا ايتميه‌ن بوكتله بر عائله اولمقدن زياده بر جمعيتدر ؛ دها دوغروسى تغدى اوزرينه مؤسس حيوان جمعيتلرى آراسنه ادخال اولونه‌بيله‌جك الك ابتدائى برانسان جمعيتيدر .

چوق اوزون سورديكى كورولن مادرشاهى عائله‌لرده عائله‌نك مركزى آنادر . بوشكل عائله‌لر كرك چوق قاريلى، كرك چوق قوجه‌لى وكرك تك قاريلى حالنده‌اوقادار چوق

ايزلر براقمشدر كه بو ايزلره برچوق عرق ومملكتلرده حالا تصادف اولونور . مثلا اسكى مصريلر وئه‌تروسكلرده ، بوكونكى صوماترا يرليلريله آفريقانك بعض منطقه‌لرنده موجود اولديغى هيچ اعتراض كوتورمز . بوعائله‌لرده چوجوقلر آنالرينك اسمنى طاشير، قرابت وميراث قادين قوشاغنى تعقيب ايده‌ر (يالكز سياسى لياقت دائما قادين قوشاغنى تعقيب ايتمز) . چوجوقلر اوزرنده اركك طرفندن رجحانلى بر رول اوينايان بابا دكل قادينك اركك قارده‌شى يعنى دايى‌در . مادرشاهى عائله‌نك سببلرى حقنده چوق مباحثه‌لر اولدى : آنانك نفوذى عجبا حقيقى بابانك شبهه‌لى ويا مجهول قالماسندنميدر ؛ يوقسه بابانك معناسزلغى حقنده مؤسس مشترك برعرفدنميدر ؟ هانكى تلقى قبول ايديليرسه ايدلسين نجه بو جمعيتلرى حيواناتده‌كى معادللرينه يعنى اركك نفوذى اولمايان مادرى حيوان جمعيتلرينه تقرب ايتديرمك دها طبيعى‌در .

عائله‌نك مركزى بابا اولان پدرشاهى عائله‌لر، تاريخى زمانلره تصادف ايتمكده ويالكز كره‌نك بعض نقطه‌لرنده تاريخى دورلره تقدم ايتمكده‌در . اركك عائله رئيسى اولارق قبول ايدلمه‌سنك نه‌صورتله حصول بولديغى‌ده هنوز معلوم دكلدر .

٢ : اجتماعى حياتك تكاملى ايسه بسبتون باشقه‌در . بوتكاملك متوالى صفحه‌لرينى اشارت ايتمك موضوعمز خارجنده اولديغندن اجتماعى حياتك منشأنى تعيين ايله اكتفا ايده‌لم . بوراده ايلك دوشونيله‌جك شى ابتدائى انسانك ناصل اولديغيدر. فى الواقع بوموضوع اوزرنده چوق يازيلدى ، چوق مناقشه‌لر اولدى وچوق تخمينلر ياپيلدى . (سپه‌نسه‌ر) ، « اجتماعيات » نام اثرينك برنجى جلدنده قبل التاريخ وثيقه‌لره ، مزارلره وبالخاصه الآن موجود وحشيلرك حالنه نظراً ابتدائى انسانك حياتنى چوق كوزه‌ل تجسم ايتديرديسه‌ده بوتصوير آنجق ابتدائى انسانك بررسمى اولابيلير. حال بوكه عرق ومحيطلره كوره بردكل، پك چوق ابتدائى انسانلر واردر .

تاريخده الك كريلره كيديلنجه مشترك حياتك ايلك شكلى اورد : Horde دنيلن تشكيلاتسز، قرابتسز ، استقرارسز انسان كومه‌لريدر كه منفعت ومدافعه سائقه‌سيله وسوق طبيعى ايله تشكل ايتمشلردر . دها ايلك دورلرده كره‌نك مختلف نقطه‌لرنده حصول بولان حقيقى وحدت اجتماعيه سميه : Clan [وبوكا مماثل مؤسسه‌لر] لردر . بونلر ثابت ، مستقر ، منسجم وقاپالى جمعيتلر اولوب نسل وعائله شرائطندن مستقل اولارق دينى ويا بوكا مماثل قرابتلره مستنداً تشكل ايتمشلردر. بوجمعيتلرده برآدام عينى زمانده ايكى سميه‌يه منسوب

اولامادیغی کبی هر سمیه‌نك دیکرلرینه قارشی وضعیت ومناسبتی اکثریا خصومتدن عبارتدی. لکن عجبا بو اجتماعی آتومك قاپالی اولان عضویتنك دار حدودلرینی آشارق بالآخره اصل دیکر سمیه‌لره التحاق ایده‌رك اونلرله قایناشوب بویویه‌بیلدی ؟ ایشته خیلی قارا کالق بر مسئله : بلکه خارجدن قیز آلمق ویا قیز ویرمکله [بعض سمیه‌لرده خارجدن قیز آلمق ، بعضیلرنده‌ده خارجه قیز ویرمك عرفاً ممنوع ایدی] ویاخود متوالی محاربه‌لرده مغلوبلرك تمثیل اولونمه‌سیله حصول بولدی .

بومقایسه کوستریور که عائله ایله سمیه برصوبدن مؤسسه‌لر دکلدرلر. برنجیسو مختار بر زمره اولوب برافندی‌یه عائد وغایه‌سی حیاتدن نشوه آلمق ؛ ایکنجیسی ایسه باشقه ماهیتده بر زمره اولوب غایه‌سی حیات ایچون برلکده صاواشمقدر . « سمیه‌لرك کافه‌سنده سمیه منفعتی عائله منفعتنه غالبدر ؛ وعائله‌لر سمیه‌نك تشکیلاتی اداره ایدن فکرلرك تأثیری آلتنده‌در . خارجی دوشمانه قارشی مدافعه لزومی حاکم اولان بوتون ابتدائی جمعیتلرده جمعیتلرك عائله‌لر اوزرنده حاکم بر نفوذی واردر . » [١] عائله زمره‌سیله اجتماعی زمره آیری آیری تمایل واحتیاجلردن دوغمشدر وهر بریسنك کندیلرینه مخصوص ومستقل روحی بر منشألری اولوب بربرلرندن اشتقاق ایتمه‌لرینه امکان یوقدر .

٣

مشترك حیات ، حق سورو Grégaire شکلنده بیله ، سه‌نباتی اوزرینه‌ؤسس بعض طرز حرکت واعتیادلری استلزام ایدوب بونلر آهنك ووفاقی تعقیب ایدن بر غایه‌نك محصولیدرلر . بو حیات مستقر اولمق وبر جمعیت تشکیل ایتمك ایچون کندیسنه ، یاپیلمه‌سی ویا اجتناب ایدیلمه‌سی ایجاب ایدن شیلر حقنده واضح ویا مبهم بر مکلفیتك شعوریله قاعده ویا نظام فکری کبی تثبیت ایدیجی بر عنصرك انضمام ایتمه‌سی لازمدر وبو عنصرده امر وقی مسی‌در. قابا ویا اینجه ، نظری ویا عملی بوتون اخلاقیت تلقیلری بو نقطه‌ده متفقدرلر اختلاف ، عملی اولارق آنجق مجبوری عد ایدیلن فعللك اوصافنده ، نظری اولارقده منشأنده‌در .

شأنی یعنی یاشانمش ، کوچوك بویوك انسان جمعیتلرینی اداره ایتمش واخلاق عالملرینك متبحرانه مساعیلریله دکلده تاریخك مشخص تکاملنده حصول بولمش اولان شأنی اخلاق باشلیجه ایکی دور عرض ایدر .

[١] « Starck » ك « ابتدائی عائله » نام اثرینك (١١٦ نجی صحیفه) سنه مراجعت .

بونلردن بری انسیاقی ، بنفسه ، غیر شعوری ، تأملسز وهرهانکی معین بر زمره‌نك معین بر زمانده‌کی موجودیت شرطلرندن حصول بولمش اولان اخلاق دوریدر . بو اخلاقك افاده واسطه‌لری عرف وعادتلر ، اعتقاد وفعللرك غیر متجانس خلیطه‌لریدر که بونلری بوکونکی دها مترقی حرث واذعانمزله کاه اخلاقی ، کاه غیر اخلاقی ، کاه لا اخلاقی عد ایدیورز . حالبوکه بونلرك هپسی زمان وجمعیتلرینه کوره صورت قطعیه‌ده امتثال ایدیله‌جك اخلاقی ودینی احکام ایدیلر .

دیکری شعورلی وتأمللی اخلاق دوره‌سی اولوب کندیسنی تولید ایدن عالی حیات اجتماعیه واخلاقیه شکللری نسبتنده معضلدر. شعورلی اخلاقك افاده واسطه‌لری مؤسسه‌لر ، مکتوب قانونلر ، دینی ومدنی حقوقلردر . بو جمعیتلرده فضله اولارق مجرد نظریات ایله مشغول فیلسوف اخلاق عالملری‌ده اولدیغندن بر وادیده‌کی اخلاقك دوروغنه واصل اولوندقدن صوکرا سزیلن یکی مفکوره‌لره دوغرو مهم بر طاقم انجذابلر دوغمغه باشلار وبو صورتله اخلاقك یکی بر تکامل دوره‌سنه داخل اولونور .

نظری اخلاق عالملرینك چوغی بك حقسز اولارق ایلك دوره‌یی یعنی اصل منبعی اونوتمش ویا استخفاف ایتمشلردر . اخلاقی تکاملك منشأی حقنده متضاد ایکی مدعانك بولنمه‌سی‌ده بوندن نشأت ایتمشدر .

ازجمله اخلاق عالملرینك بر قسمی اخلاقك منشأنی فکری حیاتده آرامشلر وبوتون اخلاقی بورادن چیقارمشلردر . بونلره کوره منشأ یاوحی فکرلر ، یاخود ورائتله کوکله‌شمش مکتسب اوزون بر انطباقدر [سپه‌نسه‌ر] . ویاخود (قانت) ده اولدیغی کبی بر امر قطعی ویا فائده فکریدر . بونلرك هپسی ذهنیه‌جیلرك طرز حلنی التزام ایتمشلردر .

دیکر عالملرده اخلاقك منشأنی سوق طبیعیلرله حسلرده آرامشلردر . بونلر طبیعت طرفندن انسانلره درج اولونمش تمایللر ، اضطرارلر قبول ؛ یعنی اخلاقی حسك منشأنی آجلق وصوسزلق کبی عضویتمزك بر جزئی عد ایده‌رك ؛ بونلرك تطمینلری حظ ، تطمین اولونامه‌لری‌ده ألم تولید ایده‌ر ده‌رلر : بوده حسیاتجیلرك مدعاسی .

بورادە تألیف قبول ایتمز ایکی مدعا قارشیسنده اولدیغمز ظن ایدیله‌سین. دقت ایدیلیرسه کورولور که مدعالرك هر بری اخلاقك اثنای تکاملده کچیردیکی دوره‌لره ترجماندرلر . مثلا حسی مدعا اخلاقك انسیاقی دورلرینی یعنی قانوس حیاتی ؛ ذهنی مدعا ایسه تأمللی ومعقول تشکیلاته مستند دورلری ایضاح ایدیور . یالکز منشأ ادعاسنده منحصراً بریسنك

نقطهٔ نظری مقبول اولمق لازمدر . — باشقه افاده ایله دینه بیلیرکه اخلاقی شعورده حکم وحس کبی ایکی عنصر واردر . کندی حرکتلرمزله باشقه‌لرینک حرکتلری حقنده‌کی تقدیر وتقبیح حکملرمز غیرذهنی درین بروتیره‌نک یعنی بر طرز حسک نتیجه‌سی اولوب حکم اخلاقیده بو حسک شعورده واضح وآکلاشیله‌بیلیر بر ترجمه‌سندن باشقه برشی دکلدر . هندسی فکره مشابه چیرچیپلاق ، قوپ قورو وتأثردن عاری تماماً مجرد بر مفهومک بشرک خط حرکتی اوزرنده حتی آزاجق اولسون بر تأثیری اولاجغنی فرض ایتمک روحیات نقطهٔ نظرندن عبثک عبثیدر . فی‌الواقع تکامل ایده‌ن شی اخلاقی حسدن زیاده اخلاقی فکرلردر . اساساً اخلاقی حس بر استعداد وبرحرکت تمایلندن باشقه بر شی دکلدر. منحصراً نظری وهردرلو تأثردن عاری فکرلرک تکاملندن اخلاقی عملک ذره قادار متأثر اولماز . — اخلاق نظریه‌لرینک تاریخنده بو ایکی مدعانک دائما بربرلرینه معارض بولوندقلرینه دقت ایتملی . مثلا روحیاتک غلبه ایتدیکی انکلتره‌ده حس مذهبی (شافتسبوری) دن زمانمزه قادار بر چوق علمدارلره صاحب اولمشدر. مه‌تافیزیکک غالب اولدیغی آلمانیاده ایسه (قانت) دن اعتباراً [شوپنهاوه‌ر وتلمیذلری مستثنا اولمق اوزره] اک چوق ذهنیه‌جیلک رواج بولمشدر . چونکه مسلک ومزاج اعتباریله ذهنی اوله‌لری ضرروری اولان مه‌تافیزیکجیلرک ذهنیه مذهبنی ترجیح ایده‌جکلری آشکاردر .

روحیات ایچون موضوع بحث اولاجق آنجق اخلاقی حس اولدیغندن اخلاقیلیکک دیکر عنصرلری تدقیقاتمزه داخل اولمایه‌جقدر . اخلاقی حس اساس اعتباریله یابرحرکت ویا برتوقف حرکت ؛ یعنی یا حرکت ایتمکه ویا ایتمه‌مکه تمایلدر . بو تقدیرده اخلاقی حس مشاهده نه برفکرک، نه‌ده بر حکمک محصولی اولمایوب ساده‌جه انسیاقیدرو بوتون قوتی بوراده‌در . بناءً علیه وهبی وفطریدر . فقط فطری تعبیرندن مقصد افلاطون فلسفه‌سنده‌کی مثاللر idées طرزنده اوته‌دنبری بشرک فطرتنده مکنوز ، غیر متحول وارشادکاراولمق دیمک دکلدر. بلکه آچلق ، صوسزلق وسائر بنیوی احتیاجلر کبی فطریدره. صویی کوره‌ن اورده‌کک صویه کیرمک اضطراری قادار ضروریدر . بو اعتبارله بریسنی قورتارمق ایچون بردنبره تهلکه‌یه آتیلان برآدامک حرکتی عینی شیئی تأملدن صوکرا یاپان آدامک حرکتندن دها اساسلی ودها درین برصورتده اخلاقیدر . بوحکمک ضدینی التزام ایده‌بیلمک ایچون آنجق ذهنیه‌جیلرک پشیندن ویرلمش حکملریله کور اولمق لازمدر. طبیعی اخلاقیلک ، برموهبه؛ ساده‌جه مغلوب ایدیلن مقاومتلرک کمیتیله اولچیلن اخلاق ایسه صنعی

ومکتسب‌در . — اخلاقی حسک تملی بر تمایل اولونجه تطمین ایدیلمه‌سی ، ممنونیت ؛ ایدیلمه‌سی‌ده ممنونیتسزلک تولیدایده‌ر: [۱] . — الحاصل اخلاقی حسک وهبیلک وضرورتی اونی روحک، ذهنی دکل مرکزی حادثه‌لری میانه ادخال ایده‌ر .

اخلاقی حسک منشأ واصلی سجیه‌لرینی بوصورتله تثبیت ایتدکدن صوکرا تکاملنی تعقیب ایده‌بیلیرز. بوتکامل مثبت ومنفی اولمق اوزره ایکی‌یه آیریلیر: ۱ : مثبت اولان خیر پرورلک ویاخود فعال بر دیکر بینلک حسلرینک تکوننه تقابل ایده‌ر . — بو، درونی برتکامل اولوب ابتدائی اخلاق حسنک بالذات وبذاته تکاملیدر؛ ۲ : منفی اولان عدالت حسلرینک تکوننه تقابل ایده‌ر . — بو، خارجی برتکامل اولوب حیات شرطلری وزجر واسطه‌لرینک تضییقیله حصول بولور .

I . خیر پرورلک ومتعدی دیکربینلک حسلرندن حسن نیت ، عالیجنابلق ، صداقت، معاونت ، والخ کبی حسلر؛ دها قیصه بر تعبیرله فردی تحفظ سوق‌طبیعیسنه یابانجی وضد اولان حسلر آکلیورز. — بونلرک تمللری، اولجه‌ده تدقیق ایتدیکمز شوایکی روحی واقعه‌در:

۱ . اشتقاقی معناسنده آلینان سه‌نپاتی اولوب تأثری برابطه یعنی برباشقه‌سیله برابرویا برباشقه‌سی کبی حس ایتمک امکانیدر. لکن عجبا برجمعیت یالکز بوحاله استناد ایده‌بیلیرمی؟ ایده‌بیلیر . شوقادار وارکه بوقبیل جمعیتلر موقت واستقرارسز اولور . مثاللرینی حیوان وانسانلرک تشکیل ایتدکاری سورو جمعیتلرنده کورمشدک . بر جمعیتک استقرارینی تأمین ایچون دها صاغلام واخلاقی رابطه‌لر ایستر .

---

[۱] اوسترالیالیلر، عشیرتلرندن بر فردك ئولمه‌سنی قومشو عشیرتلردن برینك بویوسنه عطف ایتدکلری ایچون بوتون اقربالری نامنه ئولونك انتقامنی آلمق اوزره قومشو عشیرتدن برفردی ئولدیرمکی مقدس بربورج صایارلر. نیته‌کیم قاریلرندن برینی قایب ایده‌ن براوسترالیالیسی اوزاق عشیرتلردن برنده برقادین ئولدیرمك نیتنده اولدیغنی بلاپروا سویلر ؛ حاکم بونی یاپدیغی تقدیرده کندیسنی مؤبد کورکه محکوم ایده‌جکنی سویله‌ینجه وازکچر. فقط آیلرکچدکجه چوکمکه باشلار: چونکه ندامت کندیسنی کمیرر ؛ بوغازندن لقمه کچمه‌مکه ، کوزلرینه اویقو کیرمه‌مکه باشلار وقاریسنك روحی دائما خیالنه کله‌رك وظیفه‌سنی اهمالندن دولایی کندیسنی مؤاخذه ایده‌ر . کونك برنده اورته‌دن قایب اولور وبرسنه صوکرا وظیفه‌سنی یاپمش اولارق تکرار کورولور. » (کویو) نك « Esquisse d'une Morale » نام اثرینك ۱۰۶ نجی صحیفه‌سندن — ایشته انسیاقی بر اخلاقیلك وعقلی غیر اخلاقیلکك کوزه‌ل برمثالی . (گویو) ، « Morale anglaise » نام اثرنده تنقید ایتدیکی اخلاق سوق طبیعیسی مدعاسنی مذکور اثرنده بالعکس قبول ایدییور. اولجه ناصیل تنقید ایتدیکنی آکلامق ایسته‌ینلر ذکرایتدیکمز « انکلیز اخلاق » نام اثرینك (II.ch.IV) فصلنه مراجعت ایده‌بیلیرلر .

فصلك نهایتنده کوستره‌جکمز استثنالردن غیری بالعموم انسانلرده کوزلر ومعده کبی بنیه‌نك اجزاسندن معدود اولابیله‌جك دیکر بینلك تمایلی یاخود میل هیجانی واردر .

شیمدی اصل مسئله فعال دیکر بینلکك نه صورتله انکشاف ایتدیکی وروحی مه‌قانیزمه‌سنك ناصیل اولدیغیدر . عجبا ابتدائی خود بینلکدن حسبی حسلر ناصیل چیقیور ؟ — مونیزم مسلکلنك تلقیسنه باقیلیرسه دیکر بینلك حسلرینك منشأی بوتون انسانلرده ماهیت اشترا کیله مبدأ عنیقی حقنده مبهم بر صورتده موجود اولان شعوردن متولد عالمشمول بر مرحمت : Pitié حسنده‌در [شوپنهاوه‌ر] . بو مه‌تافیزیك حلی بر طرفه براقه‌رق مسئله‌یی دوغرودن دوغرویه روحیات ایله ایضاح ایتمکه باقه‌لم .

خیر پرورلك و حسن نیت حسلرینك تکونی ، حظ، مترافق فعالیتك خصوصی بر شکلندن حاصلدر . ایلك نظرده مبهم وقارا کلق کورونن بو دستوری توضیح ایده‌لم .

تمایللرمزك تملی ، نفسی قورومق انسیاقی‌در . بو انسیاق بالآخره وارلق کوسترمك ودها أیی اولمق یعنی فعالیتی صرف ایتمك وادیسنده توسع ایده‌ر وبو بابده صرف ایدیلن فعالیت اشیایه اماله ایدلدیکی تقدیرده انسان کسوب بیچر ، بیقوب دو کر که بو ، تخریبکار بر فعالیتدر . اکوب بیچمك وانشا ایتمك‌ده محافظه ایدیجی ویاخود یاراتیجی فعالیتلردر . عینی فعالیتلر حیوان وانسانلره‌ده اماله اولونه‌بیلیر . اوزمان انسان سوه‌ر ، اضرار ایده‌ر ، بدمعامله یاپار ویاخود باقار ، یاردیم ایده‌ر ، قورتاریر . — تخریبکار فعالیت بر نوع حظه مترافق اولورسه بو حظ مرضیدر . چونکه بر فنالغك علتیدر . محافظه ایدیجی ویا یاراتیجی فعالیت ایسه صاف بر حظه مترافق اولوب أملی بر حس اصلا براقماز . — بو سببدن تکرار اولونمغه وأوره‌مکه مستعددر . شو حالده حظه باعث اولان موضوع ویاشخص بر انجذاب مرکزی ، طاتلی بر تداعینك ارتباط نقطه‌سی اولیور دیمکدر . خلاصه بزده اولا یاراتیجی فعالیتمزی اظهار ایتمك تمایلی ؛ ثانیاً بونده موفق اولمق حظی ؛ ثالثاً رولی اخذی اولان بر مخلوق ویا بر شخص ؛ رابعاً بو مخلوق ویاشخص ایله حس ایدیلن حظ آراسنده بر تداعی واردر . ایشته بو مخلوق ویاشخصه قارشی لاینقطع تزاید ایده‌ن انجذاب بوندندر . نفسی قورومق وادیسنده حرکت ایتمك تمایلی وحسلرك انتقالی قانونی (کتابك برنجی جلدینك اون ایکنجی فصلنه مراجعت) دیکر بینلکی تکوین ایده‌ن اساس عامللردندر .

مسئله‌یی برقاچ مثال ایله تنویر ایده‌لم . کچن مطالعات کوز اوکنه کتیریله‌جك اولورسه آکلاشیلیر که خیر پرورلك منشأنده هیچ بر نیت ومقصدی حائز اولمایوب منحصراً بر تصادفك

نتیجه‌سی اولابیلیر . مثلا قاپوسنك کنارلرنده قورومقده اولان اوتلره علی العاده صودوکن بر آدامك اوتلرك دها أیی یشردیکنی کورمه‌سی اوزرینه بودفعه عینی فعلی بیله‌رك تکرار ایده‌جکی وبو حرکته کیتدکجه فضله علاقه کوستره‌رك اوندن محروم اولمق ایسته‌میه‌جکی آشکاردر . [١] ایشته بك عادی بر واقعه که هیچ کیمسه طرفندن باشقه‌درلو یاپیلمه‌سنه عقل ایرمز . بو مثال اویله ظن ایدییورم که حسك تکوننی بوتون بساطتیله کوسترمکه کافیدر . بر نبات اوزنده حظ ایله تکرار ایدیلن بو قبیل بر حرکت ذکی بر حیوان ویا انسان اوزرنده نه‌دن عینی سهولت وهوسله تکرار ایدلمك ایسته‌نمه‌سین !

انسانك کندیسنه خدمت ایده‌نلردن زیاده کندیسنك خدمت ایتدیکی کیمسه‌لره مربوطیتی اولدیغی پك قولای مشاهده اولونه‌بیله‌جك بر واقعه‌در . خیر پرورك حمایه ایتدیکی کیمسه‌یه اولان حسن نیت وتوجهی محمینك خیر پروره اولان توجهندن عمومیت اعتباریله دها قوتلیدر . واقعا افکار عامه بونی غیر منطقی بولورسه‌ده عقل اعتباریله غیر منطقی کورونن بو حادثه حس نقطهٔ نظرندن پك منطقیدر . ذاتاً بو قاریده‌کی تحلیل‌ده کوسترر که بو ، آنجق بویله اولملی‌در . چونکه ایلك یاپان کیمسه حمایه ایتدیکی شخصه اونك کندیسنه صرف ایتدیکندن چوق دها فضله أمك صرف ایتمشدر . بونك ایچوندر که چوق کیمسه‌لر شکرانی آنجق تأملی قوتلریله محافظه ایتمکه محتاجدرلر .

بر یسنه قارشی روحکزك صوغومغه یوزطوتدیغنی حس ایتدیککز زمان باشلایان نفرتك اوکنی آلابیله‌جك الکأبی چاره اوآدامه هرحالده بر خدمت ویا ایلکده بولونمقدر . بوتون ایلکلرمزی رد ایله بونلردن معندانه بر صورتده قاچانلر یالاقیدی‌یی ویا کینی هدف ایتمشلر دیمکدر .

(فریدمان) دییور که : « روما جمهوریتنك نفی واجلا دورلرنده پك چوق اولادلرك بابالرینی تسلیم ایتدکلرینه وفقط هیچ بر بابانك اولادینی تسلیم ایتمه‌دیکنه اسکی اخلاقجیلر پك کوزه‌ل دقت ایتمشلر ، فقط بر درلو ایضاح ایده‌مه‌مشلردی . حال بو که سبب ، (روما) ده‌کی عائله بنیه‌سنده ایدی . بو عائله‌ده پدر اوغلنه چوق ایلك یاپابیلیر ، لاکن اوغوللر دائما پدرك تابعیتنده بولونوردی » .

بو قاریده‌کی تحلیلمزك صحتنی تأیید ایده‌جك دها پك چوق مثاللر بولونه‌بیلیر . تأثری

[١] « Friedmann » نك « Genesisis of desintrested Benevolence » نام مقاله‌سی (Mind) مجموعه‌سی (٣ نجی جلد - (١٨٧٨) - صحیفه (٤٠٤) نه مراجعت .

أنامزك خارجه طاشمه‌سی وباشقه‌لرینه تعلق ایتمه‌سنك مه‌قانیزمه‌سی ایشته بوندن عبارتدر . بزده انسیاقی اولارق میل هیجانی اولماسه‌یدی دیکر بینلکه هیچ بر صورتده امکان اولامازدی . خیرپرورلك ، دیکر بینلك حسلرینك عمومی بر تعبیری اولمق اعتباریله احوال وایجاباته کوره شفقت ، مرحمت ، علوجناب ، صداقت والخ شکللرده تظاهر ایده‌بیلیر .

خیرپرورلك حسنك توسع وتزایدی تدریجاً حصول بولمقده ایسه‌ده اخلاقده موجدلر ده‌نیلمکه لایق بعض ذواتك بو خصوصده بویوك بر مساعی حصه‌لری اولدیغنه شبهه یوقدر. انسانلر آره‌سنده اخلاقك فطری ومساوی بر صورتده توزیع ایدلمش اولدیغی ظن ایده‌نلر ایچون اخلاق موجدلری تعبیری چوق غریب کلیر . فقط انسانلر مکمل واولمش بیتمش بر اخلاق قارشیسنده بولونمایوب بالعکس فردلر وزمره‌لر طرفندن تدریجاً اولان بر اخلاقه صاحب اولدقلرینی تقدیر ایتدکلری زمان اخلاق موجدلکنی اصلا غریب بولمایه‌جقلردر . هندسه ، موسیقی وهردرلو صنعتده موجدلر اولدیغی قولایجه قبول ایدیلدیکی حالده اخلاقده موجدلری اولاجغی هیچ دوشونلمیور . حالبوکه هردورده اخلاقی سویه‌لری وطنداشلرینك پك فوقنده اویله آداملر کورولمشدرکه بونلریکی اخلاقك مبشر ومتشبثلریدر. بر ده پك مهم اولان شو نقطه‌یه دقت ایتمك لازمدر: دها یوکسك اخلاقی بر مفکوره‌نك **نظری اولارق** ادراکی بر اخلاق دورینه کیرمه‌مز ایچون کافی دکلدر . بونك ایچون اویله قدرتلی بر اخلاقی هیجان ایسترکه انسانی حرکته کتیرسین وسرایت واسطه‌سیله کندی حمله‌سنی باشقه‌لرینه انتقال ایتدیرسین . ایلریله‌مك ادراك ایتمکله دکل ، حس ایتمکله متناسبدر .

عجبا بشر نوعی مبدأده یامیامی ایدی ؟ بر قسم مؤلفلر أوت ؛ بر قسمی ده خایر دیبورلر . لکن محقق اولان بر شی وارسه اوده یامیاملق بعض یرلرده موجود اولمش والآن ده موجوددر . بو حادثه قیطلق ، خرافه‌لی اعتقادلر ، ظفر سرخوشلغی ، خصمنك قوت وجسارتی تمثیل ایتمك کبی سببلرله ایضاح اولونور . یامیاملق حسیاتنك اطفاسی ظن اولوندیغی کبی دائما عالی عرقلرك مداخله‌سیله اولمایوب محلی ده اولمشدر . ازجمله (تاتی) آطه‌لرنده‌کی یامیاملق (بوکه‌نویل) ك اورایه واصل اولمسندن دها اول زائل اولمشدی . آمریقانك (قیرمیزی دریلیلری) له (فیجیه‌لیلر) ده ده آوروپالیلرك بورالره صوقولمه‌سندن اول یامیاملغی قالدیره‌جق فرقه‌لر تشکل ایتمشدی . کذا حرب اسیرلرینه یاپیلان اشکنجه‌یی ده اك اول لغو ایتمکه تشبث ایده‌نلر ایستر فرد ، ایستر زمره‌لر

اولسون اخلاق موجدلرندن صاییله‌بیلیرلر . — انسان قربان ایتمه‌نك بروقتلر تاچیندن فلسطینه ؛ یونانستاندن غوله ؛ قارتاجه‌دن رومایه قادار عالمشمول اولدیغی معلومدر . بونلر ناصیل زائل اولدی ؟ فی الواقع بو بابده جهالت وافسانه‌لردن باشقه بر شی یوقسه‌ده بونلرك هپ انسان اثری اولدیغنه هیچ شبهه یوقدر . تاریخی وافسانوی بوتون اسکی بویوك واضع قانونلر ازجمله مانو ، قونفوچیوس ، موسی ، بودا و بالجمله دین مؤسسلری اخلاق موجدلریدر . ایجاد ایستر یالکز کندیلرندن کلسین ، ایستر منسوب اولدقلری جمعیتلردن کلسین مسئله عینی شیدر .

اخلاقك بر ایجاد اثری اولابیله‌جکنه ایسته‌نیرسه تاریخی دها پك چوق مثاللر کتیریله‌بیلیر . فقط بو قادارینك کافی اولدیغنی ظن ایدییورم . بویوك بر شاعر ورسامك چیقمه‌سی کبی بیلمه‌دیکمز بر طاقم سببلرله اخلاقی فائقیتلری اعتراض کوتورمز بعض آداملر یتیشیور. بونلر باشقه‌لرینك حس ایتمه‌دکلری اخلاقی حسلری قوتله دویویورلر؛ طبقی خلقك دویمادیغی یوکسك وبدیعی حسلرله متهیج اولان شاعرلر کبی . هیچ شبهه یوق که اخلاق موجدلرینك بر چوغی محیطك مساعده‌سزلکی حسبیله موفقیت سعادتندن محروم قالمشلردر . . . (قاناق) قبیله‌لرنده بر (وه‌نسان دوپول) ك ویاخود (فوجیه‌لیلر) ده بر (موزار) ك یتیشمه‌لرینه امکان اولمادیغی کبی .

ابتدائی جمعیتلرده اك قوتلی خودکام تمایللرله پك ضعیف وفاصله‌لی اولان دیکر بینلك تمایللری اوزون بر مجادله حیاتی کچیرمش ودیکر بینلکك ترقیسی بعض انبیالر وقوتك مظاهرتی سایه‌سنده حصول بولمشدر . شیمدی بونلردن بحث ایتمه‌مز قالیور .

II. اخلاقی حسلرك منفی جهتدن تکاملی یعنی عدالت حسی حالنده‌کی شکلنی تدقیق ایده‌لم. عدالت حسنده ذهنی عنصرلرك غالبیتی آشکار اولدیغندن تکاملنك ، فکری تکامله تابع اولمه‌سی طبیعیدر .

لیتره : « عدالت ، علمله عینی اساسی محتویدر ؛ ده‌ر » . فی الواقع علم ، تفکرات ساحه‌سنی اداره ایده‌ن عینیت پرنسیپنه مستنددر . عدالتده معادلت : پرنسیپنه مستند اولوب عمل ساحه‌سنی اداره ایده‌ر. عدالتده منشأنده تقاص : compensation ویا تضمین Dédommagement دن عبارتدی . تکاملی ، نیم شعوری وانسیاقی تظاهرلردن باشلایارق عالمشمول مفهوملر درجه‌سنه قادار چیقمشدر. بو تکاملك باشلیجه مرحله‌لرینی کوستره‌لم :

الك سافل اولان ايلك مرحله نه اخلاقی، نه ده اجتماعی اولوب منحصراً انعكاسی و حيوانی يعنی تدافعی بر عكس العمل‌ده. [١] تعرضه معروض قالديغی كوره‌ن هر فرد در حال بر عكس العمل‌ده بولونور. بو، « متهور بر تحفظ انسياقی » ياخود معروف تعبيريله انتقام‌در. اوزون امكلرله صيد ايدلمش بر صدفی قيران بر چوجوغك باباسی طرفندن باشنك پارچه‌لنديكنی (داروه‌ن) كندی كوزلريله كورديكنی سويليور. بالخاصه جمهور روحيانده بو قبيل تدافعی عكس العمللر پك چوقدر. عدالت حسنك مبدأينی انتقامده بولمق غريب كوروله‌بيلير؛ فقط تكامل ايله بونك تخفف ايده‌رك كيتدكجه دها عقلی اولمغه باشلاديغنی كوره‌جكز.

ايكنجی مرحله، انتقامك تعمدی و تأملی اولماسنه تقابل ايده‌ر. بوراده انتقام، ابتدائی جمعيتلرده دائما كورولن قصاص شكلنی آلير و عدالت، معادل معامله يا بعقله تأمين ايديلير: قصاصه قصاص يعنی كوزه كوز، ديشه ديش، قولاغه قولاق آلينمق كبی.

بورايه قادار تضمين، هپ فردی بر سجيه‌یی حائزدر؛ فقط چوق كچمه‌دن معشری سجيه‌یی اكتسابه مجبور قالارق سميه ويا عائله‌نك اعضالرينی بربرينه باغلايان صيقی تساند نامنه اولور. وسميه‌نك پك قوتلی اولان عرفی، ضرر ديده اولان فرد ويا عائله‌نك عفو ايتمه‌سنه رغماً انتقامك تعقيب اولونماسنی أمر ايده‌ر. سميه‌لر آراسنده غزوه: la vendetta لر اولديغی زمان معشری مسئوليت دوره‌سی باشلار و تضمين فكری بالضروره توسع ايده‌ر.

انتقام فكری جمعيتده دائمی بر حربی ادامه ايتديرديكندن بونك ازاله‌سی ايجاب ايده‌ر اولور. بو سببدن انتقام فكرينی ازاله و يا تخفيف و مقصديله بوتون جمعيتك بر عكس العملی كورولور. ايشته بو صفحه تحكم: ويا اوزلاشمه دوره‌سيدر. حكم قرارلرينك مبدأده هنوز مجبوری هيچ بر قيمت و زجری هيچ بر واسطه اولماديغنی كوسترن واقعه‌لر پك چوقدر. بو قرارلر مجرميتی تأسيسدن زياده حقليلرك ضررلرينی تلافی‌يه خادمدر. بو مرحله‌ده جنائی دعوالر هنوز حقوق مدنيه دعوالری ماهيتنده‌در.

اولا موقت و قوه تأييديه‌دن محروم اولان حكملك، اجتماعی تكامله بر رئيس ويا اشراف و اعيان وياخود ملت مجلسلری واسطه‌سيله دائمی و مؤيد اولمغه باشلار. آرتق تضمين هم مجبوری، هم ده قوتله مؤيددر. محكوم، يا اطاعت ايده‌جك ويا منسوب اولديغی

[١] (Le tourneau) نك « مختلف اقوامده عدلی تكامل » نام اثرينه مراجعت.

اجتماعی زمره‌دن چيقه‌جقدر. بوراده قانونه سركشلك ايده‌نلر جمعيت خارجنه آتيلير. ابتدائی جمعيتلرده جمعيت خارجی حيات تحمل ايديلير برشی دكلدر. بوكونكی غره‌ولرده بوكا معادل حاللر كوروله‌بيلير. مثلا سينديقه‌لرك قرارلرينه تبعيت ايتمك ايستمه‌ين عمله‌نك ديكر عمله‌لرك تضييقندن قورتولمه‌سی پك مشكلدر. برده حكم ايديلن تضميناتك ايكی‌يه تقسيم ايديله‌رك بر قسمنك متضرر اولان طرفه، ديكرينك حكومته يعنی رئيسنه عائد اولديغنی اونوتمايه‌لم. بوراده عدالت فكری اجتماعی سجيه‌یی آرتق واضحا اكتساب ايتمشدر.

شيمدی عدالت فكرينك عالمشمول اولمه‌سی مسئله‌سی قاليور. عدالت فكری اوزون مدت اجتماعی زمره‌لرك حدودی خارجنه چيقامايه‌رق زمره‌لرك مادی و معنوی منفعتنه خادم اولان هرشی ايی، عكسی ده فنا عد اولونمش و بونك خارجنده‌كی بوتون افعال لا اخلاقی يعنی مباح صاييلمشدر. يالكز تاريخده دكل فردك عدالت قارشيسنده‌كی بو ايكيلكی بوكون بيله موجوددر؛ يعنی فرد منسوب اولديغی جمعيت ايچنده ايشله‌ديكی فنا بر فعلدن مسئول اولديغی حالده عينی فعلی اجنبيلر حقنده ايشله‌ديكی تقديرده مسئول دكلدر. ازجمله (سه‌زار) زماننده (جرمنلر) بو حالده‌يديلر. كذا اسكی يونانليلر ايلك دورلرنده اخلاقی و حقوقی قيدلر خصوصنده كنديلرينی باربار ديدكلری اقوام ايله روماليلره قارشی اودرجه مجبور عد ايتميورلردی. بالآخره آنجق (سوقراط)، (افلاطون)، (آريسطو) و (ستوئيسيه‌نلر) سايه‌سنده عدالت فكری ملی اولمقدن چيقارق عالمشمول اولمغه باشلادی. عدالتك يالكز ملی اولديغی دورلرده بيله جمعيتك بوتون افرادينه مساواةً توزيع ايدلميوب صنفلره كوره ياپيلير؛ يعنی راهبلره باشقه، حرب و ضرب آداملرينه باشقه، حر اولانلره باشقه، اسيرلره باشقه، اصيلزاده‌لره باشقه، اصناف و تجاره باشقه بر عدالت تطبيق ايديليردی. الحاصل ملی عدالتك باشلاديغنده عدالت سياناً اولمايوب صنفلره كوره ايدی.

اخلاقی حياتك منفی جهتدن اولان تكاملی كوروليوركه بالخاصه ذكانك ترقيسنه متوقف اولوب تأثری عنصر بوراده ايكنجی درجه‌ده قالمقده‌در. فعال خيرپرورلك حسنك عدالت حسنه نسبتله دها چابوق تكامل ايده‌ميوب ده دها اول تجلی ايتمه‌سنك حكمتی سوق طبيعی‌يه دها ياقين و عقله دها آز تابع اولماسندندر. بر فيلسوف (ظن ايدرم قانت) انسانلرده خيرپرورلكك پك چوق اولماسنه مقابل عدالتك آز اولماسنه تعجب ايتمشدر. حالبوكه (قانت) مسئله‌یی بر روحياتجی كوزيله تدقيق ايتميور وياخود ذهنيه‌جيلرك پشيندن ويريلمش حكملرينه

قابیلیوردی . بالطبع بویله‌ده اولاجقدی . چونکه خیر پرورلك حسنك اساسی اولان میل هیجانی وهبی ، جبلی اولوب عدالت حسی ایسه اکتسابی وفکریدر . بری دوغرودن دوغرویه سوق طبیعیدن چیقیور؛ دیکری استحاله‌لره معروض قالمق مجبوریتنده بولونیور. الحاصل انسانلر اجتماعیلك واخلاقیلك مزیتلرینی مفکره‌لرندن زیاده تمایل وحسلرینه مدیوندرلر.

نتیجه‌یه کله‌لم : اخلاقی هیجان پك معضل برحالدر . کچن عصرله زمانمزك حسیاتجی فیلسوفلری انسانده وهبی براستعدادله‌ایی‌یی کوتودن آییران وباصره‌یاخود ذائقه‌طرزنده خصوصی وآیری بر « اخلاقی دویغو : sens moral » فرضیه‌سنی التزام ایتمکله بویوك بر خطایه دوشمشلردر . حال بوکه اخلاقی حس بسیط برعمل اولمایوب برچوق تمایللرك مجموعیدر . احتوا ایتدیکی ذهنی عنصرلری برطرفه براقه‌رق یالکز تأثری عنصرلری صایارسه‌ك شونلری بولورز : ١ : اساس اولارق سه‌نپاتی یعنی ماهیت واستعداد مشارکتی ؛ ٢ : مختلف شکللرده تظاهر ایده‌ن دیکربینلك ویا خیر پرورلك تمایلی (بنی نوعك بنی نوعه قارشی سه‌نپاتیسی ، آنا محبتی ، بابا محبتی کبی) ابتدالرده ضعیف اولمقله برابر خودکاملغك حدودی دارالدقجه توسع ایتمکده‌در ؛ ٣ : نه‌صورتله تکون ایتدیکنی کوردیکمز عدالت حسنك مجبوریت سجیه‌سیله تجلیسی ؛ ٤ — : الٓهی ویا بشری تقدیر ومکافاتلره نائل اولمق آرزوسی ایله تقبیح وجزا قورقولری . بوتون معضل حسلر کبی اخلاقی حس ده کندیسنی تشکیل ایده‌ن عنصرلر آراسنده حاکم اولان عنصرلرك تنوعلرینه کوره تخالف ایده‌ر . کیمیسنده مجبوریت عنصری (ستوئیسه‌نلرده اولدیغی کبی) ؛ کیمیسنده شفقت ومرحمت ؛ چوغنده عرف ویا قانون، الله ویا شیطان قورقوسی غالبدر . بوسببدن اخلاقی حس هیچ برفردده عینی دکلدر .

٤

اخلاقی حسك مرضیاتی بزی چوق اشغال ایده‌جك کبی دکلدر . چونکه بونك اوزون بویلو تدقیقی جنائیات علمنه عائددر . یاریم عصردن بری نشر ایدیلن اثرلردن بوبابده‌کی مساعینك نه‌قادار چوق اولدیغی معلومدر . بونلری تلخیص صورتیله قورو بر معلومات ویرمکی فائده‌لی بولمیورم . (لومبروزو) نك « آنادن دوغمه جانی » مدعاسی فیزیولوژیك ، پسیقولوژیك واجتماعی سجیه‌لریله تماماً بیقیلمش وده‌لیك ده‌شیك ایدیلمشدر . بالآخره

اخلاقی آنومالیلرك موجودیتنی ایضاح ایتمکه یلته‌نن بر چوق نظریه‌لر توالی ایتدی ؛ — آتاویزم نظریه‌سنه کوره آنادن دوغمه جانیلك بر پس زنده‌لك یعنی متعرض وغیر اجتماعی فرض ایدیلن ابتدائی انسانه بر رجوع عدایدلدی . — مرضیاتجیلرك مدعاسنه کوره‌ده جانی تیپلری صرعه‌لیلردر. بونلر تخریبکار وحتاك اضطرارلرك بر « موده‌ل » ی‌دره دیندی — اکیکی اجتماعیاتجیلرك مدعاسنه نظراً جانی‌یی یاپان غالب عامل، اجتماعی شرائطدر. بناءً علیه جانی « محیطندن آیریله‌ماز بر میقروبدر ». پك احتراصلی مناقشه‌لره سبب اولان بو فرضیه‌لرك تدقیقنه کیریشمك نیتنده دکلم . بوراده موضوعمزی علاقه‌دار ایده‌ن یکانه مسئله، اخلاقی عدم حساسیت اولوب جنائیاتجیلر طرفندن اخلاقی جنت، اضطراری جنت، انسیاقی مونومانی والخ نامرله افاده ایدلمشدر. اخلاقی حیاتده حسیاتك استقلال ورجحانی بومرضی حادثه‌لرده تأیید ایده‌ر .

جنائیاتجیلردن (پریچارد) ك بالآخره پك آز تعدیلاته اوغرایان دستورینه نظراً « اخلاقی جنت، روحك اویله برتشوشیدرکه بوندن منحصراً اخلاقی حسلر متأثر اولدیغی حالده ذکایه هیچ بر شی اولماز » . بونی روحیات لسانه ترجمه ایده‌رسه‌ك شواولور : دیکر بینلك حسلرینك تماماً فقدانی ویادزین بر صورتده فساده اوغرامه‌سی ، باشقه‌لرینك ایلك وکوتولکنی تصورده غیر حساس وبوتون نتایجیله مطلق بر خودبینی‌یه معروض قالینمه‌سیدر . عضویتده‌کی بر مرضیلکه قیاساً بوکا « اخلاقی عما : Cecité morale » تسمیه اولوندی . جسمانی عما کبی بونك‌ده درجه‌لری واردر . حتی بوعمایی بلاهته تقریب ایده‌نلر بولوندی . نباتی وحاسی حیاته سقوط ایتمش اولان أبله بویوك داهیلرك مقابل قطبی اولدیغی کبی « اخلاق أبلهی‌ده بشریتك اك بویوك خیر پرورلرینك مقابل قطبی » عد ایدلدی [شول] . امراض عقلیه وجنائیات اثرلرنده اخلاقی جنته عائد پك چوق مثاللر واردر. [١] بوجنت ایکی شکلده تظاهر ایده‌ر : ١ : غیرمعتدی یعنی ووردم دویماز شکلی اولوب بونلرده تام بر حسسزلك اولدیغندن مزاجلری صغوق واحوال والجاآت مساعد اولورسه قورقوله‌جق هیچ بر شدت وکوتولکده بولونمازلر ؛ ٢ — : متعدی ویا اضطراری شکلی اولوب حدودسز بر شدت وتخریبکارلغی حائزدر . هیئت

[١] بالخاصه (Despine) ك « Psychologie naturelle » نام اثرینك (٢ نجی جلد) ینك (١٦٩ نجی صحیفه‌سیله مابعدینه مراجعت و(Maudsley) ك « Pathaology of Mind » نام اثرینه مراجعت .

عموميه‌سيله آليندیغی تقديرده اخلاقی جنتده ياپيلان جرم وجنايتلرده تام بر حسسزلك ، مرحمتسزلك ، صغوق قانلی بر بيرتيجيلق وندامتسزلك واردر . بوبابده خيلی ايستاتيستيقلر نشر اولونديسه‌ده صحتلری بتجه مشكوكدر . [١] چونكه بر جانينك شعورينه نفوذ ايده‌رك اونك حقيقی حساسيتلرينی ميدانه چيقاروب ريالی وحيله‌لی صنيعه‌لرينه قاپيلمامق قولای بر ايش دكلدر . نادر اولمقله برابر آنالق حسلرندن تماماً محروم اولانلرده كورولمشدر .

اخلاقی حسسزلك اكثريا فطری اولوب دها بر چوق تردی علامتلريله مترافق اوليور . بر عائله‌نك مختلف اولادلری آراسنده عينی تربيه واهتمامه مظهر اولانلردن بر دانه‌سی چيقيور كه ماهيت اخلاقيه اعتباريله قارده‌شلرندن بسبتون آيريليور ؛ حالبوكه اولدیغی قادار جبروشددتدن‌ده آكلاميور وبالآخره آرته‌جق وبويويه‌جك بر فساد اخلاقينك موسمسز ميوه‌لرينی دها كوچوكدن اظهار ايدييور .

بو حسسزلك مكتسب‌ده اولابيليور . مثلا صرعه ، ايسته‌ری ، نزول ، فلجی عته وتشوشات پيريه ايله باشك وورولمه‌سی اخلاقی حسسزلكی توليد ايدن سببلردندر . (قرافت ـ ئه‌بينغ) كندی مشاهده‌لرندن ماعدا (ويغان)ك بر مشاهده‌سنی نقل ايدر : باشنه فنا حالده بر جدول تخته‌سی ايندیريلن بر دليقانليده اخلاقی حس تماماً زائل اولمش وفقط دماغی تضييق ايدن كميك باتيغی بر عملياتله دوزه‌لديله‌رك تضييق رفع ايديلنجه اسكی حساسيتك عودت ايتديكی كورولمشدر . مرضی حظ وألم بحثلرنده اخلاقی حسی رفع ايدن دها پك چوق سبب وخسته‌لقلر بولونديغنی سويله‌مشدك .

اخلاقی حسده‌كی بوآنوماليلر عجبا صورت قطعيه‌ده انسياقی وفكری فعاليته تماماً يابانجيميدر ؟ ايشته نازك ومنازعه‌لی بر نقطه . مؤلفلرك چوغی بو سؤاله أوت ؛ يالكز بر قسمی خاير ديورلر . مع‌مافيه بو مسئله‌يی علی‌العجله كسوب آتمق او قادار قولای دكل . يالكز مشاهده‌لره باقيله‌جق اولورسه انسانلرك چوغی اخلاقك حكملرينی تربيه اعانه‌سيله پك اعلا بيلدكلری يعنی ايیلك ، كوتولك ووظيفه مفهوملری حقنده مجرد معلوماتلری اولدیغی حالده بوتون بوبيلكيلرك خط حركتلری اوزرنده هيچ بر تأثيرلری اولميور . بونلرده اخلاقی حسلر دكل ، اخلاقی فكرلر وار . حالبوكه حس وحركت استعدادی

[١] « Dictionary of psychological Medecine » نام ديقسيونه‌رك «قريمينال آنتروپولوژی» نام بحثنه مراجعت . بواثرك تدقيقاتنه نظراً (ألميرا) ده (١٠٠) جانيدن (٣٦) دانه‌سنده ندامت تماماً مفقود بولونيور ؛ كذا (١٣٠) جانيه‌دن آنجق (٦) دانه‌سنده بولونميور (؟)

آنجق اخلاقی حسلرده‌در . اخلاقی حس ايتميوب‌ده يالكز بيلنلر نظرنده قانون ، هر وقت نقص اولونه‌بيله‌جك بر پوليس نظامنامه‌سيدر . بونلرك اكثريا صاغلام وجوال اولان ذكالری ؛ اخلاقسز حركتلری اك اينجه بر طاقم سفسطه‌لرله مشروعيلشديره‌جك بر واسطه‌دن فضله برشی دكلدر .

ديمك اوليور كه اخلاقسزلق واخلاقی حسدن محروميت ذكادن اول بر سجيه وبنيه مسئله‌سيدر .

طقوزنجى فصل

دينى حس

دينى حسك تدقيقنده روحياتجيلرك چوق زحمته كيرمه‌دكلرينى اعتراف ايتمك لازمدر. برقسمى بو حسى كاملاً برطرفه براقشلر؛ برقسمى‌ده سوزصيره‌سى دوشونجه قيصه‌جه شويله برتماس ايدوب كچمشلردر. مثلا دينى حسك اشتقاق ايتديكى قورقو وميل هيجانى كبى اساسلى عنصرلرى يالكز قيد ايله اكتفا ايده‌رك بو ايكى هيجان آراسنده‌كى متنوع مناسبتلرله عصرلر تأثيرى آلتنده وديكر حس وتأثرلرك انضمامنده اوغراديغى استحاله‌لرى هيچ تدقيق ايتمه‌مشلردر. بو اجتناب ويا اهمالى مشروع صايه‌بيلمك ايچون موضوعك اهميتنى بيلمه‌مك لازمدر. روحيات نظرنده دينلرك بر قسمنى كرچك، ديكرلرينى يالان عد ايتمك ويا هپسنك بطلاننى ادعا ايله‌مك داعيه‌لرى اولاميه‌جغندن بو اجتنابى دينه قارشى كوسترلمش برحرمت دكل، بالعكس حرمتك برسوء تفهمى صايمق لازمدر. حتى فرض محال اولارق بوتون حسيات دينيه تظاهرلرى بروهم وخطا تلقى اولونسه‌لر بيله بونلرك تدقيق ايدلمه‌لرى روحياتك باشليجه وظيفه‌لرندندر. معلومدركه علمى برروحيات نظرنده دينى حس ده ديكرحسلر كبى اولا تحليل، بعده استحاله‌لرى تعقيب ايدلمه‌سى لازم برواقعه‌دن عبارتدر. اونك اضافى قيمت ويا مشروعيتنى مناقشه ايتمك باشقه صلاحيتلره عائددر. بونك ايچون روحيات، دينى حسك اولا ابتدائى تظاهرلرينى، صوكره تاريخنك مختلف دورلرنده كچيرديكى تكامللرى تدقيق ايتمكله اكتفا ايده‌ر.

بوتون دينى اعتقادلرده بالضروره ايكى شى واردر: برى اعتقادك موضوعنى تشكيل ايده‌ن بيلكى، يعنى ذهنى عنصر؛ ديكرى بو بيلكى‌يه ترافق وموجوديتنى عمللرله افاده ايده‌ن بر حس يعنى برتأثر حالى. ايكنجى عنصرك اولماديغى يرده دينى حس غير معلوم وغيرقابل قبولدر. چونكه بو تقديرده قالان شى، مه‌تافيزيك ومجرد بر مفهومدن عبارتدر. دينى حسك، تكاملى ايچنده تدقيقى بو ايكى عنصرى بربرندن آيره‌مايه‌جغى كبى صريح برتقسيمى‌ده اونده‌كى بيلكينك درجه‌سنه كوره ممكندر. بن بو تقسيمى اوچ دوره‌يه ارجاع ايديورم: (١) قورقو ايله عملى وانتفاعى تمايللرك حاكم اولديغى مشخص ادراك، مشخص تخيل دوره‌سى؛ (٢) اخلاقى عنصرلرك انضماميله تميز ايده‌ن وسطى برتجريد وتعميم دوره‌سى؛

(٣) تأثرى عنصرك كيتدكجه زائل اولارق دينى حسك ذهنى حسلره قاريشمغه يوزطوتديغى الك يوكسك مفهوملر دوره‌سى.

١

بوتون مبدألر مسئله‌لرنده اولديغى كبى دينى حسك منشأى حقنده‌ده اتفاق موجود دكلدر. عجبا دينى حس ابتدا هانكى شكلده تجلى ايتدى؟ بو بابده نقطهٔ نظر فرقى اولمقله برابر اولا منحصراً ذهنيه‌جيلردن اولانلرك پك سيستماتيك ايكى جوابلرينى كوره‌لم.

برنجى جواب پك قديم اولوب بونك الك صوك والك آچيق تفسيرينى (ماقس موللەر) ده كورورز. بو ذاته كوره الوهيت وقوفى، بالخاصه نامتناهيت شكلنده اولان برالوهيت وقوفى، تعدد الوهيت وقوفندن مقدمدر. فى الواقع حواسمز بزه يالكز متناهى‌يى حس ايتديريورسه‌ده «متناهينك اوكنده آرقه‌سنده، آلتنده اوستنده، بالذات سينه‌سنده نامتناهى دائما موجود وحواسمزه معروضدر. بزى هر طرفدن صاران وآشوب طاشان نامتناهيتدر. زمان ومكانده متناهى ديديكمزشى نامتناهيتك اوزرينه بالذات آتديغمز براورتو، بر آغدر. بوتون دينلرك موضوعى بو نامتناهى دكل‌ده نه‌در؟ نامتناهيت دينى بوتون دينلره تقدم وبوتون دينلرى احتوا ايتديكى كبى حواسك بر معطاسى اولمق حسبيله‌ده دين، حاسى ادراكلرله عقلك برتكاملى نتيجه‌سيدر» ايلك دين، نامتناهيت وقوفى وقت وقت ومنفرداً تمثيل ايتمش مختلف شيلره قارشى كوسترلمش پرستشلردر. ايشته (ماقس موللەر)، بوكا «L’hénotlhéisme» تسميه ايده‌رك مشركلك: Polytheisme وبتپرستلك: Fêtichisme ك مؤخر اولدقلرينى ادعا ايده‌ر. اوكا كوره ايلك وحدتك بو صورتله پارچه‌لنمه‌سى لسانك برخسته‌لنى ايجابى اولوب اولا براولان الوهيت بالآخره آيرى اسملر آلمق صورتيله آيرى برروحيات وافسانه‌يه مظهر اولمشلردر. [١]

لسانياتجيلر آراسنده‌كى پك شايع شهرتنه رغماً بو مدعا روحيات نقطهٔ نظرندن اهميتى صفر اولان بر ايضاحدر. چونكه كلمه‌لر تفكرك بر نقطهٔ عزيمت ويا ناقلى اولمقدن باشقه برشى اولمادقلرينه نظراً حادثه‌نك يكانه عاملى لسانده دكل، بلكه لسانى دوغوران تفكرده

[١] (ماقس موللەر) ك «دينك منشأ وانكشافى: Origine et dèveloppement de la religion» نام اثره مراجعت.

آرامق لازمدر . بر اسمك بالآخره بر چوق اسملر اولماسی لسانك دكل آنجق مخيله ويا مفكره نك برخسته لغی اولابيلير [١] .

دينلرك منشأئی نامتناهيت ادراكنده بولمق مدعاسنه كلنجه بونك پك آز يقين افاده ايدن متافيزيك برفرضيه اولديغی ميدانده‌در . چونكه اك آغير شرائط حياتيه ايچنده محصور اولان ابتدائی انسانك پك آز خيالی وچوق مثبت اولمه‌سی ضروری اولديغنه نظراً بويله برانسانك شأنيتلرك ماوراسنه كچه‌جكنی تصور ايتمك چوق موسممز اولور . فضله اولارق اك ابتدائی سويه‌ده بولونان برانسانك هنوز تجريد وتعميمه مستعد اولاميه‌جغی روحيانك بديهاتندندر . دورده‌قادار صايامايان انسانلرك نامتناهيتی ادراك ايده‌جكلرينی دوشونمك چوق غريب برادعا اولور .

(ماقس موللر) مدعاسنك روحيات اساسلرينه آيقيری دوشمه‌مسی آرزو ايديليرسه بونده‌كی ذهنيه‌جيلك تلقيسنی برطرف ايده‌رك دينك منشأئی بر فكردن زياده بر حسده آرامق لازم كلير . وبومنشأ فكر ومعلومات دكل، آنجق بر احتياج اولابيلير . ذاتاً دينی حسك منشأی حقنده‌كی مناقشه‌لر هپ بوايكی نقطه اوزرنده‌در : عجبا دينی حسده مقدم اولان فكرميدر ، حسميدر ؟ برقسم مؤلفلر بو منشأی سوق طبيعيلرده بولور . ازجمله (ره‌نان) ، بشريتده‌كی دينی حسی قوشلرده‌كی يووا ياپمق انسياقيله مقايسه ايده‌ر . ديكر برقسم مؤلفلرده دينی حسك منشأئی فكرده بولور . بونلره كوره هرهانكی برحس حاصل اولابيلمك ايچون اولجه بر شيئك بيلينمه‌سی لازمدر . بونظريه ايلك باقيشده تماماً منطقيدر . فی الواقع منطقاً برشيئی سومك ويابرشيدن قورقمق ايچون اولجه بوشيئك موجوديتی حقنده بروقوفه صاحب اولمق لازمدر . لكن دينی حياتی ذهنی برعمليه ايله باشلاتمق نه‌قادار ألزمسه بوعمليات ايله فعاليته كتيريلن حسلرك اك اسكی ابتدائی تئولوژی دستورلرندن پك چوق اول اولديغنی ده بيلمك لازمدر . [٣]بن كندی حسابمه واقعه حالنده دليللر كوستره‌مه‌مكله برابر حسياتك مقدم اولديغنه دها چوق متمايلم . مع مافيه دينك ايلك دورلری ، يعنی منشألری تماماً تخمينيدر .

ايكنجی نظريه (هه‌ربه‌رت سپه‌نسه‌ر) ك اولوب بزی نامتناهيت وقوفندن بره‌ايندير‌ه‌رك وحشيلرك ذهنی حياتلريله قارشيلاشديرر وبوتون ابتدائی دينلرك اجداد آيينندن عبارت اولديغنی سويلر وبوكا « موتاپرستلك Nécrolâtrie » تسميه ايده‌ر . وحشی نظرنده

---

[١] بومسئله حقنده واقعه‌لره مستند بر مناقشه‌يی كورمك ايسته‌ينلر « Goblet d' alviella » نك « آنتروپولوژی وتاريخ نظراً الله فكری » نام اثرك (٦٠ نجی صحيفه‌سيله مابعدينه) مراجعت .

انسانك اصلی وتالی اولمق اوزره ايكی أناسی واردر. او، بوقناعتنی تأييد ايده‌ن وفقط ايضاحنی بردرلو بولامادينی پك چوق واقعه‌لره شاهددر. مثلا كولكه وصوده‌كی عكسنی كورمك ، عكس صدالر، رؤيالر ، بايلمه ، جذبه ، صرعه والخ كبی ... وحشی نظرنده بوتون دنيا سرسری روحلرله دولو اولوب بونلردن استعانه واستفاده ايتمك لازمدر . (سپه‌نسه‌ر) ه نظراً مشركلك وپتپرستلك أجداد پرستلكك تحريف ايدلمش شكللريدر. الحاصل (سپه‌نسه‌ر) بوحكمنی تأييد ايچون برچوق ملاحظه‌لرده بولونورسه‌ده بوبابده همفكر اولماديغمز ايچون تعقيب ايده‌جك دكلز . حتی (سپه‌نسه‌ر) ، دينك ابتدا ئيتنده أجداد پرستلكی اساس صايه‌رق حيوان ، نبات وجمادلره طاپان دينلری‌ده خيلی ضعيف ودولامباج بر طاقم سببلرله عينی مبدأدن اشتقاق ايتديرر [سوسيولوژيك پرنسيپلری نام اثرينك ١٣٠-٤٤٢ صحيفه‌لرينه مراجعت] ـ واقعا بر چوق اعتقادلرك اجداد پرستلكدن چيقدقلری اعتراض كوتورمز ؛ يالكز بوايضاح وبومبدأ بوتون دينی واقعه‌لری احاطه ايده‌بيله‌جك برحالده اولماديغی كبی (نايلور) ودها برچوق ذوات بونظريه‌يی اويله تنقيد ايتديلر كه طرفدارلرينك حالا چوق اولاجغنی ظن ايتميورم .

پك سيستماتيك اولان بو نظريه‌لری بر طرفه براقه‌رق مذكور ايلك دورده دينی تكاملك نه‌صورتله حصول بولديغنی كوره‌لم . معلومدركه بوتكامل هريرده وهروقت عينی طرزده اولمامشدر . بوراده يالكز حال حاضر مؤلفلرينه نظراً اك زياده واقع اولمش بولونان تكامل شكلنی تعقيب وتثبيت ايده‌جكز .

ابتدائی دينك ايلك شكللری فه‌تيشيزم (پتپرستلك)، شياطينپرستلك Polydèmonisme ، طبيعتپرستلك : Naturisme در . تاريخ اديانده تماماً مترادف اولميان بو تعبيرلر عينی روحی حالته تقابل ايتمه‌لری اعتباريله ابتدائی دينلرك برنجی صفحه‌سی صاييلير . بودينلرده جانلی اولسون اولماسين مشهودو مشخص وعينی زمانده روح ايله بدنی حائز فرض ايديلن شيلره طاپمق واردر. اويله كه طاپيلان شيئك خيرخواه ويابدخواه ، فائده‌لی ويا مضر اولديغنه اينانيلير . براودون ويا طاش پارچه‌سنه طاپانلرك بونلری منحصراً مادی برشی اولارق تلقی ايتدكلرينی ظن ايتمك واقعه توافق ايتميه‌جك برادعادر .

ابتدائی دينك ايكنجی صفحه‌سی « Animisme » ويا « Spritisme » در ؛ يعنی « جوهر وماده‌يه تابع اولمايان وطبيعی موجوداتدن هيچ بريسنه ضروری برصورتده ملحق بولونمايان روحلره اعتقاد » در . بوراده روح ، مستقل وسرآزاد برصورتده ادراك

ایدلمشدر . بوروح کیدر ، کلیر ، کیرر ، چیقار ویالکز انسانلره خاص اولمایوب حیوانلرده شاملدر . روحیات نقطهٔ نظرندن دینك بوصفحه‌سی مخیله‌نك بسیط برادرا که غالب کلمه‌سی دیمکدر .

دینی اعتقادك بوابتدائی شکللری وحشی ، چوجق ، بلکه‌ده عالی حیوانك هرشیئی جانلی ملاحظه ایتمه‌لری تمایلندن دوغمش وبناءً علیه هرشیئه آرزو ، احتراص واراده‌لر اضافه ایده‌رك بوتون طبیعتی کندیلری کبی تصور ایله‌مشلردر. بوهرشیئی انسان کبی کورمك قابلیتی (آنتروپومورفیزم تمایلی) الك قابا شکلده برمحاکمه مفکره‌سنك اویاندیغنی کوستریر. ذاتاً تماثلله تداعی؛ اسطوره‌لرله لسان، کوزه‌ل صنعتلر وحتی علمك ایلك منبعلریدر. یالکز بزم ایچون خیال ماهیتنی کچه‌مه‌ین تماثللر ابتدائی انسان نظرنده بر روشأ ایتدرلر. دقت ایدیله‌جك اولورسه کورولور که معبودلر یاراتان بو ابتدائی عملیه ذکامزدن زیاده فعالیتمزك خارجه انعکاسیدر . دینك بوشکللری متفکر انساندن زیاده حرکی انساندن فیشقیریر .

بورایه قادار مدرك ویامخیل اولان اعتقادك یالکز موضوعنی تدقیق ایتدك . عجبا معتقدك حس ایتدیکی شی یعنی بو ابتدائی دورده دینی حسی ترکیب ایده‌ن عنصرلر نه‌لردر ؟ بونلری مهماامکن کوستره‌لم :

۱ دینی حسده هرشیدن اول دهشتدن مبهم حضورسزلقلره قادار قورقو هیجاننك بوتون درجه‌لری واردر. دینی هیجانی تولید ایده‌ن شی: مجهول ، اسرارلی ، کوزله کورولوب الله طوتولماز ، ایسترسه الك بویوك نعمتلری ودیله‌دیکی تقدیرده الك بویوك قهری ایقاعه مقتدر برقدرته قارشی بسله‌نیلن ایماندر . مورخلرك ملاحظه‌لری کوستریبورکه ایلك دینی حس کونوو دهشتلی جینلره پرستش ایتمکله تجلی ایدوب أیی ورحیم جینلر بوانناده تماماً متروك ایدیلر. بونی تعقیب ایده‌ن دورلرده ایسه امر برعکس اولمشدر. حال حاضرده معبودلرك صفتی، قوتدر.

۲ . دها آزبارز اولان دیکر وصف برنوع جاذبه، یاخودسه نباتی اولوب قورقو هیجانندن دهاضعیف برحالده بولونور . « رأس الحکمة مخافة الله » دستوری صورت مطلقه‌ده موافق حقیقت اولان برشی دکلدر . چونکه قورقوده اوزاقلاشمق ، قاچمق واستکراه ایتمکدن باشقه برتمایل یوقدر . حال بوکه دینی حسده الك بدخواه برقدرتی بیله یوموشاته‌رق مرحمتنی جلب ایتمك امیدی وبناءً علیه یالکز قاچمق دکل ، برده صوقولمق وصیغینمق تمایلی واردر. ایشته دینی حسك الك ابتدائی شکلنده رشیم حالنده بولونان بوتمایل ، بالآخره دینی حسلرك اساسنی تشکیل ایده‌جکدر .

۳ .اوچنجی سجیه‌سی صورت قطعیه‌ده عملی وانتفاعی اولماسیدر . بوطرزده دینی برحس یك دار برخودکاملغك دوغرودن دوغرویه افاده‌سی یعنی فرد ویازمره‌نك تحفظ سوق طبیعیسنه مربوطدر . بوحال (سه‌رژی) نك ادعا ایتدیکی کبی هیچده مرضی بر علامت دکل ، بالعکس حیات قاوغاسنده استعمال ایدیلن غایت طبیعی برسلاحدر . چونکه بوحس سایه‌سنده له وعلیهده اولان قوتلره قارشی لاقید بولونیلمیور دیمکدر . بو دورلرده معبودلره یاپیلان آداق وقوربانلر ، ابتدائی دینلرك نه‌قادار عملی وانتفاعی برحالده اولدقلرینی کوستریر. بویوجیلك، فالجیلق کبی شیلرده هپ ابتدائی دینلرك یاشاندیغی دورلرده جانلیدرلر. بودینی صنعتلر یالکز معبودی قازانمق ایچون یاپیلمایوب بلکه بعض حیله وهنرلرله اونك قدرتنی‌ده تسخیر ایتمك ایچوندر .

٤ . نهایت دینی حس اجتماعی برسجیه‌یی حائزدر . باشقه‌برتعبیرله دینی تمایللرله اجتماعی تمایللر بربرینه قاینانشمش وبروحدت تشکیل ایله‌مشلردر. بودورلرده هنوزپك ضعیف اولان دیکرکاملق تمایللری دینی حسك اجتماعیلکندن استفاده ایده‌ر وسلطه حقی بوسایه‌ده تقویه ایدیلیر . باشبوغلر ، راهبلر ، سحربازلر عالی برقدرت نامنه ادارهٔ کلام ایتمك سایه‌سنده اجتماعی رابطه‌یی ضبط وربط آلتنده بولوندیره‌بیلیرلر. مثلا ابتدائی دینلر آره‌سنده برانموذج اولان آیین اجداد ، نسللر آره‌سنده اتصالی تأسیس ایتمك اعتباریله براستقرار عنصریدر . مشترك آیین وعبادت ، اجتماعی تساندك شیئی ومرئی بر افاده‌سیدر . دینی حسك بودورلرنده هنوزدینی آیینلر یوقدر . چونکه دینی آیین دینی حسدن باشقه اخلاقی حس کبی برعنصره محتاجدر . فقط بوکامقابل ابتدائی دینلرده محلی ویا عمومی دیکرعادتلر واردر . مثلاهمان بوتون بحرمحیط سکنه‌سنده تابو قدسیق واردر که بورالرده دین ، اخلاقی دکل (هیچ اولمازسه بوکونکی فکرلرمزه کوره) اجتماعی بر وظیفه کورور . مؤسسه‌لر ، اعتباری عرف وتعامللر هپ دینی مخافت واسطه‌سیله محافظه اولونورلر .

۲

ذهنی حسلر مستثنا اولمق اوزره دینی حسلر قادار ذکانك انکشافنه تابع برحس یوقدر. چونکه هردین بهمه‌حال کائنات ، اونك تکونی ومه‌تافیزیك حقنده برادراك مخصوصی استلزام ایده‌ر. دینی حسك ایلك دورلرنده بوادراك مخیله ساحه‌سنی کچه‌مه‌مش وآنجق ایکنجی دوره‌ده درکه دینی موضوعلر حقنده تأمل وتعمیم ملکه‌لری باشلامشدر . بورادەاشبو

تأمل وتعميمك ترقيلرينى يعنى آشاغيدن يوقارى يه دوغرو قطع ايتديكى مرحله‌لرى كوره‌جكز. دينى حياتك بو دوره‌سنده ذهنى تكامل ايله حسى تكامل آيرى آيرى تدقيق ايدلمك اقتضا ايدر.

1 . **ذهنى تكامل** — ذهنى عنصرك تدقيقنى اول باول ايكى يه بولمك فائده‌ليدر : (۱) اولا مادى وصوكرا معنوى بر آهنك كائنات ادراكى؛ (۲) ثانياً تعميمك؛ بى حدود كثرتلردن وحدته دوغرو وتعقيب ايتديكى مترقى سير . بونلر آيرى آيرى تتبع اولونمليدر . چونكه هر ايكى ذهنى تكامل دائما عينى زمانده حصول بولماديغى كبى دائما باش باشه‌ده ترقى ايتمه‌مشدر .

۱ . ابتدائى انسان نظرنده هر شيئك كيفى هوس وآرزولره تابع وبالخاصه اسرارلى وفوق المأمول اولديغنى كورمشدك. بو دورده حاكم اولان ذهنيت، دنياده هر شيئك محتمل وممكن الحصول اولديغيدر. فضله اولارق «هر شى جانليدر» دستورى حدندن فضله مطلق وقطعى ايدى؛ متحرك اولان، تحوله معروض قالان هر شى يعنى موجوداتك كافه‌سى اولماسه‌ده پك چوغى جانلى تصور اولونوردى . موجوداتك بر قسمنده كورولن حركتسزلك ، استقرار ، ثابتيت و عكس العملسزلكلرده ابتدائيلكدن هنوز چيقمقده اولان انسانلرك صافدل ذكالرينه بو نوع بر الهام ويرمش اولابيلير . انتظام و آهنك فكرينك ، باشقه بر تعبيرله قانون مفهومنك جهانه ايلك تجليسى محتملدر كه بشر ذكاسنك شاهد اولديغى مادى ثابتيت واستقرارك أثريدر . هر نه حال ايسه محقق اولان شو كه انسانلر طبيعتى تماماً جانلى وانسان كبى دوشونمكدن قورتولمغه پك چابوق باشلامش وبو باشلانغيچ شبهه يوق كه علمك مبدأينه اشارت اولمشدر . بو كونكى عرفانمزله طبيعى حادثه‌لرك تماماً استقراردن عارى اولديغنى تصور ايتمك بزلر ايچون پك كوچدر. فقط بر وقتلر بويله اولماديغنه دائر پك چوق دليللر واردر . ابتدائى انسانلر نظرنده طبيعى حادثه‌لرك چوغى تصادفه باغليدر . حتى خسوف وكسوفى ده تصادفى بر واقعه ظن ايتدكلرندن وقوعنده دهشت وخشيت ايچنده قالمشلردر الخ . [طبيعى حادثه‌لر قارشيسنده‌كى ابتدائى ذهنيته دائر شايان دقت واقعه‌لرى كورمك ايسته‌ينلر بو فصلك باشلرنده توصيه ايتديكمز (غوبله دالوييه للا) نك اثرينك (۱۸۸ نجى صحيفه) سنه مراجعت] مشاهده وتأمل سايه‌سنده ياواش ياواش طبيعى حادثه‌لرده ثابت نسبتلر آرامق ، آهنك وانتظام فكرلرينى ادراك ايتمك قابليتلرى باش كوستردى ؛ واونسبتده‌ده حادثه‌لرى تصادف واحتماله اسناد ايتمك ذهنيتى آزالمغه باشلادى . كائناتك آهنكنه قارشى سزيلن بو فكر تدريجاً دينى تلقيلره تأثير ايتدى وبونك نتيجه‌سنده

مادى عالمك اداره‌سى بر طاقم معبودلره اضافه ايدلدى . آرتق هر معبود آهنك عالمك بر ناظمى ايدى وهر برينك حاكم اولديغى بر ساحه واردى . ذهنى تكاملك بو دوره‌سنده يونان قوملرك دينلرنده متضاد پرنسيپلرك برلكده ياشاديغى كورولور . مثلا وجوب وضرورت اراده‌سى مجرد ، اسرارلى ، غير قابل تصور بر ألوهيتده تشخص ايتديريلير . (آريلرده « ريتا » ؛ مصريلرده « ماشه‌ز » ؛ چينليلرده « تاو » ؛ يونانليلرده « مووارا » ياخود « نوموس » والخ كبى) ؛ امكان وياعنديت محدوده اراده‌سى ده دها بشرى اولان ، مناقبى بولونان وكنديلرينه خاص بر ساحه‌ده حركت ايدن معبودلرده تشخيص ايديلدى . اسكى يونان معبودلرى كبى بونلرده بعضاً ايكى زمره‌يه آيريله‌رق برنجى زمره صحت، رفاه، ثروت كبى مادى ايلكلرك احسانجيسى ؛ ديكر زمره‌ده انسانلره خسته‌لق ، قحط وغلا ، فورطنه وبورالر مسلط ايدن معبودلر اولديلر .

اوله‌جه چوق كچمه‌دن كائناتده‌كى آهنك فكرى معنوى آهنك فكرينى دوغوردى . ماده عالمنى اداره ايدن معبودلر بالآخره معنويات عموميه‌نك اداره‌سنى درعهده ايتديلر. برنجى ذهنيتدن ايكنجى يه انتقال ، آشاغيده كوروله‌جكى اوزره، دينى حسده مهم بر تكامل مرحله‌سى اولدى. پك اسكى اولمقله برابر الآن بقيه‌لرى موجود اولان بر ذهنيته كوره معتقدلرك چوغى انسانلرده‌كى فسق وفجورك سارى خسته‌لقلر، فيضانلر ، حركت ارضلر توليد ايده‌جكنه قانعدرلر. بو تلقى، دوغرو ياكلش، مادى آهنك ايله معنوى آهنك آراسنده بر مماثلت فرض ايتمك تصورندن كلمشدر . بو سببدن يوقاريده كورديكمز مادى ثنائيت، معنوى ثنائيته انقلاب ايتمشدر. آرتق كوندوزلرك جينلريله كيجه‌لرك جينلرى، عينى زمانده اخلاقى وغير اخلاقى شيلرك‌ده جينلرى اوليور . بو دورده علويته ايمانله أيلرك ظفر قطعيسى محكم بر صورتده تأسس ايدر . خلاصه معبودلره أولا **قوت** ، صوكرا **ذكا** ، دها صوكرا **اخلاق** اضافه اولونور .

۲ : شيمدى دينى فكرلرك تشكلنده كيتدكجه يوكسه‌لن تعميملرك اويناديغى رولى كوره‌لم :

تعميمك *مجرد بر صورتده* دكلده واقعه ووثيقه‌لره مستند تعالى درجه‌لرى تدقيق ايدلمك ايسته‌نيرسه الك كوزل استنادكاه لسانلرك تكاملى ودها اييسى علمى دوشونجه‌نك تعقيب ايتديكى سيردر. (مثلا قرون اوليدن بو كونه قادار حيواناتده ياپيلان تصنيف اصوللرينك سيرينى تعقيب ايتمك) كذا عينى صورتله دينلرك تكاملنه‌ده مراجعت ايده‌بيليرز . چونكه

بورادهده، يالكز موضوع باشقه اولمق اوزره، تفكرك عينى اصوللرى تطبيق ايديلديكندن بو مرحله لرى قيصه جه اشارت ايتمك كافيدر .

انسان عرقلرينك تجريد وتعميمده كى قابليتلرينك مساوى اولماديغى معلومدر. عرقلردن بعضيلرى تجريدده مشخص ساحه يى آنجق كچه بيليورلر. بعض عرقلر ايسه منحصراً مجرداتله پك سرعت وسهولتله اوينايه بيليورلر . عرقلرده كى بو مساواتسزلق كنديسنى دينلرده ده كوستريور. اقوامك چوغى شياطينپرستلك دوره سنى آشامامشلردر. بونلرك اعتقادنجه مشخص بر طاقم جينلر واردر وهر شيئى ياپان بونلردر . مثلا اسكى چين ايمپراطورلغنك دينى بويله ايدى (Tiele) . كذا تجريده آز متمايل اولان روماليلرك ايلك دينلرى ده بو ماهيتده ايدى.

اليوم بيله مملكتلرينك بوتون آقارصولرينه بر راسم ويردكلرى حالده بر نهرى افاده ايده جك عمومى بر تعبيردن محروم عشيرتلر واردر . عمومى تعبيرى بولمق آنجق بر ترقى اثرى اولابيلير. دين ساحه سنده ده عينى حال . تعميم خصوصنده ترقيدن صوكرادر كه هر آغاجك جينلرى اورمان معبودينه ، بر نهرك مختلف جينلرى نهر معبودينه والخ تابع اولمق صورتيله فردى الوهيتلر يرينه هپسنه فائق نوعى بر الوهيت قائم اولور .

تعميم قابليتنك بر پارچه دها يوكسك دوره سنده مفكره دها اوزاق مشابهتلرى قاورايه رق مثلا بوتون صولر، بوتون آتشلر وبوتون طوپراقلرك يالكز بر ر معبودى اولور وصوكرا اسكى يونانيلرده اولديغى كبى صو ، كوك وقاره لرك جينلرى تك بر معبودك حكمى آلتنده طوپلانير: زه ئوس ، پوسه ئيدون ، هه ستيا .

طبيعى حادثه لر حقنده ياپيلان بو تعميم عمليه سى اجتماعى حادثه لرده ده كچمك صورتيله متوالياً سميه ، عشيرت وملتلرك معبودلرى اولمشدر. دينلرك معضل وحق بحق تعضوايتمش اولدقلرى حالده نه قادار اوزون بر مدت ملى ماهيتده قالدقلرى معلومدر . نته كيم بر ملتك معبودى اونك يكانه حاميسى، حارسى ونكهبانى ايدى. مليت حدودلرى فوقنده كى عالمشمول دينلر ، فتح والحاقلردن ماعدا بالخاصه فلسفى نظريه لرك اثريدرلر .

دينك بو تكامل دوره سنده اويله الهى مرتبه لر واركه بر طرفدن فرد، نوع وجنسلرك مفكوروى مرتبه لرينه، ديكر طرفدن بشرى جمعيتلرك مرتبه لرينه مماثلدر. بو ورادهالهلرك درجه وصنفلرى بشرى انموذجلره كوره تشكيل وادراك اولونمشدر. مثلا «وه دا» يه منسوب هنديلرك آنارشيسى كتاب مقدسلرى اولان « وه دا » لراساطيرنده ؛ اسكى مصردره بكلكىده اسكى

مصريلرك منسوب اولدقلرى دينده منعكس اولديغى كبى يونانيلرك « زه ئوس » معبودىده « ئه شيل » ك تراژه ديسنده كى « آغا ممنون » ه بكزه رلر ..... والخ الحاصل « دينه بيليركه الهى دولتك موده لى، بشر جمعيتى اولمشدر . » [١]

بشر روحى دينى فكرلرده مطلق وحدته واصل اولمازدن اول قطع ايدلمه سى ايجاب ايدن دها بر چوق مرحله لر كچيرمشدر. آرادورلرده واقعا متعال بر معبود ادراك اولونيور. فقط بو، آنجق اداره سى آلتنده كى ديكر معبودلرله ايش كوره بيليور . بوكا وحدت الوهيت monothéisme دكل ، وحيدپرستلك monolâtrie ديمك لازمدر . خالص وحدانيت، مه تافيزيك بر ذهنيتك فتح ايتديكى بر مفهوم اولوب حادثاتده تالى سببلردن ايلك سببه چيقمقله اولوركه بو ادراك آرتق خلق شعورينك حدس ايله بولابيله جكى بر شى دكلدر .

الوهيت ذهنيتنده كى بو صاعد تعميملر تابلوسنك عنصرلرى شأنيتدن آلينمقله برابر بر آز شه ماتيك واياده آلدرلر . چونكه بوتون ملتلر بو تكاملدن سيسته ماتيك بر صورتده كچمه مشلردر . اويله قوملر واردركه هنوز دينى تعميملرك ايلك مرحله سنده درلر . بر قسم قوملر ايسه بو مرحله يى آنجق كچه بيلمشلر؛ بر طاقمى ده بر قاچ مرحله يى بر صيچرايشده قطع ايتمشلردر. الحاصل دينى فكرلرك تماماً عينى ماهيتده تكرر ايتمش ايكى تكاملى بولوب كوسترمك ممكن دكلدر دينه بيلير .

II. **تأثرى تكامل .** — دينى حس ايكى غامدن مركبدر ديرلركه پك دوغرودر . بونلردن برى قورقو مقامنده اولوب اذالى وهزال ويريجى حاللردن مركبدر . دهشت، خشيت، خوف ، تعظيم، حرمت تأثرلرى بو غامك باشليجه نوطه لرينى تشكيل ايده ر . ايكنجى غام؛ ميل هيجانى مقامنده اولوب حيرانى، اعتماد، محبت ووجد كبى لطيف وانشراح

---

[١] بوبابده تفصيلات آلمق ايسته ينلر « Manuel de l'histoire des religions » نام اثرك (١٥٣ - ١٦٣) نجى صحيفه لرينه مراجعت ايله مليدرلر . اثرك مؤلفى « Goblet d'Alviella » در. الهى دره بكلك مصرك ايلك دينى اولديغى كبى سياسى دره بكلكده مصر تاريخنك ايلك واقعه لرندن » (Maspero) نك « تاريخ قديم « hisioire ancienne » نام اثرندن »

آور حاللردن ترکب ایدەر . بری تابعیت حسنه ؛ دیکری قارشیلقلی براتحاده قادار منجر اولان برانجذاب حسنه ترجمان اولور.

دینی حسك تکاملنده حاصل اولان ایلك تحول ایکنجی غامك برنجی یه غلبەسیله اولوب عنصرلرینی تشکیل ایدەن مذکور ایکی هیجان ، آراسندەکی نسبتك دەکیشمەسی بالنتیجه تولدایدەن هیجانك ماهیتنی دەده کیشدیرر. بوتکاملی، یالکزبدخواه معبودلره مربوط قالان دینلرك تدریجاً زائل اولماسنده کورمشدك. قورقو حسنك غالب اولدیغی دینلرده معبودلر نامنەاولا انسان وبالآخره حیوانلر قربان ایدیلیردی. بالآخره بونلرده قالقەرق یرلرینه یالکز عرض عبودیت آیینلری قائم اولدی .

پك مهم اولان ایکنجی تحول، دینی حسله اخلاقی حسك ائتلاف وتشارکی نتیجەسی اولوب بونلرك آرەلرنده اویله صیقی بروحدت حاصل اولورکه آرتق چوق کیمسەلربوایکی حسك وحدتنی ألزم وغیر قابل افتراق اولارق قبول ایدەر . حال بوکه حقیقتك بویله اولمادیغی وحتی اخلاقی حسی حائز اولمایان دینلرك بولوندیغی یوقاریده کورمشدك. انسانلرك ابتدائیلك زمانلرنده دینی حس، خصوصی برتأثر شکلی ایدی. اخلاقی حس دەتأثرك باشقه برشکلیدر. ایلك دینلر منحصراً طبیعتپرستدیلر. اخلاقی دینلر بالآخر حصول بولمشلردر. مبدأده دینی حسك اخلاقی حسه یالکز یابانجی دکل ، حتی ضد اولدیغنی کوستەرەجك بریقین واقعەلر واردر. ازجمله اسکی یونان فیلسوفلرینك ابتدائی برناتورالیزمدن چیقمه وافسانەلرله دولو اولان ملی دینلرینه قارشی یاپدقلری آجی تنقیدلر معلومدر . بو، اویله بردین ایدی کەنەمعتقدلری، نەدەفیلسوفلر اونی بردرلو آکلامیورلردی. عصری جنائیاتجیلر، آلفتەلر وحتی اك غدار جانیلرك تقواده قصور ایتمەدکلرینی کوسترمشلردر . بونك سببی دینی حسك منبع ومنشأنك اساساً خوداندیشلك اولماسندن وفردی سلامتدن باشقه برشیئی دوشونمەمسندندر . (٢) اخلاقی حسك دینی حسه انضمامی آنجق تام برتکامله مظهر اولان بویوك دینلرده حاصل اولمشدر : مثلا « وەدا » دیننه نسبتله براهما وبودا مذهبلری ایله بنی اسرائیل پیغمبرلرینك دینلرنده وحتی اسکی یونانستاندەکی «Mystérs» والخ مذهبلرده اخلاقی حسك انضمام ایتمش اولدیغی کورولور . آرتق بودینلرده معبودە یاپیلەجق اك بویوك آداق وقوربانك اخلاقی نیت اولماسی لازم کلدیکنه ایناندیلمشدر.

دینلرك چوغی بشرك قدری کبی بویوك برمسئلەایله علاقەداردر. دینی حسك تاریخنده

طبیعتپرستلك واخلاقپرستلك اولمق اوزره کچیردیکی ایکی دوردن ده آکلاشیلەبیلیرکه دینی حس ایله اخلاقی حس منشأ اعتباریله بربرلرندن تماماً آیری تظاهرلردر .

انسانلرك عقباده فعللرینه کوره قارشیلانەجقلری فکری دینك ایلك دورلرنده اصلا یوقدی . آخرت حیاتی دنیا حیاتنك برتمادیسی ویا قوپیەسی کبی بعضاً عینی ، بعضاً دها ایی ، چوق کرەده دها فنا تصور اولنوردی . هومەر ، « اودیسه » نام شاه اثرنده [بواثرك اون برنجی فصلنه مراجعت] بو ابتدائی اعتقادك پك جانلی برتصویرینی اثرك قهرمانی اولان « آشیل »ك شکایتلرنده کوسترمشدر . دنیاده اسیر ، افندی ، باشبوغ ویاقرال اولانلر آخرتده عینی‌شیلردی. حتی بعض قوملر آریستوقراتلره قارشی بسلەدکلری خرافەلری آخرتە عکس ایتدیرەرك لایموتلغی آنجق باشبوغلرینه بخش ایتمشلردر .

دینك ایکنجی دورلرنده انسانلرك آرتق فعللرینه کوره محاسبه ایدیلەجکلری وآخرتدەکی قدرلرینك آنجق بومیزاندن صوکرا تعین‌ایتمسی لازم کلەجکی دوشونولمشدر. بوذهنیتدەکی آخرت حیاتنك تلقیلری، موقت ویا دائمی اجر ومثوبات ، یوقاریدن آشاغی ویا آشاغیدن یوقاری استحالەویا تام‌قورتولوش (نیروانا) والخ اولمق اوزره متنوع ایسەده هپسی اخلاقی برمفکورەیه استناد ایتمکدەدر. بوادراك اولا اسکی مصریلردەتجلی ایدیور. [یوم حساب وفکر ارواح اك اول اسکی مصریلرده کورلمشدر] ازجمله هر مومیانك تابوتی ایچنه قونان « أولولر کتابی » ندە مرحومك اللهه قارشی یاپدیغی بوتون ایلکلرله اجتناب ایتدیکی بوتون کوتولکلر تعداد اولنوردی . بوراده آرتق انسانك یاپدیغی آداق وقربانلردن دکل آنجق فضیلتلرندن بحث اولونیور .

٣

کمالنه بودورده واصل اولان دینی حسك بوندن بویله انحطاطدن باشقه چارەسی یوقدر . بو سببدن دینی حسك اوچنجی دوری بزی چوق توقیف ایدەبیلەجك کبی دکلدر . بو دوری بردستورله افاده ایتمك لازم کلسه دییەبیلیرزکه آرتق دینی حسده کیتدکجه آرتان و حاکم اولان ذهنی عنصردر ؛ (یعنی دین بعدما کیتدکجه معقولات و جذریلکه دوغری یورومشدر) باشقەبرتعبیرله تأثری عنصرلر پیدرپی قایب اولارق ذهنی حسلره یاقلاشیلمش ودینی حس ، ذهنی برحسه منقلب اولمشدر .

مفکرەنك وحدته طوغرو اولان حرکتی حد قصواسی اولان صاف بر وحدت الوهیته واصل اولدقدن صوکرا الوهیت مفهومی کلامیاتجیلرله مابعدالطبیعەجیلر سایەسنده اینجەلدکجه اینجەلیر واك نهایت ایلك سبب ، اخلاقی مفکوره ویاخود هر ایکیسنی جامع

برحاله منجر اولور. یالکز هیچ برزمان ایریشیله‌مز و آنجق سه‌زیلیر بر مفکوره حالنده تصـور اولونور. الحاصـل بو تکاملك منطقی، ضروری وقاچینیلاماز نتیجه‌سی دینی حسـده‌کی تأثر عنصرینك ضعیفلامه‌سی اولور؛ بونك ایچون آشاغیده‌کی مطالعات برقانون کبی وضع اولونه‌بیلیر:

ادراکدن خیاله، خیالدن مفهومه کچن دینی حس هیجـان عنصرینی متمادیاً قایب ایتمشدر. یالکز بو تأثری ضیاعلرك مزاج و فردی تنوعلره تابع اولدقلرینی اونوتمامق لازمدر. چونکه کتابك برنجی قسمنده اوزون اوزادی‌یه ایضـاح ایتدیکمز وجهله تأثری حاللر اك چوق فیزیولوژیك شرطلره تابعدر. واقعا ادراکده مغلق و کثیر بر طاقم شرائط عضویه‌یه تابعدر. خیاله کلنجه بونلر ایکی صنفدر: برنجیسـی صاپیقلامق درجه‌سنه قادار واصل اولان شدتلی و کثیف برتخیلدر؛ دیکری صوغوق وضونوق برتخیل اولوب اشیانك علی‌العاده برشه‌ماسندن باشقه برشی دکلدر. بو اعتبارله برنجیسی ادراکه، ایکنجیسی مفهومه یاقلاشان برحالدر. دینی حس نهایت صاف برمفهوم حالنه کلنجه آرتق شرائط عضویه‌یه اصغری بردرجه‌ده تابع اولور. بناءً علیه دینی حسك بو اوچنجی دوره‌ده تام معناسیله دینی حس قالمایوب یرینه قورقونك برپس زنده‌سی حالنده مبهم برلابدرك حرمتی ایله ایکنجی دوره‌ده حاکم اولان محبتك بقیه‌سی اولارق بر نوع مفکوره جاذبه‌سی قالیر.

بوفکرلری دها آچیق وساده سویله‌مك ایسترسه‌ك دیه‌جکزکه دینی‌حس، اوچنجی دوره‌ده بردین فلسفه‌سی اولمغه متمایلدرکه بو تقدیرده دینك ماهیتی‌ده ده‌کیشور دیمکدر. چونکه دین ایله دین فلسـفه‌سی ماهیةً آیری آیری شرائط روحیه‌یه تابعدرلر. دین فلسفه‌سی، محاکه‌جی عقلك نظری بر بناسیدر. دین ایسـه برزمره ویا بویوك الهاملی برفردك اثری اولوب انسانك دوشونن وحس ایده‌ن بوتون وارلغنی محیطدر. بو تفریق موضوعمزی تنویره خادم پك مهم برنقطه اولدیغندن چوق دقت ایدلمسی لازمدر.

بوتون بویوك دینلرك منتهای تکامللرنده قبلی قرق یاران و آنجق فیلسوفلر طرفندن ایریشیله‌بیلن بر مه‌تافیزیکه انقلاب ایتدکلرینی کوسـترمك پك قولایدر. بی‌طرف اولمق وکیمسه‌یی رنجیده ایتمه‌مك ایچون مثاللرمزی اوزاق زمانلردن آلالم. هندستانده «وه‌دا» لرك ناتورالیزمی ایله باشلایان دین تعضو ایده‌رك بر اهاتیزم ایله اجتماعی و اخلاقی بر شکل آلیر و نهایت «Bhâgavad-Gita» ایله متعال بر مفـکوره‌جیلکه واصـل اولور.

آشاغی‌یه [١] نقل ایدیلن برپارچه‌یی اوقونجه بونك بردینمی، یوقسـه بر مه‌تافیزیك ویا خیاللرینك احتشام‌ورونقیله اك کوزه‌ل فلسفی برشعرمی اولدیغی‌تعیینده انسان جداً متردد قالیر. بویله برمذهب، حقیقی بردین اوله‌بیلمك‌ایچون تشخص‌وتکثف ایتمك احتیاجنده‌در. فضله اولارق کلمه‌لر اوزرنده مناقشه ایتمه‌مك وشوکا دین، بوکا دین فلسـفه‌سی دیه‌رك عندی برقرار ویرمه‌مك ایچون مسـئله‌یی شیئی Objective برشکلده وضع ایده‌بیلیرز. دینی تفکر؛ نه‌آیین، نه‌عبادت کبی شیلره تحمل ایتمیورسه آرتق فلسفی برمذهب اولمش یعنی خارجی واجتماعی بوتون اوصافنی قایب ایتمش ودینلکدن چیقه‌رق فردی وفلسفی بر اعتقاد اولمش دیمکدر. اون سـکزنجی عصرك «دئیزم: Déisme» ی و بوکا مماثل تلقیلر بوقبیلدندر. بوراده دینی حس، هیچ دینه‌جك درجه‌ده بررول اوینامقده‌در.

مع‌مافیه ذکانك اینجه‌لدیکی بوزمانلرده دینی حسك حقوقنی بسبتون قایب ایتمدیکنه دقت ایتمه‌لیدر: سریلك Mysticisme دینی حسـك بر انتقامندن بشقه برشی دکلدر. کماله ایرمش بوتون بویوك دینلرده اعتقادك ایکی عنصری اولان معقولات ایله حسیات آراسنده‌کی ضدیت، دوغماتیکلرله میستیکلرك چارپیشمه‌لریله‌عیان اولمشدر. تاریخ، بونلرك بربرلرینه قارشی کوستردکلری منافرتلرله دولودر. مثلا خرسـتیانلقده «عرفانیه: Gnostique» لرله [طبیعت وصفات آلهیه‌یی اك مکمل بر صورتده بیلدکلرینی‌ادعا ایده‌ن برفلسفهٔ دینیه] قرون وسطاده ودینی بر عشق صرف کبی تلقی ایده‌ن انتباه دورلرندن ١٧ نجی عصرلره قادار بوحال کورولمکده‌در. دیکر دینلرده‌ده عینی شی واقع اولمشدر. حتی اسلامیت کبی آللهك برلکنه صاحب بردین بیله بومشترك قانوندن قورتولامامش، ایچنده برچوق سری طریقتلر باش کوسترمشـدر. بونلر تتبع ایدیلنجه کورولورکه زمان، مکان، عرق واعتقادلرك تخالفنه رغماً سریلر، دوغماتیـکلرك قطعیتجی حکملرندن اصـلا پروا ایتمیه‌رك هپسی‌ده بر عائله‌یی آکدیرمقده وبربرلرینه بکزه‌مکده‌درلر. الیوم دین خصوصنده آیران عقل اولوب برلشدیره‌ن‌ده حسدر.

---

[١] بوزلرجه پارچه‌دن بر دانه‌سـنی انتخاب ایدییورم: «بن، [Krishnâ سـویلیور] بو بوشکلمله آکلاشیله‌جق کبی دکلم؛ چونکه جزء لایتجزیلرك اك اینجه‌سندن دها اینجه‌یم. بن کونش وقمره‌کی ضیایم؛ ظلمتلرك چوق ماوراسنده بر مشعله‌نك ایشیغی‌یم و حزمه‌له‌ن هرشیئك برحزمه‌سی، اثیرده برصدا، طوپراقلرده بررایحه، موجود اولان هرشیئك ابدی برتخمی، هرشیئك حیاتی‌یم. هرشیئك اوزرنده برحکمت کبی اوطوران بنم. بن اینـك ایلکی‌یم. هرشیئك مبدأ، منتها، وسط وابدی، دوغوش وأولومی بن‌ایم.»

دینی هیجان عجبا تام بر هیجانمیدر ؟ بو مسئله‌نك اوزرنده دورمق زحمتنی اختیار ایتمه‌مزك سببی دینی هیجانلرك بر چوق مؤلفلر طرفندن ذهنی حسلرك برنوعی کبی عد ایدلمه‌سندندر. بونلر نظرنده دینی هیجان، تأثری حیاتك اك صغوق وحرارتسز برشکلیدر.

بیلیورزکه تام هیجان دینه‌بیله‌جك بر حال، منحصراً روحی حالدن ماعدا عضوی برصدمه‌یی احتوا ایده‌ر وهرعضوی صدمه‌ده بهمه‌حال‌شوایکی عضوی تشوش واقع‌اولور: (١) دوران‌دم، تنفس ودیکر عضوی افعوله‌لرك تغیری ؛ (٢) اشارتلر وافعال ایله افاده ایدیلن حرکتلر ؛ بونلر اولمـاینجه هیجان دکل، یالکز ذهنی برحال واردر. شیمدی عجبا دینی‌حس بوایکی شرطی احتوا ایدییورمی ؟

١ : دینی حس بهمه‌حال فیزلوژیك حادثه‌لرله مترافق اولور وهرهانکی بر حس کبی عضویتمزه قادار نفوذ ایده‌ر. مادامکه بو حس‌ده مختلف مقدارلرده اولمـاسنه رغماً ماهیتی‌اعتباریله حیاتی قوتلری‌انخفاض وانبساط ایتدیرمك کبی‌ایکی‌حسی عنصری‌دائما احتوا ایدییور؛ اوحالده بوعنصرلرله اولان فیزلوژیك مناسبتلرینی خلاصةً کوزدن کچیره‌لم.

انخفاض، قورقو هیجانیله قرابتدارحیاتی برفعل اولوب شدید شکللرنده قورقو ایله تمـاماً قاریشیر. نته‌کیم مقدس بر معبده کیره‌ن برمؤمنده صاراروب تیتره‌مك، تره‌یوب اوشومك ودیل طوتوله‌لری کورولمیورمی ؟

جسمانی وذهنی ضعف، انسانی ضعف شعوری داخلنده دیندار قیلار. بدبین صاییلان دینلرده برمؤسسه حالنه کلمش اولان‌زهد وریاضت بوراده آرامایه‌جغمز برچوق سببلرك نتیجه‌سی اولمقله برابر دینی حسلری تولیدده فیزیولوژیك عاملك مدخلدار اولدیغنی اثبات ایتمکدن خالی قالماز. ایلك دورلرده‌کی هندزاهدلری وجودلرینه یاپدقلری آشیری اذالرله الهلری تختلرندن ایندیروب یرلرینه کچه بیلیرلردی. پرهیزوریاضتك نجاته خادم‌اولاجغنه دائرهرطرفده شایع بولونان اعتقاد، هند زاهدلکنك چوق ضعیفله‌مش برشکلندن باشقه برشی دکلدر.

انبساط ایسه عشق ومحبت هیجانیله قرابتدار حیاتی برفعل اولوب وحدته، صاحبیته سـائقدر. تاریخك همان هردورنده صنعی بر وجد حاصل ایتمك یعنی تأله ایتمش کبی اولمق ایچون دائما فیزلوژیك واسطه‌لره مراجعت ایدلمشدر.

بونك سافل شکللری‌ده واردر. مثلا دانس‌ایله میخانیکی برمستی حصوله کتیرمك، ابتدائی اقوامی ملهم ایتمکه پك مؤثر اولان ته‌مبولی بر موسیقی قوللانمق کبی. برده حقیقةً زهرلی‌مسکرات واسطه‌سیله‌مستی‌تولید ایده‌ن‌دینلر واردر. بونلرده‌مسکرات وأزجمله

شراب مرغوب بر جذبه واسطه‌سیدر. آناطولینك پك اسکی اقوامنده‌کی دینی آیینلرده قانلی واسطه‌لر استعمالی پك شایعدی. دینی حسك فیزیولوژیك حادثه‌لرله مترافق اولدیغنی قرون وسطاده (فلاژه‌للان)لروحتی زمانمزك «فقیر» و «درویش» لرنده‌ده کوره‌بیلیرز.

دها آز مادی اولان عالی شکللرینه کلنجه بونلر، حاجیلرك بربرلرینه‌قارشی یاپدقلری مشترك تنبیه وتهیجلر ؛ شهوی عشقله میستیك عشقك محبوبلرینه قارشی قوللاندقلری عاشقانه لسانلر آره‌سنده‌کی التباس ومقارنتلر اولوب هپسی دینی جذبه وهیجان حصوله کتیرمك ایچون طبیعی ویا صنعی عضوی واسطه‌لره مراجعت ایدلدیکنه وبناءً علیه دینی حسك هیجانلر کبی عضوی تغیرلرله مترافق اولدیغنه دلالت ایده‌ر.

بو واقعه‌لرك کافه‌سی معلوم اولدیغی کبی آرزو ایدلدیکی تقدیرده تاریخدن دها بیکلرجه مثال کتیریله‌بیلیر. بو واسطه‌لره مراجعتی برضلالت عد ایتمك هیچ‌ده دوغرو دکلدر. چونکه ایلك باقیشده ضلالت کبی کورونن بوحرکتلر شدید برهیجانك مبرم‌شرطلرندندر. بعضیلرنده دلیلکه قادار وارماسی‌اعتراض اوله‌رق سویلنه‌مز. زیرا بوتون شدید احتراصلرك عاقبتی همان همان عینی حالدر.

٢. -- دینی حس، طرز اداسی دیمك اولان عبادت ومناسکلریله‌ده مادی‌شرطلره مربوطدر. بونلر بر چوقلرینك ظن ایتدکلری کبی خارجی، مصنع وعارضی شیلر اولمـایوب بالعکس اشیانك ماهیتندن مشتق وکندیلکندن صادر اولمش حرکتلردر. کوچوك بویوك بوتون دینلر ؛ ادراك، تصور ومفهوملره مربوط سیاسی بر اعتقـاددن متشکل برعضویت‌اولوب بالآخره اکتساب‌ایدیلن‌تالی معلوماتله بوعضویت کیتدکجه‌تکامل، ویا انحطاط ایده‌ن جانلی بر کل کبیدر. وبو عضوی فارقه‌درکه مثبت دینلری، یاشامایان واصلا یاشـامامش بولونان منحصراً نظری ومه‌تافیزیك تصور ومفهوملردن آییریر. حیوانی عضویتلر وانسان ناصیل اضافی یعنی خارجی عامللرله مناسبتدار بر حیاته صـاحب ایسه دین‌ده بر عضویت کبی انسانك تابع اولدیغنه اعتقاد ایتدیکی اسرارانکیز وفوق‌الطبیعه قوتلرله مناسبتدار اضافی برحیاته صاحبدر. بو حیاتك افاده‌سی عبادت وآیینلر کبی فعلی واسطه‌لردر.

عبادتلرك تاریخی، هیجانلرك افاده‌سنك بر فصلنی تشکیل ایده‌ر. آرالرنده‌کی یکانه فرق شودر : (دوشـه‌ن)، (داروه‌ن) ومعقبلرینه نظراً تهیجی افاده، فردیتمی برسجیه‌یی حائز اولوب قورقو، حدت، عشق والخ هیجانلرله اظهار ایدیلیر : عبادتلره

عائد افاده‌لر ایسه **اجتماعی** سجیه‌یی حائز اولوب برجماعت و بر زمره‌دن بنفسه دوغارلر . فضله اوله‌رق بونلرك تثبیت ایدلمش ودائمیلشمش برشكلی واردر كه جمعیتك تأثیریله برمؤسسه حالنه كچمش وعنعنه سایه‌سنده‌ده محافظه ایدیلمشدر. بوموضوع اوزرنده تفصیلاته كیریشه‌میه‌جكم. یالكز عبادتلرك روحی برمنشائه صاحب اولدقلرینی خاطرلامق كفایت ایدر . عبادتلرك تكاملنده باشلیجه ایكی صفحه واردر :

۱ . — عبادتلر ، ابتدائی دورده دینی حسك **دوغرودن دوغرویه** بر افاده‌سی اولوب قوملرك دهالرینه ترجماندر. مثلا اسكی یونانیلرك علوی ومسعودا نسانلردن عبارت اولان معبودلرینه یاپدقلری دینی مناسك ظریف وشوخ ایدی . ایلك روماليلرده ایسه زراعی عائلوی ، شكلی واهتمامكار اوصافی حائزدی . بو مناسكدن اوفاق بر جزئك چیقاریلمه‌سی عابدی فداكارلقدن آلاقویه‌بیلیردی. راسیونالیست دینلر نیم فلسفی اولدقلرندن عبادتلری آز ، مناسكلری قورودر وعادتا اوضاع واشارتلری نادرصغوق قالبلی منزاجلره بكزه‌رلر . مخیله وقلبه استناد ایدن دینلرك عبادت ومناسكنده ایسه طاشقینلق و احتشام كورولور.

۲ . — ایكنجی دورده حقیقتدن مجازه كچیلدیكی ایچون عبادتلر **رمزی** برشكل آلیر. دینی حسك بر افاده واسطه‌سی ، بر لسانی اولمه‌لری اعتباریله‌ده حقیقتدن مجازه كچمه‌لری غایت طبیعیدر . نته‌كیم تكلم لسانمزده‌ده عینی قانون جاریدر . آرتق انسان قربان ایتمك یرینه اونك برلوله صاجی ، ویاچاموردن یاپیلمش بر هیكلی آداق یرینه قائم اولور . بورادەیه واصل اولمش دینی مناسكك آكلاشیله‌بیلمه‌سی آنجق تاریخلرینی بیلمكه متوقف قالیر. بونك ایچون عابدلرك چوغی یاپدقلری شیلرك معناسنی بیلمه‌دن واصللرینه ارجاع ایده‌رك اوغرادقلری استحاله‌یه واقف اولمادن عبادتلری تكرار ایدوب دورورلر . بونلرك ایچنده اویله افاده‌لر ، میمیكلر ، اشارتلر اولوركه آرتق پس‌زنده مستحاثه‌لردن فرقلی دكلدرلر .

كورولیوركه دینی حس بوتون فیزیولوژیك تظاهرلریله تام بر هیجاندر . بوكا رغماً مؤلفلرك چوغی اونی ذهنی حسلر میانینه ادخال ایتمكده بر بأس كورمزلر . واقعا دینك اك متكامل شكللرنده بوهیجان، ذهنی برحس حالنه منقلب اولارق آرتق اسكی حرارتنی قایب ایدر وآنجق عقلك برموضوعی كبی قالیر . دینی هیجان اك یوكسك شكللرنده اولدیغی كبی اك ابتدائی شكللرنده‌ده بر احتراضه منقلب اولابیلیر . عنود وشدید بر طرفكیرلكه پیوسته

اولدیغی زمان تعصب دنیلن حالی اكتساب ایدر . تعصب ، ده‌لیلكك كندیسی دكاسه‌ده قاپی قومشوسیدر. بواحتراض باشلی باشنه تدقیق ایدلمكه لایق اولدیغی كبی بوبابده وثیقه‌لرده اكسیك دكلدر . تدقیق اولوندیغی تقدیرده شوایكی نتیجه چیقاریله‌بیلیر .

۱. — دینی حس ایله اخلاقی حسك تماماً آیری منشألره مالك ومستقل اولدقلرینی تاریخی وثیقه‌لر كراراً تأیید ایدر . مثلا دین محاربه‌لرنده یاپیلان قتاللرله منافقلره قارشی اجرا ایدیلن اشكنجه‌لر و رؤسانك قتللری كبی حركتلرك مستحسن كوروله‌لری دینی واخلاقی حسلرك قوتلرینی عینی منبعدن آلمادقلرینه بك كوزه‌ل شهادت ایده‌بیلیرلر. واقعادینی حس ایله اخلاقی حسك تماس وحتی قاینانشمه نقطه‌لری پك چوق اولمقله برابر طبع بشرك بالكلیه آیری تمایللرینه تقابل ایتدكلرندن اساس وماهیت اعتباریله بربرلرندن تماماً آیریلیرلر. هله بوحس ، هیجان شكلندن چیقوب‌ده احتراض شكلنه كیرنجه آراده‌كی آیریلق دها بارز اولور . محترص یعنی متعصب بر دیندار برعاشق كبی مرحمتسزدر . چونكه بشری وظیفه ومكلفیتلرك چوق فوقنده بر طاقم وظیفه‌لرله بونلرك مشروعیتنه مؤمن اولدیغندن بووظیفه‌لرك خارجنه چیقانلری هیچ برصورتله مسامحه ایتمه‌مك واك آغیر جزا واشكنجه‌لره قویمق اونجه بر خیرمحض‌در ؛

۲. — دینی حس؛ طوپلایوب برلشدیرن، **اجتماعیلشدیرن** بر تمایلی حائزدر. ناصل كه داخلی وخارجی منفعتلرك برلشمه‌سی مدنی برلكی وجوده كتیریرسه اعتقاد برلكی‌ده دینی برلكلری یاراتیر. بو برلكلرك هرایكیسی‌ده منافقلری كندی بنیه‌سندن آتمق وبونلرك خارجده‌كی دوشمانلرینی قازانمق ایستر . برجمعیتك شرائط موجودیتنه قارشی مبهم ویا واضح برصورتده اكتساب اولونان شعور یعنی تحفظ وبقا سوق طبیعیسی او جمعیتك اخلاق وطرز حركتنك برمسببی اولور . ازجمله مدنی جمعیتله یكوجود اولمش ملی دینلرده اهتدا ایتدیرمك غیرتلری یا پك ضعیف ویا هیچدر . مثلا اسكی یونانیلر ، ایرانیلری ؛ رومالیلر، غولوالیلری اهتدا ایتدیرمكه اصلا اوزنمه‌دیلر. حال بوكه اسلاملق ، خرستیانلق، بودیلك كبی عالمشمول دینلر ملیتلر خارجنده وفوقنده بسبتون باشقه بر جمعیت تشكیل ایتدكلرندن اعلای كلمة‌اللهه یعنی اجتماعی توسعه فوق‌العاده اهمیت ویردیلر وبونی عادتا یكانه هدف صایدیلر .

٤

هردرلو اعتقادلردن محروم قوم وقبیله‌لرك موجود اولوب اولمادیغی حالاده مشكوك وچوق مناقشه ایدلمش برمسئله‌در . اولا یابانجی سیاحلرك بو قبیل بدوی جماعتلر ایچنده محصور قاله‌جقلری اسرارانكیز وضعیتلری دوشونمك ؛ ثانیاً روحیانده‌كی بضاعه‌لری فقیر برطاقم سیاحلرك دین‌ده‌ندیمی بهمه‌حال منتظم ومتكامل آیینلر آرامق خصوصنده‌كی ذهنیتلرینی نظردقته آلمق لازمدر . مع‌مافیه مسئله تحقق ایتسه‌ده پك ضعیف برقیمتی حائزدر . چونكه آنجق بشریتك اك‌سافل نمونه‌لرنده تصادف اولونه‌بیلن برحال اولاجقدر. [١] برده شو مسئله وار : عجبا دینی حسلردن تماماً محروم فردلر وارمی؟ بوراده فردلردن اصل مقصد أبلهلرله آبدال‌وتربیه كورمه‌مش صاغیر ودیلسزلر بالطبع موضوع بحث اولمایوب هرهانكی برجمعیتده یاشایان طبیعی انسانلردر . فی‌الواقع بوبابده قطعی برقرار ویره‌بیلجك تدقیق ومشاهده‌لره تصادف ایتمه‌دمسه‌ده دینی حسدن تماماً محروم فردلرك بولونه‌بیله‌جكنه متمایلم؛ وبومحرومیت اخلاقی حسده كوردیكمز اخلاقی عمایی آ كدیران برشی اولاجق وآنجق فردك تأثری حیاتنده‌كی بر بوشلغك موجودیتنه دلالت ایده‌جكدر . چونكه بر جمعیت ایچنده یاشایان بر فردك دینی فكرلرك موضوع ومعنالرندن تماماً بی‌خبر قالماسی ممكن اولامایه‌جغندن بو نقصان اولسه اولسه تأثری حیاتك بر قصورندن تولد ایده‌بیلیر . بویله برفردك دماغنده دینه عائد بوتون شیلر بریابانجی كبی یاشایوب هیچ بر تمایل ویاهیجان اویاندیرماز . دین ، بونلر طرفندن یالكز ادراك اولونیور ؛ فقط حس ایدلمیور دیمكدر .

دینی حسك انصافسز براحتراصه منقلب اولابیله‌جكنی یوقاریده سویله‌مشدك. مع‌مافیه بوحدودی‌ده كچه‌رك مزمن ومرضی برشكل آلدیغی‌ده واقعدر. امراض عقلیه عالملری نظرنده دینی ده‌لیلك باشلی باشنه برمرض اولمایوب آنجق برعلامتدر. بعضاً منفرد بولونمقله برابر چوق كره صرعه، ایسته‌ری ویا مه‌لانقولی حاللریله مترافق بولونه‌رق روحیاتده طبیعی حالك برمتممی كبی مطالعه اولونوب تظاهرلری شوایكی شكله ارجاع ایدیله‌بیلیر : قوتی دوشوره‌ن ، قوتی طاشیران شكللر .

[١] بومناقشه‌یی مفصلاً كورمك ایسته‌ینلر «Taylor» ك «ابتدائی مرث: Pvimitive culture» نام اثرك (برنجی جلد) ینك (١١ نجی فصلنه) و (Reville)ك « غیر مدنی قوملرك دینلری » نام اثرینك (برنجی جلد) ینك (١٠ نجی صحیفه) سی ایله مابعدنه مراجعت .

I . قوتی دوشوره‌ن شكللر آنجق مه‌لانیقولیك بروسطده انتاش وتمی ایده‌بیلیرلر. فیزیولوژیك علامتلری، دفعاتله تصویرایدلدیكی اوزره حیاتی افعوله‌لرك تناقصی.. والخ‌در. تأثری علامتلری‌ده قورقودن دهشته قداردر . ذهنی علامتی مسلط برفكر ثابت‌در . دینی ده‌لیلكك تعقیب ایتدیكی استقامت ؛ فردك سجیه، تربیه ، محیط، زمان واعتقادینك شكلنه تابعدر . مثلا مقدراتك اولجه لوح محفوظده یازیلی اولدیغنه اینانانلر « غیرقابل‌تعمیر» بركناه ارتكاب ایتدكلری فكریله بدبختدرلر. پروتستانلرده چوق كورولن بومسلط فكر، عفوك امكاننه اینانان قاتولیكلرده نادردر .

بونك ایلك شكلی ساده‌جه دینی برمه‌لانقولی‌اولوب مصابی اولان كیمسه كندینی دائما مجرم ، كناهكار ، عاصی ومحكوم صایار. وعینی‌زمانده پك‌اوزونتولی و وسوسه‌لی‌یاشایه‌رق مخیل كناه وجنایتلرله تألم ایده‌ر. بر طرفدن قورقو ، دیكر طرفدن‌ده حب نفسك منفی شكلی اولان محویت وتذلل هیجانلری ایچنده‌در . مشعور ویا غیر مشعور برمحاكمه ایله نفسی تذلیل واستحقاره قادار كیده‌رك ضعیفلامغه وآجینه‌جق برحاله دوشمكه باشلار . زهد وتقوی هرنه‌قادار دوغرو یاكلیش اخلاقی سبیلره مستند تلقی اولونورسه‌ده اساس اعتباریله بوفانی دنیاده‌اولسون فردی كوچولتمك كبی مرضی براحتیاجه دایانیر. معلومدركه زاهدلك ودرویشلكده نفسه اذا بر فضیلتدر . دینی حسك مرضی شكلندن باشقه برشی اولمایان بوحالك سالكلری طرفندن اخلاقی برفضیلت عد ایدیلمه‌سی نم‌التدارك بر تسلی نفس‌در . حق بومسلكده نفسه اذا حیاتی افنایه قادار كیده‌بیلیر .

ایكنجی شكل ، شیطانی برمه‌لانقولی اولوب بوروحی خسته‌لغه طوتولانلرك برقسمی كندیلرینی جین وشیطانلرله محاط كوروركن برقسمی‌ده بونلرك كندی روحلرینه كیرمش اولدقلرینه اینانیرلر . بونك ایچون زواللیلر دائمی بر صاییقلامه وبر هذیان ایچنده‌درلر . ووفضله اولارق مقاومت ایدیله‌مز برصورتده شیطان سسلرینی ایشیدیر كبی اولورلر .

II . دینی حسك قوتی طاشیران شكللری محبتدن اشتقاق ایده‌ر . بونلرده مسرت وبعضاً مه‌غالومانی (بویوكلك خسته‌لغی) بارز اولدیغی كبی عینی زمانده بدنی وروحی قوتلرك جزئی ویا كلی تزایدلری‌ده واقعدر .

موقت وبالنسبه منفعل شكل ، جذبه‌در . خارجدن باقیلنجه حس وحركی ابطال ایده‌ن وداءالجمود : Catalepsie تسمیه ایدیلن خسته‌لغه بكزه‌رسه‌ده حركی جهتدن

فرق کوسترر . جذبه‌یه طوتولمش کیمسه داءالجمودلیلر کبی تماماً بی‌حرکت دکلدر ؛ بالعکس قیمیلدانیر ، یورور وحتی قونوشه‌بیلیر ؛ یالکز سیماسی خصوصی بر معنا اکتساب ایتمشدر . داخلدن باقیلنجه اویله کثیف بر شعور حالیدرکه بونک خاطره‌سی اوپانیلدیغی زمانده باقیدر . حالبوکه داءالجموده بویله دکلدر . بونده شعورسزلقله برابر تام بر نسیان واردر . جذبه‌نک روحیاتی خیلی بسیطدر . جذبه کچیرمشلرک پك چوق اولان اعترافلرینه باقیلیرسه بو حالك باشلیجه وصفلری ایکیدر . (١) شعور ساحه‌سنك دارالارق تصورلرك کثافت وحاکمیت پیدا ایتمه‌سی ؛ (٢) عشقك اك یوکسك درجه‌سنی آکدیران تأثری بر حال حصوله کلمه‌سی . نته‌کیم بویوك میستیکلرك جذبه حالنده‌کی افاده‌لرنده بو ایکی سجیه تماماً کورونور . [١]

دینی تهیجك دها قواملی وفعال شکلی ، « داءالوهیت : Thèomanie » دەنیلن بر حالدرکه بونده « خسته کندینی یا الله ظن ایدەر ویا ارادۀ ربانیه‌نك قوللره تبلیغی ایچون الله طرفندن ارشاد وهدایته مظهر اولدیغنه قانعدر . » حقی بونلرله پیغمبر ، بویوك مجتهد وطریقت بانیلرینك آراسنی واضح بر صورتده تفریق یعنی دینی حسك شدید وناقابل مقاومت عشقی ایله دەلیلکی آراسنده‌کی حدودی صریح بر صورتده تعیین ایتمك پك مشکلدر . واقعا عملی بر مصداق قبول ایدیلەرك موفق اولانلرك عاشق ، اولمایانلرك مجذوب اولدقلرینی سویله‌مك قولایسەده بوندن بسیط بر ایضاح اولاماز . چونکه موفقیت ، بر چوق سببلرك محصولیدر . فضله اولارق بو مناقشه‌نك یری بوراسی دکلدر . یالکز شو نقطه‌یی قید ایتمك ایجاب ایدەرکه داءالوهیت ، اوصافی اعتباریله « مەلانقولی دەمونیاق : La mélancolie dêmoniaque » ك تام ضدیدر . چونکه بوراده خسته کندینی دوشمان اولان شیطانلرله محاط ومسخر کورەرك دائما متألمدر . داءالوهیتده ایسه تسکین اولونەماز بر مسرت واردر . زاهدلکك ضدی ، مەغالومانی‌در . دینی

[١] « جذبه » حقنده تفصیلات آلمق ایسته‌ینلر « ریبو » نك « اراده خسته‌لقلری : Les Maladies de la volanté» نام اثرینك (٤ نجی فصلی) ایله « لوتورنو » نك « حس وتفکر » نام اثرینك (٤٩ نجی) صحیفه‌سنه مراجعت ایله‌ملیدرلر . منحصراً طبی اثرلرده جذبه روحیاتی حقنده پك آز معلومات واردر ؛ بونلرك یرینه میستیکلرك اثرلرینی اوقومق دها فائده‌لیدر . (ریبو) نك « اراده خسته‌لقلری » (نباهت حامد خانم) طرفندن تورکجه‌یه ترجمه ایدیلمشدر . م . ش .

حسك مثالسز وپك مختصر عرض ایتدیکمز مرضی حاللرندن آکلاشیلیورکه طبیعی حس دینینك استناد ایتدیکی قورقو ومحبت حسلری مرضی حاللرکده اساسیدر . دائماتکرار ایتدیکمز کبی مرضی حاللر ، طبیعی حاللرك آزمان شکللرندن باشقه برشی دکلدرلر . مرضی هیجانلر آراسنده دینی هیجان قادار سرعتله ساری بر هیجان اولمادیغنه باقیلیرسه بو هیجانك ماهیتی اعتباریله فردی اولمقدن زیاده اجتماعی اولدیغنی بر کره دها تأیید ایدەر .

اوتنجی فصل

بدیعی حس

بورایه قادار کوردیکمز بوتون هیجانلرك منشأ وسبب موجودیتلری فردك فرد ویا اجتماعی برعضو اولارق محافظه‌سنی تأمین ایتمکدن عبارتدی. حال بوکه بدیعی هیجان غایه اعتباریله دیکر هیجانلردن تماماً آیریلیر. بوندن اولکی هیجانلرك غایه‌سی حیاتی ویا اجتماعی برافعوله‌یدی. بدیعی هیجانك غایه‌سی ایسه بویله اولمایوب تمامیله حظدر. برتمایل، حیاته نه‌قادار دوغرودن دوغرویه مربوط اولورسه اودرجه ألزم، ضروری وجدیدر. بدیعی هیجان ایسه آنجق قوت فضله‌لغنك بر محصولیدر وحیاته اولان مربوطیتی دوغرودن دوغرویه دکل، بالواسطه‌در. یالکز اکثریا یاپیلدیغی کبی بوهیجانك فائده‌سزلکنی مبالغه ایتمك‌ده دوغرو دکلدر. چونکه بدیعی هیجان‌ده کرك فرد و کرك نوعك محافظه‌سنه بالنسبه خدمت ایتمش وبالخاصه بر اجتماعی عامل اولمقدن خالی قالمامشدر. یالکز آشاغیده‌ده کوره‌جکمز وجهله بوخدمت عارضی وتالی اولمشدر.

اوته‌دنبری قبول ایتدیکمز پلانه توفیقاً بوموضوعی‌ده یالکز روحیات نقطهٔ نظرندن تدقیق ایده‌جکمزدن تاریخی برجولان یاپمق ویاصنعت نظریه‌لرندن بحث ایتمك موضوعمز خارجنده‌در. مکرکه موضوعمزه لزومی اوله. ایلك یاپیله‌جق شی، بدیعی هیجانك منشأنی تدقیق وتکاملنك تابع اولدیغی قانونی بولمق وصوکره بو هیجانه قرابتی اولدیغی دوغرو ویا یاکلیش ادعا ایدیلن علویت حسیله قومیك حسلرینی تعمیق ایله‌مك و بالنتیجه بدیعی هیجانك مرضی تظاهرلری حقنده بعضی ملاحظه‌لرده بولونمقدر.

١

بدیعی هیجانك منشأی و بالنتیجه دیکر هیجانلره نظراً فارق علامتی حقنده مؤلفلر آراسنده منسوب اولدقلری مختلف فلسفه مکتبلرندن دولایی پك آز اتفاق واردر. برقسمنه کوره بدیعی هیجان حیات فضله‌لیی محصولیدر ولوکس برفعالیتدر؛ دیکر براجتهاده کوره اویونك باشقه برشکلیدر. ایکنجی اجتهادك ایلك مبشرلکی «شیللەر» ه عطف اولونور. بوذاته کوره: «صنعتك عالی شکلی، اویونك اك یوکسك درجه‌سیدر و موجودیتمزك کنه

واعماقیله اوینایه‌بیلمك بواویون سایه‌سنده ممکندر. شعر، بالخاصه دراماتیك شعر بوندن باشقه برشی دکلدر... هر درلو احتیاجدن منزه، سعی ووظیفه قیدلرندن عاری ووارلق چرچیوه‌لرندن آزاد اولیمپ معبودلری بشری احتراصلری تمثیل ایتمك (اوینامق) ایچون ناصیل فانی شکللر آلمقله مشغولدیسه‌لر بزلرده بردرامده کندیمزه عائد اولمایان سوء قصدلرله فضیلت ویاردانتلری تمثیل ایدییور، یعنی اوینایورز [١]. (قانت) ده کوزللکی ذکا ومخیله‌نك سربست براویوننه ارجاع وبوتون معاصر شاکردلری عینی اجتهادی تعقیب ایدەر. ازجمله (شوپنهاوەر) عینی شیئی باشقه تعبیرله شویله افاده ایدەر: «صنعت، موقت برحریتدر». نهایت بومدعا (هربەرت سپەنسەر) طرفندن حیاتی شرائطنه ربط ایدیله‌رك تجربی برنقطهٔ نظردن تتمیه ایدیلدی.

بدنی وذهنی ملکه‌لرمزك ایلك فعالیتلری دائما فردك تحفظی ومحیطه انطباقی کبی یاقین غایه‌لره معطوفدر. تالی فعالیتلرده غایه فعللرك بالذات کندیلری حیوانات سلسله‌سنده برآز کیچ تظاهر ایتمشدر. سافل حیوانلر تغذی، تدافع وتناسل کبی داربر فعالیت چرچیوه‌سی ایچنده محبوسدرلر. «غایه‌سز فعالیت ایله وظیفه‌سز عضولر» دها یوکسك حیوانلرده باشلامشدر (سپەنسەرك آشاغیده‌کی اثرینه مراجعت). متمادیاً استعمال ایدیلمه‌لری دولاییسیله فاره‌نك کمیریجی دیشلرینك دائما بویومه‌سی؛ کدینك هروسیله‌ده طیرناقلریله ادمان ایتمه‌سی الخ کبی. حقیقی اویون بالآخره باشلار. مثلا کوپکلر آو وقاوغا تقلیدلری یاپار؛ کدیلر یوماقله اوینار والخ. اویونك چوجوق حیاتنده ایفا ایتدیکی روللردن ماعدا وبونك جنسیت، سجیه ویاشه کوره تنوعلری معلومدر. بوتون بو اویونلرده فردی برنشانه اولدیغی کبی چوغی برابداعدر.

الحاصل اویون، فعالیتك خصوصی برنوعی اولوب بدیعی فعالیت بونك برجنسیدر. یالکز بوجنس فعالیتك کندینه خاص اوصافی تعیین ایده‌ن مؤلفلر مهمیتدن قورتولامامشلرد [٢]

---

[١] صوك تدقیقاته نظراً اویون نظریه‌سنك منشأنك انکلیز فیلسوفلرندن (هیوم) (١٦٩٦-١٧٨٢) ه عائد اولدیغی آکلاشیلیور. (سپەنسەر) ده بورادن ملهم اولارق «روحیاتك مبدألری» نام اثرینك ایکنجی جلدینك صوکنجی فصلنده نظریه‌یی صاحبی اولان مملکته نقل ایدییور.

[٢] حیوان اویونلری حقنده اخیراً پك زنکین مشاهده‌لرله انتشار (١٨٩٦) ایده‌ن «حیوانلرده اویون: Die spiele der Thiere» [فرانسزجه‌یه Les jeux des aninaux نامیله ترجمه ایدلمشدر.] نام اثر (قارل غروس) ك اولوب مؤلف قوت فضله‌لغی مدعاسی یرینه اویونك ابتدائی برسوق طبیعی اولدیغی نظریه‌سنی اقامه ایدەر. بوایکی مدعا بربرلرینه مباین اولمایوب بری یالکز ظواهرده قالدیغی

واقعا (غرانت آلله‌ن) ، «physiological Aesthetics» نام اثرنده بوبابده دها صریح بر جواب بولمغه صاواشیر. نیته‌کیم بومؤلفه کوره اویون، فعال افعوله‌لرك حسی برممارسه‌سیدر (قوشو ، آو والخ کبی) . صنعت‌ده اُخذی افعوله‌لر : les Fanctions réceptives ك حسی برممارسه‌سیدر (برتابلو ویا آبده‌نك تماشاسی، برشعرك قرائتی ، موسیقی دیکله‌مك کبی) بوجواب واضح اولمقله برابر قبول ایدیله‌بیله‌جك کبی دکلدر . چونکه بدیعی هیجانك تماشاکرله مبدعی اولان صنعتکارده روحی بر فعالیت استلزام ایتدیکی پك بدیهیدر . [۱]

حالده دیکری منشأی دها درینلرده آرایه‌رق بذاته متکون حرکی بر استعداده یعنی سوق طبیعیده بولیور. بوصوك فکر بنجه‌ده مرجحدر .

بونکله برابر اویون روحیاتی کندیسنی هیئت عمومیه‌سیله برابر شرح وایضاح ایده‌جك برمؤلفه منتظردر . دقت ایدیله‌جك اولورسه کورولورکه اویون تعبیری خیلی فرقلی روحی تظاهرلری افاده ایده‌ر . اویون ، منشأنده بنفسه صادر اولان غیر شعوری حرکتلر ، باشقه بر تعبیرله خرج ایدیلمك حظیله یاپیلان بر قوت صرفی‌در . مع مافیه مبدأ ومنتهاسنده حسی اولان اویون دائما فائده‌لیدر . چوجوق اویونلری اکثریا تقلیدك بر شکلنی کچه‌میور . اشیا ومخلوقات اوزرینه زجری بر تأثیر یاپه‌میور ؛ یالکز قولای بر کشف وتحری واسطه‌سی وبر تجربه آلتی اولیور . ـ اویون ایکنجی مرحله‌سنده ملاحظه‌لی برفعله منقلب‌اولیور؛ بوراده بذاته حظ آراندیغی کبی سبیله‌وقوف‌ده ایسته‌نیور . اویونك بوشکلی اویله معضل بر حالکه نسبتلری بهمه‌حال دائما متحول عنصرلرك قاپناشمه‌سندن حصول بولیور . (لازاروس) ، تام بر تدقیق اولمامقله برابر اختصاصی بر تتبع اولان «Die Reize Des Spieles» (۱۸۸۳) نام‌اثرنده اویونلری شو صورتله تصنیف ایده‌ر : بدنی فعالیته مربوط اویونلر ، هرنوع مناظرك جاذبه‌سی ، ذهنی اویونلر ، طالع اویونلری . ـ روحیاتجی‌یی علاقه‌دار ایده‌جك اویونلر طالع اویونلری‌در . بونلرك ایکی شکلی واردر : برنجیسی پاسقالك اکلنجه تسمیه ایتدیکی بر نوع ایش تقلیدی اولوب حیاتك بوشلقلرینی دولدوران و « وقت کچیرمك » ایچون قوللانیلان نیم منفعل وخیلی رونقسز برشکلدر. دیکری : اویون ـ احتراص‌تسمیه اولونه‌بیله‌جك فعال بر شکل اولوب رولی ، فاجعه‌لی وبشریت‌قادار اسکیدر ، مجهولات ، تهلکه‌لر ، جرأتلر ، رقابتلر ، مظفریت آرزولری، قازانج حرصی، قولای شهرتلره قوشمق جاذبه‌لرندن وجوده کلمشدر . بوعنصرلرده کوستریبورکه اویون ، عشق کبی کشافتنی مغلقیتندن آلیور . بو بابده مکمل تتبعلرك بولونمه‌مسی ، طبیعتدن آلینمش روحی قروکیلرك فقدانی هیجانلر روحیاتنك آیری آیری مونوغرافیلره مالك اولمق خصوصنده هنوز پك فقیر اولدیغنی کوستریلور .

[۱] بومدعانك مفصل برتنقیدینی مطالعه ایتمك ایسته‌ینلر (کویو) نك « معاصربدیعی مسئله‌لر : Problème esthétique contemporain » نام اثرینك (۱۲ نجی صحیفه) سنه مراجعت ایده‌رلر . مؤلف بوراده صنعتك منبعی اولمق اوزره اویون نظریه‌سی یرینه حیات نظریه‌سنی قویار . فقط بکا قالیرسه دها صریح بردستوری براقوب‌ده یرینه دهامبهم برایضاح قویمقدن نه قازانیله‌جغنی آکلایه‌میورم؛ فضله اولارق بوتون هیجانلر حیاته مربوط دکلمیدرلر ؟

فعالیت فضله‌لنی واویون نظریه‌سنك فارق وصفی ، صنعتی خیاللرك امتزاجی عد ایتمك کبی پك سطحی برایضاحده قورتاره‌رق غایه‌سی کندنده مندمج برابداعه ارجاع ایتمه‌سنده‌در.
چونکه هریاراتیجی مخیله بدیعی هیجان یاپاماز . منحصراً عملی فائده‌لری استهداف ایده‌ن یاراتیجی مخیله‌لرده واردر. بدیعی ابداعلرك دیکر اویونلردن فرقلری ، قوللاندقلری مواد ابتدائیه ایله تعقیب ایتدکلری استقامتلرده‌در .

الك وجیز برتعبیرله دیه‌بیلیرزکه صنعت ، یاراتیجی مخیله‌نك حسی براویونیدر .

یاراتیجی مخیله‌نك روحیاتی حقنده معاصر روحیاتجیلرك خیلی مساعیسی موجود اولدیغی ایچون سوزی اوزاتمغه حاجت کورمیورم . یالکز بو مخیله‌نك انسیاقی فعالیتله اولان مناسبتلرینه اشارت ایتمك لازمدر .

یاراتیجی مخیله‌دن بحث ایدلدیکی زمان بونك کندیسنی تشکیل ایده‌ن عنصرلری اولارق خیاللر، تداعیلر وبونلرك انحلاللری ، ملاحظه وهیجان کوستریلیرده اصل عامل، یعنی ابداع عملیهٔ ذهنیه‌سنك استنادکاه، مبدأ وسببی اولان ایلك اضطرار (ألجا) اونوتولور. حالبوکه یاراتیجی مخیله‌نك روح و وحدتی بوراده‌در . سوق طبیعی ماهیتنده اولدیغی ایچون بو ایلك اضطراره بنفسهیت : Spontanéité ده دیه‌بیلیرزکه بر نوع ابداع احتیاجی‌در . فیزیولوژیده دوغورمق ناصیل ضروری وطبیعی بر احتیاج ایسه بونك روحیاتده‌کی طبیعی مقابلی‌ده ابداع‌در . ایلك تظاهرلری غایت متواضع اولوب چوجوق اویونلرنده کوریلور . بالآخره ابتدائی بشریتك مشترك وآنونیم بر ابداعی دیمك اولان اسطوره‌لرده انکشاف ایده‌ر . دها صوکرا تام معناسیله کوزه‌ل‌صنعتلرده کوریلور. ابداع ، محسوسات دنیاسنك یاننده برده انسانك کندی روح واحتیاجلرندن دوغمش برعالم فرض ایتمك وبوکا هیچ اولمازسه برمدت اینانمق احتیاجندن دوغاز . واقعا غالب وصفی ثابتیت اولان سوق طبیعیلری ، خصیصه‌سی مطلق بر حریت اولان بدیعی فعالیته اقربا عد ایتمك یاکلیش کبی کورونورسه‌ده بو اقربالق هرایکی فعالیتك یالکز مبدألرینه عائد اولوب متکامل شکللرینه راجع دکلدر . مبدألری اعتباریله انسیاقی فعالیتله بدیعی فعالیت عینی ماهیتده‌در ومفیقی یاراتیجی فعالیت ، سوق طبیعی کبی وهبی ایسه‌ده بوراده‌کی وهبیلك تعبیری موسمسزلك : précocité مقابلی کبی تلقی اولونمق‌لازمدر . بوادعا برچوق واقعه‌لرله تأیید ایدلمشدر ؛ نته‌کیم روحك هنوز تجربه وکمال اعتباریله پك‌چوجوق وفقیر اولدیغی برزمانده بردنبره ابداع شراره‌سنك چاقدیغی کوریلور ؛ بونده ضرورت ومقدریت

واردر . مبدع ، ایفا ایدیله‌جك وظیفه‌سی ویالکز تك برایشه لیاقتی اولان بر انساندر . هرقالبه کیرمك اونك ایچون امکانسزدر . کندی قالبیندن ، فطری استعدادندن چیقدیغی کون سقوطه ویا کوتو برمقلد اولمغه محکومدر . استعدادی داخلنده یاپه‌جغی شیلرده‌ده بهمه حال کندی طرزی ، کندی مارقه‌سی واردر . ابداع ، اراده‌نك قیزی دکل ؛ الهام دیدیکمز غیرشعوری برحمله‌نك اولادیدر . هر مبدع کندی اوزرنده برقوت طرفندن اجرای تأثیر ایدلدیکنی ظن ایده‌ر؛ وبونك تأثیریله شخصیتنی طاشدیغی کبی عینی هاتضی قوتی کندینه پیغامبر طانیر . بوتصورلردن صوکرا سوق طبیعینك منشأده‌کی سجیه‌لریله ابداع فعالیتنك سجیه‌لری آراسنده‌کی قرابت تبارز ایتمشدر صانیرم . — معلومدرکه فیزیولوژیك ابداعده چیقتله‌شن میض ، محیطنك موادینی ماهیتنه کوره تمثیل ایتدکدن صوکرا شاشماز معینیت قانونلری داخلنده یا سالم برفرده ویابراعجوبه‌حصوله کتیرر . سوق طبیعیده‌ده خارجی ویا داخلی برتنبیه اولجه قورولمش : préétablli بر میخانیکیق فعالیته کتیره‌رك فعل ، یا دوغرودن دوغرویه کندی غایه‌سنه ویا بویوك برخطایه منجر اولور . بدیعی ابداع وتیره‌سی‌ده بونك عینیدر . مبدعلرك ترجمهٔ حاللرینه عائد بونجه وثیقه‌لر صنعتکارلرده‌کی ابداع لحظه‌سنك بو ایکی شکلده تجلی ایتدیکنه شاهدر . مولد فکر یاسریع برحدس ایله بردن ویاخود یاواش یاواش تکمل ایتمك اوزره قسماً سنوح ایده‌ر . باشقه بر تعبیرله وحدت ، یااولدن ویا صوکره‌دن اولورکه بوسانحه‌یه ذهنی میض دیه‌بیلیرز . بونده‌ده جنین یا تام اولارق دوغار ویا ناقص بر سقط واقع اولور .

چوق تفصیلاته محتاج اولان بوموضوع اوزرنده فضله اصرار ایتمیه‌جکم . چونکه عینی مسئله‌یی باشلی باشنه آیریجه بر أثرده اوزون بویلو تدقیق ایتمك دها مناسبدر [١] یالکز مبهم برصورتده تصویر ایتدیکمز بولوکس فعالیتده ، بوقوت طاشقینلغنده قوت فضله‌لغی انتفاع ومختلف وجهه‌لره توجیه ایده‌ن برحرکت تمایلی واردر . سوق طبیعی ماهیتنده اولان ابتدائی شکلی اسطوره‌لرده وکوزه‌ل صنعتلرك مشترك منبعی اولان ابتدائی أرواحیه : L'animisme priemitif ده کورورز .

بدیعی هیجانك کوکی اولان بوحرکت تمایلنك یالکز مبدعه عائد ویالکز اونك بر احتیاجی اولدیغی ظن ایدیلمه‌ملی . بدیعی بر هیجانی آزویا چوق ، قابا ویا اینجه حس ایده‌ن هرکس — ایستر تماشاکر ، ایستر سامع ، ایستر هوسکار اولسون — مبدعك عملی کندی

[١] (ریبو) بالآخره بوموضوعه دائر « یاراتیجی مخیله حقنده قلم تجربه‌سی » نامیله بر أثر یازمش وطرفدن ترجمه ایدلمشدر . (م . ش)

قوتی نسبتنده نفسنده احیا ایتمك مجبوریتنده‌در . مبدع ایله تقدیرکاری آره‌سنده جزئی اولسون بر طبیعت مماثلتی حصول بولمادقجه اوندن برشی حس ایتمکه امکان یوقدر . مبدعك حیاتی واویونی یاشانوب اوینانمادقجه بر شی دویولاماز . واقعا تماشاکر ، سامع ویا قاره ، مبدعك کندی روحنده یاراتدیغی بدیعی هیجانی بالذات حاصل ایده‌منسه‌ده هیچ اولمازسه اونك بر عکس صداسی اوله‌بیلیر وبونکله مکلفدر .

آرتق نظری ملاحظه‌لری براقوب واقعه‌لره کچه‌لم . حفظ ایچون مصروف حرکتلردن عبارت اولان اك بسیط اویون شکلی ایله بدیعی فعالیت یعنی اویون — ابداع آراسنده عجبا برفصل مشترك بولمق ممکنمیدر ؟ بو ، اولسه اولسه صنعتك چوجوقلق وابتدائی شکللرنده‌در . صنعتك اك ابتدائی شکلی ، بوتون عصاره‌سنی الیوم فیلیزلرینه بوشالتمش وقورو اختیار بر آغاج کبی قالمش اولان دانس ، دها دوغروسی پاندومیمالی دانسدر . وقتیله دانس ایله پاندومیما بربرلرندن غیرقابل افتراق برکل تشکیل ایده‌ردی . دانس ، مبدأده « حیات عمللرینی تشبه وتقلید ایده‌ن قوهٔ عضلیه‌نك برافاده‌سی ایدی » . بوایضاحات ، لوکس فعالیت ایله بدیعی فعالیت آره‌سنده برفصل مشترك یعنی ابتدائی اویونله بدیعی ابداع آراسنده بر کوپرو اولدیغنی کوستریر . دانسك موقعی بو قادار مهم اولدیغی حالده یازیق که روحیاتجیلر طرفندن یا تماماً اونودولمش ویا عمومی اوله‌رق شویله بر بحث ایدیلوب کچیلمشدر . [١]

صنعتکار ، وجوده کتیره‌جکی اثرك مالزمه‌سنی دانسده بالذات کندنده بولور . دانسجی اویله حرکت امکانلری یاراتیرکه بونلر نه غدا آرامه‌سنه ، نه مدافعه‌یه ، نه هجومه ، نه‌ده نفس ونوعك محافظه‌سنه یارار .

دانس ، ایلك صنعتدر . چونکه نه‌قادار بدوی وابتدائی اولورسه اولسون بوتون ملتلرك تا مبدأنده تصادف ایدیلیر . نته‌کیم أتنوغرافیا عالملری طرفندن طوپلانان وثیقه‌لر بوجهتی شبهه‌یه محل براقمایه‌جق صورتده تنویر ایتمشلردر . یالکز عربلرله فونه‌جیالیلر حقنده بوبابده هنوز موثوق معلومات یوقدر [١] .

دانسه پك اعلا طبیعی صنعت ده دیه‌بیلیرز .

دانس ، عینی زمانده عالمشمولدر : چونکه یوقاریده‌کی ایضاحات بونتیجه‌یی تولید ایده‌ر .

[١] بوخصوصده یالکز (Sergi) یی استثنا ایتملی : چونکه مومی الیه « پسیقولوژی فیزیولوژیك » نام اثرینك [کتاب ١٧ ، فصل (٦) صحیفه (٣٧٤) دانس حقنده غایت استفاده‌لی تاریخی تفصیلات ویرمشدر ، دانسك یوقاریده اقتباس ایتدیکم تعریفی‌ده بومؤلفکدر .

دنیانك هیچ بر منطقه‌سی ، هیچ بر زمان و عرقی یوقدر که دانس بیلمه‌سین . حق انتفاعی اولان چینلیلرله پك آغیر باشلی ایلك دور رومالیلرنده بیله هوپپه‌لق و صنعتکارلقلریله شهرت بولمش ملتلر قادار دانس واردی .

دانس ، سمبولیك یعنی رمزی اولوب بر شی ، بر حس ، روحی بر حال افاده ایدر ؛ باشقه بر تعبیرله اصلی و اساس فارقه‌سی بدیعی یاراتمه‌در . مبدأنده بر معنای جنسیت ، حماست ودیانتی حائز اولارق عمومی وخصوصی حیاتك بوتون افعال عامه‌سنه تطابق ایدردی . مثلا شمالی آمریقا یرلیلرنده حرب ، صلح ، سیاسی مناسبات ، مشترك آو دانسلری واردر. دیگر ابتدائی قوملرده هر معبودك آیری بر دانسی اولدیغی کبی حصاد ، جنازه ، تولد وازدواجلر ایچون ده آیریجه دانسلر کورولوردی . هله زنجیلرده‌کی دانس ابتلاسی چیلدیره‌سی‌یه‌در . مختلف اسملرده برچوق دانسلری بولونان اسکی چینلیلر بر ملتك عرف وعادتلرینی دانسلریله محاکمه ایدرلردی. الحاصل بو بابده‌کی مثاللر صایمقله بیتمز. اك بسیط بر تعبیرله دییه‌بیلیرز که دانس ، بشریتك بوتون عرقلرینك کچیردیکی بر سمبولیزم صفحه‌سیدر .

بدیعی حسك تکوننه ، نیم غریزی و نیم صنعتکارانه بر ماهیتی حائز اولان ایلك دانسلر ایله شاهد اولدیغمزه شبهه یوقدر و بو دانسلر آرتق بر صنعتدر. فضله اولارق شوکاده دقت ایتملی که ایلك دانسلر تکامل یولنده بالآخره آیریلمه‌سی مقدر اولان موسیقی وشعر کبی ایکی صنعتی رشیم حالنده احتوا ایدن مرکب تظاهرلردندر . بو دورده بیچاره موسیقیده بعضاً اوچ نوطه‌دن عبارت اولوب یالکز آرمونی ومه‌زولرینك جانلیلغیله متمایزدر. شعرلرده متصل تکرار ایدیلن تك هجالی ومعین معنادن محروم قیصه بر جمله‌دن عبارتدر .

حرکتده حصول بولان کوزل صنعتلرك آنا شکللری ایشته بونلردر . سکونده حصول بولانلره کلنجه بونلرده ، معمارلق مستثنا اولمق و دوغرودن دوغرویه اولمامق اوزره ، عینی منبعدن اشتقاق ایتمشلردر . دانس ، بر پاندومیما اولدیغندن پلاستیك اوصافی حائز ، دها دوغروسی جانلی بر پلاستیکدر . فضله اولارق اجتماعی وعامی ماهیتی اعتباریله اولا وجود بشره تطبیق ایدیله‌رك بدنده وشملر ، ویا ساده‌جه یوزی و وجودی بویامق صورتنده تجلی ایدن بر نوع تزییناتی اقتضا ایتدیرر. بالآخره شکل ورنکلرك ارائه‌سی وجوددن قالقوب اشیایه انتقال ایده‌رك بوندن تزیینی صنعت ، هیکلتراشلق ، ورسم وجوده کلیر .

بدیعی فعالیتك ناصیل دوغدیغنی ومنشأنده نه قادار اهمیتسز اولدیغنی کوردکدن صوکرا شیمدی عجبا نیچون تکامل ایتدی مسئله‌سنه کله‌لم. بو فعالیتك ماهیت وتعریفنه باقیله‌جق اولورسه کندیسنده

محرّك اولاجق بر فائده خاصه‌سی یوق .. چونکه فعالیت فضله‌لغندن دوغمش اولدیغی کبی فردك حیاتی شرطلرینه ده مربوط دکل. فردی ، اجتماعی ، اخلاقی ودینی هیجانلر فائده‌یه استناد ایتدکلرندن بونلرك عصرلرجه دوام وتکامللرینك سببی پك قولای آکلاشیلیر . ذهنی ویاخود علمی هیجانه کلنجه بوده اولا تماماً عملی وبناءً علیه مفیددی . زیرا بیلمك آنجق مقتدر اولمق ایچوندی . حال بوکه بدیعی هیجانك بونلر آراسنده هیچ امثالی یوق . سرت ومرحمتسز بر حیات قاوغاسنك چنبرلری ایچنده یاشایان ابتدائی بشریتده ناصل اولدی‌ده بو هیجان هم انکشاف ایتدی ، هم ده بر حیات قالابیلدی ؟ چونکه اساسی بر سوق طبیعی ویا بر احتیاج اولدیغی ایچون دیه‌بیلیرسه‌ده بو ، بر جواب دیمك دکلدر . حیاتی نفعی اولمایان بر سوق طبیعی ، وظیفه‌سز اعضا کبی پك اعلا ضموره اوغرایه‌بیلیردی ؛ حال بوکه مسئله عکسنه اولمشدر . (داروه‌ن)ك جنسی اصطفادن استخراجاً ویردیکی پك معلوم ایضاح – حیوانلرده دیشیلر اك بجریکلی ، اك ظریف ، اك پارلاق رنکلی اولان ویا اك کوزل اوتن ارککلری ترجیح ایده‌رلرمش – عمومی بر قیمتی حائز اولمایوب آنجق بعض حیوانلره قابل تطبیقدر . فضله اولارق مکتسب قابلیتلرك وراثتله انتقال ایده‌میه‌جکنه دائر اولان صوك علمی تلقیلر بدیعی سوق طبیعینك بطندن بطنه وراثتله تکامل ایتدیکنی دوشونمه‌مزه مانعدر. بو منفی مدعایی التزام ایدن (وایسمان) و(واللاس)ك اوغرادقلری بویوك مشکلات‌ده بورادن کلیور . بونلر یالکز تنوع و اصطفایی قبول ایدییورلرسه‌ده تنوعلرك وراثتله انتقال وبقاسنی رد ایدییورلر. بدیعی فعالیتك ایلك انکشافی سوق طبیعی عاملیله ایضاح ایتمك واقعا کفایت ایدرسه‌ده دوام وترقیسنی اصطفا ووراثت عامللریله ایضاح ایده‌مه‌یز . چونکه بدیعی فعالیت سوق طبیعیسی نه‌قادار قوتلی اولورسه اولسون مکتسباتك وراثتله انتقال ایده‌مه‌مسنه کوره هر بطن طرفندن ابتدائی شکلنده دائما تکرارلانمق لازم کلیر . بونك ایچوندر که او ایکی مؤلف بو مسئله اوزرنده چوق اویالاندیلر . ابتدائی انسانده پك ابتدائی بر حالده بولونان ریاضی قابلیتلر وعلی العموم بدیعی استعدادلر ناصیل اولدی‌ده زمانمزده‌کی بو خارق العاده انکشافی اکتساب ایده‌بیلدیلر ؟ (وایسمان) نك بو مسئله قارشیسنده : « روحی موهبه‌لرك حیات قاوغاسنده وقت وقت مفید اولمش بولونمه‌لری وحق قطعی بر اهمیتی حائز اولمه‌لری پك اعلا ممکن ایسه‌ده اکثر احوالده بو احتمال وارد اولمادیغی کبی بر کیمسه چیقوب ده موسیقی ویا شعر موهبه‌سنك بر زمانلر بر عائله‌نك تأسیسی احتماللرینی آرتدیرمشدر دیه‌مز .. فضله اوله‌رق بو موهبه‌لر

نوعك محافظه‌سنه خادم اوصافی‌ده حائز اولمادقلرندن بونلرك اصطفای طبیعی ایله تشکل وتکامل ایتمه‌لری هیچ وارد اولاماز. [١]»

بکا قالیرسه بوبابده تك برجوابه امکان واردر: بدیعی فعالیتك تحفظ ایچون مبدأده بالواسطه بعض فائده‌لری اولیوریعنی دوغرودن دوغرو به‌مفید فعالیت شکللرینه استناد ایده‌رك بونلره یاردیمجیلق ایدییوردی. برده صنعق عصبی وعضلی قوتك فضله‌لغی دیمك اولان اویونه ربط ایتمك دوغرودن دوغرویه حیاتی فعالیتلره باغلامق دکلیدر؟ شوحالده یاپیله‌جق شی صنعتده‌کی فائده‌نك ماهیت ومقدارینی تعیین ایتمکدر.

حرکتده تجلی ایده‌ن صنعت؛ باشلانغیچده تماماً تغنی‌یه مترافق بر دانسدر. (وایسمان). باقیلیرسه صوت موسیقی سامعه حاسه‌سنك برمتممی اولوب بوده‌طبیعی اصطفا قانوننه تابعدر. چونکه کرك انسانلر وکرك حیوانلر حرکت ایده‌بیلمك ومؤثر اولمق ایچون جمادات وذوی‌الحیاتك سسلرینی ایی ایشیدوب ایی تفریق ایتمکه مجبوردیلر. فقط بوفکر برشی ایضاح ایتمیور. ایی وانجه ایشیتمکله موسیقیکار برصورتده ایشیتمك بربرلرندن تماماً آیری حاللراولدقدن ماعدا بسبتون آیری دماغی وپسیقولوژیك شرطلری استلزام ایده‌رلر. بکا قالیرسه بوایضاحی، میمیك وتغنیلی دانسده آرامق اك دوغرو یولدر. دانسك بونوعی مشترك

[١] «وایسمان» ك «وراثت اوزرینه تجربهٔ قلمیه: Essais sur l'hérédité» نام اثرینك فرانسزجه ترجمه‌سنده (٤٧٥) نجی صحیفه‌یه؛ کذا «والاس» ك «Darwinisme» نام اثرینك (١٥ نجی فصل) نه مراجعت. بونلردن اول «شنایده‌ر»، «Freud und Leid» نام اثرینك (٢٨ – ٢٩) نجی صحیفه‌لرنده بدیعی فعالیتك فائده‌سزلکنی ادعا ایده‌ن انکلیز نظریه‌سنه التحاق ایده‌رك وراثه مستند فوق‌العاده منازع‌فیه واو نسبتده سرکذشتجویانه برفرضیه اورته‌یه سوره‌ر وبدیعی فعالیتی فرد ونوعك محافظه‌سنه خادم بولور. فورطنه‌لی بر دکز، قاییقلرله اورتولمش ماوی وساکن برکول، کنیش براووا ویا قارلرله اورتولمش برطاغ کوردیکمز زمان مختلف حسلره معروض قالمه‌مزی شویله ایضاح ایده‌ر:

«اوت، بوتون بوحسلرمزك سببی، کونده‌لك رزقنی طبیعتك کوکسندن سوکمك ایچون بیك برهیجان وخلجان کچیرمش اولان ابتدائی انساندن کلن توارثلردر. اجدامزدن کیم بیلیر قاچ بطن ایشلرینی آقشامه یاقین بیتیردیلر وبو ساعتلرده شوق و سرور ایچنده یاشادیلر و بالطبع کون باطیسنی‌ده بو حسلرله قارشیلادیلر. اویله‌یا، غروبك بزه صلح وسکون حسلری ویرمه‌سی باشقه نه‌سببدن اولابیلیر؟ بوکا ویریله‌بیله‌جك اك موافق جواب نجه شودر: صابیسز جدلرمز کونشك باطمه‌سنی بیتن ایشلریله‌تداعی ایتدیره بومنظره‌یه قارشی دائما استراحت وممنونیت حسلریله متحسس اولدیلر.» بوفرضیه‌نك اك اوفاق برصدمه ایله ییقیله‌بیله‌جکندن صرف نظر بوتون کوزه‌ل صنعتلره قابل تطبیق اولمادیغی‌ده میداندهدر.

فعل وحرکتلره مساعد اولماسی دولاییسیله اجتماعی بر فائده‌یی حائزدر. فضله اولارق هرهانکی بر انسان زمره‌سنه برلك ایله برابر بوبرلکك مرئی شعور وادراکنی بخش وعینی زمانده بر نوع انضباطده تأمین ایده‌ر. فضله اوله‌رق هپ برلکده هجوم ومدافعه قابلیتلرینی حاضرلامق صورتیله بر حرب مکتبی‌ده اولور. دانسلرده‌کی ریتمك اهمیتی‌ده بوندندر. «قافریلرك بویوك برقالابالقله‌اویله موزون ومنتظم تغنیلی دانسلری واردرکه کورنلر حال حرکتده جسیم بر ماکنه ظن ایده‌رلر.» حتی اویله ابتدائی قوملر وارکه دانسده یاپیلان برآهنك خطاسنی عفو اولونه‌ماز برجرم صایه‌رق فاعلنی اعدامله جزالندیررلر. [١]

سکونده تجلی ایده‌ن کوزه‌ل صنعتلره کلنجه بونلری ایضاح دها مشکلدر. مثلا اسلحه، آلات وادواتی تزیین، ترسیم وحك ایتمه‌نه فائده واردر؟ (واللاشه‌ق)، آشاغیده اشارت ایدیلن اثرنده ابتدائی قوملرك سلاحلرینه قورقونج رسم و نقشلر یاپمه‌لرینك سببی دوشمانلرینی قورقوتمق ایچوندر؛ ده‌ر. بن کندی حسابمه (غروص) ك ایضاحنی هم دها مثبت، هم‌ده دها عمومی کوربیورم. [٢] بوذاته نظراً تزیینات، اجتماعی قیمتی حائز برر اشارت وعلامتدرلر. فضله اولارق پلاستیك صنعتك ابتدائی شکللری یالکز ایی برحافظه ایله بویوك برأل مهارتنی استلزام ایده‌رکه یاشامق ایچون مجادله مجبوریتی ابتدائی قوملرده بوایکی ملکه‌یی تنمیه‌یه پك مساعددر. وحشیلر، چوجوقلر کبی چوق انجه مشاهدلردر. مشاهده‌لری واقعا پك دار اولان احساسلر ساحه‌سنی آشامازسه‌ده کندیلری ایچون حیاتی برمجبوریت اولان ایشیتمك، قوقلامق وبوقلامغی پك اعلا بیلدکلری کبی شکل وسیمالر حقنده‌ده مکمل برحافظه‌لری واردر. آلات وادواتلری واقعا آزدر؛ فقط قوللانمه‌سنی پك ایی بیلیرلر؛ هله أل مهارتلرینه هیچ دییه‌جك یوقدر. چونکه بو سایه‌ده یاشارلر. دیمككه حیاته نافع افعالك عملیه ابتدائی کوزه‌ل صنعتلرك عملی آراسنده اویله بویوك بر اوزاقلق یوق.

صنعت، مبادیده هنوز کندی قوتیله یاشایه‌بیله‌جك کبی اولمادیغندن فائده‌نك بر تابع

[١] «Wallaschek» ك «ابتدائی موسیقی: Primitive Music» نام اثرینك (١٠ نجی فصل) نده بوبابده تفصیلات واردر.

[٢] «Grosse» ك «صنایع نفیسه‌نك باشلانغیجی: Die Anfänge der kunst» (١٨٩٤) نام اثر کوزه‌ل صنعتلرك مبادیسی حقنده أتنوغرافیك وثیقه‌لر وعمومی ملاحظه‌لرله مالی بویوك بر استفاده ایله مراجعت ایدلمکه لایق پك شایان دقت براثردر. بزه عائد اولان جهتلری مطالعه ایتمك اوزره اثرك (١٩١) نجی صحیفه‌سیله مابعدینه مراجعت ایتمك لازمدر.

ومعاونیدر ؛ حریت واستقلالی ایسه نه‌دن صوکرا واقع اولمشدر . صنعتده « کوزه‌للکله فائده آراسنده‌کی » مناسبتلری آکلامق ایچون کوزه‌ل صنعتلرك الك اوزاق منشألرینه‌قادار کیتمك لازم‌اولوب بونی صنعتك فائده‌دن تماماً تجرد ایده‌رك حروسر آزاد یاشادیغی مدنی دورلرده آرارسه‌ق بیهوده یورولور واصلا تنور ایده‌مه‌یز .

٢

شیمدی بدیعی حسك مبدأندن اعتباراً بونجه قرنلر أثناسنده ناصیل اختصاصیلشوب تفرق ایتدیکنی کوره‌لم . تکامل ، اختصاص زمره‌لرینه آیریله‌رق بولونمك دیمك‌اولدیغنه کوره بدیعی حسك‌ده زمان کچدکجه پارچه‌لنه‌رك اختصاصلر قازانه‌جغی طبیعیدر. آشاغیدن یوقاری دوغرو باقیلنجه بوتکامل؛ بری اجتماعی ، دیکری آنتروپومورفیك اولمق اوزره ایکی وجهه عرض ایده‌ر :

١ : منشأنده تام معناسیله اجتماعی خصیصه‌یی حائزاولان بدیعی حس‌تدریجاًفردیتجیلکه دوغرو تکامل ایتمش وعینی زمانده ایش بولومنه معروض قالارق تظاهراتی دهـا چوق وده‌ها معضل اولمشدر .

٢ : مبدأنده تماماً بشری برخصیصه‌یی حائز اولان بدیعی حس، یاواش یاواش بوتون طبیعتی قوجاقلامق اوزره دار قابوغندن چیقمش وعینی زمانده عضوی شکلده‌کی بشری کوزه‌للکدن باشلایه‌رق مجرد کوزه‌للکه یوکسلمش ونهایت بذاته سویلمشدر .

شیمدی بوایکی وجهه‌ده‌کی تکاملك سیرلرینی مطالعه ایده‌لم :

I. صوك زمانلرده بالخاصه فرانساده بدیعی حس ایله اجتماعی شرطلر آراسـنده‌کی مناسبتلر خیلی تدقیق ایدلمشدر. بومیانده (تەن، هانه‌کەن، کویو) کبی مشاهیری صایمق کفایت ایده‌ر. [١] فقط بوذاتلرك کافه‌سی مسئله‌یی یالکز عصری ومدنی شکللرده‌تدقیق ومحاکمه‌لرینی اوکا کوره یوروتمشلردر. تدقیقاته اویله برزماندن باشلارلرکه بواثناده صنعت ده‌نه‌بیلیرکه اجتماعی قیمتنی همان تماماً غایب ایتمشدر. (هانه‌کەن) ه نظراً برشکل صنعت، برملتی افاده ایده‌ر. چونکه ملت بونی قبول ایتمش وکندینی بوراده برآینه‌ده کورور کی

[١] مسئله‌نك تاریخچه‌سنی مطالعه ایتمك ایسته‌ینلر ینه عینی اثرك (١٢نجی صحیفه) سیله مابعدینه مراجعت ایده‌رلر .

اولمشدر. صنعت أثری، عرق، محیطوزمانك محصولیدر یولنده‌کی مشهور «تەن‌نظرسی»‌ده چوق شایان اعتراض وخیلی مبهمدر . (کویو) نك « صنعت، جمعیتك حس واسـطه‌سیله بوتون موجودات طبیعیه‌یه ، حتی بشرمخیله‌سی طرفندن ابداع اولنمش افسانوی موجوداته انبساط وتوسعیدر » یولنده‌کی مدعاسی دها مبهمدر. جمعیت، تساندن باشقه برشی دکلدر وجمعیق بوندن باشقه برمعناده قوللانمق تماماً عندیدر. یالکزآکلاشیلمه‌سی ایجاب ایده‌ن مسئله صنعتك انسانلرآراسنده‌کی تسانده ذی مدخل برعامل اولوب اولمادیغیدر. اجتماعی خصیصه‌یی حائزاولوب اولمادیغی‌ده‌آنجق بونقطهٔ نظردن موضوع بحث اولابیلیر. صنعتده‌کی اجتماعیلك خصیصه‌سنی بارز، مثبت وغیر قابل رد برصورتده کوره‌بیلمك ایچون صنعتك منبعلرینه رجوع ایتمك لازمدر . بو پك اسکی زمانلرده بدیعی احتیاجلر اجتماعی وحدته مشارك اولدیغی کبی عینی‌زمانده اجتماعی برغایه‌یه‌ده خادم‌ایدیلر. بوخصیصه بالخاصه حرکتده تجلی ایده‌ن کوزه‌ل صنعتلرده پك باهردر. شمدی صنعتك بوشکلدن تدریجاً فرقلیلاشه‌رق فردیتجیلکه ناصیل انتقال ایتدیکنی قیصه‌جه خاطرلاته‌لم :

دانسك باشـلانغیجده هر یرده دائما معشری برتظاهر اولدیغی و عنعنه ایله محـافظه واداره وبالآخره اسکی یونانسـتان جمهوریتلرنده اولدیغی کبی قانونلرله تثبیت ایدیلدیکنی واك نهـایت محافظه‌کارلری چاتلاته‌جق درجه‌ده فانته‌زی وهوسـلرك بازیچه‌سی اولدیغنی کورمشـدك . یالکـز بو صنعتك تکاملی قارده‌شلری اولان شعر وموسیقی‌به نسـبتله پك فقیر اولمشـدر . ـ شعر ، دانسدن آیرلدقدن صـوکرا اوزون مدت موسیقیدن لاینفك قاله‌رق بر موسیقی آلتیله تغنی اولوندی [سـاز شاعرلری زمانی] وآنونیم قالدی ؛ یعنی شـاعری کیم اولورسه اولسون مجهول قالیر وشعر سمیه ویا عشیرته عائد مشـترك بر مال کبی ایدی . بالآخره یعنی ایلك اجتماعی تحولده مغنی شـاعرلرك لونجه‌لری تشـکل ایتدی [اسکی یونانسـتانده] ؛ نیل علیانك یوکسك زنجی عرقلرنده بو لونجه‌لره حرب زمانلرنده بیله دوقونیله‌مادی . [١] بو دورلرده منحصراً فردی بر صنعت نه تصـور ایدیله‌بیلیر ، نه‌ده تحقق ایده‌بیلیردی . فقط صوکرالری شاعر ، موسیقی ایله مربوطیتی

[١] (Letourneau) نك « مختلف قوملرده أدبی تکامل: chez les différents peuples - L'Evolution Littéraire » نام اثرینك (٦٦) نجی صحیفه‌سنده بو بابده استفاده اولونه‌جق وثیقه‌لر واردر .

كسه‌رك فردیلشمكه باشلادی وبوفردجیلك بوكونكی مدنی ملتلره كلنجه‌یه قادار كیتدكجه شدت وقوت پیدا ایتدی . الیوم شعرك مطلق بر فردجیلكه وخالص نفسیلكه دوغری قطعی خطوه‌لرله یورودیكنی ادعا ایتمك هیچده جرأتكارلق صاییلماز . (استوارت میل)، غایت جسورانه برافاده ایله شاعرك فارقه‌سی، قارئه قارشی تماماً لاقید قالمقدر دیمكله كوزه‌ل صنعتلرك منشألرینی نه‌قادار آز تعمیق ایتدیكنی كوستر. شاعرك بویله تماماً كندی كوزه‌ل قابوغی ایچنه چكیلمه‌سی شعرایچون برقازانجمی یوقسه برضیاعمی اولدیغنی آرایه‌جق دكلم . یالكز مدنیت ترقی ایتدكجه شاعرلرده‌كی فردجیلك ونفسیلكك آرتدیغنی كوریبورم كه شعرك بوسجیه‌سی ایلك دورلرنده‌كی اجتماعی سجیه‌سیله طبان‌طبانه ضد برشی .

اولجه دانس وشعره صیقی‌صیقی‌یه مربوط اولان موسیقی‌ده عینی صفحه‌لری كچیرمشدر. اول امرده شاشماز قاعده‌لره تابع ودولتك بر تربیه وانضباط آلتی‌در . اسكی یونانلیلر ، بالخاصه (دوریه‌نلر) ده موسیقینك اوینادیغی اجتماعی رول معلومدر . افلاطون كبی فیلسوفلرك جمعیت اصلاح واحیا ایچون موسیقی‌یه ویردكاری اهمیت بوندندر . حتی چینده میلاددن ایكی بیك سنه اول برموسیقی نظارتی تأسیس ایدلمش وبوتون چین فیلسوفلری بو مؤسسه‌یی مدح ایتمشلردر . مكسیقانك فتحندن اول اوراده عینی زمانده شعری‌ده اداره ایده‌ن رسمی بر موسیقی آقاده‌میسی بولوندیغی كورولمش‌در . بو تاریخی وثیقه‌لر كوستریبوركه موسیقی هرشیدن اول اجتماعی برفائده نقطهٔ نظرندن ملاحظه ایدلمش وبالآخره شعرك كچیردیكی تكامل صفحه‌لرینی تعقیب ایده‌رك استقلال وانفرادینی دها كچ قازانمش ، حسلرك اك صمیمی واك اینجه بر افاده‌سی اولمق وكندی خارجنده هیچ برقید وقاعده طانیمامق حمله‌سنی اك كچ قازانمشدر . « انتباه » دورنده اساساً دینی ، معشری اولان موسیقی ایله فردجیلكه متمایل لادینی موسیقی آراسنده افتراق اولماسی حادثه‌سی‌ده بدیعی تكاملك منتظم برسیر تعقیب ایتدیكنی كوستره‌ن دلیللردن بری اولابیلیر .

پلاستیك كوزه‌ل صنعتلر زمره‌سنده بدیعی فعالیتله فردی ویا اجتماعی فائده آراسنده‌كی مناسبت اوقادار واضح كورولمدیكی كبی بوفائده عادتا طفیلی برضمیمه شكلنده تجلی ایده‌ر . تكامل بوراده بربرندن تماماً فرقلی ایكی منبعدن چیقمشدر : بری آز فیضلی اولان تجملات بدنیه اولوب بونلر برعلامت ویادامغه اولمه‌لری حیثیتیله اجتماعی برقیمتی حائزدرلر؛ دیكرمنبع، معماری اولوب بوزمره دانسك معادلی صاییله‌بیلیر . چونكه پلاستیك كوزه‌ل صنعتلرك مركب وابتدائی برشكلی اولوب بوزمره‌یه عائد صنعتلر هپ كندیسندن چیقمشدر .

انسان مغاره دوری و « تروغلودیت » حیاتندن قورتوله‌رق دواملی بنالر یاپمق قابلیتنه داخل اولونجه اولا اجتماعی نظامك ممثلی اولان معبودلرله حكمدارلره چالیشدی . اوزمانلرك اعتقادنجه معبدوسرایلره صرف ایدیله‌جك بویوك جهد ومساعی‌یه آنجق بونلر لایقدی . یاخود سمیه‌نك اجتماع ومشاوره‌لری ایچون مشترك وعمومی بربنانك انشاسنه احتیاج واردی‌كه بوكون‌بیله برچوق وحشی قبیله‌لرده ابتدائی برمعماری‌یی حائز بوقبیل بنالره تصادف اولونور .

دانس، شعر وموسیقینك بربرلرندن لاینفك یاشادیغی زمانلرده اولدیغی كبی بوبنالرده‌ده معماری ، رسم وهیكلتراشلق هنوز ممتزج برحالده‌در . افتراق، تدریجی برصورتده بالآخره حاصل اولارق نهایت هرصنعتك مختاریتی تحقق ایتمشدر . اول امرده منحصراً حكمدارلرله معشری ایشلره خاص اولان كوزه‌ل صنعتلر كیت‌كیده بویوكلرله زنكینلره ونهایت هركسه انتقال ایتمش وبوصورتله اجتماعیلكدن فردیلكه تدریجاً كچمشدر . خلاصه مدنیت دورلرنده برحس بدیعی ایله انتفاعیلك وعملیلك آراسنده‌كی مناسبت پك آز محسوسدر . چونكه بومناسبت اوقادار چوق ده‌كیشمشدر كه واقع اولان تحولی ایجه مطالعه ایده‌بیلمك ایچون باشلیجه اوچ صفحه‌یه تفریق ایتمك لازمدر .

برنجی صفحه بدیعی حس ایله انتفاعیلك آراسنده‌صیقی برمناسبتك جاری اولدیغی دوردر . بوراده رشیم حالنده بولونان بدیعی حظ فائده ایله برلكده ویاخود فائده معشری وجدانك كوزل كورمه‌سی كبی برقیمت حكمنه منقلب اولارق بدیعی حسی احاطه ایتمشدر . بو دورده برصنعت أثری حس ایدیله‌بیلمك ایچون‌ بهمه‌حال فردی ویا اجتماعی برفائده‌یه صاحب اولمالیدر . حتی بوذهنیت بوكون بیله انسانلرك برچوغنده ، بلكه‌ده اكثریتنده واردر . [١]

ایكنجی صفحه بدیعی حس ایله انتفاعیلك آراسنده‌كی رابطه‌نك كوشه‌دیكی بردوردر .

---

[١] (غرانت آلله‌ن)ك (xx'Mind ' تشرین‌اول ١٨٨٠) مجموعه‌سنده «هومه‌ر» ك كوزه‌ل یرلری « محصولدار » ، بو غدایلری زنكین ، « آتلری بسله‌ین » والخ انتفاعی غایه‌لرله توصیفنه وكویلینك بری براووه‌نك لطافتنی مدح ایده‌ركن سبزه اكیلمش یرلری كوستره‌رك جوارده‌كی اشاعرانه قورویی درین براستخفاف ایله اشارت ایتمه‌سنه نظردقتی جلب ایدیبور . انكلتره‌یی زیارت ایده‌ن برآمریقالی: « بوممكتك بعضاً اویله‌یرلری واركه كوزه‌للكنك امثالی یوق ؛ میللرجه مسافه قطع ایدیلیرده تك برآغاجه تصادف بدالمز . » دیر . كویلولرله دوشوب قالقانلر بوقبیل ملاحظه‌لره چوق تصادف ایده‌رلر . چونكه انتفاعی اولان كویلو روحی ایچون اك كوزه‌ل براكینه واك مساعد ولان دوز وخالی اووالردر .

(ئەمەرسون) ، «طبیعتك اولجه انتفاع واستعمال ایچون یاپدیغی شی بالآخره زینت اولور» دەمكله بودوری عادتا خلاصه ایدەن بردستور سویلەمشدر. بدیعی حسك فردی تحفظ ایله اولان مربوطیتی ثابت دكلدر. بوكونكی شعر، رسم واوپەرانك سرمایەسی اولان جین، پری ماصاللری ایله اساطیری افسانه ومخلوقلر بروقتلرك اعتقاد وشأیتلرندن عبارت قورقونج شیلردی. بوكون اواسكی اعتقاد و قورقولری اویون شكلنده یاشاتیورز. [۱] غوتیك شاتولر ودره‌بكلك خرابه‌لری قرون وسطی خلقنه هیچ برشعر الهام ایتمدیكی كبی بسبتون باشقه بر مدنیته داخل اولمش انسانلرده كونك برنده بلكه بزم معمولا تمزله معدن اوجاقلرمزی آنتیقه برصنعت اثری كبی تماشا وبوصورتله نابدید اولمش بر ماضی‌یی احیا وتخیل ایده‌جكلردر.

اوچنجی صفحه بدیعی حسك تام برحریته قاووشمه‌سی اولوب بونك افاده‌سی: صنعت صنعت ایچوندر. بن بونظریه‌یی مدافعه، مؤاخذه ویامحاكمه ایده‌جك دكلم؛ وظیفه‌م ساده‌جه بونك هم نظری، هم‌ده عملی برصورتده موجود اولدیغنی ویالكز الك كیچ واك اولغون مدنیتلرده تظاهر ایتدیكنی قید ایتمكدن عبارتدر.

خلاصه وهبی ایلك اولمادیغی كبی وهبی كوزەللكده یوقدر. وجود بولان براخلاق كبی وجود بولان بربدیعیلك واردروبدیعی حسك تاریخیده بووجود بولوشلرك تموجلریدر.

II. بدیعی تكاملك ایكنجی وجهه‌سی، آنتروپومورفیزمدن چیقەرق ساحه‌سنی مترقی برحركتله بوتون موجوداته تشمیل وبوصورتله هرشیئی قوجاقلامه‌سیدر. بوتوسع حركتنی تعقیب ایده‌بیلمك ایچون الك كوزەل چاره «غرانت آللەن» [۲]ك یاپدیغی كبی مسئله‌یی مشخص برشكلده دوشونه‌رك انسانك أك اول هانكی شیلری كوزەل بولدیغنی و صوكرا بوحكمنك ناصیل توسع ایتدیكنی تحقیق ایتمكدر. آنجق بوسایه‌ده قبل التجربه حكملر ویرەرك مسئله‌یی اغلاق وتشویش ایتمك تهلكه‌سندن قورتوله‌بیلیرز.
بوبابده‌كی تجربی مشاهده وتدقیقلره باقیلیرسه انسانك كوزەل بولدیغی ایلك شی

[۱] «سپه‌نسه‌ر»ك «Essays» نام اثرینك (برنجی جلد) ینك (۴۲۹ نجی صحیفه) سنه مراجعت.

[۲] (غرانت آللەن)ك برآز یوقاریده ذكر ایدیلن «Mind» مجموعه‌سنده‌كی مقاله‌سنه مراجعت (صحیفه ۴۴۵ والخ)

كندینه بكزەینلردر. مثلا براوسترالیالی اركك ایچون ینه براوسترالیالی قادین كوزەلدر. بدیعیاتك بو دوردەكی بارز وصفی قطعی اولارق نوعی اولمق وجنسی سوق طبیعی ایله علاقه‌دار بولونمقدر. بدیعی ذوقك بودرجه‌سی فی الحقیقه موجودسه حیوان بدیعیاتندن هیچ فرقلی اولمایه‌جقدر. حیوانلرك بوتون رقص، تغنی وزینتلری یالكز بی‌نوعندن برفرد ایچون اولوب غایه‌سی تناسلدر. هیچ برنوع حیوان كوستریله‌مزكه بدیعی حسی بوسویه‌یی آشارق برانقلاب ویا ترقی كوسترمش اولسون.

انسان ایسه كندینه علاوه ایتدیكی سوسلرله بوچیقمازسوقاقدن پك چابوق قورتولمشدر. ایلك باقیشده معناسز كورونن بوتجمل سایه‌سنده‌دركه انسان طبیعی آشاجق آدیمی قطعیتله آتمشدر. عاقل حیوان، دیندار حیوان تعبیرلریله تعریف اولونمق ایسته‌نن انسان پك اعلا بدیعی حیوان دییه‌ده تسمیه اولونه‌بیلیر. [۱] چونكه مختلف رنكلرده وشمللریغی ایكنه ایله دوكولمش نقشلرله وجودی سوسله‌مكده برانتخاب، برتناظر، بدیعی براستعداد واردر.

بدیعی انسیاق بالآخره انسانك شخصی آشارق كندیسنه الك یاقین شیلره تعلق ایتمكه باشلار؛ مثلا سلاح، قالقان، البسه، وازو وآلات وادواته سرایت ایدەر. نیته‌كیم مجلاطاش دورندن اعتباراً برچوق تزیینات وجود بولمشدر. معدن دورلرندن اولكی مغاره دورلرندن قالمه چوق كوزەل كردانلق وبیله‌زیكلر، یوزوك، حلقه وایكنه‌لر بولونمشدر. انسانلر طرفندن حك وترسیم ایدلمش برچوق صنعت أثرلری (رەن) دورندنبری بولونمقده‌در.

دها ابتدادن فائده‌لی اولان معماری دینه‌بیلیركه ملبوساتك بر نوع توسعیدر. كول كنارلرنده انشا ایدیلان مسكنلر دوره‌سندن اعتباراً انسانلرده برتناظر ذوقنك موجود اولدیغی كورولیور. انسانك كندیسنكده بداته متناظر بر یاپیسی بولونمه‌سی دولاییسیله بوذوقك عضوی برمنشأدن كلمه وهبی وطبیعی براستعداددن اشتقاق ایتمه‌سی چوق ملحوظدر.

[۱] «ته‌ئوفیل غوتیه»نك مزاحی برشكلده، فقط پك دوغرو برپسیقولوژی ایله یازدیغی شو سطرلری عیناً نقل ایدییورم: «مفكوره الك قابا طبیعتلری بیله قیزیشدیرر. وجودینه وشملر یاپان، یوزینی ماوی وتیرمزی رنكلره بویایان، بورننه بالیغك صیرت كمیكنی كچیرەن وحشی بیله بونلری یاپاركن مبهم بر كوزەللك دویغوسنه اویویور وبو صورتله طبیعتی آشمق واوندن باشقه برشی اولمق؛ هنوز قارا كاق اولان برصنعت فكرینك سوقیله كندینی تكمل ایتدیرمه‌مك ایستیور دیمكدر. سوسلنمه ذوق، انسانی قابالقدن آییران الك بارز برعلامتدر. هیچ بركوپك قولاقلرینه كوپه طاقمغی دوشونه‌دیكی حالده بالچیقلی چامور وبرصولیجانلری ییه‌ن اوأك معناسز (پاپوآ)لر بیله میدیه و استریدیه قابوقلریله سوسلنمه‌یی بیلیرلر.»

ایلك دورلرك شعری هم داستانی، هم درامانیك، هم لیریك اولمق اعتباریله بر قائوس حالنده اولوب ادبی نوعلرك انقسامی صوکرادر. یالکز بو شعرك عمومی وصفی منحصراً بشری؛ باشقه بر تعبیرله سادەجە انسانك موفقیت وحسلرینه تخصیص ایدیلمش اولمقدی. بو دورك اثرلرنده طبیعت یاهیچ موجود دکل ویا پك آزدی. مثلا «ایلیاده» ایله آلمانلرك «نیبەلونغن» لری، فرانسزلرك «شانسون دورولاند» لری واخ بو قبیلدندر. شاعر بورادە یالکز «نیچه» نك «فوق البشرلر» تسمیه ایتدیکی معبودلر ویاتألیه ایدلمش حکمدار وقهرمانلردن متهیجدر. انسانلرك اورته طبقه والك آشاغی صنفلرینه تنزل نەدن صوکرا واقع اولمشدر.

برچوق فرضیەلره متحمل اولان موسیقینك منشأنی بورادە مناقشه ایدەجك دکلم. یالکز بزجه معلوم اولان ایلك صفحەلرینك سسله اوقومه شکلندەدانسه مترافق اولدیغی؛ باشقه بر تعبیرله بشری هیجانلری بشری بر اعضا ایله أدا ایتدیکیدر. فقط بو دور چوق اوزامایوب عقیبنده پك قابا اولمقله برابر یالکز ریتم ومەزوری أدا صورتیله حواس اوزرنده جسمانی بعض تنبیهلر یاپەبیلەجك موسیقی آلتلری وجود بولمغه باشلادی. بالآخره انسان سسنی قاوال وفلاوته کبی آلتلرله تقلید ایدەن نفسلی ویاتللی موسیقی آلتلری یاپیلدی. هیجانك الك اینجه نکتەلرینی موسیقی ایله افاده ایتمك احتیاجنك کیتدکجه آرتمەسی اوزرینه موسیقی آلتلرینكدە اونسبتده کثرت ومعضلیت اکتساب ایتدکلری کورولدی. ارغنونك اسکندریه دورینه تصادف ایدەن زماندەکی کشفندن بوکونه قادار موسیقی آلتلری کیتدکجه فائق ومرجح بر رول اوینامغه باشلادی.

بدیعی فعالیت ساحەسنی دها پك ایرکندن حیوانلره وبالخاصه انسانلرك آرقاداش وخدمتکارلری اولان اهلی حیوانلره تشمیل ایتدی. ازجمله هند، مصر وآثوری رسم وهیکللری بو ادعامزك دلیللریله دولودر. شعردەدە جنکاورلرك آتلری یاشانیلەدی. مثلا (تروا) محاصرەسنك الك بویوك قهرمانلرندن اولان (ئولیس) ك کوپکی ایله هند داستاننده‌کی «Pandavas» لر مشهوردر. بو حیوانلر متحلی اولدقلری مردلك وصداقتلری دولاییسیله کوزەل صنعتلره کیرمشلردر.

نهایت اویله صوك بر دور کلدی که بدیعی حس آرتق منحصراً بشری اولمقدن تمامیله چیقەرق یالکز انسان وحیوانلره دکل جماد ونباتلر عالەمندەدە شامل اولمغه باشلادی. بوکا «طبیعت حسی» نك تجلیسی دوری دیەبیلیرز. یالکز بو دورك پك کیچ ظهور ایتدیکی

معلوم اولدیغی کبی بو بابدە مثال کتیرمکدە حاجت یوقدر. ابتدائی شعردە، عرض ایتدیکمز وجهله ایلك پلانی انسان اشغال ایدەرك طبیعت آنجق عارضی بر حالده بولونیور و بونی تصویر ایچون برقاچ بیت ویاقطعه کافی کلیوردی. دها صوکرا «شیللەر» ك دیدیکی کبی: «پك صنعتکار اولان والك کوزەل بر اقلیمدە یاشایان یونانیلر بیله منظرەلری بر سلاح، بر قالقان ویا بر البسه طرزندە صحت ویقین ایله تعریف ایتمکدن باشقه برشی یاپمامشلردی. باقیلیرسه طبیعت بونلرك حسلرینی دکل، یالکز ذکالرینی علاقەدار ایتمش کورونیور.» کرك یونانیلر وکرك رومالیلر طبیعت ذوق وحسنی انحطاط تسمیه ایدیلان دورلرده یعنی الك مترقی مدنیت دملرنده (ئوریپید، و، اسکندریه دورلریله اوکوست عصرنده وبالخاصه آدریەن زماننده) دویمشلردر. منظره تصویری قرون اولیدە بیله همان همان مجهولدی. آلمان عالملرندن (هومبولد) «Cosmos» نام اثرنده میلادك ایکنجی واوچنجی عصرلرینی ادراك ایتمش اولان لیمنوسلی محرر (فیلوستراتە) ك براقدیغی قاتالوغدە زمانه عائد تابلولر آراسنده طبیعی منظرەلردن یالکز بر وولقان تصویری اولدیغنی سویلر. رومانك ایمپراطورلق دورنده موداحالنه کلن دیوار رسملرنده یاپیلان طبیعتدە جیلیز ودوز کونلو ایدی.

دینه‌بیلیر که بدیعی حسك طبیعتی فتحی غایت واضح ایکی دور کچیرمشدر. ایلك دورده یاپیلان طبیعت، شوخ، مزروع، فیاض وانسانه چوق یاقین وبوتون آرزو واحتیاجلرینه کوره بزەندیریلمش بر شیدی. مثلا (پومپەیی) رسملریله روما جوارندەکی صیفیەلر و (Pouzzoles) قیلرندەکی کوشکلرك تصویرلری بو جملەدندر. ایکنجی دوردە خشین، وحشی، رام اولماز بر طبیعت کوریلور. مثلا دکزلر فورطنەلی، چوللر حدودسز، غلاسیەلر وطاغ تپەلری ایریشیلمز ارتفاعلردەدر. یالچین قیالقلر وقورقونج طاغلر ذوقی تا (ژان ژاق روصو) یی بکلەدی. اوکا کلنجەیه قادار بو قبیل منظرەلر بوتون ادیبلر نظرنده چیرکین صحنەلردی. أزجمله اسویچرەیی قاچ دفعه باشدن باشه قطع ایدەن روما‌لیلر بورادە هیچ بر کوزەللك کورەمەمشلردی؛ حتی (سەزار) اومحتشم آلپ طاغلرینی کچرکن تماماً لاقیددی. صوك زمانلردە بیله صیجاق اقلیملرك منظرەلری ومخوف عظمتی شعر وصنعتی کیچ وکوچ جذب ایتدی. حتی بوکون بیله عظیم برا کثریت طبیعتك وحوش کوشەلرینه قارشی نفرتله متحسسدر. ایشته بر عصر اولیور که ایش ترسنه دونەرك تابلونك اساسنی طبیعت وتفرعاتنی انسان تشکیل ایتمشدر.

طبیعت حسنك کیچ تجلیسنی بربرینه پك اویمایان برطاقم سببلرله ایضاح ایتدیلر.

بعضیلری بو هیجانك تضاد ایله مستجلب اولدیغنی ؟ یعنی مدنیتك صنعی اینجه‌لكلرندن اشباعه كلن انسانلرك طبیعته‌قارشی هیچ اولمازسه خیالاً متحسس‌اولمق صورتیله كندیلرینه باشقه دیارلرده باشقه برمفكوره آرادقلرینی‌سویله‌دیلر. (شنایده‌ر) و(سه‌رژی) كبی مؤلفلر بونك سببنی جدانی تأثیرلرده كوردیلر وديدیلركه ابتدائی انسانلر كویلو وچوجوقلر كبی طبیعتدن‌خوشلانمقدن زیاده قورقارلردی . اعتقادلرنجه ملعون جینلرله دولو اولان طبیعت اونلره خرافه آلود بر دهشت ویریردی . فیزیك حادثه‌لر حقنده‌كی بو یا كلیش تلقیلر ده كیشدكدن صوكراده اوزون برمدت عینی‌خشیتك قلبلرده‌كی انعكاسی اكسیك اولمادی . (غرانت آلله‌ن) بونك سببنی اولدقجه مترقی برمدنیتك سیروسفره تأمین‌ایتدیكی سهولت وامنیتده كورور. پك عملی كورونن بوایضاح‌واقعا قیمتسزدكلدر . دوشونولورسه‌غلاسیه‌لر وبایا كراورمانلر ایچندن‌بیك تهلكه‌ومشكلات‌ایله‌كچمكه مجبوراولان برانسانك كوزه‌للكلری كوروب متحسس‌اولماسنه امكان یوقدر. چونكه برشیئی تماشا ایده‌بیلمك ایچون بردرجه‌یه قادار اولسون امنیت ایچنده اولمق لازمدر .

بكاقالیرسه‌بوایضاحلرك‌هپسی‌اكسیكدر. آلدانمیورسه‌م حقیقی‌سبب‌پسیقولوژیك‌سه‌نیاتینك طبیعی اتساعنده اولوب بونك حصول بوله‌بیلمسی ایچون هیجانلی بر مزاج ایله ذهنی بر ادراك وتصور كبی باشلیجه ایكی شرط لازم اولدیغنی سویله‌مشدك . پك شدتلی واینجه بر حساسیت آنجق كنیش بر ادراك قابلیتی اولان پك متمدن نسللرده بولونور .

طبیعتك فهمی ایستر ذكا ، ایستر حس ایله اولسون عینی طرزده‌در . ذكانك صاعد برحركتی واردركه تجرید وتعمیم ایله اك كیزلی وقاورانمه‌سی اك مشكل مشابهتلری مترقی برصورتده آرایوب بولور. بعض عرقلر تجریدوتعمیلرك ایلك درجه‌لرنده قالدقلری كبی بعض دورلرده‌ده معرفتك وسطی سویه‌سی بر درلو یوكسله‌مز (قرون وسطانك ایلك عصرلرنده‌اولدیغی كبی). طبقی‌ذكا كبی حسلرده مترقی برحركتله طبیعتك كیزلی‌مشابهتلرینه دوغرو تحسسلرینی كنیشله‌تیر . حسیات خصوصنده‌ده بعض عرقلر وبعض دورلر معین برسویه‌یی كچه‌مزلر .

تفصیلاتدن آكلاشیلیوركه بدیعی حس ، اجتماعی شكلدن فردی شكله وانساندن طبیعته دوغرو تكامل ایتمشدر . بونی ترجیحاً شیئی برصورتده كوستره‌مزك سببی ، بدیعی حسك نماسی ومعضلیت حالنده‌كی انكشافنده تعقیب ایتدیكی قانونی مشخص وقابل تدقیق بر شكلده كوروب قاورایه‌بیلمه‌كدر .

٣

بوفصلده ذكری ایجاب ایده‌ن دها ایكی هیجان واردر: علویت وقومیق هیجانلری . بونلر آراسنده مبهم برماهیت مشابهتی وجزئی برعلاقه كورمكله برابر عجبابوایكی هیجان آراسنده‌كی مشابهت ومباینتلر نه‌لردر ؟ تدقیق ایده‌لم :

(سوللی) ، « روحیات » نام اثرینك ایكنجی جلدینك (١٤٥) نجی صحیفه‌سنده : « علویت حسی ، جسامت ویا جسمانی ومعنوی سطوتك زمان ومكان ایچنده ادراك وتصوردن متولد خصوصی بر هیجاندر . » ده‌ر . ریاضی علویت ایله دینامیك علویت آراسنده عمومیتله تأسیس ایدیلن فرق بكا قالیرسه تالی برماهیتده‌در . چونكه هرایكیسی محرك قوت فكرینه قابل ارجاعدر . اكثریتك ادعاسنه باقیلیرسه علویت هیجانی ، تام معناسنده آلینان بدیعی هیجاندن دها بسیطدر . اگر بدیعی هیجاندن آكلاشیلان معنا ، بونك انكشافنده دها زنكین ، دها معضل ، متنوع وجهلی اولدیغی ولطیف ، ظریف ، وصرف‌حسن.. والخ حسلرینی احتوا ایله‌دیكی ایسه بوكا دیه‌جك یوق. اگرعلویت‌هیجانك بدیعی هیجاندن منشأ اعتباریله دهابسیط اولدیغی‌ادعا ایدیلیورسه بو، اصلاقبول اولوناماز .

علویت هیجانك ایكی عنصردن تركب صورتیله تشكل ایتمش مثنا برحس اولدیغی (فصل ٧) ده كوسترمشدك . بوحسلردن بری قورقو هیجانینه قابل ارجاع أَلملی برحس ضجرت ، برتناقص حیات اولوب دیكری‌ده مثبت شكلده عزت نفس وحب اقتدار هیجان ابتدائیسنه‌قابل ارجاع برحمله ، برتزاید حیات شعوریدر . بو جهت بیلیندكدن صوكرا علویت هیجانك حصولی‌ایچون دهاش برقدرت قارشیسنده مصون اولدیغمزه دائرمشعور ویا غیرمشعور برحسه صاحب اولمق كبی منفی برشرط دها لازمدر . بو اولمادقجه بدیعیلك خاصه‌سی قالماز .

علویت حسنك كوكی بدیعی اولمایان وازاله‌سی ایجاب ایده‌ن خوداندیشلكده‌در. بونك زائل اولماسی‌ایچون‌ده انسانلر واشیایه‌قارشی سه‌نپاتی ایله‌متوجه اولمق‌لازمدر. مثلا تاریخك ناپولیونی ، میكل آنژك « موسی » سی ، شاعر میلتونك « شیطان » ی قارشیسنده علویت رعشه‌سی دویه‌بیلمك آنجق بونلرك بویوكلكنه سه‌نپاتی ومخیله ایله حلول ایتمكله اولور . تا كه أنا كندی دار قابوغندن قورتوله‌رق باشقه‌لرینه طاشه‌بیلسین . علویت هیجانك بو صفحه‌یه كلینجه‌یه قادار كچیردیكی تكاملی شیمدی تعقیب ایده‌جكز .

(بەن) ، « هیجانلر » نام اثرینك (١٤) نجی فصلنده : « حقیقی وغیرحقیقی بوتون شیلرده‌کی علویتك باشی ، انسانك سطوت واقتداریدر » دەر . هردرلو علویتك باشی حقیقةً بونقطه اوله‌جقدر . (غرانت آللەن) ، بومدعایی «Mind» مجموعه‌سنك تشرین‌اول ١٨٧٨ تاریخلی نسخه‌سنده تصویر ایدەرکن : علویت حسی اولا دار بر آنتروپورفیزمدن باشلایه‌رق تدریجاً اخلاقی وفکری قیمتلرك ودها صوکرا جسامت ، زمان وطبیعتك علویتنه دوغرو تکامل ایتمشدر . بوتلقی بر آز شەماتیك واکسیك اولمقله برابر خلاصه اولونمغه دەکر . شوقادار وارکه طبیعی حادثەلرك علویت هیجاننه یاقین برحسی انسانلره دها ایرکندن ویرەمدیکی محقق دکلدر .

بوذاتك تصوریـنه کوره انسانك ایلك حیرتی یعنی قورقو ایله قاریشیق حرمتکارلنی قوتلی ، بیلماز وکندیلرینه هیچ برصورتله قارشی کلینەمز انسانلردر . عینی حسی یوکسك حیوانلرله چوجقلردەده کوره‌بیلیرز . ــ بوحسك دها متکامل شکلنه اجتماعی بر ترقیدن صوکرا تصادف اولونور . بوراده اك یوکسك علویتك موضوعی تبعه‌سنك هرشیئنه دیله‌دیکی کبی تصرف ایدەن بر دولت رئیسی ویامطلق حکمداردر . بوتون علویت اونده تجسد واوکا تخصص ایتمشدر . ــ حکمدار ئولدکدن صوکرا کندیسنك بر « أشی » اولان روحنك عینی وبلکه‌ده دها بویوك امتیازلرله یاشامقده بردوام اولدیغنه اینانیلیر . علویت هیجانی بودورده محسوسات عالەمندەکی حوضه‌سندن چیقارق محسوساتك فوقنده برعالەمه کچمشدر .

عرفان وبصیرتنك فائقیتنی اثبات ایتمش فکری بر شخصیت ویا جهدلرینك قدرت وجسارتیله اخلاقی فوق‌العادەلکنی طانیتمش روحانی بر شخصیت‌ده علویت حسنی الهام ایده‌بیلیر . مؤلف تصویر ایتدیکی علویت حسنك تکاملنده بونلری‌ده کوستره‌بیلیردی .

بشریتك ایلك دورەلرنده انسانلر طبیعتده کندیلری کبی روحلی تصور ایتدکلرندن اونك قوتلرینی بالضروره کندی قوتلرینه بکزه‌تمشلردر . مثلا فورطنه‌لر ، بورالر ، حرکت ارضلر ، یانارطاغلر طبقی ذی‌قدرت انسانلرکبی تلقی اولونمش وطاغلره‌ده ارتفاعلری نسبتنده فوق‌البشر بر قدرت اضافه ایدیلمشدی . نهایت حرکتدن دورمایان تفکر هرشیئك فوقنده بر آلهه واصل اولدی وبونی هرشیئی یاراتان مطلق وبی‌پایان براقتدارکبی طانیدی . ــ حامت حس علویتنه کلنجه بو ، محتملدرکه حکمدارلرك شوکت واحتشاملرینی کوسترمك ایچون وجوده کتیردکلری جسیم آبده‌لرله معبد ، سرای ، اهرام وتربه‌لردن

کلدی . زمانك فسحتی حس علویتنه کلنجه بونك بوش ومجرد برزمان مفهومندن آلینامیه‌جغی آشکاردر . زمان حسیله وجده کله‌مز اونی امثالسز برفسحت ایچنده میلیونلرجه وقعه‌لره صحنه اولمش ویینه اولاجق برحالده دوشونه‌بیلمه‌مزدندر .

کورولیورکه علویت حسنك بوتون صفحه‌لرنده مماثلتله ادراك وسەنپاتی ایله حس اولونمش أزیجی برقوت واردر . بوتکاملی بویوك خطلری دائره‌سنده تعقیب ایتدیکمز زمان باشلیجه ایکی دور قطع ایتدیکنی کورورزکه برنجیسی بدیعی اولامایه‌جغی آشکار اولان خشیت حسنك ؛ دیکری‌ده سەنپاتینك حاکم اولدیغی زمانلر اولوب بوراده آرتق شخصی امنیت حصول بولدیغندن دویولان حسده حسیلك یعنی بدیعی بر هیجانه اولمه قابلیتی واردر . (سوللی) نك دیدیکی کبی : « محتملدرکه علویت حسی ناخوش شکلدن خوش شکله قورقو زائل اولدقدن صوکره کچمش وآنجق او وقت بدیعیلشمشدر . » علویت هیجاننك تضاده ارجاع اولونه‌بیله‌جکنی ادعا ایدەنلرده اولدیسه‌ده بودها زیاده برآهنکه ، (هەکەل)ك آکلادیغی معناده متضاد برترکیبه استناد ایدەن برامتزاج حالی اولوب نەقورقو ، نەده دوغرودن دوغرویه ویاسەنپاتی ایله حس اولونمش برفائقیت غروریدر . اولسه اولسه هرایکیسنك برلکده وممتزج برحالده شعورده حس اولونمه‌سیدرکه بوامتزاجده مولدالماء ایله مولدالحموضه‌نك برلاشمه‌سندن متحصل صو کبی مولدلری اولان عنصرلردن بسبتون فرقلی بر حس حصوله کلمشدر . خلاصه علویت هیجانی بدیعی هیجاندن زیاده قورقو وغرور کبی ایکی ابتدائی هیجانله قرابتداردر . بدیعی هیجانه یاقلاشمه‌سی‌ده طبیعی اقتضاسندن اولمایوب عارضیدر .

کولدوروجی ، کولونج ، قومیق حسلری نامی آلتنده طوپلانان هیجانلرك بدیعی هیجانك برلاحقه‌سی کبی ملاحظه ایدیلمه‌سی قومیکك بوتون کوزل صنعتلره کیره‌بیلمه‌سی وعینی زمانده حسی برحظ حاصل ایتمه‌سنك برنتیجه‌سی اولسه کرك . فقط حقیقت حالده ساحه‌سی بوندن دها کنیشدر . قومیك حس (داروەن ، پیده‌ری ، سپەنسەر ، ل . دومون هەقکەر ، قرەپەلین الخ . .) کبی مؤلفلر طرفندن عمومی وخصوصی أثرلرده خیلی تدقیق ایدلمش اولدیغندن وفضله اولارق بوبابده شخصی بر کوروشمده بولونمادیغندن بو حس اوزرنده چوق توقف ایتمك نیتنده دکلم . یالکز کولمك تعبیر مخصوصیله افاده ایدیلن برحسی ، حسیات روحیاتنه تخصیص ایدیلن برأثرده هیچ بحث ایتمه‌دن کچمك‌ده ممکن دکلدر .

موضوع ، بری داخلی ، نفسی ، پسیقولوژیك ؛ دیکری خارجی ، شیئی وفیزیولوژیك

اولمق اوزره ایکی وجهه عرض ایده‌ر . کولمه‌نك خارجی افاده‌لرینی صحیح بر صورتده تصویر ایتمك زور برشی دکلدر. فقط داخلی سببلرینی کوسترمك ونیچون کولوندیکنی تعیین ایتمك چوق کوج اولدیغندن مسئله‌ده برچوق اجتهادلر اولمشدر ورأیمه قالیرسه، مسئله‌نك مشکللشمه‌سی کولمه‌نك یالکز بر سببدن نشئت ایتدیکنه ایناعمقدن ایلری کلمشدر. حقیقت حالده بونك بربرلرندن چوق فرقلی سببلری واردر . وبو سببلر هنوز بر اصله ارجاع اولونه‌مادقلری کبی بوتون کولمه‌لرده مشترك وعمومی بر سبب آلتنده طوپلانه‌مامشدر . بوکونه قادار چیقان أثرلرده یاپیلمش برچوق کولمه تعریفلرندن هیچ بریسی کافی دکلدر . چونکه کولمه‌نك بوتون وجهلرینی احاطه ایده‌جك هیچ برتعریف یاپیله‌مامشدر . ازجمله (ل. دومون) ك منحصراً کولمکه تخصیص ایتدیکی برأثرده : « کولمك ، برحظ حسنه تقابل ایده‌ن حرکات عضیله‌نك هیئت مجموعه‌سیدر . » ده‌ر . حالبوکه غیجقلامه‌دن ، صونوقدن ، بعضی ماده‌لرك تلقیحندن متولد کولمه‌لرله ایسته‌ریکلرك آغلامه‌لرله متناوب کولمه‌لری ومحاربه‌ده تهلکه زمانی کچدکدن صوکره عصبی قهقهه‌لره طوتولان عسکرلرك کولمه‌لرنده هپ حظمی واردر ؟ حتی بو قبیل کولمه‌لری منحصراً منعکسه‌لر : Reflexes میانه ادخال ایتسه‌ك بیله ینه مشکلاتدن قورتوله‌مه‌یز .

« ١ » مؤلفلردن بعضیلرینه کوره کولمه‌نك سببی آقوردسزلغك تولید ایتدیکی برشعورده ویا بونوع ماهیتده‌کی تضادلرده ؛ دیکر بر قسم مؤلفلره کوره‌ده أشیا وانسانلره قارشی دویولان فائقیت شعورنده‌در .

أك چوق طرفدار قازانمش کورونن ایلك مدعادر . بومدعا ، کولمه‌نك سرینی ایکی ادراك ، ایکی خیال ویاایکی فکر آره‌سنده سزیلن تضادده بولمقده‌در . فقط نه چاره‌که بوتون تضادلر انسانی کولدورمیور ؛ بونك ایچون برطاقم شرطلر لازمدر. مثلا ایکی متضاد رکن اولا عینی زمانده بولونه‌لی وعینی بر موضوعه تعلق ایتملی اوصورتله که بزه اوشیئك هم اویله اولدیغنی هم‌ده اولمادیغنی دوشوندیره‌بیلسین : مثلا بر مایمون کورونجه کولمه‌مز بزه انسانی خاطرلاندیغی حالده انسان اولمامه‌سندندر! حله انسان ألبسه‌لری کیمش اولورسه بوسبتون کولرز . چونکه تضاد دها بارز اولمشدر . فضله اوله‌رق تضادلرك‌ده عینی شدتده اولمالری لازمدر ؛ یوقسه قومیك اولامازلر . بالفرض آغیر بربویوك آلتنده أزیلن براختیاری کورمك بزی کولدورمز . « کولمکده فعالیته داخل اولمش اولان ایکی متضاد قوت بر وحدت تلقی‌یه منتهی اوله‌مادیغندن عضلی بر قوت صرفیله خارجه بوشالمق

مجبوریتنده‌در . » (ل. دومون) . ایکنجی مدعا اولا انکلیز فیلسوفلرندن (هوبس) طرفندن ایلری‌یه سورولمشدر. مومی‌الیه‌ده‌رکه: « کولمك، باشقه‌لرینك قصورلرینه ویاأسکی برضعفمزه قارشی آنسزین دویولمش بر غروردر . »

بوفیلسوفك طرفدارلری آقوردسزلق وآهنکسزلکك کولمکه بادی اوله‌جغی شدتله تنقید ایده‌رك دیدیلرکه: « آقوردسز برموسیقی آلتی ، حزیرانده قار یاغمه‌سی، آرشیمدك محاصره أثناسنده هندسه ایله اوغراشماسی ، آهنکسزلك ویره‌ن بوتون شیلر ، حضرت سلیمانك تفاخرلرله مالی اوامری تماماً متضاد اولدقلری حالده انسانی کولدوره‌جکنه اضطراب ، حدت ، حزن ویرر . » (« بەن » ك « هیجانلر » نام أثرینك اون دردنجی فصلنه مراجعت) الحاصل بومدعاده اولکیسی کبی نه‌قادار مثال کتیرلسه تنقیددن قورتولامایه‌جق برماهیتده‌در. چونکه بوتون فائقیت حسلری انسانلری کولدورمز .

بکاقالیرسه هرایکی مدعاده قبول ایدلملی . چونکه هرایکیسی‌ده قسماً دوغری وآیری آیری حاللره جواب ویره‌جك ماهیتده‌درلر . ایکنجی نظریه کولمه‌نك ابتدائی شکللرینه مطابق‌در . (هوبس) ، حال حاضرده کولمك دوغریدن دوغری‌یه قوت ، اقتدار وغرور حسلرندن چیقیور وتضادك تأثیری ایکنجی درجه‌ده قالیور ، ده‌ر . کولمه‌نك أك قابا وخام شکلی مغلوب خصمنی آیاقلری آلتنه آلدیغی زمان مظفر وحشینك صیریتیشیدر . بو ، همان فیزیولوژیك بر کولمه اولوب یالکز مدنیتسز عرقلر وتربیه‌سز چوجقلرده دکل اك نازك وخیرخواه کیمسه‌لرده بیله کورولور. مثلا قضاءً دوشن وحتی برآز آغیرجه یارالانان کیمسه‌لره قارشی قهقهه صالیویرمك میلی همان هرکسده واردر . بوکولوشلر بلاشبهه انسان ماهیتنك أبی ومتکامل جهتلرندن کلمه‌دیکی کبی بدیعی اولمق ماهیتندن‌ده اوزاقدرلر. آقوردسزلق نظریه‌سی کولمه‌نك تالی وعالی شکللرینه پك اویغوندر . بوراده غلبه وفائقیت حسلری ایکنجی درجه‌ده قاله‌رق ضعیفلادقلری ایچون آرتق کولمه‌ده ذهنی برتظاهر اولمش وبدیعیلشه‌بیله‌جك بر حاله کلمش ، یعنی فکرك انکشافی قومیك شیئك اساس رکنی اولان فرادی وانجه تضادلری قاورایه‌بیله‌جك بر قابلیت قازانمشدر . کولمه ، بوشکلنده ابتدائی شائبه‌سنی تماماً غایب ایتمامکله برابر حسی دینه‌بیله‌جك برماهیت آلمشدر.

الحاصل یدنجی فصلده بحث ایتدیکمز کبی کولمه‌نك لطیفه ویامزاحدن کلن دها یوکسك برشکلی واردر. مزاحی کولوشلرده فائقیت حسی کنیش برسه نباتی ایله قاریشیق بولونور.

« ٢ » کولمك منحصراً روحیات وادیسنده تدقیق ایدیلیرسه ماهیق چوق نقصان

قالير . كولمه‌نك فيزيولوژيك تدقيقاتى اهمال ايدلمه‌مشدر . ازجمله هيجانلرك افاده‌لرينه تخصيص ايدلمش أثرلرده (داروه‌نك بوبابده كى أثرينك اون ايكنجى فصلنه مراجعت) كولمه‌نك فيزيولوژيك تصويرلرى واردر . كولمك قوتلى بر حركت شهيقيه‌در . سوره‌كلى اولديغى زمان شهيقلر زفيرلره غلبه ايدر. وتنفسك موازنه‌سنى تأمين ايچون بوقبيل كولمه‌لرك عقبنده‌درين نفسلر آلينير . دوداقلرك التصاق نقطه‌لرى كرى‌يه چكيله‌رك يوقارى‌يه‌دوغرو قالقار ؛ دوران دم آرته‌رق كوزلر پارلامغه باشلار ... الخ . (داروه‌ن) ه نظراً قاتيلمه درجه‌سنده‌كى چيلغين كولوشلر (كه بوتون انسان عرقلرنده كوزياشلريله برلكده اولور.) دن عادتا كولمه‌لر وخفيف تبسملره قادار انقطاعسز بر تدريج ومشترك بر ماهيت واردر . لكن عجبا كولمك تبسمك تام بر انكشافيميدر ؛ ياخود تبسم، بشريتك ايلك دورلرنده‌كى قهقهه‌لى كولوشلرك بر جنين ساقطيميدر؟ تكاملجيلره باقيليرسه قهقهه‌لى كولوشلر تفوق حس بهيميسنه مربوط ابتدائى بر شكلدر . حال بو كه چوجوقلرك تبسمه ايكنجى ، كولمه‌يه دردنجى آيدن باشلامه‌لرينه باقيليرسه چوجوغك نوعى تكاملى خلاصهٔ ياشاديغى ادعاسيله بوشأنيت آراسنده تام بر تضاد واردر. ديكر جهتدن كولمك خصوصنده حيوانلردن معلومات ايدينمكه امكان يوقدر . يالكز مايمونلر انسانلر كبى كولر وكولركن آغزى آچيله‌رق كوزلرى پارلار وكنديلرينه مخصوص بر سس چيقاريرلر . (داروه‌ن ، واللاس ، مانته‌غازرا .. والخ)

بوراده اصل مهم اولان جهت بوفيزيولوژيك واقعه‌لر هيئت عموميه‌سنك نه‌دن فلان ويافلان پسيقولوژيك وضعيتلره مربوط اولديغيدر؟ كولمك منحصراً ودائما حظك افاده‌سى اولسه‌يدى ويريله‌جك جواب پك قولايدى. فقط بعضاً مرضى، معناسز وساده‌جه فيزيولوژيك كولمه‌لر اولديغندن ياپيله‌جق ايضاحك بوتون بوواقعه‌لرى‌ده ايچنه آلماسى لازمدر .

(سپه‌نسه‌ر) ك واقعا بر پارچه اسكيمش (١٨٦٣) اولمقله برابر حالا اك أيى ايضاحلر صيره‌سنده بولونان بوماهيتده بر ايضاحى وار . بوذاته كوره كولمك ، قدرت عصبيه‌نك طبيعى مجراسندن ناكهانى بر صورتده انحرافيله يكى بر يوله كيرمه‌سيدر . جملهٔ عصبيه‌نك معين برزمانده‌كى تنبيهى بالخاصه شديد اولورسه آنجق شو اوچ طرزده صرف اولونه‌بيلير: ياباشقه حس وفكرلر اوياندير مق اوزره عضويت دماغيه‌نك هرهانكى بر قسمنه انتقال ؛ ياخود أوعيه ، قلب ، آق جكرلر ويا اعضاى هضميه‌يه وياخود عضلى حركتلره تأثير ايدر. قوهٔ عصبيه‌نك صرف ايديلمه‌سى بالخاصه معتدل اولورسه اولا اك آز مقاومتلى يرلره

كيده‌رك ايلك اول أك متحرك اولان عضله‌لرى تيتره‌تير؛ مثلا خنجره ، آغيز ويوزومز، تأثير ايده‌رك وكولمه خطلرى ميدانه چيقار . منحصراً مادى تنبيهلردن حاصل اولمه كولمه‌لرده واردر : اوشومه وزهيرلنمه ايله اوزون بر زجر وتضييقدن قورتولوشدن صوكرا كى كولمه‌لر كبى .

كولمك تماماً روحى بر سببله يعنى بعضاً خياللره مربوط اوله‌رق‌ده حصوله كله‌بيلير . (سپه‌نسه‌ر) ، تضاد نظريه‌سنى قبول ايده‌رسه‌ده كندى نقطهٔ نظرينه كوره ايكى درلو تضاد بولوركه برى صاعد بر تضاد اولوب آزدن چوغه ؛ ديكرى‌ده نازل بر تضاد اولوب چوقدن آزه كيده‌ر و يالكز بو ايكنجى تضاد انسانى كولدوره‌بيلير . انسان كوله‌بيلمك ايچون شدتلى بر شعور حالندن بونك تماماً ضدى دها خفيف ديكر بر شعور حالنه بردن بره كچملى در. مثلا بر سه‌نفونى‌يى ديكلركن سيرجيلردن برينك أسنه‌مه‌سى انسانى كولدوره‌بيلير ؛ كذا صحنه‌ده ايكى عاشقك اوزون سوء تفهملردن صوكرا تام باريشه‌جقلرى صيره‌ده بر چينك مه‌له‌مه‌يه باشلامه‌سى قوميك اولور. باشقه بر تعبيرله ايلك واقعه‌لرله پك زياده مشغول اولان دقت بردن بره معناسز بر واقعه‌يه معروض قالديغى زمان آرتق مجراسنده دوام ايده‌مه‌دكدن باشقه بوواقعه‌ده شدتله اويانمش اولان دقى اشغال وياصرف ايده‌بيله‌جك بر ماهيتده اولماديغندن ناكهانى بر صورتده فضله قالان قدرت عصبيه همان عضله‌لره بوشاله‌رق كولمكى توليد ايده‌ر . شدتلى بر هيجان بوتون وجودى صارصماز وبر تضاددن متولد اولمازسه كولمه‌ايله‌دكل باشقه بريولدن بوشانير. مثلا بعض آووقاتلرله خطيبلرك اوتوماتيك فعللرى واوتانان بر مكتبلينك قلمنى پارمقلرى آره‌سنده متمادياً دوندورمه‌سى كبى . (هه‌ققكر) بوموضوعه دائر بر أثرنده باشقه بر فرضيه تكليف [١] وبوتون كولمه‌لرى تك بر تيپ واقعه‌يه ارجاع ايده‌ر. غيجيقلانمه اونجه هم مادى ، هم‌ده معنوى سببدن كلن بوتون كولمه‌لرى ايضاح ايده‌ر .

غيجيقلانمه‌ده اولاجلدى احساسلرك ياپديغى بر تأثير وار: اعصاب محركهٔ الوعاء وسمپاتى كبيرك تنبيه ايديلمه‌لرى، كوزببكلرينك بويومه‌سى وكوزلرك پارلايوب شريانلرك دارالمه‌سى كبى. غيجيقلانمه‌نك حصولى ايچون احساسات جلديه‌دن ماعدا بواحساسلرك منقطع اولماسى كبى

---

[١] . «كوله و قوميقك فيزيولوژى و پسيقولوژيسى : Physiologie und Psychologie des Lachecns nnd des komischen» (١٨٧٣) . تنقيدلر ايچون، (له‌ئون دومون)ك «حساسيتك علمى نظريه‌سى : Théorie scientifique de la sensibiliteé» (صحيفه ٢١١)، (Piderit)ك (Mimik) نام اثرينك (١٣٨) ومابعد صحيفه‌لرينه باقك .

ایكنجی برشرط داها لازمدر. برآدامی غیجیقلایه بیلمك ایچون وجودینه یاپیلاجق احساسلرك سرعت و استقامتلرنده تحوللر حصوله كتیرمك و منقطع یاپمق لازمدر . غیجیقلامه تنبهنه تقابل ایده‌ن عضوی حركت ، شهیق؛ احسـاسـك انقطاعه تقابل ایده‌ن عضوی حركت‌ده زفیردر . برنجی حالده حجاب حاجز شیشیور ؛ ایكنجی حالده‌ده اینیور . خلاصه غیجیقلانمه جلدك منقطع بر تنبیهی اولدیغندن بالنتیجه اعصاب محركة‌الوعاده منقطع تنبهلر حاصل اولیور وحظ حالی ایله ألم حالی تناوب ایدییور. فقط بونلر آراسنده كولمك نه مناسبتله حصوله كلیور یعنی نه‌یه یاریبور ؟ أوت، كولمك حمایه‌جی یعنی غیجیقلانمه أثناسنده دماغده آزالان دموی تضییق تلافی ایدیجی بررول اوینایور . نته كیم صیق صیق واقع اولان شهیقلر صدری وبالنتیجه قلب وشراین وآق جكرلری تضییق ایتدیكندن شراینك دماغه بوشالمه‌لرینه مانع اولیور .

ذهنی سببلردن متولد اولان كولمه‌یه كلنجه (هه‌قه‌ر) بوقاریده كچن هرایكی نظریه‌یی‌ده قبول ومزج ایده‌رك كولمه‌نك بوتون تظاهرلرینی قومیتك عنوانی آلتنده طوپلار . اوكا نظراً قومیكده هم زمان اولارق ایكی حال واردر : بری حسی فائقیتمزدن متولد اولان خوش حال ؛ دیكری موضـوعده كورولن تضـاددن متولد ناخوش حالدر . كولمه‌لرده دویولان سریع حظ وألم تنـاوبی‌ده بوندن نشـئت ایده‌ر . قومیك ، طبقی غیجیقلانمه كبی متقطع برانطباعدر ؛ شو فرقله كه غیجیقلانمه مادی ایكن قومیك روحی‌در . قومیك‌ده غیجیقلانمه كبی كولمه ایله افاده اولنور ونتیجه‌لرله سببلر هرایكیسنده بردر . (هه‌فكه‌ر) ك مدعاسی باشلیجه خطلریله ایشته بو قاداردر بحثه بر نتیجه ویرمك لازمسه ده‌رزكه كولمك اوقادار چوق غیرمتجانس احوال وشرائط ـ ازجمله جسمانی احساسلر ، نشاط ، تضاد ، سورپریز ، تحفلق ، غرابت ، عادیلك والخ . ـ داخلنده تجلی ایدییوركه بوتون كولمه‌لری تك بر سـببه ارجاع ایتمك چوق منازعه كوتورر بر دعواده بولونمقدن باشـقه بر نتیجه ویرمز . بوقادار عادی برواقعه حقنده بونجه أثرومساعیلر وجوده كتیرلدیكی حالده مسئله هنوز تماماً آیدینلانمش اولمقدن چوق اوزاقدر . [۱]

۵

بدیعی حسك مرضیاتی باشلی باشنه برأثره لایقدر. [بووادیده تك برقلم تجربه‌سی بیلیورم كه

[۱] كولمك حقنده دها یكی واحاطه‌لی نظریه‌یی « برغسون » دن آدابته صورتیله نشرایتدیكم « كولمك نه‌در ؟ » نام أثرده بولابیلیرسكز . م . ش

اوده « نورداو » ك « تردی : dégéneressence » نام اثری اولوب موضـوعی یالكز زمانمزه تخصیص ایتمكله برابر دها باشقه مسئله‌لری‌ده موضوع بحث ایتمشدر .] بورادە اشبو مرضیلكك الك عمومی پسیقولوژیك شرطلره وبدیعی حسی دائمـا انحراف ایتدیرمك وادیسنده مؤثر اولان طبیعی سببلره نظر دقتی جلب ایله اكتفا ایده‌جكز :

اول باول بدیعی حس قابلیتسزلكنك مطلق اولارق موجود اولوب اولمادیغنی یعنی كوزه‌ل صنعتلرك كافه‌سی حقنده تام بر دویغوسزلغك بولونوب بولونمادیغنی آرایه‌لم . بكا قالیرسه بوكا أوه‌ت دیه‌جكم وبوجوابم هیچ‌ده كستاخجه بر جسـارت اولمایه‌جق . حتی قبل‌التجربه محـاكمه ایدیله‌رك دینه‌بیلیركه مادامكه اخلاقی عما ودینی لاقیدی موجوددر ؛ اوحالده بدیعی هیجانك هردرلو آفتدن مصون اولارق بوتون انسانلره ویرلمش برموهبه اولمه‌سی امتیازی هانكی سببلرله‌وارد اولابیلیر؟ واقعامسئله‌یی فعلی برصورتده كوستره‌جك دلیللر بولمق خیلی كوچدر؛ چونكه بوحسك فقدانی نه فرد ، نه‌ده جمعیتی متضرر ایده‌جك آفتلردن اولمادیغی ایچون نظر دقتی جلب ایتمه‌مشدر. بونكله برابر مدعامزی قسماً تنویر ایده‌جك واقعه‌لر پك اعلا كوستریله‌بیلیر . ازجمله موسیقی‌یه قارشی تام برحسسزلك نادر اولمادیغی كبی دقت ایدیلیرسه تحقیقی‌ده پك قولایدر . « غرانت آلله‌ن » ك بوبابده‌موجود برمشاهده‌سنه نظراً چوق‌ایی تحصیل وتربیه كورمش بر كنج چوجقلغنده موسیقی‌یه‌صرف ایتدیكی بوتون امكلردن هیچ برخیر كورمیور. وبونك سببی بالآخره آ كلاشیله‌رق تحقق ایدییوركه بو كنج دنیا برآرایه كلسه برنوطه‌یی دیكرندن آییرامایه‌جق برحالده‌در . آنجق بر اوقتاوی وبوندن دها فضله فاصله‌لری اولان صدالری تفریق ایده‌بیلیورسه‌ده آقورد ایله آقوردسزلق دویغولرندن تماماً نصیبسز بولونیور وهرهانكی برموسیقی آلتنك كندینه خاص سسنی تفریق ایده‌میور . بوتون فرقلی سسلر اونك قولاغنه آنجق واضحاً محسوس كورولتولر كبی كلیور ومثلا پیانونك صداسی تللرك بززیمیرتیسی ، كمان سسی برغیجیرتی، اورغ‌ده براوغولتی والخ اولیور . حالبوكه شعرك وزنلرینه قارشی غایت حساس بولونیور. بو غیر طبیعیلكلرك منشأی قورتی عضـویمی یوقسه مراكز دماغیه‌می اولدیغی هنوز بیلینه‌میور. برچوق كیمسه‌لر منظوم‌شیلری اوقومق ودیكله‌مكدن اوقادار جانلری صیقیلیر ویورغون دوشرلركه شـاعرلرك نثر كبی قولای بربیان طرزی واركن ناصل اولوب‌ده نظم قادار صیقنتیلی بر وادی‌یه كیتدكلرینی بردرلو آكلایه‌مازلر .

تمـامیله مرضـیانه داخل اولان بو واقعه‌لری براقه‌رق كندیمزه اولا بوبابده تدقیقه

لایق بر موضوع موجودمیدر ، یوقسه اوهام وخیالات ایچنده‌می بز ؟ سؤالنی صورابیلیرز . بدیعی حسك غیر طبیعیلکی مسئله‌سی دیکر حسلرك غیر طبیعیلکلری کبی وضع اولونه‌ماز . معلومدرکه مرضیلکك افاده ایتدیکی معنا ؛ آهنکسزلك ، انحراف وخلاف طبیعه‌لکدر . شیمدی عجبا بدیعی فعالیتده قاعده وارمیدرکه بونك خارجنه چیقلنجه اوکا خلاف عاده‌لك دینسین وبویله برقاعده وارسه ناصیل شی اولدیغنی اولجه بیلمك لازم کلزمی؟ دائما تکرار ایدیلن برشی وار: صنعتك روحی مطلق برحریتدر . — واقعا بوکا بنده هیچ اعتراض ایده‌جك دکلم . صنعتده غایه‌نك بالذات صنعت اولدیغی و صنعتکارلرك یاشایابیله‌جك ، معاصرلری طرفندن بکنیله‌جك وحتی بلکه‌ده یالکز اخلاف طرفندن تقدیر ایدیله‌جك أثرلر یاراتمقدن باشقه‌هیچ برمجبوریتلری اولمادیغنی‌ده تسلیم ایده‌رم . هم‌ده فلان بدیعی أثری طبیعی وفلانی غیر طبیعی دییه حکم ایتمکی هانکی اصول ایله یاپه‌جق وساده‌جه کیفی ، عندی حکملر ویره‌جك دکلمی‌یز ؟ نرده‌قالدی‌که بوتون کوزه‌ل عدا ایدیلن شیلرك سالم؛ چیرکین دیدیکمز شیلرك‌ده غیرسالم اولدیغنی بیلدیره‌جك منابعمز بیله یوق . کوزه‌ل ایله چیرکین آراسنده‌کی فصلك اکثریا غیر ثابت اولدیغی شویله دورسون چیرکینلك بوتون کوزه‌ل صنعتلره برمایه ، برمعیار کبی داخل اولمشدر ؛ حتی (روزه‌نقرانچ) کبی بر مؤلف « چیرکینلکك بدیعیاتی » نامیله برأثر بیله یازمشدر . بو مشکلاتدن قورتولمق ایچون نجه‌تك بر یول وار : **موضوعك** یرینی دکیشدیرمك یعنی بالذات بدیعی حسك مرضیلکنی دکل بو حسك انشعاب ایتدیکی منبعك مرضیلکنی بولوب کوسترمك ؛ باشقه بر تعبیرله بدیعی حسی بر اعراض کبی تلقی ایتمکدر . ایضاح ایده‌یم :

سالم برانسانی تشکیل ایدن تمایللر آراسنده‌کی هر آهنکسزلك موازنه‌نك انقطاعی ، تأثری حیاتك برخلاف طبیعیلکیله بللی اولور. طبیعی حیاتك بوانحرافی عمومی ویابشری ؛ خصوصی ویا مسلکی اولمق اوزره ایکی وجهدن ملاحظه اولونه‌بیلیر .

عمومی شکلنده یعنی انسانك بنیه‌سنه نظراً مطالعه ایتدیکمز زمان موازنه‌سزلك مزاج، سجیه واحوال وایجابلره کوره متنوع استقامتلری تعقیباً پك چوق تظاهرلر کوستریر . مثلا مه‌لانقولی وفوبی دینیلن مرضی قورقولر ، ضلالات جنسیه‌لر ، غیر قابل مقاومت اضطرارلر والخ کبی .

خصوصی شکلنده یعنی عمله ، آوقات ، معلم ، دوقتور والخ کبی هرهانکی بر مسلك

صاحبی اولان برفردده ملاحظه ایدلدیکی زمان موازنه‌سزلك کندینی مسلك صاحبی اولان فردك فعالیت و استحصاللرنده کوستریر . مثلا آری کبی چالیشان بر عمله‌نك تنبللك وعیاشلغك افراطلرینه دوشمه‌سی؛ کذا برتاجرك تشبثلرنده مفرط بربیصیرتلیلقدن آشیری برجرأته کچمه‌سی والخ کبی. کوزه‌ل صنعتلرده دیکرلری کبی برمسلك اولدقلرندن بونلرك محصوللری‌ده عمله‌نککیلر کبی اولمق ایجاب ایتدیکندن عینی موازنه‌سزلك نشانه‌سی بوکونکی صنعت أثرلرنده کورولمکده‌در. بناءً علیه بدیعی حسك خلاف عاده‌لکلری مخیل برقاعده‌یه ویا کوزه‌ل صنعتلرك ناظمی اولدیغی ادعا ایدیلن برپرنسیبه (که بویله برپرنسیب بیلمه‌یورز) کوره دکل بلکه پسیقولوژیك بر مصداقه کوره مطالعه یعنی مرضی براستعدادك نتیجه وأماره‌لری کبی تدقیق اولونه‌بیلیرلر . دها ساده برافاده ایله دییه‌بیلیرم‌که بدیعیلکك مرضیلکی دکل بلکه بدیعیات مناسبتیله روحیاً مرضی حاللر موضوع بحثدر .

موضوعك بوصورتله یرینی دکیشدیردکدن صوکراده ینه اجتناب اولونه‌ماز مشکللر قارشیسنده‌یز . ازجمله یاراتیجی صنعتکارك پسیقو - فیزیولوژیك بنیه‌سنه دائر ایکی نظریه موجوددر .

پك معروف أثرلرده نه‌نی قونو کوسترلمش اولان برنجی نظریه‌یه کوره بدیعی فائقیت بدن وروحك صحتی ایله قابل تألیف دکلدر . بومدعانی تأیید ایچون کوسته‌ریلن واقعه‌لر پك جزئی برفکر تنقید ایله جمع وترتیب ایدیلمش اولدقلرندن تیپیك اولارق تعدادالونان سجیه‌لرده هردرلوسی بولونیور. حالبوکه مبدعلر آره‌سنده قوتلیلرله برابر ضعیفلر، بویوکلرله کوچوکلر ، کوزه‌للرله چیچمسزلر ، اراده‌سزلرله متشبثلر ، کیچ انکشاف ایده‌نلرله طورفانده‌لر، مردم کریزلرله کیرکینلر، صومورتقانلرله شوخلر واردر. اوحالده‌که ایستر فوقه چیقمق ویا دونده قالمق صورتیله اولسون مبدعلرده بهمه‌حال وسطدن آیریلق تمایللری اولدیغی نتیجه‌سی چیقاریله‌بیلیر .

دیکرنظریه بوتون بومطالعه‌لری تالی وعارضی صایه‌رق دیه‌رکه جسمانی وروحی نقصانلر هیچ بر صورتله دهانك شرط لازمی دکلدرلر . دهاء ، صاغلام بر بنیه‌ده اولدیغی قادار چوروك بر بنیه‌ده ده بولونه‌بیلیر . بومدعای‌ده تصدیق ایده‌جك دلیللر وارسه‌ده ایلك مدعانککیلره نسبتله چوق آزدر .

بونك ایچون مسئله تعمیم ایدیله‌رك دینه‌بیلیرکه عجبا بدیعی فعالیت دائما برانحراف دکلمیدر ؟ (نورداو) ه باقیلیرسه اویله‌در وحتی دیه‌رکه : « صنعت ، تام صحتدن انحراف

ایتمه‌نك بر باشلانغیجیدر . » مسئله بو طرزده وضع ایدیلنجه ایهامله‌شیر . چونکه ذهنی صحتدن مقصد اسکی فیلسوفلرك تهیج فقدانی ده‌دکلری شی ایسه بو حالده بولونان کیمسه ابداع شویله دورسون بدیعی ذوق بیله آلاماز . هیچ بر تنبیهسز وقویون قادار هیجانسز علی العاده بر حیات ایچنده ابداع ایتمك ویا بدیعی بر ذوق آلینمق ایسته‌نیورسه محال تمنی اولونیور دیمکدر. فضله اولارق عینی مدعا بوتون هیجانلر ایچون ده وارد اولا بیله‌جکندن آرتق هر هیجان ذهنی صحتدن بر انحراف کبی ادعا اولونه‌بیلیر. واقعا باشده (قانت) اولمق اوزره بعضی ذهنیه‌جیلر بو ادعاده ده جسارت ایده‌رك انسان، ماهیت اعتباریله منحصراً عاقل بر مخلوقدر دیمك ایسترلر. فقط روحیات نظرنده بو اویله بارز بویوك بر خطادر که مناقشه‌یه بیله دکمز . فرض ایده‌لم که بو ادعا مفکوروی اولسون . لکن روحیاتك وظیفه‌سی مفکوروی انسانی دکل ، شأنی انسانی تدقیق ایتمکدر .

لزوم واهمیتنه بناءً بر آز اوزون دوشن بو مقدمه‌دن صوکرا صنعتده اك اساسلی ایکی عامل اولان هیجان ومخیله‌نك نه وقت مرضی بر فعالیت عرض ایتدکلرینی کوستره‌جك واضح حاللری کورمه‌نك صیره‌سی آرتق کلمشدر .

١ . شدت وصمیمیتله دویمه‌نك صنعتکاره اولان لزومی دلیله حاجت قالمایه‌جق قادار بدیهیدر . مع مافیه بو استعداد هر صنعتکارده عینی دکلدر . شدت هیجان ؛ یالکز بارائعه والهام زمانلرنده کلمك اوزره فاصله‌لی اولابیلیر . بحران کچدکدن صوکرا تأثری حیات طبیعی روشنه ینه عودت ایدر. بو حال ، صحت عقلیه‌لری یرنده اولان داهی ویا هنرورلرك نشانه‌سی اولوب هیجان شاهقه‌لرندن اینلدکدن صوکرا ینه علی العاده حیات عودت ایدر . یالکز بو بابده‌کی بیوغرافیلره نظراً اك چوق کورولن حاللر ـ بالخاصه زمانمزه یاقلاشیلدقجه ـ دائمی بر تنبیه ، یعنی فرط تحرشیتدر . صنعتکارلر وصنعت مراقلیلری هر سسدن اهتزازه کلن نازك و حساس موسیقی آلتلرینه بکزه‌رلر . مرضیلکك معلوم اولان شو اوچ معیارینی بوراده‌ده خاطرلایوب تطبیق ایتمك لازم : سببله نتیجه آراسنده نسبتسزلك (ظاهریدر) ، شدید ودواملی بر صدمه یعنی عکس العمل ، مزمنلك. ابداعك فیزیولوژیك حالی، دائمی بر حیات استهلاکیدر . یالکز بو استهلاك طبیعی ومتوازن اولمایوب بر صیره انفلاقلر یعنی علی العاده بر حیات دکل عادتا بر حمادر . بو نوع متهیجلرك صنعی منبهلره اولان احتیاجلری بو سببدندر . بونلر موجود منبهلره مراجعت ایتمه‌دن دورامادقلری کبی قوللاندقلری علاجلرده خسته‌لغی تشدیددن باشقه بر شیئه

یاراماز . مثال اولارق مه‌لانقولیکلرله داء مراق مبتلالری و آلقولیکلرله صاییقلامه وموازنه‌سزلك مبتلالرینك هر درلو منبهلره اولان مفرط انهماکلرینی دوشونمك کافیدر .

مفرط تهیجلرك عمومی اوصافنی کوردکدن صوکرا بدیعی هیجانك پاتولوژیك علامتلرینی قید ایده‌بیلیرز :

آ . تاریخك بعض دورلرنده وبالخاصه زمانمزده حاکم اولدیغی کبی بدبینلکه قارشی معند بر تمایل ، منحصراً ودائماً حزنلی صنعتلره مجلوبیتدر . تقلید وموده بو حالی کافی درجه‌ده ایضاح ایده‌مه‌مشلردر . چونکه عضوی انحطاطك تولید ایتدیکی دها درین سببلر واردر . صنعت ، ابداع ایده‌ن ویا ذوق دویان کیمسه‌لرده‌کی بو کیزلی راحتسزلغك بر افاده‌سیدر. بدبینلك، صنعتك دکل باشقه درلو تولید ایده‌مه‌ین فرد ودورك بر خسته‌لغیدر. معلومدر که میوه‌لرك لذتلری یتیشدکلری طوپراغه کوره‌در . بشری طوپراقده عینی اقتضالره تابع اولدیغندن مدنیتك بعض زمانلرنده مه‌لانقولیك ، ککره وعجیب بدیعه‌لر ویریور . کتابك برنجی جلدینك دردنجی فصلنده الممه مظ مناسبتیله بو خسته‌لغك سببلرینی تحلیل وتعیین ایتمکه چالیشمشدق .

ب. بدیعی هیجانك پاتولوژیك نشانه‌لرندن ایکنجیسی بویوکلك خسته‌لغی: La megalomanie تمایلی اولوب اکثریا پك حاد بر نخوت شکلنده متجلیدر. وبدیعیات ساحه‌سی تاریخك مختلف دورلرنده ساری بر خسته‌لق کبی استیلادن خالی قالمامشدر . هله اون طقوزنجی عصر بو خسته‌لغی صوك حدینه ایصال ایده‌رك « تألیه صنعت » ی « شه‌للینغ » دنیری بر مذهب یاپمشدر . بو مذهب سالکلرندن « شله‌غه‌ل » ك « شعرك باشلانغیجی ، عقلك حرکت وقانونلرینی تعلیق ایتمك و بزی طبیعت بشریه‌نك ابتدائی قاؤسی اولان او کوزه‌ل فانتازی عالمنه تکرار کوتورمکدر . شاعرك ذوق سلیمی کندی فوقنده هیچ بر قانون طانیمامقله بختیاردر. » یولنده‌کی افاده‌لری بو مرضی عظمتك پارلاق بر دلیلیدر. بالآخره اوقادر دها ایلری کیدلدی که بو موضوعه دائر طبع ایدیلن چیلغینلقلر طوپلانسه کوزه‌ل بر منتخبات تشکیل ایده‌ر . اعتراف ایتملی که بوتون بیطرف وحسن نیت صاحبی کیمسه‌لر کوکلره چیقاریلان بویوکسك مدعالرك نه کبی اساسلره استناد ایتدکلرینی بیلمیورلر . بو فخریه‌لر عجبا کوزه‌ل صنعتلرك بزه حواسمزله استحصال ایدیلن لذتلرك پك فوقنده غایت علوی ذوقلر بخش ایتدیکی ایچونمیدر ؟ باقیلیرسه، علمی تحریلر ، سیاحت و کشفلر صنعتدن دها آز ذوقلی دکلدرلر ؛ او حالده بو فوق العاده‌لك عجبا صنعتك ابداعیلکندن‌میدر ؟ اوده دکل . چونکه ابداع ،

یالکز صنعته خاص بر امتیاز اولمایوب علم ، سیاست ، تجارت ، حرفت والحاصل هر ساحه‌ده واردر . آرالرنده‌کی فرق شکلدن باشقه برشی دکلدر . صنعت ، حیات حقیقیه‌یه مفکوروی بر عالم علاوه ایدییور دیسه‌ك دین بونك دها اعلاسنی ، هم‌ده محدود بر زمره ویا ممتاز برصنفه دکل هرکسه تشمیل ایده‌رك یاپیور . ایی برشاعرك دولته اولان فائده‌سی ماهر بر بیلاردو اویونجیسندن فضله دکلدر ، دیه‌ن « ماله‌رب » ده تفریطه کیدییور . چونکه صنعتکارلرك اجتماعی روللری انکار ایدیله‌مز . معلومدرکه خلقك مبهم حسلرینی اولجه سه‌زه‌ن وبونلری ینه خلقه افاده وتعلیم ایده‌ن صنعتکارك خلقدن آلدیغی شیلری حیاته نقل وقلب ایتمه‌سی کبی اجتماعی برخدمتی واردر .

صنعتکارلرده کورولن بویوکلك خسته‌لغنك مشروعیتنی مناقشه ایتمکسزین بر واقعه کبی آلوب تکوننك پسیقولوژیك سببلرینی آرارسه‌ك باشلیجه ایکی سبب بولورز .

برنجیسی فردك سجیه‌سنده اولوب بنلك حسنك صنعتکارده فضله بویودیکنه دلالت ایده‌ر. بوراده حب ویاعزت نفس، بدیعی برماسکه آلتنده‌در.* (صنعتك بو خودپرست شکلی غرورك اك صمیمی برافاده‌سیدر) دقت ایتملی که معشری ، اجتماعی ، آنونیم اوصافنی حائز ابتدائی کوزه‌ل صنعتلرك کندینه ویردیکی موقع ایله بونلرك کندیلرینه ویردکلری موقع طبان طبانه ضددر . فقط بو، ایرکیج غداسزلکدن توله‌جك فانی برشکلدر. فضله اوله‌رق توسع قوتی حین حاجتده رقیب بنلرك قوهٔ اتساعیه‌لریله تحدید ایدیله‌جکدر . نه‌چاره که مدنیتك ضرورتلرندن بری خارق العاده شیلر یاپمقدر. چونکه ایش بولومی بوتون حرفت ومساعیلرده بریجك قابلیت یعنی اختصاصلری مفرط بر انکشافه مظهر ایدییور . ابتدائی دورلرده کوزه‌ل صنعتلر بر مسلك دکلدی . بوراده مبدعلر باشقه شیلرله‌ده مشغول اولدقلرندن وجود کتیردکاری صنعت اثرلری کل آغاجلرینك چیچك ویرمه‌سی کبی فضله قوت وحیاتك غایت طبیعی برر محصولی اولیوردی . فقط بالآخره تدریجاً بر مسلك حالنه کلنجه صنعت اثرلری‌ده تجارت امتعه‌سی کبی چارناچار ودائما وجوده کتیرلمك ایجاب ایتدی . آرتق صنعتکار ایستر ایسته‌مز هردرلو اثرلر وجوده کتیره‌جك وبوسایه‌ده کچینه‌جکدر . ایشته یاراتیجی مخیله‌نك فضله بویومه‌سنی تولید ایده‌ن سبب بودر .

ایکنجی سبب ، دها درینلرده یعنی تحت الشعور وغیر شعور ساحه‌لرنده‌در . عامه‌نك الهام دیدیکی شی هپ بوساحه‌لرك محصولیدر. الهام حالی کندینه خاص جسمانی وروحی اوصافه مترافق مثبت بر واقعه‌در. هرشیدن اول اکتسابی اولمایوب تماماً غیرارادیدر. برسوق طبیعی کبی

نه وقت وناصیل ایسترسه اویله مؤثر اولور؛ تنبیه وتحریك اولونه‌بیلیرسه‌ده اکتساب اولونه‌ماز. الهامك ابداعلرنده تأمل واراده‌نك اصلا مداخله‌سی یوقدر. صنعتکارلرك ابداع اثناسنده‌کی اعتیادلرینه دائر پك چوق حکایه‌لر واردر : مثلا بعضیلری حیزلی حیزلی کزینه‌دکجه ملهم اولامازلر ؛ بعضیلری یتاقلرنده اوزاندقدن صوکرا یازه‌بیلیرلر ؛ بعضیلری تماماً قاراکلق ویا چوق آیدینلق ایسترلر ؛ آیاقلرینی صوویا بوز ایچنده بولوندیرانلر بیله واردر ؛ کیمیسی باشی آچیق کونش آلتنده کزه‌ر ؛ کیمیسی شراب ، عطرلی مسکرات ، کئول ، آفیون ویا بوکا مماثل زهیرلی منبهلر قوللانیر ... الخ . ایضاحی پك مشکل بعض غریب اعتیادلر برطرف ایدیلنجه بوتون بوعادتلرده خصوصی بر حال غریزی حاصل ایتمك یعنی غیری شعوری فعالیتی جلب ویا ادامه ایتمك ایچون دوران دم دماغی‌یی آرتدیرمق غایه‌سنك تعقیب اولوندیغی واضحاً کوریلور . اسکیلر الهامده فوق الطبیعه بر حال ، آلهی برفعل ویا برارمیشلك کورور وبوکا قوتله ایناتیرلردی. فقط آرتق وقتیله موجودیتلرینه ایناتیلان شعر وموسیقی آلهه‌لرینه اساطیر دورلرینك برافسانه‌سندن باشقه بر قیمت ویره‌مه‌یز. بونکله برابر الهامك بو اعصاردیده تلقیسندن روحلرده اویله اسرارلی بر انطباع قالمش که الهام ده‌نیجه یه‌نه حال عالی برقدرت ، آندر فردلره نصیب اولمش برموهبه تصور ایده‌رك بونك باشقه‌لرینه مجهول قالمق اوزره آنجق اوفرد طرفندن تصرف ایدیلدیکنی دوشونور وبونده عادتا داء الوهیت‌ده کوردیکمز حاللره مشابه حاللر کوروروز. طبیعتك بودرجه مستثنا برتوجه وانتخابنه مظهریتك مبهم شعورینی طاشییان صنعتکار محتملدرکه بوسائقه‌له خبری اولمادن کندی بویوکلکنه ایمان ایتمش وبویوزدن بویوکلك خسته‌لغنه طوتولمش‌در.

۲ . یاراتیجی مخیله‌نك مرضیاتی موضوعمز خارجنده‌در . یالکز اونی خسته‌لاتان سبب آنجق عملیه‌لری اوزرینه مؤثر اولان حسیاتدر . مخیل بر دنیا قورمق ، هیچ کیمسه‌نك محروم اولمادیغی بشری بر خصیصه‌در . چونکه استقباله ادیم آتمق وحالك خارجنه چیقمق آنجق یاپیجی بر مخیله ایله ممکن اولوب بونسز حالك حدودلری خارجنه چیقیله‌ماز . مشاهده وتجربه‌لر کوستریورکه هرکسده مشترك اولان بومخیله سویه‌سنك فوقنده قورو ، براق وانسجاملی مخیله‌دن طوتکزده انسجامسز ، آله آووجه صیغماز قارمه‌قاریشیق خولیالره قادار درجه‌لر واردر . دیمك که مخیله‌نك کیتدکجه آرته‌رق حاکم وفائق بر سویه‌یه چیقمه‌سی انسانی تماماً غیر واقع بر عالمده یاشاتمق تهلکه‌سنه معروض

قیلیور. بوباب‌ده‌کی بیوغرافیلری کوزدن کچیره‌جك اولورسه‌ق محسوس عالمك فوقنه دوغرو صاعد بر سیر تعقیب ایده‌ن مخیله‌نك بوتون مرحله‌لرینی قیدایده‌بیلیرز.

صنعتکارلر وارکه ایکی درلو حیاتی یعنی باشی بوش تخیل ساعتلریله عملی برعقل سلیم ایله یاشانان ساعتلری بربرلرینه اصلا قاریشدیرمادن یاشامشلردر. مثلا انتباه دورینك ایتالیان شاعرلرندن (آریوست) بوتون چیلغینلقلرینی شعرلرینه درج ایتدیکی حالده حیاتی غایت حکیمانه یاشامشدر.

بعضیلری‌ده ابداعلرینه اودرجه مسخر اولورلرکه برمدت همان همان صاییقلامه حیاتی کچیررلر. مثلا یاراتدقلری اشخاصك طبیعتلری دائره‌سنده کورور، قونوشور وایشیدیرکبی اولارق قولاقلرنده صدالر، بورونلرنده قوقولر، آغیزلرنده لذتلر دویارلر (فلوبه‌ر کبی).

برطاقم صنعتکارلرده وارکه همان دائمی برصاییقلامه ایچنده‌درلر. ازجمله (Toarquato Tasso) بوجمله‌یه داخل اولاجقلره بکزه‌ر. (ژه‌رارددونه‌روال) ده بعض زمانلرده‌کی حالنی تصویراً ده‌رکه: « شیمدی هرشیئی باشقه کوریبورم: اوت، آغاج، حیوان وحتی کوچوجك بوجکلردن بنی خبردار وتشجیع ایده‌جك کیزلی برطاقم سسلر کلیورم. شکلسز وجانسز شیلر بیله معنالرینی آکلادیغم اسرارلی شکللره کیریبور ». فرانسه، بلچیقا، انکلتره وحتی هرمملکتك بوکونکی « سه‌نبولیست » صنعکارلری‌دخی بزه عینی شیلری فضله‌سیله دویدقلرینی سویلیورلر. بونلرك بزی دائما آلداته‌جقلرینی هیچ ظن ایتمه‌دیکم ایچون کرك اسکی وکرك یکی صنعتکارلردن برچوقلرینك بیوغرافیلرنده کوردیکم بو حاللری قبول ایدییورم. دیمك اولیورکه صنعتکارلر، بشریتك بوتون طبیعتی جانلی تصور ایتدیکی الك ابتدائی برارواحیه یعنی آنیمیزم دوره‌سنه دها کسکین ودها انجه برسه‌نیاتی ایله عودت ایتمش کیمسه‌لردر. نته کیم ایچلرندن بری دیبورکه « حقیقی عالم نظرلرم قارشیسنده پریلر دنیاسی کبی قاناتلانیور. »

بونلرك فوقنده آنجق تیمارخانه ده‌لیلرنده کورولن تام ودائمی برصاییقلامه واردر. بوراده حقیقی عالم یرینه تمامیله فاصله‌سز مخیل برعالم قائم اولور وصنعتکار بو عالمك یالکز کندیسنه منحصر اولدیغندن‌ده بی خبر اوله‌رق اوکا واقع برعالم کبی ایناییر.

بورایه قادار کورولنلر موضوعك آیدین قسملریدر. اصل اوزرنده دورولماسی ایجاب ایدن نقطه، تأثری حیاتك اساسی وموضوعك قاراکلق قسمنی تشکیل ایده‌ن تمایلدر. کرك واقعه‌لره وکرك استدلال ایله ثابت اولان پسیقولوژیك برقانونه نظراً برفعلك

بوتون شدید تصورلری قوه‌دن فعله کچمکه متمایلدر. غیرقابل اجتناب اولان بو تمایلك سببی، شدید برحرکت تصورینك اساساً باشلامش برحرکت اولمه‌سنده‌در. دینه‌بیلیرکه هرهانکی برحرکتك شدتله تصوری او خیالده مندمج حرکت عنصرلرینك احیا اولونمه‌سندن باشقه برشی دکلدر. مثلا یوکسك برقوله‌نك اوستنده محتمل برسقوطی شدتله تصور ایده‌ن برآدام قوله‌دن اوچمق تهلکه‌سنه معروضدر. اوچورومك باش دوندوریجی جاذبه‌لری بوندن باشقه برشی دکلدر. طبیعتلری اقتضاسی تصورلری شدید اولان صنعتکارلر اولجه کوروب ایشیتدکلری شیلری پك جانلی برصورتده تخیل ایده‌ر ومثلا عشرت مجلسلرینی، عاشقانه سرکذشتلری، قانلی فاجعه‌لری، فداکارلق، فضیلت ورزالت صحنه‌لرینی فی‌الحال اولیورمش کبی کورورلر. بونلر نه‌دن ساده‌جه مخیل قالیورلرده فعله کچمیورلر ده‌یه‌جکسکز.

سبب شو: بوحال مذکور قانونك صنعتکارلرده‌کی براستثناسنی تشکیل ایتمیوب آنجق برانحرافنی عرض ایده‌ر. ایضاح ایده‌لم: شدید تصورلرك بهمه‌حال قوه‌دن فعله چیقه‌رق شیئیلشدیکنی مثاللریله کوسترمشدك؛ یالکز بو قوه‌دن فعله چیقمه‌نك ایکی طرزده واقع اولدیغنی اونوتمایه‌لم. بونلردن برنجیسی شدید تصورلرك حقیقی فعللره انقلاب ایتمه‌سی اولوب بوتون انسانلرده مشترکدر. ایکنجی طرز، شدید تصورلرك صنعت أثری اولارق قوه‌دن فعله چیقمه‌لریدرکه یالکز صنعتکارلره مخصوصدر وصنعتکارلر آنجق بوسایه‌ده کندیلرینی راحتسز ایده‌ن شدتلی تصورلردن قورتولارق سکونته داخل اولابیلیرلر. بونك فیزیولوژیك سببی بسیلنمك ایسته‌نیرسه فرضیه اولارق دینه‌بیلیرکه صنعتکارلرك مراکز حرکیه‌لرنده کندی شدید خیاللرینی عملی اولارق قوه‌دن فعله چیقارمغه کافی کله‌جك برقدرت عصبیه عمومیتله بولونمیور. بناءً علیه اونلرده‌کی شدید خیاللرك عملی وحقیقی برفعله منقلب اولمایوب منحصراً بدیعی برتطمینه انحراف ایتمه‌لری بواقتدارسزلقدن منبعث اولسه کرك.

روحیات ساحه‌سندن چیقمه‌مق اوزره ده‌یه‌بیلیرزکه صنعتکارلرك چوغی شدتلی خیاللرینك ازعاجندن آنجق ابداع سایه‌سنده قورتیله‌بیلیورلر. ابداع یابرشعر، یا بررومان، یابردرام ویا برسه‌نفونی ویابر هیکل اولور. مثلا (میکل آنژ)، « مه‌دیچیلر » ك تربه‌سنده یاپدیغی هیکللرله؛ (شیلله‌ر)، « حیدودلر » نام اثریله کندیلرینی ازعاج ایده‌ن خیاللرك تصدیعندن قورتولمشلردر. مشهور (ته‌ن) طرفندن مکمل برپسیقولوژیسی وجوده

کتیریان (بایرون) ، فعالیت وسرکذشتلر ایچون دوغمش بر آدمدی . بوطبیعی میلانی موره‌عصیاننده یونانلیلره کوکلی کیده‌رك « میسولونگی » ده أولمك صورتیله اثبات ایده‌ن بو صنعتکار آنجق قورصانلری ، غریب وشبهه‌لی تشبثلری ترنم ایده‌ن بر شاعر دکلیدی ؟ مثاللری دها فضله چوغالتمغه حاجت یوقدر صانیرم .

معمافیه بو قاعده استثناسز دکلدر . صنعتکارلرده شدید تصورارك صنعت اثری حالنده قره‌دن فعله چیقمه‌سی برقانون ایسه‌ده بوچیقیشك بعضاً بدیعی وعملی اولمق اوزره ایکی طرزده تطمین ایدلدیکی‌ده واقعدر . برچوق صنعتکارلر وارکه عشق وسفاهت وسرکذشت رؤیالرنی هم یاشامشلر ، هم‌ده بونلردن صنعت أثرلری وجوده کتیرمشلردر . مثلا بعض رومانتیکلر أثرلرنده اسکی زمانلری یاشاتدقدن ماعدا أولرنی ، موبیلیه‌لرینی وحیاتلرینی بوماضی‌یه کوره احیا ایتمشلردر . کذا (نه‌رون) ، (آریه‌ن) وباویه‌را قرالی (ایکینجی لوئی) والخ کبی فطرتاً صنعتکار حکمدارلر خیاللرینی تماماً شأینه قلب ایده‌بیلمشلردر .

ایتالیان آنتروپولوزیستلرندن (ل . فه‌رره‌رو) پك معقول بر ملاحظه‌ده بولونه‌رق دەرکه : زمانمز کوزه‌ل صنعتلرینك اکثریا بدبین ، ماتمی ، شیطانی وعصبی اولماسندن شکایت ایدیلیورسه‌ده بوکوتولك تماماً ایلکدن محروم اولمایوب برنوع امنیت قاپاغی ویا بر منفذ وظیفه‌سنی کوریور . چونکه خسته صنعت ، غیر طبیعی تمایللره قارشی برمدافعه اولوب بوده اولماسه بوتون غیر طبیعی تمایللر فعله انقلاب ایده‌جکلردر . برچوق کیمسه‌لرك علی العموم بدیعی أثرلره تطمین اولوندقلری غیرقابل انکاردر . فی الواقع صنعت أثرلرینك روحلر اوزرینه یاپدیغی تلقین ، دوغرودن دوغرویه کورولمش وادراك اولونمش شیلر قادار مؤثر وتهلکه‌لی اولمامقله برابر انتشار وسرایت ساحه‌لری چوق دها واسع وعینی زمانده غیر طبیعی تمایللره مستعد اولانلره بالخاصه مؤثر اولدیغندن تأمین ایتدیکی قازانجك ، نتیجه‌ده نه‌درجه جدی واهمیتلی اولدیغی جای سؤالدر .

بوجهت اجتماعیاته عائد بر موضوع اولدیغندن هیچ مناقشه ایتمیه‌رك یالکز تخطر ایتدیرمکله اکتفا ایده‌رم . نتیجه شوکه بدیعی حسك مرضیاتی بذاته موجود اولمایوب یاراتیجی مخیله قدرتنی حائز ومرضی استعدادی حامل محدود فردلرك افاده‌لرندن باشقه برشی دکلدر .

اونبرنجی فصل

ذهنی حس

ذهنی حس Sentiment intellectuel دن مقصد ذهنك فعالیتلرینه مترافق خوش ، ناخوش ویا مختلط تأثر حاللریدر . ذهنی حس ، ادراکلرله خیاللر ، فکرلرله محاکمه‌لر ویامفکره‌نك منطقی جریاننده ، دها قیصه‌سی بیلکیلرمزك بوتون شکللرنده بولونه‌بیلیر . آشاغیده کوره‌جکمز نادر احوالدن ماعدا ذهنی بوتون حسلر وبالخاصه عالی تظاهرلری اورته بر تأثر درجه‌سنی آشامازلر . مجرد معلوماتك هیجان تولیدینه آزمستعد اولمه‌لری ایشته بوسببدندر .

ذهنی حسی اولا منشأنده ، صوکراده تعقیب ایتدیکی تکامل صفحه‌لرنده کوسترمك لازمدر وبوصفحه‌لر اوچدر : برنجی صفحه انتفاعی اولوب عملیدر ؛ ایکنجی صفحه حسی اولوب علمیدر ؛ دیکرلرینه نسبتله پك نادر اولان اوچنجی صفحه‌ده احتراصه قادار واران ذهنی برحسدر .

١ . بوتون حسلرکبی ذهنی حس‌ده یا برسوق طبیعی ، یابرتمایل ویا براحتیاجه باغلیدر . تطمین اولونوب اولونمادیغی شعورده بللی اولور . حسك انسیاقی شکلنه تجسس دەنیر . تجسس ، یوقلایوب قوقلایان حیواندن طوتکزده هرشیئی بیلوب آکلامق ایسته‌ین بر (گوته) یه قادار درجه درجه اولوب اك سافل استدلاللردن اك یوکسك نظریه‌لره قادار چیقار . یالکزشدت ومحل تطبیقی نه‌اولورسه اولسون عینیتی دائما محافظه ایده‌ر . تجسسدن محرومیت ، أبلهلرده کورولدیکی کبی ، فکری برقیصیرلقدر .

ذهنی حسك تجسس دەنیلن وفطری بر احتیاج حالنده اولان اك ابتدائی شکلندن صوکرا ناصیل انکشاف ایتدیکنی کوره‌لم .

تجسسك ایلك صفحه‌سی شاشمه Surprise در . شاشمه ، چوجقلرده دها پك کوچوککن باشلار . (پره‌یه‌ر) ، باقیلیرسه نهایت یکرمی ایکنجی هفته‌ده کورولوب دیکر هیجانلردن هیچ بریسنه قابل ارجاع اولمایان باشلی باشنه بر هیجاندر . چونکه مضمونسزلق ، موضوعسزلق وساده‌جه برمناسبت دن یعنی ایکی حال آراسنده

بر انتقال وروحك بسيط بر حركتندن عبارت اولمق كبى كنديته خاص پسيقولوژيك بر وصفى حائزدر. عينى زمانده كنديته خاص بر ميميكى، غايت واضح فيزيولوژيك مترافقلرى واردر . (داروەن) ك يوقاريده موضـوع بحث اولان أثرينك (١٢ نجى فصـل) ندەكى تصويره نظراً شاشمەده كوزلر بويور؛ آغيز ايچه آچيق قالير ؛ قاشلر قالقار . ايلك صدمەيى طوكوب قالمه تعقيب ايدەر ، قلب چارپينتيلرى وتنفس حركتلرى آرتار والخ .

ايكنجى صفحه ، حيرت در . شاشمه ايله حيرت آراسـندەكى فرق بعضيلرينك ادعا ايتدكلرى كبى جزئى ويا معدوم دكلدر . شاشمه ، آنى ؛ حيرت ايسه مستقردر . برى انطبـاقسزلق ، ديكرى يكيدن انطباقدر . شاشمەنك شيئى بر مبنى عليهى يوقدر . حيرتك مبنى عليهى ايسه آليشيلمامش وغريب برشيدر . حيرت، حدذاتنده دقتك اويانمەسى اولوب دقتدەكى شعور وحدتى ، تك بر شـيئه قارشى توجه ، ادراك ويا تصورك شدتى ، حركتلرك انطباقى كبى بللى باشلى اوصاف حيرتدەده كورولور . [تفصيلات آلمق ايستەينلر مؤلفك « دقت روحياتى » أثرينه مراجعت ايدەبيليرلر] حيرت ، احواله كوره حظ وألمله مترافق اولمەدن يعنى ابتداده سادەجه تنبيه آلمق كبى بيطرف تسميه اولنەبيلەجك بر حال كوسترر .

تجسسك اوچنجى صفحەسى صورغو وتأمل اولوب ايلك صدمەنك توليد ايتديكى شاشمەوحيرتى تعقيب ايدەر. تام معناسيله تجسس ده بوراده باشلايەرق بونه؟ بونه ايچون ؟ بو نەيه يارار ؟ طرزنده خفى وجلى بر طاقم سـؤاللره منجر اولور . ابتدائى انسـانلر ، چوجق وحيوانلر واضح وتحليلى تعبيرلرله اولماسەده انسياقى برصورتده وفعللريله متصل بوسؤاللرى صورارلر. مثلا كوچك بيلمەديكى برشيئه تصادف ايدنجه اوكا باقوب قوقلامەسى، ياقلاشوب اوزاقلاشمەسى ، دوقونوب چكيلمەسى وتكرار تكرار تجربه ايتمەسى كنديسنه كوره اسـتفهام و تأمللرده بولونمق ديمكدر . [١] صورغو ، يكى شيئى ادراك ويا مقدم تصورلرمزه تمثيل وبالنتيجه تصنيف ايتمك ديمكدر .

عجبا ابتدائى انسان متجسسميدر ؟ (هەربرت سپەنسەر) ه باقيليرسه بونلرده يكيلكه قارشى پك آز علاقەواردر [١] . عمومى اولارق بيلينن شى ، بيلمك احتياجنك عرقلرده پك مساواتسز اولمەسى وابتدائى تجسسك آنجق عملى فائدەسى اولان ويا اولديغى كورولن پك

[١] حيوانلرك تجسسلرينه دائر واقعەلر كورمك ايستەينلر (رومانەس) ك « ذهنى تكامل » Evolution mental « نام أثرينك (٢٨٣-٣٥١) صحيفەلره مراجعت .

بسيط شيلره منحصر قالمەسيدر . تكاملك بو باشلانغيج دورەسنده كرك تجسس و كرك بوكا مترافق اولان تأثرى حال ، ابتدائى جمعيت ودين تمايللرنده كورولديكى كبى ، منحصراً فردك تحفظى غايەسنه معطوفدر . ابتدائى انسانلر انتفاعى وفردى تجسس سايەسندەمفيد ومضر شيلره قارشى اويانيق ديمكدرلر . بيلمك احتياجى حيات قاوغاسـنده قدرتلى بر سلاح اولديغى كبى متجسسلرك غير متجسسلر عليهنه مؤثر بر اصطفا واسطەسيدر . بوكون بيله حرندن محروم وحتى يارى متمدن ملتلرك ارضيات ، عتيقيات ، حيوانات ونباتات كشفيات علميەسى ايچون خارجدن مملكتلرينه كلن سياحلرى قبول ايتمەملرى ابتدائيلك ذهنيتندن قالمەمنحصراً انتفاعى برتجسسله قابل ايضاحدر. اونلرجه حسى وعلمى تجسس معلوم اولماديغندن اجنبى سياحلرك بهمه حال خزينەلر آرامق وفرقه وارامیەجقلرى برجاسوسلق وكوتولك ياپمق ايچون كلدكلرندن شبهەلنيرلر .

II عجبا انتفاعى تجسسك حسى تجسسه انتقالى ناصيل اولدى ؟ بو محتملدركه بشر ذكاسنك فوق العادەلكه ، تجانبه وخارق العادەلكه قارشى طبيعى وذهنى تمايلى نتيجەسيدر . بوتمايل ياراتيجى شكلنده ناصل دين ، شعر واجتماعى اسطورەلرى توليد ايديورسه آراتيجى شكلندەده اسبابك تصورى يرينه كشفه صاواشيور [١] . ايشته بوراده بديعى حس ايله ذهنى حسك التصاق نقطەسندەيز . بوندن بويله هربريسى كندى يولنى تعقيب ايدەرك تكامل ايدەجكدر . حقيقت تحريسى تماماً دكلسەده يارى يارى يه حسيدر . چونكه اشيانك اسرارينه نفوذ ايتمك ايستەنيركن عينى زمانده استفاده اميدى اولديغى ده قابل انكار دكلدر. انتقال نه طرزده اولورسه اولسون حسى تحرياتك ينەحسى برغايەايله ياپيلمەسى امكانى

[١] تجسسك انتفاعيلكدن حسيلكه اولان انتقال طبيعيسنه مثال اولارق سياحلردن برينك ذكى بر « قافربلى » حقندەكى شومشاهداتى شايان دقتدر : « اون ايكى سنەدنبرى چوبانم (قافربلى بالذات سويليور) . قاپانيق هوالى بركوندى ، بر قايا باشنه چيقدم ؛ كندى كنديمه صوريوردم : يلديزلرى كيم ياپدى ؟ بونلر نرەيه باغلى ؟ صباحدن آقشـامه قادار آقان صولر هيچ بيتمزمى ؟ هر دائم كلوب كيدەن وياغمورلى هوالرده دەكيشن بولوطلر نرەدن كليورلر ؟ بونلره كنديلكمدن هيچ برجواب ويرەمديكم ايچون كدرلى ايدم . ياغمورى سحربازلرمزك ياپمادقلرينى بيليوردم ؛ چونكه اوقادار صويى ناصيل ياپەجقلر؟ اونلرك بوصولرى كتيرمك ايچون كوكه چيقدقلرينى هيچ كورمەدمكه .. يا روزكارلر ، بونلرى كيم سوروب اوفليور ؟ . الخ ايشته بوتون بوسؤاللره برجواب بولاميور . وقفاى ألملرم آراسنده صيقيشديروب قاليبوردم . » بوواقعه (وينيولى) طرفندن « Mito e Seieniza » نام اثرك (٦٩ نجى صحيفەسنده) ذكر ايدلمشدر .

آنجق معيشت قاوغاسنك خشونتنى تخفيف ايتديكى زمانلرده اولمشدر. انتفاعى تجسس بوراده ذهنى بر حس وعلمى بر هيجان اولمش وياواش ياواش هر نوع استقصالره قادار كيدەرك بوتون كماليله تأسس ايتمشدر .

ذهنى حس ، روحياتجيلر وبالخاصه (هەربارت) مكتبى وشاكردلرى طرفندن « مناسبت حسياتى » ، « تصورلرك آقيشنه مربوط حسلر » ناملرى آلتندە بر التزام مخصوص ايله تدقيق اولونمشلردر . اوندردنجى عصر سقولاستيكلرينه خاص بر ذهنيتله وجوده كتيريلن ويك آزشى اوكرەتن بو قبيل قيلى قرق ياران تقسيماتلى وتصنيفلى مطالعەلرى تعقيب ايتمك نيتنده دكلم . ذاتاً ذهنى حسلرى تصنيف ايتدم ادعاسنده بولونانلرك تصنيفلرى‌ده بربرلرينه اويماز؛ اوحالده‌كه برى اون بشه تقسيم ايدەركن ديكرى آلتمشه قادار چيقارير. بكا قاليرسه غايت صنعى وچيقماز سوقاقلرله دولو اولان بوطرزده بر تدقيق، نور دكل ظلمت قايناغى اولور . فضله اولارق ياپيلان تصنيف ، تأثرى حاللره دكل ذهنى حاللره راجع اوليور . بكا قاليرسه بوبابده هم بسيط ، هم‌ده تأثرى وتيرەنك ماهيتنه مستند آنجق بر تقسيم معتبر اولابيلير: هرهانكى بر بيلكينك تحرى ويا اكتسابنه وياخود مالكيت ومحروميتنه مربوط حظ وألملر اولوب بونلردن برنجيلر « ديناميك » ، ايكنجيلر « ستاتيك » درلر .

ديناميك شكلنده‌كى ذهنى هيجان ، صرف ايديلن قدرتك كميتنه تابعدر . حد ذاتنده موفقيت وعدم موفقيتلرى احتوا ايدەن غايەلره متوجه فعاليت شكللرينك بر حال جزئيسى، عزت نفسك آنجق بر طرزى اولوب بر كاشف ويا بر آوجينك هيجانندن ماهيتاً دكل آنجق موضوع اعتباريله آيريلير. دينه‌بيليركه علمى تحرى ، شكارى حقيقت اولان بر آوجيلقدر. آوجى ناصيل آودن زياده آو آرقاسندن قوشمقدن متهيج اولورسه حقيقت آرامقده‌ده عينى حس واردر . بوراده (لەسسينغ) ك پك مشهور بر سوزينى خاطرلامەنك تام صيره‌سيدر : « بكا تماماً بولونمش بر حقيقت ايله بونى آرامق ذوقندن برينى انتخاب ايت ديسەلر هيچ تردد ايتمەدن ايكنجيى‌نى آليرم » .

ذهنى هيجانك ستاتيك دەنيلن موازنەلى شكلى‌ده عزت نفسك بر حال جزئيسيدر . باشليجه تظاهرلرى قوت ، اقتدار ويا عدم اقتدار حسى؛ باشقه بر تعبيرله قوۀ بدنيه ايله حظ ثروت ويا بونلرك عكسنك بر شكل ديكريدر. ومالكيت وملكيتك ويرديكى هيجانلره ياقلاشان بر حالى واردر . جهالت ايسه عادتا بر يوقسوللق ، بر دارلق ، بر فقرالق كبى‌در .

خلاصه ذهنى هيجـان اولدقچه بسيط اولوب روحك بر طاقم عمليەلرنده اولجه ادراك ايدلمش تأثرلرك بر ده كيشديرمەسندن باشقه برشى اولماديغندن اوزرنده فضله توقف ايتمك زائددر .

III تجسسك برده اوچنجى صفحه‌سى واركه بوراده انسـان دوغرودن دوغرى‌يه افكار صرفه ايله علاقه‌داردر ودينه‌بيليركه انسانلرك همان ياريسى بو خصوصه آز مجلوبدرلر. چونكه تجسس ، بوراده آرتق بر امتزاص اولمشدر . ذهنى احتراصك يالكز ديناميك زمره ايچندن چيقاجغى بديهيدر . چونكه ساده‌جه مالكيت يالكز باشنه ساكن بر حظدر.

فيلسوف وعالملرك ترجمۀ حاللرى اوقونه‌جق اولورسه ذهنى احتراصه دائر بر چوق مثاللر بولونه‌بيلير. ازجمله (كەپلەر)، (سپنوزا) وامثالى ذوات بوتون حياتلرينى منحصراً حقيقت تحريسنه حصر ايتمشلردر . بعضى احوال وبعض اشخاصده منحصراً حسى اولان بو حقيقت محبتنه ياباجى عنصرلرك انضمام ايتديكى‌ده واقعدر . بالفرض علم محبتى باشليجه سائق اولمقله برابر يالكز قالمايەرق بوكا موقع صاحبى اولمق ، نفوذ ، ثروت وشهرت قازانمق كبى حرصلرده انضمام ايده‌بيلير . خلاصه علمى احتراص يالكز باشنه بولونه‌بيله‌جكى كبى اقبال حرصيله‌ده مترافق اولور. يالكز خالص نمونەلرى خيلى نادردر. بونكله برابر (Descuret) نك « احتراصلرك طبابتى » نام أثرنده ترجمۀ حالى خلاصه ايديلن فيلولوغ و رياضيه‌جى « مانته‌للى » اسمنده بر مجار واركه علمى احتراص صرفه بوندن دها مكمل بر مثال اولاماز . بو ذات منحصراً اوكرەنمك وفكرى احتياجلرينى تطمين ايتمك ايچون باشقه احتياجلرى هيچ يوقمش كبى منحصراً تتبعه حصر حيات ايتمشدر. « مانته‌للى ، پارسده‌در . كنديسنه مرحمةً ويريلن پيس بر يرده ياشار . صورت مطلقه‌ده مبرم اولمايان بوتون احتياجلردن صرف نظر ايتمشدر . كتاب ايچون ياپديغى صرفيات چيقاريليرسه بر كونلك مصرفى يتمش اونلقدر ؛ بونك اوتوز اونلغنى ييەجكنه ، قرق اونلغى‌ده تنويراته خارجار . چونكه كونده تام يكرمى ساعت چاليشير . يكانه فاصله‌سى مبرم احتياجلرينك تداركى ايچون هفته‌ده بر كون رياضيه درسى ويرمكه كيتمكدر. صويى كندى كتيرر، پاتاتسلرينى لامباده كندى پيشيرير وايچنه بر آز زيتون ياغى قويارق الك عادى اكمكى ايچنه باتارو بوتون غداسى بوندن عبارت قالير . كيجه‌لرى بويوك بر صانديق ايچنده ياتار، كوندوزلرى‌ده آياقلرينى يوك براورتويه وياقورى اوتلره صاروب عينى صانديغه صوقارق چاليشير . اسكى تك بر قولتوق ، بر ماصه ، بر دسق ، بر تنكه ماشرابه بر باد بر

لامبه اوطه‌سـنك بوتون اشیاسیدر . « مانته‌للی » جماشیر مصرفی‌ده حذف ایتمشدی . بوتون البیسه‌سی قیشله‌دن صاتین آلنمش بر عسکر قاپوطی بر پانطولون، مشین بر قاسکت و بر جفت پوستالدن عبارتدی. (۱۸۱٤) پارس محاصره‌سنده اطرافنه متفقلرك کولله‌لری یاغدیغی حالده مساعیسنه ذره قادار خللی کتیرمز و اصلا قورقمازدی . حتی بواثنالرده پاره‌ی صارمش اولان ایلك قوله‌راده اوطه‌سنه فنی تطهیرات یاپمق ایچون سـلاح قوتی استعماله مجبوریت حاصل اولمشدی. چونکه بر درلو چالیشمغی ترك ایده‌رك کلن مأمورلره مساعده ایتمك ایسته‌میوردی. بو حیات خسته‌لقسز وشکایتسز تام اوتوز سنه غایت مسعود کچمشدر . نهایت ۱۸۳٦ سنه‌سی کانون اول ۲۲سنده آلتمش یاشنده اولدیغی حالده معتادی وجهله سـه‌ن نهرندن ایچه‌جك صوینی آلمغه کیتدیکی زمان آیاغی قایه‌رق نهره دوشدی و دوشدیکی بر درین اولدیغی ایچون بوغولوب کیتدی . بوقادار اوزون و تیتیز مساعی‌یه رغماً « مانته‌للی » هیـچ بر اثر و هیـچ بر اثر براقه‌دی [۱] .

بوکا مماثل دها برچوق مثاللر ذکر اولونه‌بیلیرسه‌ده بونك یانـده هپسی سونوك قالیر. هله طریقتلر تاریخنده حقیقت آرقه‌سندن قوشان بر سورو مریدلره تصـادف اولونور . شو حالده علم سـاحه‌سنده‌ده بوتون بر حیاتی ضبط ایدن ثابت و عنود احتراصلر اولدیغی کورولویور .

ذهنی حسك‌ده مرضیاتی اولوب نجه بوخصوصده قیده شایان باشلیجه ایکی حال واردر: بری شبهه‌نك صوك مرتبه‌لری ؛ دیکری علمك ایچنه سریلك یعنی میستیسیزم قاریشدیله‌سیدر.

۱ — شبهه ، اوبله استقرارسز بر موازنه حالیدرکه بونده متناقض تصورلر کندیلرینی تحمیل و آرالرنده ائتلاف ایتمکسزین بربرلرینی تعقیب ایده‌ر . بکا قالیرسه شبهه‌نك اوچ درلوسی واردر : بسیط شبهه ، هائله کار Dramatique شبهه ، شبهه ده‌لیلکی .

ذهنی بر قرارسزلقدن عبارت اولان بسیط ومحدود شبهه‌نك تأثری مترافقی ، تطمین ایدلمه‌مش بر آرزو و یا غایه‌سنه واصل اولمامش بر تمایلدن متولد خفیف بر ألم حالیدر . شبهه‌نك بو شکلی طبیعی ، مشروع و لازمدر . مرضیلشمه‌سی ، مزمن، دائمی ومستولی بر شکل آلماسنه و عینی زمانده روحده شدید بر صارصینتی و دواملی بر طنین یاشاتمه‌سنه وابسته‌در .

---

[۱] « Le Tourneau » نك احتراصلرك فیزیولوژیسی: « Physiologie des passions » نام اثرك (۲۳نجی صحیفه) سنه مراجعت .

هائله‌کار شبهه‌دن مقصد ، انسانك ایچنی کمیره‌ن وا کثریا اوزون ومکرر بحرانلراولوب بویوك اهتدالره تقدم ایده‌ر وصـوکره سکونت بولور . (پاسقال) ده اولدیغی کبی بعضـاً شدتنك اوکنه کچمك ممکن اولمایه‌رق بوتون بر عمره سوره‌ر وشدتنك اوکنه کچیله‌مز . چونکه ذهنی ساحه‌ده دواناپذیر ، دائما متروك وامیدسز بر عشقه معادل اولوب هرایکی حالده‌ده وضعیت ونتیجه‌لر عینیدر .

شبهه ده‌لیلکی ، بزی مرضیاتده داهـا ایلریلره کوتوریرکه بو ، « معنویاتك ثابت بر حضورسزلقله متصف مزمن بر خسـته‌لغیدر » . امراض عصبیه‌جیلر بو نوع شبهه‌نك بر چوق تنوعلرینی کوسترمش و تصنیف ایتمشلردر . بعضیلرنده علی العاده شیلرك اوته‌سنه کچمز. مثلا قاپیسنی کلیدله‌یوب کلیدله‌مدکلرینی بربری آرقه‌سندن یکرمی دفعه یوقلایان ده‌لیلر بوزمره‌دندرلر . برقسمی‌ده آکلاشیلماز وغیرقابل حل سؤاللری متصل دونن برچرخ کبی تکرار ایدوب طوریر وهیـچ برصورتله تطمین ایدلمزلر. بونلردن بعضیلری‌ده کناه بیلغینلری اولوب بیك درلو وسوسه‌لر و نهایتسز مالایعنیلکلر آلتنده أزیلوب قالیرلر. یالکز ذهنلری هانکی موضوعه تعلق ایدرسه ایتسون عملیهٔ روحیه‌لر دائما عینیدر. ضجرتلر، باش صیقینتیلری ، معده تضییقلری واعصاب محرکة الوعائك تشوشلری ایچنده فاصله‌سز وحدسز وحسابسز سـؤاللر صـورمق کبی که مفکره بوراده بر دوراق بولمق ایچون بیهوده یره چیرپینوب دورر .

شبهه‌نك أك وخیم شکلی « بوتون بیلکیلر وشأییت دویغوسـنك ضیاع تامی » در . آرتق بوراده‌کی ریبلك نه نظری ، نه‌ده فلسفی اولوب مطلق و عملی‌در . چونکه یالکز فکرلرله مجرد مفهوملر و خاطره‌لرله محاکمه‌لره راجع اولمـایوب بوتون ادراك وفعللره‌ده شاملدر . شبهه‌نك بو درکه‌سـنده ذهنك فعالیتی هیـچ بر اعتقاده پیوسـته اولمادیغی کبی برشأییته‌ده استناد ایتمز. شبهه ده‌لیلرندن بری: « بن موجودم؛ فقط حیات حقیقیه خارجنده‌یم. و کندیمه رغماً موجودم . وجودمده اولدیغنی ظن ایتدیکم بر شی بنی ینه اسـکیسی کبی حرکته سوق ایدییورسه‌ده افعالمك حقیقی اولدیغنه بردرلو اینانه‌میورم . هرشیئی میخانیکی و شعورسز یاپیورم ؛ فردیتم تماماً یوق اولدی ؛ اشیایی و موجودیتلرینی حس و تحقیق ایده‌میه‌جك بر طرزده کورییورم . حتی بونلری کورور ویوقلارکن بیله دنیا بکا برخیال و مدهش بر صاییقلامه کبی کلیور. یمك ییورم. فقط معده‌مه صانکه بر کولکه کیرییور. حتی معده‌می‌ده بر کولکه کبی دویییورم . وبو فکرلرمك عبث اولدیغنی تماماً بیلدیکم

حالده هیچ بریسنه غلبه ایده‌مه‌یورم . » [۱] بو حال ، شعورلی دەلیلکلر زمرەسنه عائددر .

شوقادار وارکه اساس اعتباریله برمدرکه خسته‌لغی دکلدر ـ چونکه بونده ذهنی عنصر تالیدر ؛ بوراده‌کی دائمی شبهه و نهایتسز سؤاللر برر نتیجه‌دن بشقه برشی اولمایوب اصل سبب تأثری وارادی حیاتك بر اعتقاده منجر اوله‌مایه‌جق درجه‌ده ضعیفلامه‌سیدر . داها درین سببلر ایسه حواسك فسادی ، حرکاتك ضعیفلامه‌سی ، مه‌لانقولینك کله‌ی و حیاتی قوتلرك آزالمه‌سی یوزندن ظاهر اولان عضوی حیات تشوشلریدر .

۲ — علمه میستیسیزم قاریشدیرلمه‌سی هرنه قادار زمانمزده شدتله حکمران ایسه‌ده هر زمانده موجود اولمش ذهنی بر خسته‌لقدر. معلومدرکه تحریات علمیه‌ده ایلك زمانلر نه موضوعه ، نه‌ده اصوللره قارشی واضح بر شعور یوقدی . بو سببدن یونانستانك ایلك فیلسوفلری هم علت اولیلره، هم‌ده اسباب تالیه و تطبیقات عملیه‌یه تفلسف قاریشدیرمشلر و بونلرك آرالرنده قطعی هیچ بر حدود وضع ایتمه‌مشلردی . مثلا (تالەس) بر قوزمولوژی انشا وخسوف و کسوفلری بوکا کوره‌حساب؛ « فیثاغور »‌ده بوتون کائناتی عددلره ارجاع ایتدی . عینی زمانده ریاضیاتی‌ده ایلریله‌ته‌رك کندی پرنسیپلرینه کوره قوموونیست برجمعیت قوردی. علمك کندی ساحه‌سی اولان تالی سببلرله قانونلرك تعیینی بالآخره یاواش یاواش تشکل ایتدی.«انتباه» دورنده علم سیمیا، علم نجوم، علوم خفیه، Les sciences occultes کبی علملر فعالیتلری اثناسنده‌کی موقت خدمتلر وبعض کشفلرینه رغماً علمك حدودی خارجنه آتیلدیلر. الیوم علمك اصوللری بویوك خطلری دائره‌سنده تثبیت ایدلمش اولدیغندن ذهنی حس ایله حقیقت تحریسنك خلاف طبیعه ومرضی حاللرینی آرتق تعیین ایده‌بیلیرز .

عجبا بوحس ، طبیعی یولندن ناصل چیقیور؟ مجهولی آرارکن چیقیور دیه‌میه‌جکز ، چونکه هرزمان وهر مکانده اساس وظیفه اونی آرامقدر . شو حالده عجبا لایدرك L'inconnaissable ی تعقیب ایده‌رکنمی چیقیور؟ مسئله‌یی ساده‌لشدیرمك ایچون بوتعبیرك لایدرك اولان بوتون ایلك علتلری احتوا ایتدیکنی فرض ایده‌لم. فقط فلان شی لایدرکدر . فلان شی دکلدر دیه عندی اولمامق شرطیله کیم قطعی برحکم ویره‌بیلیر؟ بوبابده ویریلمش حکملرك نه قادار کبفی اولدقلرینی تاریخ علوم بیکلرجه دلیللرله کوستره‌بیلیر . بوراده

[۱] Hack Tuke's, Dictionnary : art . Insaniz of doubt. بوکا مماثل حالات (غریزینغەر) و (Clouston) واخ طرفلرندن‌ده کوستریلمشدر .

یالکز مسلکمزه یاقیندن تماس ایده‌ن بر مثال ایله اکتفا ایده‌جکم. عصرینك اك بویوك فیزیولوژیستلرندن اولان موللەر (J. Müller) احساسك ادراکی ایچون لازم اولان زمان هیچ برزمان اولچوله‌میه‌جکدر ، دیمشدی . حال بوکه برقاچ سنه‌صوکرا (هلمهولچ) بونی پك اعلا یاپدیغی کبی او وقتدن بری بو زمینده‌کی مساعی‌ده خیلی ایلرله‌دی .

علم عشقی تعقیب ایتدیکی موضوعدن دکل ، آنجق استعمال ایتدیکی اصولدن خسته‌لانه‌بیلیر. علمك میستیکلشمه‌سی کندی منتظم اصوللری یرینه‌حدس intuition و کشف Divination ی اقامه ایتمکدن کلیر. بوراده هرشی باطنی برکشفدن وفوق الطبیعه برروحیتدن بکله‌نیر. دیکر برتعبیرله مسئله شیئیلکدن چیقاریله‌رق تماماً نفسی‌یاپیلیر. وتحقیق واثبات یرینه اعتقاداقامه‌ایدیلور. عالمشمول دکرلیلك یرینه‌فردی دکرلیلکه‌قوشولور. واقعاحدس وکشفك عالملرك کشفیاتنده اوینادقلری مهم‌رول انکار ایدیله‌مز. چونکه‌علمی حیاتك مبادیسنده یکانه اصول بونلردی . و علمی ابداع ایله آرتیستیك ابداع بر زمانلر عینی شرائط روحیه‌یه تابع اوله‌رق وجوده کتیریلیردی . فقط بوکون عالم عنوانینه لایق هیچ بر کیمسه کوستریله‌مزکه باطنی کشف ایله بولوندیغی ادعا اولونان برحقیقتی بالتجربه و بالدلیل ارائه اولونان برحقیقته قاریشدیرسین. بوکون کشف وحدسك حقیقتلرینی علمی تلقی ایده‌بیلمك ایچون بهمه‌حال دلیل ایسته‌ر. دینه‌بیلیرکه علمه میستیسیزم قاریشدیرمق ؛ طبیعته تحریسز ، زحمتسز ومساعیسز مؤثر اولمق واهمه‌سی ایله خارقه ابتلاسنك برپس‌زنده‌لکیدر .

الحاصل ذهنی هیجانك بللی باشلی ایکی مرضی شکلی واردر : بری صوك حدنده انحلال دماغی‌یه منجر اولان شبهه ، دیکری منطقی اصوللر یرینه خیالی اصوللر اقامه ایتمکدن عبارت اولان میستیسیزمدر [۱] . میستیسیزمده ذهن ، تحری حقیقتده حقیقی واصلی

[۱] آمریقا روحیاتجیلرندن ایکی ذات ذهنی حسه عائد کوستردیکم ایکی مرضی شکلدن هیچ بحث ایتمیه‌رك نجه غایت خفیف معلولیتلردن باشقه‌برشی اولمیان بعضی معاصر حسیات ذهنیه‌یی زمانمزك ذهنی ضلالتلرندن بری اولمق اوزره کوستریور ودییورکه :

۱ — اون طقوزنجی عصره خاص غایت اینجه برخسته‌لق وار: اوده صرف روحك حرثی ایچون حرث عشقیدر . ذهنی حسلر موضوعلره توجه ایتمیوب‌ده موضوعلرك اوکرنیلمه‌سندن متولد حالات روحیه‌یه توجه ایدنجه نتیجه‌ده بالذات روحك تمیه‌سی غایه‌سنی تعقیب ایده‌ن بربیلکی عشقی حاصل وبو ، منحصراً أنانك انکشاف وتوسعی نقطهٔ نظرندن اکتساب اولوندیغی ایچون ذهنی ملکه‌لرمزك حرثی‌ده بالذات غایه اولیور وکائناتك شیئی بیلکیسی بوغایه‌یه تابع قالیور. اصل وظیفه‌سی تمامی برحیات تأمین ایتمکدن عبارت اولان ذهنی حسلر بو صورتله وظیفه‌سندن آیریله‌رق شعورده مستقل و مختار بر موقع آلمغه باشلیور . و بالنتیجه حقیقی غایه اورته‌دن غایب اولیور . حال بوکه أنایی تمیه ایتمه‌نك

مجراسی اولان مشاهده و تجربه اصوللرندن انحراف ایده‌رك الهام و مخیله‌نك کشفلرینه کیتمش دیمکدر .

یگانه طرزی اول امرده اونی شیئی یاپمق وبوکا واصل اولمق ایچونده یگانه چاره أنانیی فدا ایتمکدر. أنانك حرثی هر شیئك نظامنی آلت اوست ایتدیکی کبی بیلکی‌یی‌ده منحصراً شخصی علاقه‌یی تطمینه بر واسطه یاپمغه چالیشیور . و نتیجه‌ده فرد یالکز کندنده قاله‌رق خارجده هیچ بر شیئه مؤثر اوله‌مایه‌جق بر حاله کلیور [(جون ده‌وه‌ی) ك (Psychology) سینك ٣٠٥ - ٣٠٦ نجی صحیفه‌لرنده.] فی‌الواقع بوتنقید غایت دوغرو. چونکه بوتقدیرده فرد هرشیئه مراق ایده‌رك بلکه بوتون مسائله تماس ایده‌جك ، فقط هیچ بریسنی تعمیق ایده‌میه‌رك هپسنده سطحی قاله‌جقدر . فقط مجرد ومنحصراً نظری ومجرد اشیلرك تحریسی عشق مرضی عدایدیله‌مز. چونکه ذهنی حس بوراده طبیعتی اولان تجسسدن آیریلمایه‌رق بوکا صادق قالدیغی کبی وظیفه‌یی اولان حقیقته تجاذبندن‌ده انحراف ایتمه‌یور. فضله اوله‌رق بوکون أك نظری وفلسفی کورونن شیلر کونك برنده عملیاته قابل تطبیق اولیوریور.

٢ — (Ladd) ك (Psychology deseriptive and explanatory) نام اثرینك (٥٦٦ نجی صحیفه و مابعدینه مراجعت .) علمه زمانمزده کورولدیکی کبی عادتا بر شخصیت ویریلمه‌سی ذهنی حسك خسته‌لقلرندن بری صاییور (بکا قالیرسه بودها زیاده مفکره‌نك برخسته‌لغیدر ، مجرداتی شخص یاپمق ، کندی الیله اعمال ایتدیکی پوتلره سجده ایتمك بشر روحنك شفاناپذیر بر تمایلیدر) و کیتدکچه آرتان خرده‌جو تجسس عشقیله پك کوچوك واقعه‌لره قارشی صرف ایدیلن عنودانه غیرت وتحریلری تنقید ایدییور. واقعا مشاهده ، تجربه ووثائقه مستند علملرده بوتمایل بعضاً برمصیبت اولیور . وبوتحریاته کیریشنلر یاپدقلری شیئك هدفنی اعظام ایدییورلر. بونکله برابر تسلیم ایتملی‌که بوطرز مساعی لازمدر . و هر علمك ترقیاتی بونلر سایه‌سنده‌در . هرکس کندی اقتداری نسبتنده بال طوپلایه‌بیلیر. عمله‌سز معمار اولماز .

اون ایکنجی فصل

نورمال سجیه‌لر

روحیاتك تحلیلی ومجرد قسمی بهمه‌حال ترکیبی ومشخص برروحیاته منجر اولمغه وبونکله تمـاملانمغه محتاجدر . هرعلم کبی روحیات‌ده عمومی ومجرد حقیقتلری آرار . ایستر ادراك ومفهوملر ، ایستر تداعئ افکار وحرکتلر ، ایستر دقت وهیجانلردن بحث ایتسین ؛ بوتظاهرلری حیوان ، انسان والحاصل نره‌ده بولورسه بولسـون هپسنی عمومی برصورتده ایضاح وشرطلرینی تعیین ایتمکه چالیشیر. مادام‌که هرانسـانده سـوق طبیعی واعتیادلر ؛ ذهنی ، تأثری وارادی حادثه‌لر وار ؛ اوده بونلری مبدأ اتخاذ ایله تدقیقلرینه دوام ایده‌ر . یالکز عجبا بوعنصرلر مختلف فردلرده نه نسبتلرده امتزاج ایده‌ر وبونلردن نه‌قادار مختلف ترکیبلر حصـوله کله‌بیلیر ؟ حس ، ذکا ویا اراده‌نك تفوقلری وارمی ؟ بونلردن برینك تفوقی دیکرلرینه تأثیر ایده‌رمی ؟ ایشته بو وبونلره مماثل مسئله‌لر ترکیبی روحیاته داخل اولورلر . بومسـئله‌لر نظری اولمـاسه‌ده عملی فائده‌لری اعتباریله موضوع بحث اولمغه ده‌کر .

« خسته‌لقلر یوق ، خسـته‌لر وار » سـوزی طبابتده پك مشهوردر . فی‌الواقع علم امراض کتابلری خسـته‌لقلرك عمومی وقلاسیك اوصـافندن بحث ایده‌رسـه‌ده بونلرك مشخص وفردی حاللری سریریاتلرده کورولور . بوسببدن علم امراض بهمه‌حال کندیسنی تماملایان سریریات مشاهده‌لرینه محتاجدر . عینی مطالعه روحیات ایچونده وارد اولارق « انسانلق یوق ، انسانلر وار » ده‌نه‌بیلیر . روحك عمومی تظـاهرلرینی تصویر کفایت ایتمه‌یوب بونلری تجسد ایتدیره‌ن فردلری وبونلرك کوستردکلری تنوعلری‌ده حسابه قاتمق لازمدر . بناءً علیه ترکیبی نقطهٔ نظر هیچ برعلم ایچون اولمادیغی کبی روحیات ایچونده نه موهوم ، نه‌ده قابل اهمالدر .

معضل برکلك احتوا ایتدیکی عنصرلر تحلیل ایدیلنجه آرتق هرشی ألده ایدیلمشـدر ذهابی معالتـأسف چوق منتشردر. حال‌بوکه مرکب شیلرك اکثریسی بسیط خلیطه‌لردن زیاده کیمیوی مرکبات، بکزه‌دکلرندن کندیلرینی تشکیل ایده‌ن عنصرلرك کمی بریکونی اولمقدن فضـله برشیدرلر . همان هرمرکبده تحلیل ایله بولونه‌مایان فضله برشی واردر .

غیر عضویتدن حیاته ، حیاتدن شعوره ، شعوردن جمعیته چیقیلدقجه ترکیبی نقطهٔ نظرك اهمالی نه جائز ، نه ده ممکندر . حتی خام مادہنك عمومی خاصه‌لرندن باشقه برشیئی احتوا ایتمه‌ین غیر عضوی عالمده بیله بعض مرکب جسملر عادتا برفردیت یعنی کندیلرینه خاص برموجودیت صورتی وعکس العمللر کوسترمکه باشلارلر. بونلرك الڭ ایی مثالی بللوراتده کورولور . بونلرك نمالری انقطاع وتکرار ایتدیریله بیلیر . قیریلیر ویا برپارچه‌لری قوپارسه ضایعلرینی تعمیر ایده بیلدکاری کبی درین انحلال وتغیرلرده ده اوغرایه بیلیرلر . فقط بوزولمامش برپارچه‌لری قالمش بولونورسه نما خاصه‌سنی قایب ایتمه‌دکلری کبی « اختیارلق » دن ده قورتولابیلیرلر . — حیات عالمنه کلنجه ذوی الحیاتك ابتدائی واصلی عنصری اولان حجره ، رشیم ویا یومورطه‌یی حصوله کتیره‌ن مبیض غایت واضح برفردیته صاحبدر . تك حجره‌لی عضویاتدن صوکرا مبهم وحدتلی ، استقرارسز نباتی ایدر وزوئه‌لر ومجتمعه‌لر ده نیلن ثابت ویا سیار حیوان قولونیلری کلیر . بونلرده آشیلدقدن صوکرا عالی حیوانلرك فردیتلری اوقادار تطعیلشیرکه اوزرنده اصرار ایتمك زائددر — روحیاتده ده عینی حال کورولور . ازجمله أنانك وحدت و کندی کندینه عینیتدن ازمی بحث ایدیلدی ؟ کذا بسیط برعین ثابت وغیرقابل تحلیل اولدیغی آزمی سویله‌ندی ؟ نه ده بو فکره متمایل اولدیغمه شبهه ایدیلمه‌سین . صوك سنه‌لرده تحلیلی اصولك مظفریتلری تام اولمشدر ده نه بیله جك قادار شخصیتك تشوش وفسادلری ، تعدد وانحلاللریله اوغراشیلدی. حال بوكه روحك ترکیبی حاللری یعنی سجیه‌لر موضوعی بالعکس کولکه‌ده براقیلدی .

طبیعتده موجود هرشی ، عینی درجه‌ده مشروع اولمق اوزره ، بری تحلیلی ومجرد دیکری ترکیبی ومشخص اولمق اوزره ایکی طرزده تدقیق اولونابیلیر. برنجی طرزك غایه‌سی قانون ، جنس ، نوع وعمومیتلری استخراج ایتمك ؛ دیکرینك‌ده واقعه ، فرد وجزؤلری کوسترمکدر بونلردن بری دیکرینی هم استلزام ، هم‌ده اتمام ایدر . چونکه ایکیسی‌ده عینی اصولك ایکی صفحه‌سندن باشقه برشی دکلدر .

بوکونه‌قادار یکی روحیاتده الڭ زیاده تحلیله چالیشیلمشدر. بوکارغماً ترکیب ساحه‌سنده‌ده مثمر بعض مساعی وجوده کتیریلمش وأزجمله حافظه ساحه‌سنده بصری ، سمعی ، حرکی تیپلرله بونلرك تنوعلری تعیین ایدیله بیلمشدر. فقط ترکیبی روحیاتك اصل زمین مساعیسی روحك بیلمکی ساحه‌سی اولمایوب عمل ساحه‌سیدر ؛ وبومساعی تماماً عملیدر. اونك حقیقی وظیفه‌سی ، منبعی حسیات وآرزولر اولان فعالیت وعکس العمللرك شکللرینه کوره باشلیجه

شخصیت تیپلرینی میدانه چیقارمق یعنی بر آز مبهم اولسه‌ده پك قیصه ومعروف بر تعبیرله سجیه‌لری کوسترمکدر .

۱

بوفصلك غایه‌سی سجیه کبی مشکل بر موضوعی حل ایتمك دکلدر. یاپمق ایسته‌دیکمز شی سجیه‌لری ساده‌جه تصنیف وهربرلرینك تأثری روحیات ایله اولان علاقه‌لرینی کوسترمکدر .

مسئله‌نك تاریخنی مسکوت کچه‌جکم . چونکه هم اوزون ، هم‌ده یکنسقدر . حافظه‌مده آلدانمیورسه‌م بوتاریخ بری فیزیولوژیك ، دیکری پسیقولوژیك اولمق اوزره ایکی استقامتده انکشاف ایتمشدر.

فیزیولوژیك نظریه پك اسکیدر وعصرلرجه یالکز باشنه حکمران اولمشدر . معلومدرکه تا اسکی یونان اطباسندن بری اورته‌یه درت نوع مزاج آتیلمشدر. واقعا بو بویوك مدققلر اوزون تجربه‌لر نتیجه‌سنده انسانلرده درت مختلف مزاج تفریق ایتمشلرسه‌ده بوکوروشلرینه موهوم بر طاقم فرضیه‌لر علاوه ایتمکدن قورتولامامشلر ؛ مثلا مزاجلرك تنوعنی عضویتده‌کی مایعات ویا اجسام صلبه عناصرینك غلبه‌سنه عطف ایله‌مشلردر. اوزماندنبری بو نظریه تنقید ومدافعه ایدلمش ، ترك اولونمش ، تکرار اعتبار قازانمش ، تعدیل ایدلمش ، (قابانیس) طرفندن عصبی وعضلی اولمق اوزره ایکی مزاج دها علاوه اولونمش ، باشقه‌لری بونلری اوچه ایندیرمش ، لکن اساس هیچ بوزولمایارق زمانمزه قادار دوام ایتمشدر . روحیات یکی بر حیاته مظهر اولونجه اولا بو فیزلوژیك نظریه‌یی کندی لساننه ترجمه وعیناً مال ایتمشدر . دوغروسنی سویله‌مك لازم کلیرسه بو ایش ذاتاً اولجه یاپیلمشدی . چونکه فیزلوژیك نظریه مزاجلرك یالکز فیزیك وصفلرینی دکل ، عینی زمانده پسیقولوژیك وصفلرینی‌ده قید ایتمشدی . مثلا دموی خفیفلك ، ثباتسزلك ، سطحیلك و اویصاللغی ایله ؛ مالنخولیائی دزینلك ، کتوملك و تردد یله ؛ صفراالمزاج مخیله‌سنك فعالیتی ، احتراصلرینك شدتی ، عنادی ودیك باشلیلغیله ؛ لنفاوی کوشکلك ، صغوقلق ، ووردم دویمازلق وفقر مخیله‌سیله شهرت آلمشلردی . بونلرك تفصیلاتی همان هریرده بولونه بیله جکندن بوراده یالکز ذکرلریله اکتفا ایدلدی . پسیقو — فیزیولوژیك نظریه اون طقوزنجی عصرده بالخاصه آلمانیاده حکمران اولدی . (قانت) بیله بو نظریه‌یی قبول ایده‌رك

آنتروپولوژیسنك (٣) نجی کتابنده شرح وتفصیل ایتدی . (لوچ)، مالیخولیانی یرینه ایهامه دها آز مساعد اولان « حسی » تعبیرینی قوللاندی .

(وونت) ده « فیزلوژیك روحیات » نام اثرنده قانتك تقسیمنی همان بلاتعدیل آلدی .

پسیقولوژیك نظریه دها یکی اولوب بکا قالیرسه انکلیزلر طرفندن وضع ایدیلدی . معلومدرکه (استوارت میل) ، روحیاتك عمومی قانونلرندن استدلالاً « Etbologie » تسمیه ایتدیکی بر « سجیه علمی » وجوده کلمه‌سنی ایستیوردی . بودعوته اجابتله اولاجق (بهن) ، (١٨٦١) ده « Studz of charcter » نام اثری یازدی . بو اثر بوراده تحلیل ایدلمکه ده‌کمز. چونکه یاریسی « تحفیاتجیلر : فره‌نولوژیست » (سجیه ایله ذکایی قحفلره نظراً تدقیق ایدن علم منتسبلری)نه تخصیص ایدلمشدر. فی‌الواقع بوعالمرده سجیه‌یی تدقیق ایدییورلرسه‌ده مزاجی اصلا نظر دقته آلمایه‌رق مسئله‌یی تماماً قفانك معماریسیله حل ایتمکه اوغراشمشلردر. یالکز (بهن)درکه مسئله‌نك حلی ایچون تماماً پسیقولوژیك بریول طوتمشدر. بوذات اساسلی اوچ سجیه تیپی قبول ایدر: عقلی ، حسی ، ارادی (فعال) . دهاصوکرا (پەرەز) سجیه‌لری منحصراً شیئی اولان حرکتلره وبونلرك سرعت وقدرتلرینه کوره تصنیف ایتمکه چالیشدی . سجیه‌لری اولا فعاللر ، بطیلر ، آتشینلر اولمق اوزره اوچ تیپه آییردقدن صوکرا مختلط تیپلر اولارق فعال ـ آتشینلرله بطی ـ آتشینلر ومعتدللری علاوه ایدر [١]. (پولان) ؛ سجیه‌نك تشکلنی ایضاح ایده‌جك قانونی دها عمومی برقانونه یعنی « آرزو ، فکر، خیال کبی پسیقولوژیك عنصرلردن هربرینك مشترك بر غایه‌یه خدمت ایده‌بیلمك اوزره تداعی اولونه‌بیله‌جك دیکر پسیقولوژیك عنصرلری احیا ایده‌بیلمه‌لری قابلیتنه؛ دیکر بر تعبیرله سیستماتیك تداعیلره ارجاع ایدر. » بومؤلف کتابنده علی‌العاده حیاتده کثرتله تصادف ایدیلن برچوق سجیه تیپلرینی مثاللر کتیره‌رك غایت‌مفصل تصویر ایدر. ـ (فوییه)، مزاجلرله سجیه‌لری آیری آیری مطالعه ایتدکدن صوکرا سجیه‌لری حساسلر، ذهنیلر، ارادیلر وبونلرك تنوعلری اولمق اوزره باشلیجه اوچ زمره‌یه آییرر. [٢]

---

[١] (B. Perez) ك « le caractère de l'enfant à l'homme » نام اثرینك (برنجی فصل)نه مراجعت . بو تصنیف ، غرافولوژیستلرك وهیجانلرك افاده‌سیله مشغول اولانلرك مساعیلرینه یاقلاشیر.

[٢] (Paulhan)ك سجیه‌لر : « Les caractères » (١٨٩٤) نام اثریله (Fouillée) نك « فرد ، جنس و عرقلره نظراً مزاج و سجیه : Tempérement et caractère selon les sexes et les races » (١٨٩٥) اثرینه مراجعت . بو ایکی اثر بو فصلك اولجه مقاله اوله‌رق تحریر وانتشارندن صوکرا یازیلمشلردر .

مسئله‌یی کندی حسابمزه تکرار آله آله‌رق تدقیق ایتمك ایسترسه‌ك اول باول حقیقی برفردیت یعنی حقیقی برسجیه‌نك اساسلی نشانه‌لرینی واضحاً تعیینه چالیشه‌جغز. بونك ایچونده سجیه‌یه بکزه‌ین ، سجیه‌یی آکدیران شیلری ، یعنی سجیه خیاللرینی حقیقی سجیه‌دن تفریق ایده‌جکز .

بکا قالیرسه بر سجیه‌نك تشکلی ایچون وحدت واستقرار کبی ایکی شرط لازمدر . وحدتدن مقصد بر فردك عمل وعکس‌العمللرینك کندینه نسبتله دائما ثابت اولماسیدر . حقیقی سجیه‌ده تمایللر متمرکز: Convergent، مشترك برغایه‌یه متوجه ویا هیچ اولمازسه غالب اولان برتمایله تابعدر . انسان؛ سوق طبیعی ، احتیاج وآرزولر مجموعه‌سی اولدیغنه نظراً سجیه‌ده بونلرك تك بر استقامتده عامل وبربرلرینه صیقی صیقی‌یه مربوط بر هونك تشکیل ایتمه‌لری لازمدر .

استقراره کلنجه؛ وحدتك زمانده دوامندن باشقه برشی دکلدر. وحدت دوام ایتمه‌یورسه آرزولرك برهونك تشکیل ایتمه‌لری سجیه وجوده کتیرمك نقطهٔ نظرندن بر پاره ایتمز . سجیه‌ده استقرار اولمق ایچون عینی ویا مماثل احوال وشرائطده عینی افعالك بقا وتکرری لازمدر. حقیقی سجیه‌نك فارق وصفی چوجقلقده باشلایوب بوتون عمره سوره‌مه‌سیدر. معین‌احوال وشرائط قارشیسنده آنجق بونلرك فعل‌وحرکتلری اولدن تخمین اولونه‌بیلیر. یالکز بواوصافده بر سجیه‌ده آنجق نظری اوله‌بیلیر .

واقعا بوتعریف چوق مفکورووی اولمقله مواخذه اولونه‌بیلیر . چونکه تماماً یکپاره وده‌کیشمز سجیه‌لر أندردر . بوکا رغماً سجیه‌لری محاکمه‌مزده مکمل تیپی معیار اتخاذ ایده‌جکز. زیرا سجیه‌نك روحی ، اخلاقی، بدیعی تلقیلرینی دوشوندیکمز زمان بلااختیار و بر سوق طبیعی‌ایله سجیه‌نك مفکورووی شکلنی ایسته‌یور وبر آدامك اعتقادلریله فعللری آراسنده مطابقتسزلق کوردیکمز زمان هیچ حظ ایتمه‌یورز . مثلا غدار بر جانیده ایبلك ؛ ملك کبی بر آدامده شیطانلق کورمك ایسته‌میورز . بونکله برابر حقیقی حیاتده بونلردن دها چوق نه وار ؟ فقط نه‌ده اولسه ینه تیاترو و رومانلرده قرارسز و متضاد شخصلر کوردکمی بر درلو خوشلانمیورز . دیمك‌که سجیه‌یی درونی بر منطق ولایتزلزل قانونلره کوره حرکت ایتمه‌سی لازم کلن بر عضویت کبی کورویورز . تمایللری متضاد وانسجامسز بر آدام کورونجه ایکی یوزلیلك ومرائیلك قارشیسنده بولوندیغمزه حکم ایدییورز. بونکله‌برابر نه‌چاره‌که روحیاتك صوك تدقیقلری هیچ دکیشمه‌ین سجیه‌نك آنجق

برمفکوره اولدیغنی کوستردی. اویله که عقلی انحلال و دهلیلك اولمادنده انسانك فعللری غیر قابل تألیف تضادلرله مالی اوله‌بیلیور .

بو احتیاطی نقطه‌لر معلوم اولدقدن صوکرا سجیه‌یی مفکورووی برطرزده تعریفمزك یکانه‌مزیتی، برمصداق: un criterium اولماسی وبوبابده‌کی مساعیمزی بسیطلشدیرمسیدر. بوقسه انسانلرك سجیه‌لرنده اکثریت عظیمه اعتباریله نه وحدت ، نه‌استقرار ، نه‌ده ذاتی برشخصیت نشانه‌سی واردر . بونك ایچون سیلیك پاره‌لره بکزه‌ین بو غالب سجیه‌لری رنکسزلر : Les amorphes و استقرارسزلر : Les instables اولمق اوزره ایکی زمره‌یه آییره‌رق متباقی سجیه‌لره علاوه ایده‌جکم .

صاییلامایه‌جق قادار چوق اولان رنکسزلرك وکندیلرینه مخصوص روحی برشکللری یوقدر . رنکسزلك اکتسابی بر سجیه اولوب وحدتدن محروم واستعدادی آندیره‌جق هیچ برمقاومتی حائز دکلدر. طبیعت بونلره فوق‌العاده آلاستقیت ویرمش‌اولوب محیط، تربیه ، انسان واشیادن آلدقلری تأثیرلرله احوال وایجابلرك محصولیدرلر. کندی اراده‌لری اولمادیغندن باشقه‌لری ویا اجتماعی محیطلری طرفندن اداره اولونورلر . کندی رأیلری ، کندی آرزولری اولمادیغندن دائماعکس صدایی اکدیررلر. ایجابه کوره کاه‌بویله،کاه‌شویله‌درلر. مسلك انتخابلری ، ازدواج وسائره‌لرینی بیله هپ فرصتلر تعیین ایدر . دولابلرینی هرکس‌ه اویمق صورتیله دوندوررلر. برمسلکه منسوب اولمقدن باشقه صرف کندیلرینه حاص هیچ بر خصیصه‌لری اولمایوب عادتا برموده‌لك صاییسز قوپیه‌لری کبیدرلر .

رنکسزلك مدنیت محصولیدر ورنکسزلرك هرطرفده قایناشمالری بونندر،ده‌رلر. بوادعا یاری یاری‌یه دوغرودر . معارفك افراط درجه‌ده تعممی سجیه‌نك چیقینتیلرینی البته توربوله‌یه‌جك وبر قسم انسانلری یوکسلتوب دیکرینی آلچاله‌رق هیسنی بر سویه‌یه یاقلاشدیره‌جقدر. فقط اونوتمامليکه فرط تمدنك مقابل قطبی اولان عشیرت وسمیه حیات اجتماعیه‌سنده‌ده مشترك عرف وعادتلر و آیین وعنعنه‌لر یاشامق مجبوریتنده اولان فردلر اراده‌لرینی قوللانامامغه وچارناچار بربرلرینه بکزه‌یه‌رك رنکسز قالمغه محکومدرلر .

ابتدائی جمعیتلرده هرفردك بربرینه بکزه‌یوب یکیلکدن صاقنمه‌لری حالنه (لومبروزو) «تجدد قورقوسی «Misonéisme» تسمیه ایدر. تاریخه باقیلیرسه حقیقی سجیه‌لرك انکشافنه الك مساعد اولان دورلر روما جمهوریتنك ایلك عصرلریله قرون وسطا زمانلری کبی نیم مدنیت و یاخود انتباه کبی انتقال و تشوش و عمومیتله انقلاب هنکامه‌لریدر.

استقرارسزلر بلاشبهه مدنیتك حقیقی طورطولریدر و بونلری چوغالتسان ینه اودر . مفکورووی سجیه ایله بونلر آراسنده تام بر ضدیت واردر . چونکه استقرارسزلرك فعل و حرکتلرنده نه وحدت ، نه‌ده دوام واستقرار واردر . هرجائی ، هر دقیقه متحول ، کاه عاطل وکاه فعالدرلر . عکس‌العمللری غیر معین ونسبتسز ، عین احوالده باشقه باشقه ویا مختلف احوالده عینی صورتله حرکته مستعددرلر. الحاصل فعل وحرکتلری هیچ برصورتله آکلاشیلامایان واولجه تخمین ایدیله‌مه‌ین کیمسه‌لردر . مرضی شکللرینی دها آشاغیده کوره‌جکز .

منحصراً محیطك محصولی ویا همان‌همان غیر شخصی وانسجامسز اضطرارلرك هونکی اولان سجیه‌لر چیقارلدقدن‌صوکرا متباقی قالانلر بذاته موجود اولان سجیه‌لراولوب‌بونلرده تصنیف ایدلمك ایجاب ایده‌ر . بوتون مقبول تصنیفلر عمومدن خصوصه تدریجی صورتده اینه‌نلردر . بونك ایچون سجیه‌نك اولا جنسلرینی، صوکرا نوعلرینی ، ودها صوکرا تنوعلرینی تعیین‌ایتمك وبوصورتله فردلره قادار ایتمك لازمدر. مزاج تصنیفلرینك باشلیجه قصوری (که درت ویا آلتی‌یه تقسیم ایدیلمشلردی) چوق عمومی اولمالری و بو یوزدن بر چوق سجیه تنوعلرینه تماس ایده‌میوب معلقده قالمه‌لری و فردلره قادار قابل تطبیق اولاجق وسطی حدلردن محروم‌اولارق یالکز جنسلری کوسترمکله اکتفا ایتمه‌لریدی. بعض مؤلفلر بونقصانی کوره‌رك مختلط مزاجلری ده‌تصویر وعلاوه ایتدیلرسه‌ده ماهیت وعددلری حقنده بر درلو ائتلاف ایده‌مه‌یلر .

آشاغیده تجربه ایده‌جکمز تصنیف درت درجه اوزرندن اوله‌جقدر. برنجی درجه‌ده سجیه‌نك الك عمومی شرائطی ایله هیچ مشخص بر شأنینه تقابل ایتمه‌ین همان تماماً بوش قادرولری بولونه‌جق وبونلر حیوانات و نباتات تصنیفلرنده‌کی «جنسلر»ه معادل اوله‌جقدر. ایکنجی درجه (که نوعلره معادلدر)ده سجیه‌نك اساسلی تیپلری ، اشکال صرفه‌سی کوستریله‌جك و بونلرك حقیقتده امثالی بولونامادیغندن قابل تحقیق ومشاهده اولمایه‌جقلر . اوچنجی درجه‌ده مختلط ویا مرکب شکللری کوریله‌جك و بونلر تنوعلره تقابل ایدوب اولکی سجیه شکللرندن داها آز واضح اوله‌جقدر . دردنجی درجه‌ده سجیه‌نك قائمقام ویامعادللری کوروله‌جك که بونلره جزئی سجیه‌لر، Les Caractère Partièle ده دنه‌بیلیر. وبونلر سجیه‌نك انموذج صرفه‌سندن کیتدکجه اوزاقلاشه‌رق برچوق انسانلرده قابل‌مشاهده و تحقیق سجیه‌لر اوله‌جقدر .

٢

أولا سجیه‌لرك حصولنك اك عمومی شرطلرنی، اك بویوك استقامت خطلرنی، واضح و قطعی بر نشانه ویره‌ن حاکم چیزکیلرنی تثبیت ایده‌لم. روحی حیات، اك یوکسك عمومیق ملاحظه ایدیلنجه، حس وحرکت ایتمك کبی ایکی اساسلی تظاهره ارجاع اولونه‌جغندن سجیه اعتباریله‌ده حساسلر و فعاللر اولمق اوزره ایکی بویوك صنف کوستریله‌بیلیر.

١ : حساسلره تأثری و تهیجیلرده دەنه‌بیلیر. بونلرده حاکم اولان حساسیتدر. فرط تحسسلری حسبیله دائما حال اهتزازده بولونان موسیقی آلتلرینه بکزه‌رلر. و بالخاصه درونی بر حیات یاشارلر. بونلرك فیزیولوژیك اساسلرنی صایمق قولای دکلدر. نباتی حیاتك داخلی وعضوی اساسلری تأثری حیاتك باشلیجه انکشاف پرنسیپلری اولدقلری قبول ایدیلنجه (بکا قالیرسه هیچ شبهه‌سزدر) حساسلرده داخلی احساسلر نهنه موازنه‌نك بوزولدیغنی تسلیم ایتمك؛ باشقه بر تعبیرله داخلی احساسلرك خارجی احساسلره غلبه ایتدکلرینه شبهه ایتمه‌مك ایجاب ایده‌ر.

بونلرك جملهٔ عصبیه‌لری خوش و ناخوش بوتون انطباعلره قارشی فوق‌العاده حساس و عمومیتله بدبیندرلر. اوته‌دنبری مجربدرکه حساسلرك أك کوچوك بر فلاکتدن حس ایتدکلری ألم، أك بویوك سعادتلردن آلدقلری نشئه‌دن قات قات فضله‌در. اك بارز وعمومی وصفلری اکثریتله بی حضور، خائف، محجوب، متخیل و مراقبه‌جی اولمه‌لریدر.

٢: فعاللرك حاکم نشانه‌لری فعالیته قارشی طبیعی بر صورتده اولان انقطاعسز تمایللریدر. هردم متحرك ماکنه‌لره بکزه‌رلر. بالخاصه خارجاً یاشارلر. فیزیولوژیك اساسلری زنکین بر قدرت حیاتیه، بر فضلهٔ حیاتدر. بونلرده‌کی حیات فضله‌لنی استقرارسزلرده کورولن متقطع و انفلاقی عکس‌العمللردن بسبتون فرقلی اولوب أبی بسله‌نن بر عضویته علامتدر. عمومیتله و اشکال صرفه‌سیله آلینتجه نیکبیندرلر. چونکه هم مانعه‌لرله مجادله وبونلری مغلوب ایتمك ایچون نفسلرنده کافی درجه‌ده بر قوت دویار، هم‌ده جدالدن حظ ایده‌رلر. باشلیجه علامت فارقه‌لری شن، متشبث، جسور، جرائتکار و کستاخ اولمقدر. (شنایده‌ر) حیوانات روحیاتنه دائر یازدیغی شایان استفاده بر مقاله‌سنده عالی حیوانلردن صادر اولان بوتون حرکتلرك تقلص وانبساط حرکات ابتدائیه‌سنك تفاوتلرندن باشقه برشی اولمادقلرنی کوسترمکه چالیشمشدر. تقلص میلانی بوتون الجا

و عکس‌العمللرك منبعیدر. اوچمق بیله بوکا داخلدر. انبساط میلانی تجاوزی شکلده‌کی بوتون الجا و سوق طبیعیلرك منبعیدر؛ تغدی، مجادله، دیشیلره تسلط و الخ میلانلر انبساط حرکتلریدر. حساسلرله فعاللر آره‌سنده‌کی تضاد؛ تقلص ایله انبساط اراسنده‌کی اصلی تضاد، ویاخود درونی حیات تمایلیله خارجی حیات تمایلی آراسنده‌کی تضاده ارجاع اولونه‌بیلیر.

٣ : انسانلری حساسلر و فعاللر اولمق اوزره ایکی بویوك صنفه ارجاع ایتمك کافی دکلدر. واقعا بالنظریه دوشونیله‌جك اولورسه انسانلر یاحساس ویا فعال صنفلرینه داخل اوله‌جقلردر. آنجق مشاهده کوستریبورکه فیزیولوژینك لنفاوی مزاجنه تقریباً تقابل ایده‌جك براوچونجی صنف‌داها واردر. بونلره حسسزلر: Les apathiques دیه‌جکز. بونلرك اوصاف عمومیه‌لری غایت واضح اولوب جانسزلق، فقر حساسیت و فقر فعالیتدر. دیکرایکی صنف مثبت اولدقلری حالده‌بو، منفیدر. فقط چوق تصادف ایدیلن سجیه‌لردندر. یالکز حسسزلرله رنکسزلری بربرینه قاریشدیرمه‌ملی. چونکه حسسزلرك سجیه‌لری فطری؛ رنکسزلرك ایسه اکتسابیدر. حسسزلرك شکل صرفنده علامت فارقه‌لری عطالتدر. رنکسزلر کبی هرشکله، هرقالبه کیره‌جك بر آلاستیقتلری اولمادیغی کبی جاذبه‌لری‌ده یوقدر. کافی درجه‌ده حرکت ایتمك ایچون کافی درجه‌ده حس ایده‌مزلر. نه‌نیکبین، نه‌ده بدبین اولوب یالکز لاقیددرلر. نشانه‌لری تنبللك، اویوشوقلق، عطالت وطاسه‌سزلقدر. بوسجیه‌نك فیزیولوژیك اساسی لنفاوی بر بنیه‌در. بر قسم فیزیولوژیستلره نظراً بونلر قوهٔ عصبیه آزلغی واوعیهٔ لنفاویه‌نك چوقلغی، دیکرلرینه نظراً‌ده دوران دمك ضعفی تمثیل ایده‌ر. بونکله برابر لنفاوی بنیه‌یی، اوزرنده هیچ بر شی بیتمه‌ین نانکور بر طوپراق ظن ایتمه‌ملی. بوکا، شیمدی‌یه قادار سجیه‌لره قصداً ادخال ایتمه‌دیکمز، ذکا عنصرینی علاوه ایدیکز؛ ایشته او وقت لنفاوی مزاجك اك‌ئوزلوسنی کوره بیلیرسکز. دها آشاغیده صیره‌سی کلدیکی کوره‌جکز. عجبا سجیه‌لرك بو اك عمومی اوچ بویوك صنفنه **معتدلر** نامیله بر دردنجی صنف دها علاوه ایده‌مزمی‌یز؟ حساسلرده حساسیت؛ فعاللرده حرکت؛ حسسزلرده حس‌وحرکت جانسزلغی غالب اولدیغنه نظراً بوسجیه‌نك حساسیت وفعالیتك موازنتنی تمثیل ایده‌ن دردنجی بر متمم اولماسی لازمدر. معتدللر فی‌الواقع موجوددر. فقط اصلی سجیه‌لردن اولمایوب مختلط ومرکب بر سجیه‌در. اونوتماملی‌که

هرسجیه یابر ضخامه hypértrophie ویا بر ضمور atrophie در. « تام معناسیله موازنەلی سجیه » بر ایدەآل دکلسه محقق رنکسزلکه یاقلاشان برشیدر .

٣

ایکنجی درجەیه داخل اولمق ایچون عمومی تصنیفدن چیقوب سجیەنك جنسلرندن نوعلرینه کچەلم . بوراده صحنەیه یکی برعامل داخل اولور : ذهنی استعدادلر .

حس ایتمك تعبیری هم تأثری هم ده ذهنی حاللره قابل تطبیقدر. بورایه قاداراونی یالکز تأثری معناسنده آلمشدق. چونکه بزجه سجیەنك بنیەسنده اصل اولان حس وحرکتلردر. و بونلر اونك اك درین قایناقلری و ایلك تظاهرلریدر . ذهنی استعدادلر ایسه ایکنجی و منضم بر طبقەدر. سجیەده اساس اولان منحصراً سوق طبیعیلر ، تمایللر ، اضطرارلر ، آرزولر و حسلردر. پك مجرب و هروقت قابل مشاهده اولان بومدعانك اثباتی زائددر . روحیاتجیلر ایچنده یالکز ذهنیەجیلردرکه شفا بولماز فکر سخیفلریله هر شیئی فکره ارجاع ایتدکلری کبی سجیەلری ده بونکله ایضاح و بوکا استناد ایتدیرمك ایسترلر . فقط مدعالری مدافعه ایدیلەبیلەجك کبی دکلدر . چونکه فیزیولوژیده حیوانی حیاتدن مقدم نباتی بر حیات اولدیغی و اولکیسنك بوکا استنادی مسلم اولدیغی کبی روحیاتده ده تأثری حیات ، ذهنی حیاته تقدم و ایکنجیسی برنجیسنه استناد ایدەر . نتەکیم (اسپینوزا) ، حیوانی حیاتك تملی «اشتها» در دیدیکی کبی (شوپنهاوەر)ده اصطلاح مخصوصیله «اراده» یعنی حس وتمایللردر دەمشدر. چوق سوز کوتورەن بومسئله اوزرنده فضله اصرار ایتمه‌یه یشمك سببی دلیلك آزلغندن دکل بالعکس چوقلغندندر . [١]

بناءً علیه تماماً موضوع داخلنده قالمق و یالکز بعض صریح ملاحظەلرده بولونمقله اکتفا ایدەجکز . سجیه ، فردك اك صمیمی ودرونی افادەسی اولدیغنه کوره آنجق نفسی عنصرلردن مرکب اولەبیلیر . سجیەیی ذهنك اوصافنده آرامق بیهودەدر . چونکه ذهن تکامل ایدەرکن احساسلردن باشلایەرق ادراك ، خیال و مفهوملره چیقەرق غیر شخصی بر عالەمه ادوغرو یوکسەلیر .

[١] (شوپنهاوەر)ك « Le monde comme volonté de la volonté » نام اثرمشهورینك « Du primat » سرلوحەلی بحثنده بوبابده غایت پارلاق تفصیلات واردر. بو اثر اوچ جلد اولوب ایکنجی جلدك (١٩)نجی فصلیده پك شایان مطالعەدر . عینی موضوعه اثرمزك (نتیجه)سنده تکرار عودت ایدەجکز .

دلیللر بونکلەده بیتمز . ضخامەیه اوغرامش برذهنك سجیەیی ضموره اوغراتدیغنی کوسترەجك مثاللر پك چوقدر. ذهن ایله سجیه آراسندەکی ضدیت بونلرك آیری ومستقل شیلر اولدیغنی کوستریر . مجردات و فلسفهٔ صرفەنك بویوك متوغللری حیات عادیەلرینی اویله یکنسق برفکر یاشاییشنه دوندیررلرکه آرتق نه هیجان ، نه احتراص ، نەده فعالیتدن اثر قالماز . ایشته (قانت)، ایشته (نیوتون) ، ایشته (غاوص) وسائره! داهیلرك چوغی « علی العجائب کیمسەلر » در دەین (شوپنهاور) چوق دوغرو سویلەمشدر . فیلسوفك بوندن مقصدی فکر داهیلرندەکی ذهن ملکەلرینك ضخامەسنی آکلاتمقدر : « علی العاده انسانلرده اراده ٢/٣ ، عقل ١/٣ ایسه داهیلرده ٢/٣ عقل ، ١/٣ ده ارادەدر . واقعا مستثنالر یوق دکلدر . فقط بو حال ذهندەکی انکشافك سجیەیه مساعد اولدیغنی دکل بعضیلرنده سجیەیه حائل اولمادیغنی کوسترر. — سجیه ایله ذهن آراسندەا کثریا آقوردسزلق اولدیغنی هرکس بیلیر. نیتەکیم چوق کره برطرزده دوشونولور، باشقه طرزده یاپیلیر. جانم اخلاق کتابلری یازیلیر، فقط عمل ایدیلمز ؛ اك رقیق قابلی اولونوردە کائناتی تحریك ایدەجك پلانلر قورولور .

ذهن ، سجیەنك اساس عنصری اولمادیغی کبی نه حیات ، نەده فعلدر . او ، آنجق برضیادر. سجیەنك کوکلری غیر شعورده یعنی فردی عضویتدەدر . سجیەیه نفوذ واونی تعدیل ایتمەنك مشکلاتی ایشته بوندندر . سجیەنك بنیه و تشکلنه ذهنك تأثیری آنجق بالواسطەدر . شیمدی بو تأثیرك مقانیزمەسنی کورەلم .

معلومدرکه مختلف هیجانلر (قورقو، حدت، محبت والخ)ك طبیعی افادەلری بدنك بنفسه اوضاعیدر. بوراده هیجان سبب، حرکتلر نتیجەدر — بدنه صنعی اولارق ویریلن اوضاع واطوارك کندیلرینه تقابل ایدەن هیجانلری بعض احوالده خفیف وضعیف بر درجەده اویاندیردیغنی آز بیلینیور . بر مدت مکدر بر وضعیت طاقینکز کدرلنمکه باشلارسکز . شن وشاطر برمجلسه کیروب همبزم اولمغه باشلایکز درحال روحکزده فراری برشطارت اویانیر. تنویم ایدلمش کیمسەلرك قوللرینه تهدید وضعیتی ویرەرك یومروقلرینی صیقکز ؛ طور وسیماسنده تهدید حرکتلری باش کوسترر. بوراده ده حرکت سبب، هیجان نتیجەدر. بو ایکی حالتك بر دستوره قابل ارجاعدر: فلان حرکتلرله فلان حرکتلر آراسنده غیرقابل انحلال بر تداعی واردر. هیجانلر حرکتلری، حرکتلرده هیجانلری اویاندیرر. یالکز شوفرقله که

[٢] شوپنهاوەرك عینی اثرینك (٣ نجی جلد)ینك (٣١)نجی فصلنده .

حرکتلر هیجانلری دائما اویاندیرامازلر ؛ و حتی اویاندیرماغه موفق اولدقلری زمان بیله بو هیجانلر ضعیف واستقرارسز اولور . خلاصه خارجدن داخله اولان تأثیر ، داخلدن خارجه اولان تأثیردن دائما داها قوتسز و دها دوندر .

سجیه‌نك تظاهرلرنده تأثری استعدادلرله ذهنی استعدادلر آراسنده‌کی مناسبتلری اداره ایده‌ن قانون‌ده عینی پسیقولوژیك قانوندر .

تشبیه جائزسه حسلرك فکرلره اولان تأثیرینه آشاغیدن یوقاری‌یه تأثیر ؛ فکرلرك حسلره اولان تأثیرینه‌ده یوقاریدن آشاغی‌یه تأثیر دیه‌لم .

آشاغیدن یوقاری‌یه تأثیر صاغلام ، بیلماز ، قدرتلی و مؤثردر . چونکه قوتی کندنده ، منبعی غیر شعورك اعماقنده یعنی عضویتده‌در . شعوره واصل اولمقله ضیادن باشقه برشی قازانماز. مثلا اولا مبهم بر راحتسزلق صورتیله باشلایان آچاق شعوره واصل اولونجه سرقت ، جنایت و هر درلو افراطلره سائق اولابیلیر . کذا دیکر بر عضویت حالی اولامتموج، قرارسز آرزولر حالنده باشلایه‌رق شعوره واصل اولدقدن‌صوکرا معین بر شخص حقنده عشق ایله تأید وبر فورطنه تولید ایده‌بیلیر ... والخ. عینی ملاحظه‌لری تکرارلامق صورتیله بوتون تأثر حاللرینی کوزدن کچیرمك زائددر. چونکه‌بسیط ویامعضل اولسونلر هپ عینی تکاملی کچیررلر . نته‌کیم اخلاقی ، دینی ، بدیعی بوتون استعدادلرك بر تفریخ ، بر تظاهر ، برده فعل دوره‌سی واردر .

یوقاریدن آشاغی‌یه تأثیر ایسه بالعکس استقرارسز ، متموج ، متحول ، ضعیف و شبهه‌لیدر . چونکه قدرتی کندندن کلمه‌یوب خارجدندر. روحیاتده (اکثریا تربیه‌ده) اورتایه قونان بر مسئله وار : عجبا ذهنی حاللری اویاندیرمقله بونلره تقابل ایده‌ن حسلر اویاندیریله‌بیلیرمی ؟ بوراده تأثیر بالواسطه اولدیغنه کوره نتیجه یا هیچ ویا ضعیف بعضی موفقیتلر اولاجقدر . چونکه بوطرزده بر تأثیر آنجق ذهنی بر حس اویاندیرابیلیر. حتی ذهنی بر احتراص اویاندیرسه بیله حسی بر احتراص حمله‌سی بونی سوپوره‌بیلیر . بونك ایچوندرکه تربیه‌ده آشاغیدن یوقاری‌یه تأثیرلر اولمادقچه صرف ایدیلن امکلر یا هبا اولور و یا پك آز ثمره ویرر .

سجیه‌نك تشکلنده ذهنك تالی وسطحی قالان رولنی کوردیکمزدن تصنیفمزه عودت ایده‌بیلیرز . بوراده آرتق حقیقی یعنی غیر مساوی قدرت ، حساسیت و ذکالرله مجهز فردلر قارشیسنده‌یز . شیمدی‌یه قادار ایچلرینی بوش یعنی مجرد اولارق کوستردیکمز اوچ بویوك سجیه تقسیماتنك ایچلرینی دولدورمه‌نك صیره‌سی آرتق کلدی .

۱ **مسالمر** - بوجنس سجیه‌ده باشلیجه اوچ نوع کورویورم. صیره‌سیله تصویرایده‌لم .

۱) **محویتلیر** - بونلرده نه‌زرژیدن اثر اولمایوب مفرط بر حساسیت ، محدود ویا اورته بر ذکا واردر . قولای و چوق تصادف اولوندقلرندن هرکسجه معلومدرلر. حاکم وبارز وصفلری پیصیریقلق ، قورقاقلق و اراده‌یی کسیجی برطاقم طرزتحسسلردر. (لافونته‌ن)‌ك طاوشانی کبی بونلرده دائمی بر امنیتسزلك ایچنده‌درلر . نه کندیلرندن ، نه کوچوك موقع ویا تجارتلرندن ، نه‌ده حال و استقبالدن امیندرلر . باشقه‌لرینك کندیلری حقنده‌کی نه دوشونجه‌لرندن و حتی یولده تصادف ایتدکلری کیمسه‌لرك نظرلرندن بیله آلینیرلر . اخروی نجاتلری ایچون تیرتیر تیتره‌دکلرندن اوموزلرینه بوتون ثقلتیله اوطورمش اجتماعی عضویتی اکثریا آکلامادقلری کبی کندیلرینی بونك ایچنده عدمده‌یمش کبی حس ایده‌رلر. الك کوچوك برطالعسزلك بونلری تااساسدن صارصار؛ چونکه کندیلرینی ضعیف، ایشلره قارشی تأثیرسز و تشبث شیمه‌سندن محروم بیلیرلر .

بو تصویرك آلتنی امضالامایه‌جق همان هیچ کیمسه یوقدر . لکن منحصراً محویتلی دینه‌بیله‌جك هیچ بر اسم خاص کوستره‌مم . بو تدقیقلرمده مرضی تیپلری تنزیل ایتدم؛ یالکز مسئله‌یی تنویر مقصدیله داء مراق (ایپوقوندری) مبتلالرینك مرضی محویتلیلر زمره‌سنه داخل اوله‌بیله‌جکلرینی قید ایتمك ایسترم. محویتکارلغك عادتا مجسم بر شکلی بونلرده کورولور .

۲) **تماشائیلر** : les contemplatifs اولوب محویتکارلردن فرقلری دها یوکسك بر ذکایه مظهریتلریدر . اوصاف مخصوصه‌لری پك شدید بر حساسیت ، نافذ و کسکین بر ذکا ، هیچ دینه‌بیله‌جك بر فعالیتدر .

بوتیپه پك چوق تنوعلر داخل اولابیلیرسه‌ده هپسنده‌ده بواوصاف مشترك‌اولدیغندن بربرلرینه چوق بڭزه‌رلر . مثلا هاملەت کبی چوق حس ایدوب چوق دوشونن و فقط بر درلو فعله کچه‌مه‌ین قرارسزلرله هر مملکتده و هر دورده بولونوب منحصراً درونی بر حیات یاشایان سریلر : les mystiques (بویوك سریلری استثنا ایدیورم ؛ چونکه بونلر بویوك ایشلر کورمك صورتیله فعالیته داخل اولمشلردر . بونلری داها آشاغیده کوره‌جکز) بو زمره‌دندر : مثلا هندستان فقیرلریله عجمك متصوفلری و هر دینك مناسترلرده یاشایان راهبلری کبی. بونلر لاهوتی بررؤیت عالەمنده رؤیالرینه مستغرق برحالده یاشایوب بوتون عمرلرنده نه برشی یازار ، نه‌ده بر شی تأسیس ایده‌رلر .

برده مراقبه‌جیلر وارکه بونلر درونی حیاتلرینك اك كوچوك تحوللرینی و محیطك تأثیرینه كوره حاللرینك ده كیشمه‌لرینی تیتیز بر اهتمامله تحلیل و ساعتی ساعتنه قید ایده‌رك « روزنامهٔ حیات » لرینی ضبط ایده‌رلر . مثلا نفسی روحیاتجیلردن (مه‌ن‌دوبیران) ، شاعرلردن (آلفیه‌ری) بو قبیلدندرلر . فضله مثاللره حاجت كورمیورم . نفسی تحلیل ایتمك مراقی ؛ مفرط تنبیهات عصبیه‌نك تأثیری ، ذكانك اینجه‌لمه‌سی و اراده‌نك عصبیلشمه‌سی نتیجه‌سی اولوب زمانمزك بر خسته‌لغی صیره‌سنه كچمشدر . بونوع حساسلرك همان كافه‌سی بدبیندرلر .

٣) دارمعناده آلینان **متهیجلر** : les émeotionneles اولوب حساسلر زمره‌سی بونلكه أوج كماله وارر . متهیجلرده تماشائیلرك فوق‌العاده حساسیتله نافذ و كسكین ذكالردن ماعدا برده فعالیت واردر . یالكز بو فعالیت ، متناوب وبعضاً اختلاجی در . چونكه منبعی متوازن بر قدرت حیاتیه اولمایوب شدیدبر هیجاندر . بوسجیه‌ده اولانلر مهم سببلر قارشیسنده بردنبره فوران ایده‌رلرسه‌ده بر مدت صوكرا طبیعتلری اولان لاقیدی و دورغونلغه ینه سقوط ایده‌رلر . بونك ایچون كندیلرنده یامان برطاشقینلقله آنی بر كسل منقطع بر حالده متناوباً یاشار .

بو زمره‌یه رسام ، موسیقیشناس ، شاعر كبی بویوك صنعتكارلرك چوغی داخلدر . بونلر الهام ده‌نیلان درونی و غیر مشعور بر حمله‌نك تأثیری آلتنده بولوندقلری مدتجه حمالی بر فعالیته مقتدردرلر . فقط بو كچجه مدهش بر كسل و عدم حساسیته دوشرلر . مثلا (ژ‌پ ریخته ، موزار ، ژان‌ژاق روصو) بوزمره‌دندرلر . حتی ژان‌ژاق روصو بوزمره‌نك مرضی بر تیپنه داخلدر . عینی حال « مزاج صاحبی » دینن خطیبلرده‌ده كورولور . بونلر بر دعوایی بوتون قابلریله مدافعه ویا خصملرینی مغلوب ایتمك ایسته‌دكلری زمان طلاقت كسیلیرلر .

٢ **فعاللر** : Les actifs . ـ ذكانك اورته و قوتلی اولماسنه كوره بو صنفی ایكی نوعه آییرییورم .

١ : **اورته فعالر** : Les actifs médiocres نوعی ، فعاللرك حساسلردن نه جهتلردن آیریلدقلرینی واضحاً كوستره‌ن بر سجیه‌در . « فعال برانسان حساسدن داها أیی چالیشابیلیر ؛ چونكه فعال ، آنغاریه ایشلر كورمكه مقتدر ایكن حساسلر شدتلی و دواملی بر علاقه

ویرمه‌ین ایشلری تماماً اهمال ایده‌رلر . بالفرض فعال صحتنی محافظه ایچون كزوب دولاشه بیلدیكی حالده حساس آنجق معیشت ضرورتیله ویا مبرم و ضروری بر ایش مقصدیله حركته كلیر » [بەن] . فعاللر ؛ صاغلام ، كثیف قوتلرله مجهز و مكنی قوتلری چوق اولان ماكنه‌لردر . بو تیپه منسوب ذكاسز ، تحصیلسز بر كوچوك صاتیجی‌یی دوشونكز : بو آدامك بر دقیقه‌بیله یرنده دورامایه‌رق متصل كیدوب كلدیكنی ، بیتمز وتوكنمز برچكه‌بازلقله سویلندیكنی حیرتله كورورسكز . بوفعالیتك یالكز قازانج حرصیله یاپیلدیغنه ایناغق دوغرو دكلدر . اونی دائمی بر فعالیته سوق ایده‌ن بهمه‌حال حركتده بولونماسی **لازم** اولان كندی طبیعتیدر . بونك یاننده برحساس آنجق الزم اولان و كندیسنی علاقه‌دار ایده‌ن ایشلری یاپار . جسمانی قدرت حیاتیه‌لری زنكین وبونلری او نسبتده صرف ایتمكه محتاج اولان بوزمره‌یه **اسپورجیلر** وبرده صرف حركت غایه‌سی ایچون سركذشت حیاتی سوه‌نلر داخلدر . مثلا تدقیق وتتبع مقصدی خارجنده اولانجه خیزلریله دور عالم سیاحتنه چیقانلرله منحصراً قوتلرینی بوشالتمغه جان آتان پهلوانلر وكوره‌شجیلر بوتیپلردندر .

٢ : قرون وسطاده‌كی ایتالیا جمهوریتلرینك بسله‌دیكی بیكلرجه **اجرتلی عسكرلر** : Les condottiérés بدنی قوتلری روحی قوتلرینه فائق ، هردم زنده وفعال اولان زمره‌نك كوزه‌ل بر نمونه‌سیدر . بو زنده وجودلره قوتلی ، نافذ ، ألاستیق ، وسوسه‌سز وهردرلو دیپلوماسیدن أل چكمش برذكا علاوه ایده‌رسه‌ك یوكسك شكلده فعال بر (سه‌زار بورژیا) قارشیسنده بولونورز .

بونوع **بویوك فعاللر** پك‌چوق اولوب تاریخده برنجی روللری اوینامشلردر . یالكز داها آشاغیده كوریله‌جكی اوزره فعاللرك مختلط شكللریله بویوك فعاللر آراسنده‌كی خط فصل پك مبهم اولدیغندن اسم ذكر ایتمكدن اجتناب ایدییورم . (ژول سه‌زار) ، ترجمهٔ حالنه باقیلیرسه ، بویوك فعاللرك خالص بر تیپی كبی كورونور . سه‌زارك باشلیجه سجیه‌سی : « یاپیله‌جق برشی قالدیغی مدتجه هیچ بر شی یاپیلمادیغنه قانع اولمقدر » . بوتون بویوك فعاللرك فعالیت دستورلری هپ بو قناعتدر .

(١٦) نجی عصرده یتیشوب « قونكیزتادور » لر تسمیه اولونان اسپانیول قاپودانلری [Pizarre , F. Cortez] لرك مشهور سفرلری عادتا بر رومان كبیدر . بونلر كندیلری كبی جسور بر آووچ آداملە (مكسیقا) ، (په‌رو) كبی بویوك ایمپراطورلقلری ده‌ویردكدن باشقه مغلوبلر نظرنده الله كبی كورونمشلردر .

٣) **حسسزلر**: Les apathiques (كه مزاج تصنيفلرنده لنفاويلر وياصغوق قانليلر زمره‌سيله مناسبتداردرلر). ــ حسسزلردن مقصد حساسيتدن تماماً محروميت اولمايوب بلكه حساسيتى وبالنتيجه عكس العمللرى پك ضعيف اولانلردر. چونكه حقيقت حالده تماماً حسسز اولمق ممكن دكلدر. بو صنف سجيه‌نك ايلك باقيشده اورته سويه‌يى اصلا كچه‌ميه‌جكى ظن اولونورسه‌ده تجربه بونك عكسنى كوسترمكده وذكا شاهانه رولنى اصل بو سجيه‌ده اوينايه‌بيلمكده‌در. احتراصلرك سكونى وبالنتيجه عضوى فعاليتك فقدانى ايچنده قالان ذكا بوراده انكشافى ايچون اك مساعد بر زمينه مظهر اولمش ديمكدر.

ذهنى استعدادلرك سجيه‌لرك تشكلنه اولان تأثيرى وبو بابده اك صحيح حدود وصلاحيتى حسسزلرده اولديغى قادار هيچ بر سجيه‌ده كورولمز.

حسسزلر صنفنك‌ده ايكى نوعى واردر :

١) حساسيت ، ذكا وفعاليتى آز اولان خالص حسسزلر اولوب منفى بر حالدر. بونلر رنكسزلرك هم دوننده ، همده فوقنده‌درلر. فوقنده اوله‌لرى كنديلرينه خاص عطالت كبى بر سجيه‌لرى وامحا ايديله‌مز بر علامتلرى بولونمه‌سندن اولوب رنكسزلرده ايسه بو يوقدر. دوننده اوله‌لرى خارجى تأثيرلره قارشى منفعل بر مقاومت كوسترمه‌لرندندر. حسسزلرك بو نوعى تربيه وتلقينه آز مستعد ، آلاستيقيتسز وعينى زمانده ايلك وكوتولكه اقتدارسزدرلر.

٢) بو سجيه ، قدرتلى بر ذكانك انضماميله تماماً ده‌كيشير. يالكز بوراده‌ده قدرتلى ذكانك نظرى وعملى حاللرينى تفريق ايتمك لازمدر.

برنجى يعنى نظرى حال موضوعمز خارجنده‌در. چونكه لنفاوى بر مزاج يوكسك بر نظرى ذكا ايله امتزاج ايدنجه ــ كه بويوك برچوق رياضيه‌جيلرله مه‌تافيزيكجى وعالملرده كورولور ــ آرتق سجيه دكل بلكه (شوپنهاوه‌ر) ك « اعجب العجائب » ديديكى انسانلر يعنى ذكاى صرفه‌لر قارشيسنده بولونيورز ديمكدر.

ايكنجى نوعى (عملى ذكا) دقته لايق پك خصوصى بر سجيه كوسترير. بو سجيه‌نك حركتلرينى تعيين ايتديره‌ن عامل آشاغيدن يوقارى‌يه اولان تأثيردن زياده يوقاريدن آشاغى‌يه يعنى فكرلردن حس وحركتلر اوزرينه واقع اولان تأثيرلردر. سجيه‌لرك بو زمره‌سنه داخل اولانلره **حسابيلر** Les calculateurs تسميه ايديليرر. بونلرده ايلك محرك فكرلر اولوب بنفسه وايچدن كلن حركتلر يوقدر. حسابيلرده تمايللرك اوينامه‌سى

دوغرودن دوغرويه اولمايوب فكر ، تأمل ومحاكمه واسطه‌سيله‌در. اراده‌لرى « براق ياپسين ، براق كچسين » دستورى يرينه جهد ونهيك تناوبلرينه تابعدر. ــ جهدى بر حيات ياشامه‌لرى ، فكرلرك قدرت محركه‌لرينك آرزولره نسبتله فقير اولمه‌سندن ايلرى كلير. ــ اراده‌لرينى دائما نهى بر صورتده استعمال ايتمه‌لرى دخى ايچلرندن ، حسلرندن طاشان وبناءً عليه ضبطى قابل اولمايان تأثيرلردن مصون اولارق آنجق وقت وير بر ملاحظه‌يه منقاد اوله‌لرندندر. بونلره **معقوللر** Les raisonnables ده دنه‌بيليركه طبيعى اولمقدن زياده صنعى سجيه‌لردر. بو فصل يالكز فردى روحيانه تخصيص ايدلمه‌يدى حساسيتلرك بعضى عرقلرله بعضى قوم وبعضى دورلرده غالب اولدقلرينى كوستره‌جكدم.

سيرصاعقه كاشفى (به‌نژامه‌ن فرانقله‌ن) بو سجيه‌نك كوزه‌ل بر مثاليدر. حتى بو ذاته « حسابلى تدبيرك دهاسى » در ، دنه‌بيلير. (فرانقله‌ن) ك « اخلاقك علم جبرى ياخود شبهه‌لى مسئله‌لرى بالذات حل ايتمه‌نك اصولى » [١] ناميله (پريستله‌ى) ه كوندرديكى مكتوبى اوقونسه بوراده هر كون بر مسئله‌نك له و عليهنده‌كى علل ومحاكماتى كافى درجه‌ده وا كثريا اوزون بر مدت دوشوندكدن صوكرا ناصيل قيد وصوكرا ناصيل مقايسه ، مقابله وموازنه ايتمش ومحاسبه بيتدكدن صوكراده نه صورتله حركت ايله‌مش اولديغى كورولور.

تاريخك قيد ايتديكى مشهود آداملر آراسنده بو سجيه‌ده اولانلر (سكوتى كيليوم) ايله زمانه نظراً پك آز شواليه مشرب قالان فرانسز قراللرندن (١١) نجى لوئى و (٢) نجى فيليپ كوستريله‌بيلير.

صغوق قانلى ، ثباتكار وهيچ بر صورتله هوا وهوسه قاپيلمايان متفكرلرده بو سجيه‌نك بر آزده‌ها متواضع بر شكلى واردر. بونلرى نه موفقيت ، نه‌ده مغلوبيت يوللرندن شاشيرته‌ماز.

خلاصه هر اوچ صنف بويوك اسملرى احتوا ايدوب مشهور حساسلر حسلرينك شدت وسرايتلريله ؛ نامدار فعاللر باشقه‌لرينه تحميل ايتدكلرى فوق‌العاده اقتدارلريله ؛ بويوك حسابيلر ده هيچ بر شيئى طالع وتصادفه براقمايان تأمل اقتدارلريله مؤثردرلر. حسابيلرك ديكرلرى قادار قوتلى اوله‌لرى حكيم : Sage لكلرندندر ؛ يالكز شهرتلرى سيليك وخلقك اكثريتى اوزرينه اولان تأثيرلرى آز وجاذبه‌سزدر. بونكله برابر حقيقى

---

[١] بو مكتوبى مطالعه ايتمك ايسته‌ينلر « به‌ن » ك « La volonté » نام اثرينك (٧ نجى فصل و (٤) نجى صحيفه‌سنه مراجعت.

سجیه صاحبیدرلر. چونکه منحصراً کندیلرینه خاص و کندیلرندن کلن بر طرز حرکتلری اولوب خارجك تأثیر وتلقینلرینه تابع دکلدرلر .

٤

سجیه‌لرك اوچنجی تصنیف درجه‌سنه مقدم بعض ملاحظه‌لرده بولونمه‌دن داخل اولامایه‌جغم. بوراده نوعلردن تنوعلر : les variétés یعنی بالنسبه بسیط سجیه‌لره داخل اولیورز . فیزیولوژیستلر مزاج تصنیفلرنده مختلط مزاجلر [مثلا لنفاوی ـ دموی ، عصبی ـ دموی والخ] ك تصویرینه باشلادقلری زمان بزم تنوعلره مشابه بر تصنیف یاپارلر . بو مسئله چوق مناقشه‌لره سبب اولدی . چونکه بوراده سجیه‌نك حساسیت ، ئه‌نه‌ژی ، تأمل کبی تك اولان حاکم نشانه‌لری ایکیلشدیکی بو نشانه‌لر کاه منضم ، کاه توأم ، کاه هم آهنك وکاه متضاد بولوندقلرندن سجیه‌نك وحدتندن اوزاقلاشیلمش بولونیور . بو موضوعی منطق دهنیتیله تدقیق ایده‌نلر مفهومات صرفه ایله محاکمه یوروته‌رك انسان عینی زمانده هم حسسز، هم فعال اولامایه‌جغندن بو حاللر بربرلرینی دافعدر ؛ بناءً علیه سجیه‌لرك مختلط شکللری مردوددر ، ده‌رلر. ـ بز مسئله‌یی یالکز منطقله حل ایتمکدن بالطبع صاقینیرز . چونکه موضوع محاکمه ایله دکل آنجق مشاهده وتجربه ایله حل اولونمه‌یه محتاجدر . بو سببدن دقت ایده‌جکمز شی عجبا مختلط ، متضاد ویا غیر متضاد سجیه‌لر فی الحقیقه وارمیدر ، مسئله‌سیدر . ایشته مسئله‌نك روح واساسی بوراده‌در . بونکله برابر بنی مشکلاته اوغراتان اصل بو جهت اولمایوب آنجق ایکنجی درجه ایله اوچنجی درجه، یاخود سجیه‌نك نوعلریله تنوعلری آراسنده واضح و بالخاصه مشروع وغیر قابل اعتراض فرقلر تأسیس ایتمکدر . کرك حساس، کرك فعال و کرك حسسزلرك یوکسك شکللرینك غیر محسوس اولارق مختلط سجیه تیپلرینه منتهی اولدقلرینی دها اولجه اشارت ایتمشدم .

محتمل اعتراضلردن هیچ ده غافل اولمایه‌رق مختلط سجیه‌لری شو زمره‌لره قابل تفریق کوریورم :

١ : **حساس ـ فعاللر** : Les sensitifs-actifs . — سجیه‌نك بو شکلنده باطل ومتضاد عد اولونه‌بیله‌جك بر جهت یوقدر . شدتلی ، افراطسز وغیر مرضی بر حساسیت پك اعلا فعال ، ئه‌نه‌رژیك بر مزاج ایله ائتلاف ایده‌بیلیر. چونکه حس ایتمك ایله حرکت ایتمك آراسنده طبیعی بر رابطه واردر . هم ده بو سجیه‌لر حساس تیپله فعال تیپك ترکبندن

حصوله کلدکلرندن، بربرلرینی دفع ایده‌نلر مستثنا اولمق اوزره ، هر ایکی سجیه‌نك اوصاف ومزیتلرینی جامعدرلر . خلاصه اك پارلاق ممثللرینه باقیله‌جق اولورسه بونلرك اك زنکین وآهنکدار بر سجیه تنوعنی عرض ایتدکلری کورولور .

حساس ـ فعاللرك اك آشاغی درجه‌سنده محدود ذکالی ومنحصراً خود اندیش بر احتیاج نشوه وفعالیتله محظوظ یاشایان انسانلر کوریلور که بونلر حساس ـ فعال سجیه‌نك اك صولوق واك رنکسزلریدر . بونلری رنکسز وقرارسزلرن تفریق ایتمك کوچدر .

بونك فوقنده وطن ویا دینی ایچون هرشیئنی فدا ایتمك شوقیله یانان شهیدلر وقهرمانلر کلیر . مؤسس واصلاحاتجی بویوك سریلر ؛ بویوك دین ره‌فورماتورلری [پیه‌رله‌رمیت ، لوته‌ر] ؛ بویوك خیراتجیلر ؛ الحاصل حواریون تسمیه اولونان بوتون أعزه بو زمره‌یه داخلدرلر .

(اسکندر کبیر) ، (ناپولیون) کبی بویوك محاربلر ؛ (دانتون) ، (غاریبالدی)، کبی بویوك اختلالجیلر ؛ (لورد بایرون) کبی شاعرلر ؛ (چه‌للینی) و (میکل آنژ) کبی صنعتکارلرده هپ بو زمره‌دندرلر .

مثال اولارق یالکز اك نامدار اولانلری ذکر ایتدم . آرزو ایدیلیرسه بونلر دها پك چوق تکثیر اولونه‌بیلیرلر . مقصد بر فکر ویرمك اولدیغی ایچون بو قادارله اکتفا ایدیلدی.

٢ : **حسسز ـ فعاللر** : Les apathiques - actiJs . — بو تنوع، «حسابیلر» عنوانی آلتنده تصویر ایتدیکمز سجیه‌یه پك یاقلاشیر . بونکله برابر حسسز ـ فعاللرده تجاوزی اولمقدن زیاده تدافعی حرکتلره مساعده ایده‌ن بر مقدار حس ویا احتراص موجود اولوب حسابیلرده بو یوقدر . بوراده حاکم اولان عنصر صارصیلماز بر فکر ثابت اولوب ذاتاً ضعیف اولان حساسیت بو فکر ثابتك باصقیسی آلتنده‌در و تام معناسیله **اخلاقی بر مزاج** در . یالکز بو اخلاقیت ؛ اعتیادلردن متشکل ، محبتدن زیاده حرمت جلب ایده‌ن صغوق بر اخلاقیتدر. بو سجیه‌نك تمل واستنادکاهی، دوغرو یا کلیش، اخلاقی بر مفکوره‌در وبو مفکوره زمان و مکانه کوره ده‌کیشیر (سلامت عمومیه ، منفعت عمومیه، هرهانکی بر مذهب دینی‌یه اعتقاد، وظیفهٔ مجرده، امر اخلاقی مفکوره‌لری کبی).

تهلکه‌یه جبهه‌دن کیتمه‌ین منفعل : passif شهید وقهرمانلرده ایشته بو سجیه کورولور . بونلر کوز کوره کوره ئولوم ویا تهلکه‌یه آتیلمازلرسه‌ده بر غایه‌یی طاشقینلق کوسترمکسزین قورقمه‌دن ویلمه‌دن صوکنه قادار تعقیب ایده‌بیلیرلر .

خلق لساننده بونلره « ایوب صبرلیلر » ، فلسفه‌ده ستوئیسیه‌نلر (رواقیون) دەنیر. صغوق قانلی متعصبلرده بو زمره‌یه داخلدر .

٣ : **حسسز - حساسلر** : Les apàtiques-sensitifs . — متضاد بر ترکیب اولمقله برابر حقیقت حالده موجوددرلر . سجیه‌ده کیشمز بر نشانهٔ اساسیه واصلیه اولدیغنه کوره بو تنوع نیم مرضی اولمقدن زیاده آز نورمالدر . جانسزلق ، قوتسزلك وقرارسزلقله خلاصه اولونه‌بیلن بو سجیه‌یه بوتون کونلرینی فعالیتسزلك ، تنبللك واویوشوقلق ایچنده کچیره‌ن لنفاوی مزاجلرده تصادف اولونور . یالکز نادر کهانی بر اقتضا واحوالك تأثیریله فعالیته داخل اولدیلرمی حساسلر قادار حمالی بر قوت صرف ایده‌رلر ؛ شو قادار وارکه بو فعالیت آنجق خارجی تأثیرك مولودیدر . مثلا حرکت وتحولدن متنفر واوتوراق بر حیات کچیرمکله مألوف اولدیغنی بیلدیکم بر ذات شانسلی اولماسی محتمل بر پروژه‌یه قاپیله‌رق یردنبره اوستورالیایه کیتدکدن صوکرا بر دها یرندن بیله قیمیلدامایه‌جغنه یمین ایده‌رك علی العجله عودت ایتدی . بو تنوعك حاکم علامتی ، قرارسزلره یاقلاشان بر حسسزلك ، بر وورد دم دویمازلقدر .

٤ : **معتدل** سجیه نامیله بر سجیه قبول ایدیله‌جك اولورسه یری تام بوراسیدر . یالکز بویله بر سجیه عجبا قبوله شایانمیدر؛ یوقسه بر ایده‌آلمیدر ؟ باشقه بر تعبیرله حساسیت ایله تفکر وفعالیتلری تماماً متعادل ومتوازن انسانلر فی الحقیقه موجود ایسه فردی بر خصیصه دیمك اولان سجیه اورته‌دن قالقمش اولمازمی ؟ واقعا مکمل بر موازنه طبیعتك بر لطفی وبر سعادت رهینه‌سی عد اولونه‌بیلیرسه‌ده سجیه‌نك تشکلی هر حالده موازنه خارجنده بر شرطی استلزام ایده‌ر . سجیه‌نك ایده‌آل تعریفنی یاپارکن وحدت واستقرار کبی ایکی اساسك شرط لازم اولدیغنی سویله‌دیکمزه نظراً معتدللر سجیه‌نك بو ایده‌آل شکلنه داخلدرلر دینه‌بیلیر . بو تقدیرده معتدللرك حس وحرکت طرزلری تماماً تثبیت ایدیله‌بیله‌جکندن خط وحرکتلری‌ده اولدن کشف اولونه‌بیلیر ؛ یالکز اونلری حرکته کوتوره‌ن سائقلرك کندی ایچلرندن زیاده خارجی احوال ومقتضالردن ایلری کلوب کلمدکلرینی وشخصیتلرینك دها زیاده بر انطباق حاصله‌سی اولوب اولمادقلرینی بیلمك لازمدر .

یالکز نتیجه‌سی کله مناقشه‌سنه منجر اولاجغنده شبهه اولمایان بویله دولامباج بر مسئله‌ده اصرار ایتمك نیتنده دکلم . هر حالده معتدل دینمك ایسته‌نن سجیه‌لر کچیجی ، قرارسز ، سیلیك بر شکل اولوب رنکسزلرله همحدوددرلر .

بوراده مثال اولابیله‌جك شایان دقت اسملر کورمیورم . (کوته) نك اکثریا معتدل ومتوازن بر سجیه‌یه مثال کتیرلدیکنی بیلیورم ؛ فقط بو بر دهامی ، یوقسه بر سجیه‌میدر ؟

٥

سجیه‌نك بسیط ، واضح وأبی سه‌چیلن شکللرندن اوزاقلاشدقجه صوك بر زمره‌یه واصل اولورز که بن بونلره سجیه‌نك **قائمقاملری** ، ویا معادللری تسمیه ایدییورم . اك وجیز ومناسب بر تعبیر آرانیرسه بونلره ناقص سجیه‌لر : Les caractéres partiels دیمك حیثیتندن موافق دوشه‌جکدر . بر رنکسزه پك غالب بر استعداد ذهنی ویا تأثری تمایل علاوه ایتمك صورتیله بو سجیه‌لری افاده ایده‌بیلیرز . تام سجیه ، فردی تمامیله افاده ایده‌ن سجیه‌در . مثلا حساس ، فعال ، حسسز دیدیکمز زمان حساسیت ، ئنه‌رژی ، دویغوسزلق ایلیکلرینه قادار ایشله‌مش کیمسه‌لر ویاخود بوتون عمل وعکس العمللری کندیلرینك نه اولدیغنی کوستره‌ن سجیه‌لر آکلاشیلیر . ناقص سجیه‌ده ایسه فردك بوتون موجودیت وبوتون روحنه مؤثر بر تمایل موجود اولمایوب یالکز تك بر نقطه‌ده قدرتلی ، غیر متحول و کندینه نسبتله ثابت واولجه تخمین اولونه‌بیلیر بر عکس العمل واردر . متباقی خصوصلرده هرکس کبی حس ، هرکس کبی تفکر وهرکس کبی حرکت ایده‌ن بر مقلد ، بر قوپیه‌جی ، بر شخصیتسز وبر محیط وتربیه محصولی اولمقدن باشقه برشی دکلدر . بر چوق کیمسه‌لرك سجیه‌لرینی تمثیل ایتدیکی کبی بر چوق کیمسه‌لرده سجیه اوله‌بیلیر .

بونلرك اك بسیط اولانلری ذهنی استعدادلردن متولد ناقص سجیه‌لردر . مثلا ریاضیات ، میخانیکی صنعتلر ، موسیقی ، رسم والخ‌یه خاص فطری بر استعداد فرض ایده‌لم ؛ بو استعداد کیتدکجه انکشاف ایتمکله دیگر بوتون تمایللره غلبه ایده‌رك بوتون فردك بر نشانه‌سی کبی اولمغه وانسانه بر سجیه وهمی ویرمکه باشلارسه‌ده حقیقت حالده نه بر سجیه ، نه‌ده بر شخصیتدر .

تأثری شکلده‌کی ناقص سجیه‌لر ایسه جنسی عشق ، قومار ، خسیسلك والخ کبی احتراصلردن برینك انحصارجی غلبه‌سیله تجلی ایده‌ر . بو سجیه‌یی یاقیندن ویا اوزاقدن علاقه‌دار ایده‌ن هر شی ، قدرتلی ودائما عینی اولان بر عکس العمل اویاندیروب بونك خارجنده‌کی بوتون عکس العمللری عادی ولاقیددر . ناقص سجیه‌نك تأثری شکلی آز استقرارلیدر . ؛ چونکه احتراصه استناد ایتدیکی واحتراص ایسه ماهیتی اعتباریله کیتدکجه

توسع ایده‌ك فردی استیلا و مرضی بر استحاله‌یه اوغرادیغی ایچون بر سجیه حالنده چوق دوام ایتمز .

الحاصل ترکیب وامتزاج خصوصنده طبیعتك پك فیضلی اولدیغنه ووجوده کتیره‌بیله‌جکی سجیه تنوعلرندن هیچ برینی اونوتمامغه چالیشمق لازم کلدیکنه کوره دها مرکب سجیه‌لرده‌ده تصادف اولونه‌بیلیر. مثلا رنکسز بر سجیه‌یه ذهنی بر استعداد و بر احتراص انضمام ایده‌رك یکی بر ترکیب یاپه‌بیلیر .

عرض ایتدیکم بو تصنیف هر نه قادار ناتمام ایسه‌ده دقیق بر اهتمامك محصولیدر . یاپمق ایسته‌دیکم شی طبیعت علملرینك اصوللرینی تعقیب ایده‌رکدن سجیه‌لرده حاکم اولان عنصرلری تابع عنصرلردن ایجه تفریق ایتمکه چالیشمق و عمومدن خصوصه انقطاعسز بر تسلسل وهر تسلسلده یکی نشانه‌لرك انضمامنی کوسترمکله ایمك اولدیغندن خط حرکتمده اعتذار ایدیله‌جك بر جهت کورمیورم . یالکز بو تصنیف عجبا عملیمیدر؛ باشقه بر تعبیرله پك چوق اولان سجیه تظاهرلری آراسنده یول کوستره‌جك کیمیدر ؟... دکل ایسه بالطبع بر طرفه آتیلمق لازمدر .

مع مافیه هر شیدن قطع نظر بو تصنیفك هیچ اولمازسه اصغری خدمتی واردرکه اوده بر اسم جنس اولان سجیه کلمه‌سیله نه‌قادار مختلف وغیر متجانس فردی تنوعلر قصد ایدلمکده اولدیغنی بزه کوسترمکدر . معلومدرکه سجیه کلمه‌سنك احتوا ایتدیکی وحدت مضمونی سجیه حالاتنك کثرتنی صاقلامقده‌در. سجیه عجبا هیچ ده کیشمزمی طرزنده صیق صیق صورولان ومناقشه ایدیلن بر مسئله‌یه قارشی بو تصنیف ، عملی بر نقطهٔ نظردن بویوك اهمیتی اولان بر جواب ویرمك امکانی ویرمشدر دینه‌بیلیر .

معلومدرکه بو سؤاله هر ایکیسی‌ده جذری اولمق اوزره متضاد ایکی جواب واردر .

بونلردن برینه کوره سجیه اکتسابی بر شی اولدیغندن تربیه ایله ایسته‌نیلدیکی قادار ده کیشدیریله‌بیلیر . بو قناعت (لوق)‌ك « لوح اماس : La table rase » نظریه‌سنك احساسات ساحه‌سندن تمایلره وحسیات ساحه‌سنه نقل ایدلمه‌سندن باشقه بر شی دکلدر . بو کا (١٨) نجی عصرك بعض فیلسوفلرنده تصادف ایدلدیکی کبی تربیه‌نك مطلق قدرتنه کور بر ایمان بسله‌ین بوتون متفکرلرده‌ده تصادف اولونور .

جذریلرك دیکر بر قسمنه کوره سجیه وهبی اولدیغندن لایتبدل وغیر قابل استحاله‌در. مکتسب اولان هر شی ایسه عاریت بر الیسه ، سطحی وچوروك بر طبقه اولدیغندن اوفاق

بر صدمه ایله دوکولیرر . نیته‌کیم (شوپنهاوه‌ر) بو مدعایی محتشم بر طاقم متافیزیك تحلیلاتدن کچیردکدن صوکرا حرارتلی بر قریحه وجانلیلقله مدافعه ایده‌ر .

الحاصل مسئله شویله بر قیاس مقسمه منجر اولیور : وهبی یاخود کسبی. بن مسئله‌یی بو شکلده قبول ایده‌میه‌جکم ؛ چونکه حقیقت کوروندیکندن چوق دها معضلدر . علی الاطلاق سجیه بر عین ثابت یعنی فعلاً غیر موجود ایده‌آل بر شی اولوب حقیقت حالده موجود اولان یالکز سجیه‌لردر. بناءً علیه مجرد وصنعی بر وحدتدن باشقه بر شی افاده ایتمه‌ین واتهاملی اولان سجیه تعبیری یرینه یوقاریده تصور ایتدیکمز وبلکه‌ده بر قسمنی اونوتدیغمز سجیه نوع وتنوعلرینی اقامه ایدوب بونلرك بر اوجنه انموذج صرفه‌لر تسمیه ایدیکمز واضح ومتبلر سجیه شکللرینی (که بونلری هیچ بر شی نه تعدیل نه‌ده تغییر ایده‌بیلیر ، ایی ویا کوتو بر الماس کبی صاغلام ودلکه‌سز دوران سجیه‌لر بونلردر) ؛ دیکر اوجنه‌ده رنکسزلری قویالم (که بونلر تعریفلرندن‌ده آکلاشیلدیغی اوزره مجسم الاستیقیتدر) صوکرا بو ایکی منتها اراسنده بوتون سجیه شکللرینی بریندن دیکرینه انتقال حدودلری سه‌چیلمیه‌جك بر طرزده صیره‌سیله دیزه‌لم . رنکسزلره اینیلدکجه آشکار بر صورتده کورولیوردرکه فرد محیطك تأثیرلرینه اك آز مقاومت ایدییور واو نسبتده‌ده مکتسب سجیه آرتیور . بو ، دیمکدرکه حقیقی سجیه‌لر ده کیشمیورلر .

اوه اوچنجی فصل

آنورمال ومرضی سجیه‌لر

کرك بوقاریده ذکر ایتدیکمز اثرلرده [پەرەز ، (۱۸۹۲) ؛ پولان ، (۱۸۹٤) ؛ فوییه ، (۱۸۹۵)] وکرك کچن بحثده سجیه‌نك مختلف شکللرینی ایضاحی مبدألره ارجاع ایده‌رك تصنیف وتصویر ایتمشدك . تفسیر وتسمیه‌لرك تخالفنه رغماً فعالار ، حساسلر ، حسسزلرکی هرکسجه قبول ایدلمش تیپلر وار . یالکز بونلر بربرلرینه معادلمیدرلر ؟ طبیعی سجیه‌لردن مرضی سجیه‌لره کچیلیرکن قارشیمزه اولا ایشته بوسؤال چیقار . هرتیپك مزیات ونواقصی ، محسنات ومحاذیری اولدیغی ایلری سورولەرك هپسنی بر سویه‌ده کوسترمك ضمناً قبول ایدلمش کبی کورونور . سجیه‌لری یالکز تصنیف وتصویر ایتمکله اکتفا ایده‌نلر ایچون بونك ایلریسنه کیدیله‌مه‌بیلیر . لکن آچیقجه مرضی سجیه‌لر ساحه‌سنه کیریلنجه طبیعی اولارق طانینمش سجیه‌لرك عینی سویه‌ده اولوب اولمادقلرینی وياخود ایچلرندن بعضیلرینك مرضی شکللره یاقینلق درجه‌لریله مرضیلشمکه اولان استعدادلرینی دوشونمك لازم کلیر ؛ باشقه بر تعبیرله بوراده آرتق تصنیف موضوع بحث اولمایوب سجیه‌لرك اکثریامنازع فیه وتثبیق کوچ اولان درجه ومرتبه‌لرینك قیمتلرینی تعیین ایتمك قالیر .

بیلدیکمه کوره مسئله‌یی بونقطه‌دن تدقیق ایده‌ن تك بر عالم واردر : روس آنتروپولوژیستلرندن ن . سه‌لاند . واقعا اسکی مؤلفلر مزاجلری وبونك دولاییسیله سجیه‌لری تصنیف ایده‌رکن قوتلیلر (حدیدالمزاج ، مه‌لانقولیك) وضعیفلر (دموی ، لنفاوی) اولمق اوزره ایکی درجه کوسترمیوردکللردی . اخیراً (وونت) طرفندن‌ده قبول‌ایدلمش اولان بوتقسیم اساس‌اعتباریله واضح برشی دکل . چونکه پك چوق اعتراضلره مستعد . مذکور روس عالمی بومزاجلری دورده تقسیم ایتمك تعامل قدیمنی ترك ایدییور وبوتون مزاجلری عینی قیمتده کوستره‌رك جمله‌سنك ترقیات بشریه‌یه عینی درجه‌ده لازم اولدقلرینی ایلری سوریورسه‌ده بن بوکا اینانمیورم » . بو ذات مزاجلری اك مکمل شکللرندن باشلایه‌رق بر سلسلهٔ مراتب دائره‌سنده شویله تصنیف ایده‌ر :

I . — **قوتلی ومثبت مزاجلر** . بونلر ایکی تیپی احتوا ایده‌ر :

۱) **شن** مزاجدرکه بوتیپ اسکی تصنیفجیلرك «دموی» سی اولمایوب اونك برتنوعیدر. باشلیجه اوچ نوعی واردر : آ . قوتلی دموی . بونده نباتی حیات غالب ، عکس‌العمللر سریع ، فقط غایه‌لرینه مطابق وتلاشسز ؛ — ب . آز قوتلی دموی . اولکی مزاجك عصبی مزاجله امتزاجندن حصوله کلمش ، عکس‌العمللری دها آز معتدل وآز حسابلی . فرانسزلرله لهلر . بوزمره‌دندرلر . — پ . سکینتلی مزاج : Le tempérament serein : قوتلی دموی ایله لنفاوی آراسنده وایکیسنك محسناتنی جامع‌در .

۲) **صفوق قانلی** Flégmatique مزاج اولوب وسطی شدتی کچمز ومنفرد بریکنسقلق عرض ایده‌ر . بواویله بر کتله‌درکه حرکتلرنده کندینی نه عجله‌یه ، نه‌ده بطائته براقیر ؛ سکینت ، قوتی دافع ، اولمایوب بالعکس مستلزمدر . هوللاندالیلر ، انکلیزلر ، نوروه‌چلیلر بوانموذجه داخلدرلر .

II . — **اورته ویا بیطرف** مزاج که بوراده بر درجه دها آشاغی اینیورز . « انسانلرك برچوغی بومزاجده اولدقلری حالده علمك بوندن خبری یوق . » بومزاج ، (پولان) ك موازنه‌لیلریله بزم رنکسز دیدیکمز سجیه‌لره تقابل ایده‌ر ؛ چونکه ذاتی برنشانه‌لری یوقدر .

III . — **ضعیف ویا منفی** مزاج . بورا‌ده‌ده بر درجه دها آشاغیده‌یز . « بونلرك عکس‌العمللری بطی ویاسریع اولابیلیر ؛ یالکز صفت کاشفه‌لری انتظامسزلق ، لزومندن فضله وحق غایه‌سنه مطابق اولمایان تظاهرلردر » . اوچ تنوعی واردر : آ . حزن وحسسزلکی غالب ، عصبیلکی معدوم ویاآز اولان خالص مه‌لانقولیك ؛ ب . وقت‌وقت سرعتله ده‌کیشه‌ن ، طبیعی بر فعالیتدن کسل وسکیرلیلکه ، صیق صیق کچن عصبی‌در . صفت کاشفه‌سی سریع‌الانفعال اولمقدر ؛ آز قوتلی دموی ایله مه‌لانقولیکك امتزاجنی آکدیرر ؛ سکینت وصغوق قانلیلغی یوقدر .

بومؤلف مزاجلرك هضم وتمثیل ودوران دم کبی کیمیوی (که بوحادثه‌لر یالکز کیمیوی اولمایوب کیمیوی-حیاتی حادثه‌لردر) برایضاح ایله تفریق اولونه‌مایه‌جغنی وبونك یرینه جملهٔ عصبیه‌نك فیزیك اهتزازلرینی اساس اتخاذ ایتمکی توصیه ایده‌ر وده‌رکه : مزاجلر ، جملهٔ عصبیه‌نك داخلی وخارجی تنبیهلری آلیش طرزلرینه تابعدر . جملهٔ عصبیه‌نك اجزای فردیه‌سی سریع و آهنکدار بر اهتزازه مستعدسه انسان شن مزاجلی اولورمش . صغوق قانلیلرده اهتزاز آز سریع فقط اخلال ایدیله‌میه‌جك کبی ثابت ایمش . اورته مزاجلرده

اهتزازلر آز سریع، فقط ثابت ایمش . ضعیف ویامنفی مزاجلرده اهتزازلر بطی، آهنکسز ویا سریع ، فقط منقطع بولونورمش

اعتراضدن سالم اولمایان بو تقسیمك بورایه نقل ایدلمه‌سی سجیه‌لرك قیمتلرینه کوره برتقسیم نمونه‌سنی کوسترمك وسجیه‌نك مرضی شکللرینه برمدخل یاپمق ایچوندر .

۱

هرشیدن اول نورمال تیپلردن انحراف ایتمش برسجیه‌یی طانیته‌جق علامتلری بیلمك لازمدر. لکن بحثده تدقیق ایدلمش اولان موضوعه رجوع ایتمه‌دن خلاصةً دیه‌بیلیرزکه :

۱) حقیقی سجیه بوتون حیات مدتنجه وحدت واستقرار وغالبیتنی دوام ایتدیره‌ن بر نشانه‌یه ، اوستون برتمایله قابل ارجاعدر. واقعا سجیه‌نك بو تلقیسی برآز ایده‌آلدر. فقط سجیه نه‌قادار متبلر اولورسه بوایده‌آل شکله اوقادار یاقلاشیر .

۲) بعض نادر حاللر استثنا ایدیلیرسه متبلر برسجیه‌نك فعل‌وحرکتلری هروقت کشف اولونه‌بیلیر ، یعنی برفعال ، بر حساس ، بر صوثوق قانلی ویا بر تماشائینك معین حاللرده نه یاپاجقلرینی اولدن بیله‌بیلیرز . مثلا سجیه‌سزلر دیمك اولان بی‌طرفلر دائما وقوعات واحواله کوره حرکت ایده‌رلر . حسابیلرده نقطهٔ استنادلرینی کندیلرنده دکل خارجده بولورلر .

ایشته آنورمال سجیه‌لرده فقدانی کوروان شی شو بر ویا ایکی نشانه‌در . بر سجیه ، وحدت‌وبرده کشف اولونه‌بیلمك خاصیتندن نه‌قادار اوزاقلاشیرسه مرضیلکه او نسبتده یاقلاشیر.

سجیه‌نك مشاهده‌یه مستند خلاف عاده‌لکلرینك کوستردیکی کثرت وتنوعلره باقیلیرسه بونلری برتصنیف آلتنه آلمانك امکانسزلغنه ذاهب اولونور. فقط تعیین ایتدیکمز ایکی نشانه بزی بوبابده مشکلاتدن قورتاره‌رق مقصده ایصال ایتمکه کافیدر. بوراده سجیه‌نك خفیف، موقت وفاصله‌لی انحرافلرینی طبیعتیله موضوع بحث ایتمه‌یه‌جکز . چونکه بونلر سجیه‌نك وحدتنده کلوب کچیجی عارضه‌لردر . مثلا (سه‌زار) ، (ریشلیو) و (ناپولیون) ك پك قطعی سجیه‌لری بولوندیغی حالده حیاتلرینك بعض زمانلرنده باشقه‌لاشمشلردر . ناپولیون ، خلقك تهور و تحقیرلری آلتنده « ألبه » آطه‌سنه سوق ایدیلیرکن شایان حیرت قورقاقلقلر کوسترمشدر . بو وبوکا مماثل واقعه‌لر اثبات ایدییورکه مکمل برسجیه آنجق ایده‌آل اولارق موجوددر . یالکز برقاچ ساعتلق بر راحتسزلقده خسته‌لق

صاییله‌ماز. بوقید احتیاطیلر معلوم اولدقدن صکره مرضی سجیه‌لرك انسجاملی بروحدتدن کثرته ، استقراردن انحلاله دوغرو اولان تردیلرینی تعقیب ایده‌رك تصنیف ایده‌بیلیرز . بواصوله تبعاً آنورمال سجیه‌لر شو اوچ زمره‌یه آیریلیر :

۱) متوالیاً متضاد سجیه‌لر ؛

۲) عینی زمانده متضاد سجیه‌لر ؛

۳) قرارسز ویاخود متلون سجیه‌لر ؛

بونلری صیره‌سیله تدقیق ایده‌لم :

متوالیاً متضادسجیه‌لردن بربرینه تماماً ضد ایکی طرزده حس و حرکت ایتمکی آکلایورم . بوراده فرد صانکه بربرینه ضد ایکی شخصیته صاحبدر . بحراندن اولکی حالی ایله صوکره‌کی حالی کرك حس و کرك حرکت اعتباریله تماماً ضددرلر .

بوسجیه‌لرك حقیقی شکللرینه کلمزدن اول یاپیله‌جق متقدم اطراحلر واردر :

۱. ظاهراً متضاد سجیه‌لر [روما حاکملرندن (اوقتاو) وایمپراطور (اوکوست)]؛ تاریخ سیاسیده بونلر پك چوقدر . مثلا (قروموه‌ل) وقت وقت قابا برشاقاجی اولدیغی حالده بوظواهری آلتنده غایت عملی واساسلی برتمایلی دائما محافظه ایده‌ن برآدام اولمشدر. چونکه هیچ بر زمان متضاد حرکتلر واستقرارسزلقلرده بولونمامش ، سجیه‌سی دائما برومحکم قالمشدر . تضادلر آنجق وسائطده کورولمش ؛ فقط غایه وحدتی کمالیله محافظه ایتمشدر. اخلاقجیلرك بونلری ساخته سجیه‌لی بولمقده حقلری واردر. چونکه ماسکه‌لیدرلره حالبوکه برروحیاتجی ایچون بوسجیه هم طبیعی ، هم‌ده بارزدر . هرکونکی حیاتده بوقبیل سجیه‌لره پك چوق تصادف اولونور . انسانك کندی کندینه ظاهراً متضاد کورونمه‌سی ایچون بویوك بر تیاتروده آقتور اولمسی شرط دکلدر . الویررکه وسائطك استعمالنده وسوسه‌یه دوشمه‌یه‌رك تعقیب ایتدیکی غایه‌یه صادق قالسین . اختلال زمانلرنده قورقو سائقه‌سیله بردن بره ظالم اولانلر بوزمره‌دندرلر . انقلابجیلرك سجیه‌لرنده‌کی وحدت ، غایه‌لرینی محافظه‌ده کوستردکلری ثبات واقدامده بللی اولور ؛ یوقسه قوللاندقلری واسطه‌لرده دکل .

۲ . حیاتك تکامل واحوال وایجاباتك تغیرندن حاصل اولان استحاله‌لر. بوتقدیرده فعال بر سجیه وقت وقت عشقه ، تهلکه‌لی ماجراله ، حرص جاه وتحریٔ ثروته دوکوله‌بیلیر .

مرضى سجيه‌لرله التباسى داعى اوله‌جق بو حاللرى بر طرف ايتدكدن صوكرا متوالياً متضاد سجيه‌لرى ايكى صنفه آيره‌بيليرز : برنجى صنف سجيه‌نك آنومالیلرینى ؛ ديكرى ده مرضى شكللرينى احتوا ايده‌ر .

برنجى صنف . تصنيفمزده نورمال حالدن آديم آديم اوزاقلاشمه‌يى اساس اتخاذ ايتديكمزدن اولا سجيه‌نك مفكوروى شكلندن واقع اولمش بسيط انحرافلردن باشلامق لازمدر . مفكوروى سجيه بر طرف ، متوالى سجيه‌لر عموميته نسبتله استثنائيدرلر . چونكه بى‌طرف سجيه‌لربيله صوكنه‌قادار وحدت ودائمى ألاستيقيتلرينى محافظه ايتمكده‌درلر

بو ايلك صنفده بن ايكى حال تفريق ايدييورم . قارئلر بو تقسيم اوستنه تقسيملرى مفرط بولورلرسه نه ياپه‌يم كه لازمدرلر . معلومدركه تفريقسز تصنيف اولامايه‌جغى كبى انحلاله آتيلان رجعى آديملر صره‌سيله تعقيب ايديلمدكجه‌ده هيچ بر تصنيف ياپيلاماز .

١. طبيعى حاله اڭ ياقين واڭ بسيط حال ، فردده حاكم اولان تك وعينى بر تمايلك وجهه‌سنده تحول حاصل اولمه‌سيدر. حياتلرينك ايلك قسمى طبيعى عشقلرله مشبوع اولديغى حالده ايكنجى قسمى افلاطونى وشواليه عشقيله كچن كيمسه‌لرك حاللرى بو بابده اڭ كوزه‌ل بر مثالدر (ره‌يمون لول) . بونك عكسى‌ده نادر اولمايوب ميستيكلرده پك چوق كوروله‌بيلير . سياست ودينده كورولن صميمى اهتدالرده بويله‌در (سن‌پول ، لوته‌ر) . كذا آتشين بر مزاجك أيلك واديسنده قوت صرف ايتدكدن صكرا كوتولك واديسنه توجه ايتمه‌سى كبى كه بونك عكسى‌ده واقعدر. بوتون بو واقعه‌لر اخلاق عالملرى نظرنده سجيه‌نك تام بر ده‌كيشمه‌سيدر . حالبوكه روحياتجيلره كوره سجيه‌نك وجهه ده‌كيشديرمه‌سندن باشقه برشى دكلدر ؛ زيرا هر ايكى ضد شخصيتده مكنى اولان وحدتى ، يعنى هر ايكى متضاد غايه‌يه صرف ايديلن قدرت حياتيه‌نك كميت وكيفيتنك عينيتنى فردك عمق روحنده كورمك قولايدر . كله‌بكده اولجه استحاله ايتمش قوردى بولمق ناصيل ممكنسه بو ايكى ضد شخصيتده‌ده مشترك اولان وصفى كورمك كوچ برشى دكلدر .

٢. بو راده حقيقى ودرين ثنائيتى استلزام ايده‌ن غايت آچيق ايكى شخصيت كورولور. مثلا عياشلقدن دواملى بر پرهيزكارلغه كچن كيمسه‌لرده كورولن حاللر كبى. كذا فعال بر حياتدن تماشائى بر حياته كچنلر (Dioclétien) ؛ تماشائى حياتدن فعال حياته كچنلر (Juien l’apostat) كه بو حاللرده عينى بر فردده ايكى فرد كوروليور . جارى لسانده بو حاللره « اهتدا » دييورز . معلومدركه اهتدالر دينى ، اخلاقى ،

سياسى ، بديعى ، فلسفى ، علمى ، والخ ... اولابيليرلر . بو حاللرده دائما بر زمرهٔ تمايلات يرينه ضدلرى ، بر اعتقاد يرينه مخالفى اولان اعتقاد ، بر شكل وحدت يرينه ديكر بر شكل قائم اولمقده‌در. دقت ايتملى كه افكار عامه متضاد ايكى شخصيت ياشايانلرى صوڭ شخصيتلرينه وياخود اڭ اوزون واڭ پارلاق كچن سجيه‌لرينه كوره حكم ايده‌رك ديكر شخصيتى اكثريا كولكه‌ده براقيرلر. بو محاكمه‌نك عمق روحنه دقت ايديلنجه كوريليوركه انسانلرده سجيه‌يى دائما بساطت و وحدت حالنده كورمك احتياجى واردر .

عجبا حياتده بر برينه تماماً ضد بويله بر تغير ناصيل حاصل اوليور ؟ بوكا عمومى بر جواب ويرمك ممكن دكلدر. چونكه هر حال شرائط مخصوصه‌يى استلزام ايده‌ر . بونكله برابر اكثريتله مؤثر اولان سببلرى تخمينى بر صورتده تعيين ايده‌بيليرز .

اولا خاطره كلنلر ، جسمانى سببلردر . مثلا بنيه‌يى ده‌كيشديرمك طولاييسيله سجيه‌يى ده استحاله‌يه اوغراتان آغير خسته‌لقلر وبالخاصه باشك اوغراديغى شديد صدمه‌لر كبى . (آزام) ، « خسته‌لقلرده سجيه‌لر » نام اثرنده بو استحاله‌لره دائر بر قاچ مثال كوسته‌رير : چاليشقان وانتظام پرور بر آدام آياغنك قيريلماسى اوزرينه الجائى ومسامحه‌سز بر شخص اوليور ؛ بر ديكرى عينى احوالده شن سجيه‌سنى دكيشديره‌رك شفا ناپذير مه‌لانقولى‌يه طوتوليور . سيماده حصوله كلن دواملى نه‌وراژى پك ايى اولان بر آدامى كوتو وخويسز ياپيور الخ ...

برده معنوى سببلر واركه ياپيلديرم كبى ويا اوزون بر مدت صكره مؤثر اوليور. ايشته سجيه‌نك بو آنى وبطى استحاله‌لرى بورادن ايلرى كليور . برنجى استحاله‌لر ناكهانى بر بحرانى تعقيب ايده‌ن اهتدالرده كورولور . علم كلام منتسبينك « هدايت » ديدكلرى شى روحيات نظرنده تعبير فرقندن قطع نظر غايت دوغرو برسوزدر. ـ بطى استحاله‌لر اسكى تمايللرله يكيلرى آره‌سنده بر مجادله وقوعندن صوكرا حصوله كلير . [امام غزالينك « المنقذ من الضلال » نام أثرنده بو بابده‌كى بطى سجيه تحوللرينه دائر غايت كوزل بر مثال كوروله‌جكى كبى حضرت مولانانك ترجمهٔ حالى‌ده كوزل بر واقعه‌در. للمترجم] بو مشاهيردن ماعدا هر بريمزك حياتده مشاهده ايتديكمز بر چوق مثاللر واردر .

عجبا معنوى ديديكمز بو بطى وسريع استحاله‌لر كوروندكى كيميدر ؟ يوقسه نيم غير مشعور بر تغير عضوينك بر نتيجه‌سيميدر ؟ بو بابده هانكى اجتهادده بولنيلورسه بولنيلسون

اهتدالرك روحی مقانیزمه‌سی غیر قابل مقاومت اضطرارلره پك بكزییور. اهتدالر، تكامل تامنده اوچ آن قطع ایده‌ر :

۱) صاحب اولدیغی غایه و مفكوره‌نك ضدینی ادراك ایتمك . بو حال امتدادسز وتأثیرسز اولمق شرطیله هر كسك باشنه كله‌بیلیر . موقت قالدیغی ، كلوب كچیجی اولدیغی مدتجه سجیه‌ده هیچ بر تحول اولماز .

۲) ادراك ؛ سجیه‌یه مؤثر اولمق ایچون استقرارلی ، حاكم ومزعج بر فكر ثابت اولمالی ؛

۳) فكر ثابت اساساً براعتقاد یعنی اولان واولماسی اقتضا ایده‌ن بر عمل اولدیغندن بونك تشكلی فعلك حصولی دیمكدر .

خلاصه اهتدا تحقق ایده‌بیلمك ایچون مسبق اولان فكر بر اضطرار حالنه انقلاب ایتمه‌لیدر . آنی اولان اهتدالرده احتراصك بی‌رحمانه حركتی دفعةً دوغیور ودوغرودن دوغرویه مؤثراولیوردیمكدر. غیرقابل مقاومت اضطرارلر بعضاً اوزون برمجادله‌دن صوكره، بعضاده « صاعقه آسا » بر صورتده تجلی ایتمیورلرمی ؟ اضطرارلردن بر فرقی وارسه یكی سجیه ـ یعنی طرز تحسس ، تفكر وحركتدر ـ نك امتداد ایتمه‌سیدر. سجیه‌نك بطی وآنی استحاله‌سی فردك بنیه‌سنده درین برتغیرك ایجابی اولماسه‌یدی دواملی اولامازدی . اهتدالرك یكی بر الجا یاراتدیغی ظن اولونماسین ؛ بلكه بزده موجود متضاد تمایللردن بری دیكری یرینه قائم اولمشدر .

ایكنجی صنف . بوراده **متناوب** سجیه‌لر واردر. بوراده تناوبلر بعضاً بربرینی اوقادار صیق وسرعتله تعقیب ایده‌ركه عینی زمانده متضاد سجیه‌لره یاقلاشیر. بوتقدیرده بری بحراندن اول ، دیكری بحراندن صوكرا اولمق اوزره ایكی مختلف سجیه یرینه (بحرانلی بحرانسز) یكدیكرینی متوالیاً ومتناوباً تعقیب ایده‌ن ایكی سجیه كورورز . بردستورله افاده ایدیلنجه اولا آ سجیه‌سی ؛ صوكرا ب ؛ صوكرا ینه آو دها صوكرا ب والخ كلیر .

بوتناوب حال طبیعیده‌ویا اوكاياقین حاللرده‌ده كورولورسه‌ده بونلرغایت سریع الزوال وممتنع التثبیتدرلر. مرضی شكللرنده ایسه حال بویله اولمایوب تناوبلر بویومش واوزامشدر. الیوم شخصیت خسته‌لقلری نامی آلتنده تدقیق ایدیلن حادثه‌لر ایشته بونلردر . بونلردن تفصیلاتیله بحث ایده‌ن آیری أثرلر وازجمله بنم « شخصیت خسته‌لقلری » نام أثرم واردر. بوراده مذكور خسته‌لقلره آنجق سجیه‌نك تنوعلرینی ایضاح صددنده تماس ایده‌جكز .

تناوب شخصیت واقعه‌لری یا خبلی مظلم اولان عضوی تغیرلرك، یاخود تقریباً حافظه‌یه ارجاع ایدیلن ذهنی تغیرلرك ویا اكثریتله اهمال ایدیلن تأثری تغیرلرك نتیجه‌سیدر . بزی علاقه‌دار ایده‌ن یالكز تأثری تغیرلردر ؛ چونكه سجیه تناوبلری تأثری تغیرلرده طوپلانیر .

سجیه تناوبلرنده كورولن ایكی شخصیت (فضله‌ده اولور) تعمیق ایدیله‌جك اولورسه یالكز ایكی حافظه‌نك تناوبی دكل ، بلكه بربرلرندن فرقلی وتماماً مخالف ایكی تأثری استعدادی كوسته‌ریر. مثلا خسته اولا محزون ، سكوتی ومردم كریز ایكن بالآخره یكی شخصیته كانجه بوحاللرك تماماً مخالفی حسلر طاشیر . مثلا چیلغینجه شن، كورولتوجی ، صوقولغان ، قیرلری ، اورمانلری ، داغلری یایان ویا آتله دولاشان ، مناظر طبیعی مستانه‌ایچن وقورقو نه‌دربیلمه‌ین برشخصیت كورولور. خسته‌نك برنده بوتناوبلر تام اون آلتی سنه سورییور ؛ بالآخره « ایكی حال آره‌سنده‌كی تأثری ضدیت تدریجاً سیلینه‌رك » وسطی‌یه منجراولمغه كیدییور؛ یعنی « بحق موازنه‌لی برمزاج» تأسس ایدییورسه‌ده تام ربع عصرده بوحال ایكنجی حال ایله برلكده بولوندقدن صوكرا ایكنجی حال دائمی برحال اولیور. (L. V) دیه معروف اولان بر وقعه دها : كوه‌زه ، طفره صاتان ، متعرض ، قابا ، اطاعتسز ، خرسز ، كندیسنه امر ایده‌نلری اولدورمك ایسته‌ین بر آدام ؛ صوكراده حلیم ، نازك ، سس‌سز ، قناعتكار وچوجوق قادار محجوب وقورقاق. تناوب شخصیت، تجربه‌صددنده، **صنعی** بر صورتده یعنی عضوی تغیرات ایله‌ده یاپیلمقده‌در . فضله مثاللر كورمك ایسته‌ینلر بوقاریده سویله‌دیكمز أثرلره مراجعت ایتملیدرلر .

بكا قالیرسه حافظه تناوبلری هرنه قادار اك غریب واك مشوش ایسه‌لرده عضوی تغیرلرك برمحصولی اولان تأثری استعدادلرك تناوبی نتیجه‌سیدرلر ؛ یعنی حافظه‌نك تناوبی سجیه‌نك تناوبی محصولیدر .

سجیه‌نك تناوبلرنده عضوی تغیرلرك مبدأ اولدیغنی تأیید ایده‌جك مثبت دلیللرك بولونمامه‌سی حسبیله بونلری شرائط عضویه‌سی دها قولای مشاهده ایدیلن مضاعف شكللی جنتلره یاقلاشدیره‌رق ایضاح ایده‌بیلیرز . بو نوع جنتده منتظماً تناوب ایده‌ن ایكی دور كورولور . بونلردن برندن دیكرینه كچیش یا آنی ویا غیر محسوس بر تدریج ایله اولور . بربرلرندن واضحاً فرقلی ومتضاد اولان بودورلردن برنده انخفاض (ده‌پره‌سیون)، دیكرنده‌ده تهییج حكم سوره‌ر.

انحفاض زماننده‌كی تأثری علامتلر حزن ، حس تعب ، اویوشوقلق ، لاقیدی ، اوده‌كلك ، هرشیدن بیزار اولمق كبی حاللردر . بواثناده خسته بدناً ده ضعیفلامش ، اختیارلامش ، چوكمش ، بوروشمش ، حرارتی دوشمش ، نبضلری خفیفله‌مش ، افرازات وافراغاتی آزالمش ، ثقلتی بر هفته‌ده بش كیلو قادار اینمشدر . تهیج زماننده ایسه حال تماماً بر عكسدر . خسته خوش حال ، مسرور ، مغرور وجوشغوندر . عینی زمانده كنجلشمش ، سمیرمش ، وظائف عضویه‌سی كنیشله‌مش وقولایلاشمشدر . طبابت عقلیه‌جیلردن بری بوتضاد حقنده : « طبابت عقلیه‌نك مراق آور وشایان دقت خصوصاتندن بریدر » دیر . [ره‌ژیس ك maladies mentales نام أثرینك ایكی یوزنجی صحیفه‌سنه مراجعت] .

بوتناوب شخصیتلرك مرضی اولدقلری معلومدر؛ یالكز بوخسته‌لقلرك تخملری حیات طبیعیه‌ده واردر. پك سریع الزوال اولمه‌لری اعتباریله حیات طبیعیه‌ده كوروله‌مه‌ین بوتناوبلر مرضی حاللرده پك بویودكلری ایچون واضحاً تفریق اولنه‌بیلیورلر . بری دیكرینی أولدوره‌ن متوالی سجیه‌لره قیاساً متناوب سجیه‌لر انحلاله دوغرو یكی بر مرحله‌یی كوستردكلری كبی برلكده **بولونانه** متضاد سجیه‌لرده برچید تشكیل ایده‌رلر.

۲

برلكده بولونان متضاد سجیه‌لر عینی غالبیت وعینی تضادده ایكی تمایلك برلكده بولونماسندن متولددر وبوقبیل فردلرده ایكی سجیه متضاد ایكی حركت منبعی اولوب باشلیجه ایكی شكلی واردر :

۱) برنجی شكل نه خالص، نه ده مكمل برتیپ اولوب تفكر ایتمكله حس ایتمك، نظریه ایله عملیه ، پرنسیپلرله تمایللر آراسنده‌كی تضاددن نشأت ایده‌ر . مثلا خصوصی حالیله رسمی حالی آره‌سنده بربرینه تماماً ضد شخصیت صاحبی اولانلر ؛ كذا عالم اولدقلری حالده دیندار اولانلرك طاشیدقلری ضد شخصیتلر بو قبیلدندر . درس وخطابه‌لرنده برمذهبی بوتون قوتیله مدافعه ایتدكلری حالده فعلیاتده عكسنی یاپانلر اكسیك دكلدر . نظریاتده بدبین ، مردم كریز ، زاهد وبوتون مخلوقاته قارشی رحیم اولان (شوپنهاوه‌ر) فعلیاتده هیچ ده اویله دكلدر . (سپینوزا) ایسه بونك تماماً عكسی اولوب فعل ونظری تام بروحدت كوستریر . ذكی حسسزلرده بومتضاد سجیه‌نك خفیف شكللری كورولور.

سجیه‌نك بوتورلوسی انسانلر آره‌سنده اوقادار شایعدر كه ساده‌جه پرنسیپ ، قاعده وفكرلر آشیلامانك فعلیات یعنی اخلاقی تأمین ایده‌جكی خرافه‌سنه اینانماملق لازمدر . واقعا ولایت ، تربیه وقانونك انسانلر اوزرینه اونلردن باشقه مؤثر برواسطه‌سی یوقدر . یالكز بوواسطه باشلی باشنه مؤثر اولمایوب سقوط ویاموفقیت احتماللری دائما موجوددر . بوتجربه نهایت شویله بر سؤاله منجر اولور : عجبا ذهنی سجیه (بعض مؤلفلرك قبول ایتدیكی كبی منحصراً ذهنی سجیه‌لر وارسه) ایله تأثری سجیه باش باشه كیدرلرمی ؟ برآز اولكی مطالعات بوكا پك كوزه‌ل جواب ویره‌بیلیر .

۲) ایكنجی شكل ، خالص ومكمل برتیپدر. تضاد بوراده یكدیكرینی انكار ایده‌ن ایكی طرز تحسس ، ایكی تمایل وایكی طرز حركت آره‌سنده اولدیغندن چوق دریندر . بو سجیه‌لر استقرارسزلره یاقلاشیر . مبتلالری اویله انسجامسزدرلر كه كندیلرنده‌كی بو تضادی، حل ایتمكی نه آرزو ایده‌ر ، نه ده مقتدردرلر . بونك الك شایع مثالی صمیمی بر دیندارلقله فسق وفجوری نفسلرنده جمع ایتمش كیمسه‌لرده كورولور. بونلرده دینی حسله جنسی حس أیچه كوكلشمش اولمق طولاییسیله وقت وقت فعالیته كچر وبو تضادك دفعنه صاحبلری بر درلو موفق اولامازلر . خلق بونلری مرائی صانیر . فعالیت وسكون احتیاجلری آراسنده بوجالایان آداملرله سوكیلیسنه آتشین بر عشق وعینی زمانده شدید براستخفاف دویان عاشقلر بو زمره‌دندرلر . حكومت مطلقه ایمانك حرارتیله یاشادیغی زمان وممكلتلرده قراللرینه صارصیلماز برصداقت حسی بسله‌دكلری حالده شخص همایونی تزییف ایده‌ن تبعه‌لر دائما كورولمشدر. رسام (روبه‌نس)؛ عملی حیاتده حلیم ، ساكن وترتیبلی بر آدام اولدیغی حالده فورچه‌یی أله آلدیغی دقیقه‌دن اعتبارآً مدهش برشخصیتدر . (واغنه‌ر) ده‌ملكلكله شیطانلغی نفسنده جمع ایتمش برروحه مالكدر . سومك و نفرت ایتمك ، اشتهای شهوت ومفكوره صوصامشلغی، عالی بروقارایله عادی برندیملك، صداقتله آلچاقلغه‌سنه اهانت بو بویوك صنعتكارك باشلیجه اوصافنی تشكیل ایده‌ر . بوكا مماثل انسانلر داها پك چوقدر .

بعض مؤلفلره باقیلیرسه عینی زمانده متضاد اولان بو سجیه‌لرك سببی ثنائیت دماغیه‌یه ارجاع ایدیله‌جك قادار بسیطدر . معلومدر كه نصف كرهٔ دماغیه حال طبیعیده ایكن ده ثقلت ، انقسام شراین واهمیت وظائف اعتباریله بربرلرندن فرقلی وغیرمتناظر اولوب صول طرفده‌كی نصف كرهٔ دماغی هرخصوصده صاغده كنه فائقدر . ثنائیت دماغیه انكار

ایدیلیر برشی اولمەمقلە برابر بونك سجیە ایکیلیکنی ایضاحەکافی اولەجغنی دوشونمك اوقادار بسیط برنظریە اولورکە مناقشەیە بیلە دکمز .

مسئلەنك ایضاحنی روحیاتلە یاپمق واقعا برآز معضل اولەجقسەدە هرحالدە دها قوتلیدر . بوسجیەلرك صورت تشکلنی آکلامق ایچون الك موافق خط حرکت نقطۀعزیمت اولەرق بحق موازنەلی یعنی مختلف تمایللرك برسلسلۀ مراتب دائرەسندە انسجامنی عرض ایدەن سجیەلری آلمقدر. موازنەنك ایلك انقطاع خطوەسی نك ویکانە برتمایلك غلبەسیلە تمیز ایدەرك موازنەلی آدام فعال ، تماشائی ویا حساس والخ ... اولەجقدر بودە بر وحدت ایسەدە یالکز بورادەکی وحدت ، جماهیر متحدە طرزندە برتمرکز اولمایوب حاکم مطلق حالنە کچمش برتمایلك غلبەسندن متولد بر وحدتدر. ایکنجی وقطعی انقطاع خطوەسی حاکم ومتضاد ایکی تمایلك تظاهریلە متمایزدر: (دون کیشوت) ك مشهور محرری « سەروانتەس » دە کورولدیکی کبی. بوذات محارب برشوالیە حیاتندن صوکرا برمحرر اولیور؛ یالکز بورادەکی ایکی حاکم سجیە اولدیغی حالدە بونلر آرەسندە اساس اعتباریلە تضاد بولونمیور. اصل تضاد معتقد سفیهلردە کورولور. چونکە بونلر دینلری طرفندن امر ایدیلن اخلاق دستورلرینی تصدیق ایتدکلری حالدە فعلیاتلریلە بونلری انکار ایدەرلر. ایکی انسجامسز تمایلك کوزەل مثالی ایشتە بودر. بونکلە برابر بوحال دە طبیعی بر واقعەنك برافراطندن باشقە برشی دکلدر. چونکە غایت جدی برآدمك دخی چیلغینجە شهوتلیلك نوبتلری اولور. کذا انسان بوتون اعتیادلرینی تکذیب ایدەجك براحتراصە طوتولا بیلیر. بوموقت حالە استقرار ودوام علاوە ایدەرسەك متضاد سجیە تأسس ایدەر. استحالەنك سببلری احوال والجاآتدە آرانەبیلیرسەدە بجە حقیقی سبب فطرتدە یعنی بنیە وتشکلدن دوغان استعدادلردە اولوب تصادفلرك یاپدیغی شی بو استعدادلری انکشاف ایتدیرمکدن فضلە برشی دکلدر .

قبول ایدیلەجك نقطۀ نظرە کورە پارادوقس یاپمقسزین دینەبیلیرکە متضاد سجیەلر هم وار ، هم یوقدر . سادەجە ذکا منطقی موضوع بحث اولورسە بالطبع واردر . فقط حسیات منطقیدە موضوع بحث اولەجقسە یوقدر .

برسجیەنك متضاد اولدیغنە ایستر کندیمزدە وایستر باشقەلرندە حکم ایتدیکمز زمان بوحکممزی ویریور و فردده عینی زماندە موجود ویکدیکرینی انکار ایدەن ایکی فرد مشاهدە ایدییور و نتیجەدە بالطبع بونك غیر عقلی اولدیغنی سویلیورز . چونکە عقل منطق تضادی قبول ایتمەمك پرنسیپنە مستنددر .

حالبوکە حسیات منطقی نفی اولدیغندن تضاد دستوریلە دکل ، غائیت وانطباق پرنسیپیلە حرکت ایدەر . فرد منحصراً تأثری برحالدە دوشونولەجك اولورسە بونده آرزولرینی تطمیندن باشقە هیچ برغایە اولاماز . معلومدرکە هرتمایل کندی نفع وغایەسنی استهداف ایدەر . حقیقت عشقیلە مشبوع برعالم حقیقتە متمایل اولدیغی کبی بو عالمدە شاید شدتلی دینی برحس دە بولونورسە بوحسی طبیعتیلە چوجقجە برطاقم اعتقادلرلە تطمین ایدەجکدر. بو ایکی آرزو آرەسندە تضاد نە موجوددر ، نەدە اولابیلیر . چونکە حسیات منطقنك منطقسزلقلری آیری اولوب بونلر ایکی یە ارجاع اولونەبیلیر :

١) هرهانکی تك برتمایل نفع غایەسنە دوغرو کیدەرکن فرد ایچون بالعکس مضر ویا تخریبکار اولورسە ؛

٢) « ألمدەحظ » حاللرندە کوردیکمز کبی فرد کندینی تخریب ایتمکدن حظ ایدەرسە (کە بوحظك صوکی انتحار سوداسی اولور) .

٣

استقرارسز یعنی بوقلمون سجیەلرە « سجیە » دیمك اساساً عبثدر . چونکە بورادە نەوحدت واستقرار، نەدە اولدن قابل کشف اولمق اوصافی واردر . بوقلمونلرك حرکتلری دائما برمعمادر . بوزمرەیە داخل اولانلردە برمرضیلك ، برسجیە انحلالی واردر .

بونلری تصویرە حاجت اولمایوب کندیلکلرندن آکلاشیلیرلر . باشلیجە تیپلرینە «ایستەریك» لردە تصادف اولونور. بوآرادە ماجرا پرستلریدە اونوتمامەلی. بونلرك صفت کاشفەلری وقتندن اول انکشاف ایتمك، عائلەیە اطاعت ایتمەمك، مکتبلردە دورامامق، صیق صیق چیلغینلقلر یاپمق ، دواملی مساعی یە لیاقت کوسترەمەمك کبی شیلردر . بوکون دلیجە سودیکی شیدن یارین نفرت ایتمك، هرشیئە هوس ایدوب صوکرا هپسنی براقمق ، احوال والجاآتك ایچندە جنایت محکمەلرینە ویا تیمارخانەیە کیدەجك قادار یووارلانمق هپ بونلردن بکلەنیر .

موازنەسزلکك سببلری یاولادی ویا اکتسابیدر. ولادی اولانلر تردی نامی آلتندە طوپلانوب جسمانی وروحی علامتلرلە متمایزدرلر .

اکتسابی اولانلر حیاتدە کچیریلن بعض خستەلقلرك وبالخاصە دماغك فص جبهیدن یارالانماسی نتیجەسیدر . یاپیلان برتجربەدە بونلردن (٤٦) کیمسەدن (٢٣) ندە ذکا،

دقت اقتدارسزلغی، سریع برانفعال، انسجامسز واضطراری افعال، نهی اقتدارینك ضیاعی، کندینی ایسته‌دیکی زمان قونترول ایده‌مه‌مك کبی حاللر کورولمشدر.

قرارسز سجیه‌لر میاننده صاییلان (آلفره‌د دوموسه)‌نك (پولان) طرفندن «سجیه‌لر» نام أثرنده ذکر ایدیلن ومشهور سوکیلیسی (ژورژساند) طرفنده تأیید ایدیلن کندی اعترافنی دیکله‌لم: « بو پیس رذالتلری یاپدقدن صکره صوك درجه‌یه واران بر طاشقینلق وغریب بر عشق ایله سوکیلیمی بر الهه کبی سوه‌ردم. اونی تحقیر ایتدکدن بر چه‌ره‌ك صکره آیاقلرینه قاپانیر واتهاملرمك عقیبنده عفو طلب ایده‌ر، استهزالرمی متعاقب آغلاردم». برده (ژورژ ساند) ی دیکله‌یه‌لم: «مسرتلرینك شدتی طولاییسیله عکس العمللری نا کهانی وعنیف ایدی... اویله‌که ایکی روح طاشیور ظن اولونور وبو روحلر صانکه وجودینی جانلاندیرمق ایچون بربرلرینی مغلوب ایتمك حرصیله قانلی بر جداله شکاردرلر... اویقو بوتون قرارلرینی ده‌کیشدیرر و قلبی شفقتله دولو اولدیغی حالده اویوردی. فقط اویانجه هرطرفی قاوغا وبیر تجیلق آتشیله یاناردی. برکون اول لعنتله ترك ایتدیکی حالده ایرتسی کونی تقدیسه قوشاردی. ایشته بوغریب عضویتده ده‌کیشمز، ایشیدیله‌مه‌مش؛ فقط مطلق صورتده حکمران اولان قاعده!» (پولان)، بوحادثه‌یی «تضاددن متولد تداعیلرك» حاکمیتیله ایضاح ایتمك ایسته‌یورسه‌ده مسئله دها وبسیط بر حال اولمایوب بالعکس عضوی وحسی‌در. بکا قالیرسه بوفطرتده اولانلرك عضویتلری برشیدن چابوق یورولمقده‌در. بردستورله افاده ایتمك لازم کلیرسه بونلرده « نه‌نفانتیلیزم پسیقولوژیك » واردر.

فی الواقع بعض مستثنالردن قطع نظر عمومیتله چوجق سجیه‌لری تدقیق ایدیله‌جك اولورسه بونلرده‌کی علامت فارقه‌نك اول باول حرکیت اولدیغی کوریلور. اولا برشی، صکره باشقه‌سنی وعقیبنده بر دیکرینی ایسته‌یه‌رك چارچابوق منتهالره کچرلر. مثلا بر شیئی ده‌لیجه‌سوه‌رکن عقیبنده نفرت ایده‌ر، کولرکن آغلارلر. چوجق اویله انسجامسز براشتها وهوسلر منظومه‌سیدرکه بونلردن هر بری دیکرینی طرد ایده‌ر. حاصلی ضعف ویا فقدان اراده چوجغك بوتون حرکتلرینه حاکمدر. عجبا چوجقلرك اضطراری (الجائی) اولمه‌لری اراده‌لرنده‌کی نهی قدرتنك فقدانندنمی؟ یوقسه اضطرارلرك افراطی دولاییسیله بونلری ضبط واداره ایده‌مه‌ملرندنمیدر؟ هرایکی حاله تصادف اولوندیغی کبی نتیجه‌ده‌خی عینیدر.

چوجق سجیه‌سنك تابلوسی استقرارسز سجیه‌لرك تابلوسندن فرقسزدر دیدکدن صوکرا تفصیلاته کیریشمك فائده‌سزدر ظن ایده‌رم.

« نه‌نفانتیلیزم » تعبیری بوقلمون وموازنه‌سز سجیه‌لرك ولادی ومکتسب اولان هرایکی شکلنه عینی درجه‌ده مطابقدر. ولادی اولانلر چوجقلقدن قورتولامامش، مکتسب اولانلر ایسه یکیدن چوجق اولمشلر دیمکدر. ایکیسنك‌ده سویه‌سی بردر؛ بری کافه درجه‌ده نما وتکامل ایده‌مه‌مش، دیکری‌ده بالآخره انحطاط ایتمشدر. برنده توقف نما، دیکرنده انحطاط واردر. قرارسز سجیه‌نك برچوق داهیلرده کورلدیکی اعتراضاً ایلری سورولمه‌سین؛ چونکه دهاء باشقه، سجیه‌ده باشقه‌شیدر. بز بوراده یالکز سجیه‌دن بحث ایدییورز. خلق، بو نوع بوقلمونلرك انسجامسز حرکتلرینی کورونجه اینجه تحلیللره لزوم کورمه‌دن مسئله‌نك جان آلاجق نقطه‌سنی بولمش وبونلره «قوجه چوجقلر» دیمشدر.

خلاصه قیصه کسوف وانقطاعلردن صرف نظر کندی کندینه قارشی انسجام واستقرارینی مهما امکن محافظه ایده‌ن مفیقی سجیه‌دن سجیه‌سزلك وانسجامسزلغك اعظمیسی دیمك اولان بوقلمونلغه قادار سجیه‌نك هردرلو وحدتسزلك واستقرارسزلق درجه‌لری واردر.

اوننجی فصل

تأثری حیاتک انحلالی

اثرک باشنده تأثری حیاتک تکاملنک عمومی بر تابلوسنی عرض ایتمشدك . اثرك صوکنه واریرکن برده انحلالنی کوسترمك وبرتابلوسنی یاپمق لازمدر . بوراده صوروله‌جق ایلك سؤال شودر : عجبا بو انحلال انسانده‌ن انسانه ده‌کیشه‌رك تصادفه‌می تابع اولیور ، یوقسه منتظم وتعیینی قابل بر کیدیشمی تعقیب ایدییور؟ دهاقیصه‌سی عجبا بو کیدیش قانون اولا بیله‌جك بردستوره ارجاع اولونه‌بیلیرمی ؟

روحیاتده‌کی انحلال قانونی عالیدن سفلی‌یه ، معضلدن بسیطه ، استقرارسزلقدن استقراره ، آزمتعضیدن چوق متعضی‌یه سقوط ایده‌ن متمادی برانحطاط ویارجوع ایله افاده اولونور ؛ دیکر برتعبیرله تکاملده اك کیج حصوله کلن تظاهرلر اك اول ، اك اول حصوله کلنلرده اك صوکرا نابدید اولور. یعنی انحلال ، تکاملك تماماً معا کسی اولان بریول تعقیب ایده‌ر .

« حافظه خسته‌لقلری » نام اثرمده حافظه‌نك بطی ومتمادی انحلال وضیاعنی کوستردیکم صیره‌ده بودستورك برنوع تحقیقنی کوردیکمز کبی بونك تام عکسنه اولارق حافظه‌نك نادراً اعادهٔ عافیت ایتدیکی زمانلرده اولجه ایتمش اولدیغی یولی آدیم آدیم تکرار چیقدیغنی ده کورمشدك . انحلال بالخاصه حرکات روحیاتنده پك واضحدر . مسئله‌یی آیدینلاتمق ایچون هرکسجه قابل مشاهده وتحقیق عادی برمثال آلالم وبالفرض سرخوشلقده کورولن حرکت انحطاطلرینی تدقیق ایده‌لم : اولا برتنبیه دوری وحتی تأملك طبان طبانه ضدی دینه‌بیله‌جك برطاشقینلق وقریحه آچیقلغی کوریلور ؛ یعنی تمرکز حرکاتك نتیجه‌سی اولارق حصوله کله‌بیلن اعظمی دقت (تأمل) تشکل ایده‌مز اولور وبالآخره دیله حاکم اولونامایه‌رق اسرار فاش ایدیلیر . اراده‌نك عالی شکلی اولان « نهی » بو صورتله تماماً ضایع اولدقدن صوکرا آرتق سوره‌کلی بر ایش ویا مقصد یاپیله‌ماز برحاله کلینیر . شیمدی اراده‌نك سافل شکلی اولان اضطرارده اقتدارسز قالمشدر . دهاصوکرا نطق وألك ارادی حرکتلری کبی أك نازك حرکتلر انسجاملرینی قایب ایده‌ر . دها

ایلریله‌یجه یورومك کبی یاری اوتومات حرکتلر ضایع اولارق سرخوش صاللانمغه وموازنه‌سنی قایب ایتمکه باشلار . ایچکی آرتدقجه عضله‌لرك قدرتلری ده ضعیفلایه‌رق سرخوش اسکمله‌دن ییقیلیر . بونی متعاقب منعکسه‌لر قایب ونهایت تنفس وقلبك حرکتلری ده دوره‌رق موت واقع اولور . ـ ایشته پك بارز وقولایجه قابل تعیین برانحطاط نظامی . چونکه حرکتلرك پسقولوژیك روللری بالنسبه بسیطدر .

بوفصلك غایه‌سی یاشك ویاخود تکاملی بطی خسته‌لقلرك (فلج عمومی ؛ عته‌پیری والخ کبی) تأثیریله یاواش یاواش ودائمی بر صورتده واقع اولان ضیاع حسیاتك‌ده ضیاع حافظه‌ده‌کی قانونه مطابقتنی کوسترمکدر . یالکز تأثری حیاتك معضلیتی حسبیله بوراده مسئله‌نك احتوا ایتدیکی مشکلاتی أول باول ذکر ایتمك لازمدر .

برنجی مشکل تأثری انحطاطك ساده‌جه ذهنی برانحطاط نتیجه‌سی اولوب اولمادیغنی باشقه برتعبیرله بوانحطاطلردن عجبا هانکیسنك اولی ، مستقل ومختاراولدیغنی تعیین ایتمکده‌در . شوحالده عجباذهنی انحطاطمی یوقسه تأثری انحطاطمی مقدمدر ؟ ـ بوصوك نظریه بکا دها اغلب احتمال کورونیور ـ یاخود هرایکی حالمی واقعدر؟ بوبابده هرایکیسی حقنده‌ده انکاری برجواب ویریله‌مز ؛ چونکه روحك ذهنی وتأثری عنصرلری بربرلرینه افتراق قبول ایتمز بر صورتده مربوطدرلر . یالکز انحطاط ، عضوی بربوزوقلق وآشینمه‌دن متولد اولدیغندن علت حقیقینك تمایللرك تدریجی انطفاسنده اولاجغی اغلب احتمالدر .

ایکنجی مشکل برنجیسندن آز دکلدر . طبیعی برانسانده ابتدائی بوتون تمایللرك موجود اولدقلرینی قبول ایتمشدك . یالکز بونلرك برلکده بولونمه‌لری مساوی درجه‌لرده اولدیغی معناسنی تضمن ایتمز ؛ بونی قبول ایتسه‌ك بیله تجربه‌بزی تکذیب ایده‌ر . سجیه ؛ بدیعی ، دینی ، اخلاقی بر ویا برقاچ تمایلك غلبه‌سی حاصله‌سیدر . نته‌کیم بعض آداملرده قورقو ؛ بعضیلرنده حدت غالبدر . بونك ایچون تأثری حیاتك بوتون انحطاطلری بربرلرینه تماماً مقیس اولامازلر . پك بدیهیدرکه حاکم تمایل انحطاطه دیکرلرندن دها زیاده کوکس کره‌رك وتخریب عملیه‌سنه دهافضله مقاومت ایده‌بیلیر . نیته‌کیم بر آز آشاغیده کوروله‌جکی وجهله بدیعی حس اك صوکرا متشکل وبناءً علیه تخریبی اك قولای اولدیغی حالده تأثری حیاتی انحطاطه یوزطوتمش برصنعتکارده بالعکس چوق کیج خراب اولیور . ظاهراً براستثنا کبی کورونن بو حال حقیقت حالده قانونك بر ایجابندن باشقه برشی دکلدر .

تأثری حیاتك انحلالنی کوسترمك ایچون ایده‌آل بر مثال شویله اوله‌بیلیر . تمایللری

تقريباً بر برلرينه معادل اورته بر آدام بطی بر انحطاط خستهلغنه دوچار اولمش بولونور ؛ وبونده‌کی حسيات ضعف وانفعالرينك تعقيب ايتديکی صيره قيدايديلير. وصوکرا عينی آدام ينه ايلشمکه باشلايه‌رق حسلری عودت ايده‌رکن بو عودتك تعقيب ايتديکی چيقيش تعقيب اولونورسه تأثری حياتك انحلالی ايده ال بر شکلده کورولمش اولور. يالکز حقيقت حالده بويله بر واقعه‌يی آرامق بر خيال خام اولور ؛ چونکه بولونه‌ماز. بوبابده عملی يکانه اصول مختلف خسته‌لردن بر چوق مشاهده‌لر طوپلايوب بونلر آره‌سنده‌کی مماثلتلرك جمعی وفردی مباينتلرك طرحی اعانه‌سيله انحلالك شه‌ما حالنده بر تابلوسنی رسم ايتمکدر. ايشته بزده بو اصولی تعقيب ايده‌رك اولا تام معناسيله انحلالی ، صوکراده تحقيق تجربه اولارق توقف نمايی تدقيق ايده‌جکز.

١

عاليدن سافله ، معضل انطباقدن بسيط انطباقه کيده‌رکن تأثری حياتی ياواش ياواش دارالتان حسيات انحلالی شو درت متوالی صفحه‌يی قطع ايده‌ر.

١) حسی هيجانلرك ضياعی ؛
٢) ديکرکام هيجانلرك ضياعی ؛
٣) (خودکام ـ ديکر کام) هيجانلرك ضياعی.
٤) منحصراً خودکام هيجانلرك ضياعی.

١ : — حسی هيجانلردن مقصدم غايه‌سی نه عملی ، نه انتفاعی اولمايوب مفکوروی اولان هيجان بديعيلرله ذهنی هيجانلرك عالی شکللريدر. بونلر حيات ايچون الزم اولمايوب اينك برزينتيدرلر. بديعی وعلمی احتياجلر انسانلرك اکثريسنده اوقادار آز محسوس وبارزدرکه ضايع اولوب اولمادقلرينی مثبت برصورتده ايلك اول تعيين ايتمك ممکن اولمازسه‌ده بوغايه‌يه دولاييسيله ايصال ايده‌جك واسطه‌لر استعمال اولونه‌بيلير.

علم وصنعت احتراصنه بر لزوم وشرط حياتی کبی مالك اولان کيمسه‌لر عشق ، ثروت وحرص جاه احتراصلرينه صاحب اولانلره نسبتله پك آزدرلر. علمی وبديعی هيجانلر بشريت کتله‌سنده جنين حالنده‌در. الك نيکبين اولارق آنجق وسطی بر انکشافه مظهردر ديه‌بيليرز. بناءً عليه اکثريتده‌کی موجوديتلری برضيا اولمايوب دينوق برايشيق اولديغندن بونك سونوشی پك بللی اولماز. علم وصنعت هيجانك شکللرينه نسبتله بوسويه بر توقف نما يعنی بر انحطاطدر. اوحالده بديعی حسله علمی حسك عالی شکللرينك اکثر انسانلرده

بر توقف نما حالنده بولونمه‌لری بر قاعده‌در. ذاتاً حياتك ضرورتلرندن اولمايان تمايللر هپ بوزمره‌يه داخلدرلر. بومنفی دليله قارشی مثبت ديکر دليللر علاوه اولونه‌بيلير.

انحطاطه بادی اولان ياش وخسته‌لقلر ابداع ، کشف ، علم وصنعت ومجلوبيتلرينی تنقيص ويا امحا ايده‌ر. بالطبع انفرادی اولارق آيريجه تدقيقلری اقتضا ايده‌ن نادرواستثنائی حاللری برطرفه براقيورز. فقط انسانلر اکثريتلری اعتباريله دوشونيلنجه حياتك انحطاطی قارشيسنده فضله حياتدن متولد اولان بديعی وعلمی حس همان قورور. ياشك ايلريله‌مه‌سيله باش کوسترن تجدد دوشمانلغی‌ده اونوتمايه‌لم. کمال دوره‌سندن صوکرا انحطاط باشلايينجه يکی صنعتلر ، يکی کشفلر وعلمی مسئله‌لرك يکی طرزلرده موضوع بحث وتدقيقلری هضم ايديله‌مز اولور. بو حال دليله حاجت براقمايه‌جق قادار معلومدر. يکيلك دوشمانلغی بالخاصه بديعياتده پك بارزدر ؛ هرنسل کنديندن صوکرا کلن نسلك بديعی ذوقنی انکار ايده‌ر. « تجدد قورقوسی » دينيلن بو حالك سببنی تشکلات دماغيه و ذهنی اعتيادلرك تعضو ايده‌رك کسب ثابتيت ايله‌مسنده آرامليدر. بونك يالکز تك بر استثناسی اولابيليرکه اوده يکی علم ويا صنعت مفکوره‌سنك اعتيادلری سوپوروب کوتوره‌جك قادار حقيقی ، درين وشديد اولمه‌سيدر. بوقدرده همان اکثری روحلرده بر صدمه ، بر ييقينق ، بر اهتدا اولور. ماضیٔ علمی وبديعی ايله آرتق قطع علاقه ايديلير ؛ بوحال بالطبع نادردر ؛ چونکه آنجق باشقه بر استقامته متوجه شديد بر صارصينتی ومتحکم بر احتراصك مولودی اولابيلير. تجدد قورقوسی اساس اعتباريله ذهنی اولمايوب هيجانيدر وحيات تأثريه‌نك ضعيفلاديغنه علامتدر. ضعفه اوغرامش بر تأثر حياتی آرتق يکی تمايللری هضم وتمثيل ايده‌جك برجهده صاحب اولاماز ؛ اوکا اصغری جهد ، استراحت وعطالت لازمدر.

٢ : — اجتماعی واخلاقی هيجانلر کبی ديکر کام حسلر عملی بر قيمتی حائز اولمقله برابر بشريتك شرائط حياتيه‌سی ميانته داخل اولدقلرندن بونلرك جزئی ويا کلی انحلال زمانلرينی تثبيت ايتمك دها قولايدر. علمی وبديعی هيجانلر برطرفه بيراقيله‌جق اولورسه حسلرك انحلالنده ايلك زائل اوله‌جق بو هيجانلردر. نيته‌کيم جنت ، فلج عمومی ، مه‌لانقولی ، صرعه ، باشك ياره‌لانما وچارپماسندن حاصل اولان ايسته‌ری نتيجه‌سنده انسانلرك نه‌چابوق غير اجتماعی وغيرقابل اداره اولدقلری هردائم کورولمکده‌در.

يالکز بوانحطاطلر مختلف درجه‌لری احتوا ايتدکلرندن آنجق خسته‌لرك مشاهده‌سيله

تعیین وتثبیت اولونه بیلیرلر. قیدایده جکمز مشاهده لر دوقتور « دوما » طرفندن منحصراً حسلرك انحلالنی تدقیق واديسنده یاپیله رق جمع ایدلمش اولدقلرندن اعتماده شایاندرلر .

مشاهده « ۱ » . ــ . کانون اول ۱۸۸۹، ف ... جنت شکلنده فلج عمومی یه مصاب اولارق تیمارخانه یه کیریور . ذکی ، ایی تربیه کورمش ، پارلاق بر موقع قازانمغه مستعد بر آدام ، موسیقیده هنرور کمانی اوله رق طانینمش و بر چوق قونسرلرده تمیز ایتمش ــ خسته خانه یه کیردیکی زمان کندیسنده ایلك نظر دقته چارپان شی محیطی تشکیل ایده ن دوقتور ، خسته باقیجی و خسته لره قارشی درین لاقیدیسیدر . ئولمك اوزره بولونان اختیار بر مجنونك اوکنه کتیرلدیکی زمان هیچ بر تشوش وتأثره اوغرامایه رق یالکز : « ایشته نره ده ایسه کبره جك بر آدام » دیمکله اکتفا ایدییور . تیمارخانه دن چیقارتیلوب عالهمه قاریشمه سی حقنده واقع اولان بوتون تکلیفلره قارشی یکانه جوابی : « راحت ایم ؛ بنی کندی حالمه بیراقیکز » دن عبارتدر . ــ بو افاده وحاللرینه نظراً اعتباراً اك عمومی دیکر کام حسلری آرتق زائل اولمش کورولیور . یالکز عائله محبتیله اولاد محبتی وبالخاصه اولاد محبتی هنوز هیچ بوزولمامشدی . خسته لاینقطع باباسندن بحث ایدییور ، اوکا مکتوب یازمق وکورمك ایسته یور . پدرینك رسمی کوسته ریلنجه کوز یاشلریله آغلیور . ــ شخصی حسیات یعنی حریت محبتی وتحفظ سوق طبیعیسنك بوتون اشکالی هنوز هیچ بوزولمامشدی .

بر بوچوق سنه صوکرا یعنی ۱۵ کانون ثانی ۱۸۹۱ ده خسته خانه نك « سال ده غاتو » سنده بولونیور . خراب اولان حسیاتی هنوز عودت ایتمه مش وانحطاط همان بلا انقطاع دوام ایتمکده در . آرتق پدرندن ده بحث ایتمه یور. خاطرلاتیلنجه لاقیدیله جواب ویرییور. بر کون بوتون عائله سی باشی اوجنه طوپلانیور؛ هپسنی آیری آیری طانیور، اسملرینی سویله یورسه ده هیچ بر تأثر اظهار ایتمیور و کلمه لریله کیتمه لرینی عینی لاقیدیله قارشیلایور .

آرتق خودکام حسلری ده مصاب اولمشدر . هیچ سربستی حرکات طلبنده بولنیور؛ یکانه علاقه دار اولدیغی شی ییوب ایچمکدر. اویله احتراصله ییمك ییور که یمکنی بیتیردکدن صوکرا بیله یرلره دوکولمش اکمك قیرده لرینی طوپلایور . ایشته حسیاتی خراب اولمش واك صوك اوله رق تغذی سوق طبیعیسی قالمش بر خسته .

معمافیه بو خسته ده، بدیعی حس یوقاریده ذکر ایتدیکمز اسباب طولاییسیله، اوزون

مدت محفوظ وقوتله متعضو بر حالده قالیور . چونکه صنعتکار اولمق حیثیتیله بو حس ، مزاجك دوغریدن دوغری یه بر افاده سی وبنلمکنك قسم اساسیسیدر .

« خسته خانه یه کیردکدن ایکی آی صکره اجتماعی واخلاقی حسلرندن محروم قالدیغی حالده کمانیله مقدما چالدیغی هوالری حالا تکرارلایه بیلیور . بر کون باغچه ده بیاض بلوطلرله سوسلنمش ماوی بر سمانك قارشیسنده بولونجه وجده کله رك : « نه کوزه ل ! نه کوزه ل ! » دییور . اوکون آغزندن بوندن باشقه بر سوز چیقمایور . وفاتندن بر آی اول مشهور بر قونسرك برنجی کمانجیسی بالتصادف خسته خانه یه کلمشدی . خسته نك قارسیسنده کمان چالماسی ایچون مسافره رجا ایدلدی . زواللی خسته چوقدن بری بیتمش وآرتق برشی آکلایاماز بر حاله کلمش اولدیغی حالده وقتیله چالدیغی هوالری ترنم ایده ن بو کمان قارشیسنده صنعتك تأثیریله طونمش کوزلری تکرار اویانه رق بر آن ایچون اولسون دیریلمش کبی اولدی وآکلادی . »

مشاهده ۲ . ـــ ر ... یتمش یاشنده ، عته پیری یه اوغرامش. بویاشه کلنجه یه قادار ذکی ، ساکن ، منتظم بر آدام کبی یاشامش . صوك انتخاباتده عائله سنك ممانعتلرینه رغماً مبعوث نامزدلکنی اعلان ایتمش و بر آنارشیست طائفه سنك باشنه کچه رك بر پروغرام قلمه آلمش ؛ بو صاچمه بر پروغرامله قارئلری اوغراشدیرمق بالطبع ایستمه یز. زواللی اختیار ۳۰۰ رأی طوپلادم ادعاسنه رغماً تیمار خانه یه کونده ریلمسی ضروری اولمشدر . ایلك انحطاطده سیاسی واجتماعی تمایللری محو اولدی . یالکز عائله حسیاتی هنوز مصوندر. چولوق چوجغندن بورکلر آجیسی بر ساده لکله بحث ایدییور . قائن برادرینه یازدیغی بر مکتوبده (چوق اوزون اولدیغی ایچون نقل ایتمه یورز . فقط پك معقول یازلمش ..) باشدن نهایتنه قادار عائله حسیاتنك صاغلاملغی کورولیور . یاواش یاواش بو حسلرده ضعیفلایه رق خسته لق سرعتله ایلریله یور واك نهایت هر شیئی بوروالارق یالکز تناسل سوق طبیعیسی استمنابالید شکل بسیطنده مقاومت ایدییور .

بوندن صکره کی مشاهده لرده ذهنی انحطاطك تقدم ایده رك تأثری تحولاتی تعیین ایتدیکی کورولور .

مشاهده ۳ . ـــ د ... ، فلج عمومی یه اوغرامش. تیمار خانه یه کیردیکی زمان باتقه یه

یاتیردیغی ٣٠٠٠ فرانقدن صیق صیق بحث ایدیيور ومتمادیاً بونلرك کلیرلریله مشغول اوله‌رق وعده‌سی ختام بولان قوپونلری حساب ایدیيور ونتیجهٔ تحقیقاتده بوحسابلرك دوغری اولدیغی آکلاشیلیور. بناءً علیه هنوز تملك حقنده واضح برفکری وار. چونکه واردات کثیره‌ن اسهامی ذهننده پك کوزه‌ل تجسم ایتدیریيور. بالآخره ٣٠٠٠ فرانقدن بحث ایدلدیکی حالده هیچ‌نی اونوتمش اولدیغی ایچون برشی آکلامایور. اولجه سویله‌دکلری وقوپونلرینك حسابی آکلاتیلدیغی حالده ینه برشی آکلامایور. ــ لاکن اوزرنده پاره طاشیدیغی کبی طاشیدیغنك نه‌اولدیغنی‌ده پك اعلا بیلیور وحتی « ١٠ سانتیمله هرکون بر قهوه ایچه‌رم. یانمده ٣ فرانغم وار » دییور. پارلاق وبیاض برمعدن کورمه‌سی بونکله تأمین ایدیله‌جك تملك فکرینی ذهننده اویاندرمغه کافی کلیور. ــ اوچ آی صکره تملکك بواوچنجی درجه‌سنی‌ده آرتق آکلامایور. » بعدما تملکدن آنجق ینه‌جك یمکی آکلایور. ألندن آلینه‌مایه‌جق یکانه‌شی صیق صیق طوتدیغی وحرص‌ایله یدیکی أکمك پارچه‌سی اولیور.

مشاهده ٤. ـــ م . . . ، اسکی براوقتروا مأموری ، عته فلجی ایله معلول. تیمار خانه‌یه کیردیکی ایلك کونلرده سیاست دیدی قودیلریله مشغول ، رأی عامدن وبالخاصه حریتدن چوق بحث ایدیيور ؛ بو کلمه‌یی تعریف ایتمه‌سی ایسته‌نیجه « حریت ؛ ایسته‌نیلن شیئی یاپمق حقیدر » جوابنی ویریيور. برآز صکره پاپاغان کبی سویله‌مکدن کسیله‌رك مسکینله‌شیور. آرتق اسکی تعریفنی نه‌یاپه‌بیلیور ، نه‌ده آکلایابیلیور. حریت نه‌در دییه صیقیشدیریلنجه : « حریت ، حاولوده دولاشه‌بیلمکدر » دییور. دیمك که حریت حقنده‌کی مجرد فکری ضایع اولارق بونك یرینه برمجموعهٔ حرکات حالنده مشخص برفکر قالمشدر. بالآخره ، یعنی ئولمزدن برقاچ کون اول عینی سؤاله : « حر اولمق اویویه‌بیلمکدر. اویویه‌جغم زمان حر اوله‌جغم » دییور. بوراده حریت‌فکری مبهم برراحتلق فکری ایله قاریشمش بولونیور.

بو مشاهده‌لر دیکر کام حسلر زمره‌سنك ناصیل پارچه پارچه انحلال ایتدکلرینی کوستریيور. بوانحلالده کوروليورکه تأثر ساحه‌سی کیتدکجه دارالیور. اولا بوتون عالمه شامل اك مبهم واك ضعیف اولان خیرخواهلق حسلری ضایع اولیور. بالآخره داها ثابت ، داها محدود وداها چوق یاشانمش اولان عائله هیجانلری کیدیيور واك نهایت‌نهایت بوتون دنیایه قارشی مطلق برلاقیدی حکم سوریيور. [١]

[١] « روح تردی‌یه اوغرانیجه ایلك مصاب اولان اخلاق حس اولدیغی کبی خسته‌لق زائل اولنجه‌ده

٣ : ـــ (خودکام ـ دیکر کام) هیجانلر ؛ حدودلری مبهم ، قاپیاق وغیر معین بر حسیات زمره‌سیدر. بوحسلرك آیریجه برزمره‌می ، یوقسه معضل هیجانلرك تکاملنده یالکزجه بر « آن » میدر مسئله‌سنی مناقشه ایتمکسزین (سپه‌نسه‌ر) ك بوتعبیرینی قوللانمه‌مك سببی حسلرك تردیسنده دیکر کاملقدن خودکاملغه انتقاللرینی آدیم آدیم تعقیب ایتمه‌مزه یارادیغی ایچوندر.

جنسی عشق بو زمره‌نك اولدقجه أیی بر ممثلیدر. معلومدرکه ابتدائی هیجانلر آراسنده اك صوکرا تظاهر ایده‌ن بو هیجاندر. شوحالده تردی قانوننه توفیقاً ابتدائی هیجانلردن أك اول جنسی هیجانك ضایع اولاجغی آشکار اولمق لازم کلیر. بو سوق طبیعی نه چوجقلغه ، نه‌ده اختیارلغه عائددر. مخیله‌نك صنعی محصولی اولان یاپمه‌ویس زنده جنسی هیجانلری‌ده بالطبع برطرفه براقیورم. تردی قانوننه تابع اولاجغنی عرض ایتدیکم جنسیت هیجانی ، عضوی وروحی بوتون شرائطی حائز اولان طبیعی شکلیدر.

نه چوق قابا ، نه‌ده چوق اینجه اولمامق شرطیله دینی حسك اورته‌شکللری‌ده بوزمره‌یه داخلدر. دینی حسك کوکلری فردك خودکاملغنده اولمقله برابر بونك حدودلرینی قسماً آشار. دینی‌حسی ترکیب ایده‌ن محبت وقورقو حسلرندن اولکیسی دیکرکاملغه ، ایکنجیسی تمامیله خودکاملغه متوجهدر. حسلرك انحلال و تردیسنده دینی حسك قورقویه انحصار ایتمه‌سی‌مذکور قانونك ایجاباتندندر. مؤمن ؛ بالخاصه‌ مه‌لانقولی حالنده (که تردینك مقدمه‌سیدر) شفقت و عبودیت و آلله محبتنده‌کی قصورلرندن شکایت ایتمکله وعینی زمانده دعا ومناجاتدن تسلی بولامامغه باشلار. انحطاطك ویا ساده‌جه یاشك ایلرله‌مه‌سی و ئولومك یاقلاشمه‌سیله‌ده فردی سلامت اخرویه اندیشهٔ خودکامانه‌سی غالب اولور. قرون

اك کچ عودت ایده‌ن بوحس‌در. اخلاق حس عقلی تکاملك اك صوك واك یوکسك بر اکتسابی اولدیغندن انحلال وتردینك ایلك شاهدی بوحسك ضعیفلامه‌سیدر. تردی ، تعضو عقلی‌یی بوزمغه باشلاینجه طبیعت اولا اك نازك ، اك‌مکمل واك بویوك بر مهارتله أورولمش خارق‌العاده اورکولری چوزه‌ر. اخلاق حس ، برچوق کیمسه‌لرك کندیلرینی وباشقه‌لرینی اقناعه چالیشدقلری کبی ، پك اسکی برسوق طبیعی اولسه ایدی عقلی انحلال باشلاینجه ایلك اول بونك متأثر اولماسی واقع اولمازدی. قانتك « امر قطعی » دیدیکی اخلاق حس او قادار قطعی اولسه‌یدی داها ایلك صدمه‌ده اورته‌دن غایب اولمایه‌جق ونفوذینی انحطاطك صوك دورلرینه قادار محافظه ایده‌جکدی. فقط اکتساب وانتقاشی اك صوکرا اولدیغندن یالکز مرضی حاللرده دکل طبیعی حاللرده‌ده شرائط حیاتیه‌یه کوره تحوله اك‌معروض اولان برحسدر » (« مودسله‌ی » ك Body and will نام اثرینك ٢٦٦ نجی صحیفه‌سنه) مراجعت

وسطا قراللریله پرنس و پاشالرینك مناستر ، کلیسا ، جامع وخستەخانەلری انحطاط سنەلرنده وقف ایتمەلری بو سببدندر . کورولیورکه دینی حس تردینك تأثیریله تکاملنك ابتدائی شکلی اولان قورقو هیجانینه رجوع ایدییور . **حقیقی** و متکامل حس دینی اولان محبة اللهك آرتق حس اولونه‌مایەجغی تردی و شیخوخت زمانلرنده عضوی ومیخانیکی عبادتلر چوغالمغه باشلار. تردی ایدەن دینلرده خارجی آیندن اول نصك انحلالی مشاهده اولونورکه تکاملك تام معکوسی اولان بر حرکتدر .

خودکاملغك عالی شکلی اقبالپرستلکدر . یالکز بونده کندی مقاصدینه خدمت ایتدیرمك ایچون دیکر انسانلرك مزاجلرینه رعایت ایتمك اقتضا ایتدیکندن بو حس ، معتدل بر خودکاملق صاییلیر. اقتدار ، شان وشرف وثروت پیشنده قوشان بو احتراصك پایپشقان و سورەکلی اولدیغی معلومدر. الك اینجه ومتکامل برخودکاملق اولماسی حسبیله‌ده انحطاطده خودکام حسلرك الك باشنده ضایع اولور . نتەکیم « قرطبه » خلیفەلرینك الك بویوکی اولان (عبدالرحمن ثالث) بویوك براعتناایله ضبط ایتدیکی خاطراتنده : « تبعەمك صداقت و عزتی ، دوشمانلرمك خوف و هراسی ، متفقلرمك حرمتی وأرضك الك بویوك قراللرینك دوستلغمی قازانمق خصوصنده‌کی رقابتلری ایچنده صلحاً وحرباً تام اللی سنه حکمران اولدم . بر انسان قلبنك دوییابیلەجکی شان و شهرت ، اقتدار و سطوت وانواع حظوظات کبی اقباللردن هیچ بریسندن محروم قالمادم . بونکله برابر بو اوزون حیاتمده ألمسز یاشادیغم مسعود کونلرمی صایدیغم زمان آنجق اون درت کون بولابیلدم » دییور. یالکز اموربشریەیه قارشی کوستریلن بواستخفاف دائما کیج کلیور وعقل وحکمتدن زیاده ضعف و انحطاطك اثری اولیور . ألکی دیواره آصەجق بر چاغه کلدکدن صوکرا اقبالپرستلکدن اجتناب ایدلمەسی عقل و حکمتدن ایلری کلەیوب دها زیاده اسکی حیاتی تکرار اکتساب ومحافظه ایدەجك بر قدرت حس اولونه‌مامسندندر . حکیم کیمسەلر بر طرفه براقیله‌جق اولورسه هر درلو اقبالپرستلکك ضیاعی خودکام تمایللرده‌کی انحطاطك ایلك علامتی؛ یورغونلق ، وبیتکینلکك برنجی نشانەسی وکندی کندینه ایمانك فقدانیدر .

٤ : — صوکزمره دوغریدن دوغری‌یه خودکام اولان تمایللری احتوا ایدەر. تردیده بونلردن الك صوکرا ضیاعه اوغرایانی الك عمومی والك محکم برصورتده متعضو اولانیدر . تجاوزی برسوق طبیعی اولان « حدت » ایله تدافعی برسوق طبیعی اولان « قورقو » وتغذی

احتیاجلری کرك انسان وکرك حیوانلرده الك صوك حده قادار مقاومت ایدەر . حدتك قورقودن صوکرا ظهور ایتمەسنه نظراً دها اول ضایع اولوب اولمادیغنی کوسترەجك مثبت بر واقعه‌مز اولمادیغندن بو سؤاله جواب ویره‌مەیەجکم . قطعی اولان برشی وارسه اوده تغذی‌یه مربوط تأثری حاللرك صوکنه‌قادار دوام ایتدیکیدر. یوقاریده‌کی مشاهده‌لرده بونلرك مثاللرینی کورمشدك. ذاتاً مسئله‌ده میدانده اولدیغی ایچون فضله اصراره حاجت یوقدر.

٢

انحلالده حسیات بناسنك چاتیدن باشلایەرق تملره قادار قات‌قات تأصیل ییقیلدیغنی کوردك. اعادهٔ عافیت تقدیرنده تعمیرك انحلاله معاکس برصیره تعقیب ایدوب ایتمیەجکنی تحقیق ایدەبیلمك چوق مراقلی بر قونترول تجربەسی اولاجقسه‌ده انحلال منتهایه قادار کیتدیکی زمان هرشی بیتمش اولدیغندن بوکا امکان قالمامقدەدر. اولسه اولسه آنجق جزئی رجوع حسیات واقعەلرینه‌تصادف اولونه‌بیلیر. بناءً علیه ایستەدیکمز کبی برقونترول تجربەسی یاپمق امکانسزلغی قارشیسنده مقصده باشقه بر بولدن کیتمك ایجاب ایدەرکه اوده حسیاتك آشاغیدن یوقاری‌یه اولان تکاملنده واقع اولان توقف نما حاللرینی تدقیق ایله‌مکدر. مثلا أبلهلرله آبداللر وپسیقاستەنیکلر دینن ضعفای روح بو جمله‌دن اولوب بونلرده حسلرك تکاملی معین اولان مرحله‌لرده درجه درجه توقفه اوغرامش ، یعنی نما بولامامشدر.

توقف نمانك الك سافل درجەسنی تمثیل ایدن أبلهده بوتون سوق طبیعیلردن قطع‌نظر حق تغذی انسیاقی بیله‌مفقوددر. دوغدیغی زمان آنا ممەسنه یاقلاشمغی بیله کوچ حالله یاپار . داها صوکرا نه آچلغنی ، نه‌ده صوسزلغنی دویار . ییەجك شیلری کوردیکی حالده یرندن بیله قیمیلدایاماز . باشقەلرینك معاونتی اولماسه آچلقدن ئولور . أبلهلك بر آز دها خفیف اولورسه دویمق نەدر بیلمەین بر اوبورلق و پیس بوغازلیلغك انتهاسزلغی کوریلور. أبلهلرك بوتون سرمایهٔ حسیاتی منحصراً تغذی احتیاجلرینه ارجاع اولونه‌بیلیر. بوغوق خومورداتمەلر ، تخریشکار صیحەلر وآجی کولمەلردن باشقه حظ وألملری یوقدر .

تام أبلهلرده قورقو و حدت نامنه برشی کورولمز . چونکه هیچ بر شی حس ایتمز وهیچ برشی آکلامازلر . بر آز حساسیق اولانلر آنجق جزا ودایاقدن قورقارلر . أبلهلرك بر آز فوقنده اولان آبداللرده حدت اختلاجلی ، احتناقلی ؛ ألجالر ایسه شدید وتخریبکار بر حیوان قودوزلغنی آکدیرر .

بونلردن اڭ دار خودكاملق سويه‌سنك فوقنه چیقابیلنلر محیطنده كیلره تماماً لاقید قالمازلرسه‌ده حس مربوطیتلری مبهم ودوامسزدر . بر آز دها حساس اولانلر « سویملی ومحبتكار كورونمكله برابر درین كوكلره مستند اولمایان تحسسلری اوقشانان كوپكارك یالتاقلانمه‌لرینه بكزه‌ر » [شول] . اڭ یوكسك مظهریتلری عدالتسزلكی آلاجه بولاجه حس ایده‌بیلمكدر . اجتماعی واخلاقی حسلری یاهیچ ویا پك ابتدائیدر .

جنسی سوق طبیعیلری ایسه یا تماماً مفقود ویا بر چوق پروه‌رسیونلر وحدوسز بر شهوتپرستلك ایچنده‌در .

الحاصل بونلردن بعضیلری بدیعی وحسی حسلرك آنجق رشیمی تظاهرلرینه قادار یوكسله‌بیلیرلر . أبله اویناماز ، بوبرقاعده‌در . چونكه صرف ایدبله‌جك فضلهٔ حیاتی اولمادیغندن دائما كندی قابوغنه چكیلیر . حتی شوقی كتیریله‌رك اویونه دعوت ایدلدیكی زمانلر بیله پك اشتهاسزدر . رسم وموسیقی‌یه قارشی شویله بویله بر ذوقی اولانلرنده ابتدائی تمایلات بدیعیه كورولمز دكلدر . موسیقی ملكه‌سنك حسی حسلر آره‌سنده اڭ اول ظهور ایتدیكنه باقیلیرسه اڭ صوكرا ضایع اولماسی طبیعی كورولمك اقتضا ایده‌ر . نته‌كیم برچوق جنت حاللرنده حس موسیقی كیچ خراب اولمقده‌در . بونكله برابر بوتون بو ملكه‌لر پك فقیر قالوب تقلید سویه‌سنی كچه‌مز . بووراثت قوربانلرنده‌كی تأثری حیاتك مجمل بر بلانچوسی ایشته بوندن عبارتدر . اشبو روحی سقطلرده عمومیتله شو ایكی دور قبول ایدیلیر :

۱) تولددن اوچ‌درت یاشنه قادارکچن زمانده توقف نماحاصل اولورسه حال روحی همان صفر دینه‌جك برسویه‌ده قالیر .

۲) داها كیچ برچاغده حصوله كلن توقف اولوب بونلرك روحیاتی داها آز فقیر وفقط آهنكسز وبوزوقدر . هرایكی حالده‌ده كورولن تكامل ، هرنه قادار ناتمام اولسه‌ده ، انحلالده‌كی سقوطك تماماً عكسی اولان بر صعوددر .

زمانمزده چوق قوللانیلدیغی نسبتده سوء استعمال ایدیلن وحسلرك مرضیاتی ایله دوغرودن دوغری‌یه علاقه‌دار اولان تردی نظریه‌سندن بوراده بر پارچه بحث ایتمك ایجاب ایدییور .

تأثری حیاتك اضطراری تخریبلر ، مرضی قورقولر ، دواناپذیرحزنلر ، جنسی انفسادلر

(پروه‌رسیونلر) ، شبهه‌جنق ، اخلاقی حسك فقدانی كبی آنورمال ومرضی شكللرینی كوزدن كچیریركن بونلرك دائما اڭ یاقین وبلاواسطه سببلرینی مثلا خسته‌لق ، شومندوفر قضالرنده‌كی ناكهانی سقوط وباشك زده‌لنمه‌لرینی كوسترمكله اكتفا ایدییورز . حالبوكه منشأی ایستر عشق وحرص جاه ، ایستر خرابی ، ایستر افتراق كبی كدرلر ؛ ایسترسه هردرلو متاعب ذهنیه وافراطلر اولسون مذكور مرضیلكلرك بوتون سببلری بونلر دكلدر . حتی بونلر اكثریا عارضی وتصادفیدر . بویله اولماسه‌یدی عینی قضا وشرائطه معروض قالانلرك عینی عاقبتلره دوچار اولملری ایجاب ایده‌ردی . حالبوكه بز بونك چوق كره عكسنی كورویورز . مثلا مشتركاً بر دكز قضاسی كچیره‌نلر ایچنده مراقلی قالانلر ودلیرنلر یاننده هیچ برشی اولمایانلر پك چوقدر . بونتیجه فرقلرینی ایضاح ایده‌بیلمك ایچون مشترك سببلردن باشقه برده بالذات فردك تشكلنده مندمج سببی آرامق لازمدر . هرهانكی بر فرد اوفاق برصدمه‌یه جزئی برمقاومت كوسته‌ردكدن صوكرا مغلوب اولورسه بوكا متردی دییورز .

تأثری حیاتك مرضیلشمه‌سنده اساس سببك تردی اولدیغی ایلك دفعه (موره‌ل) طرفندن ایلری سورولدیكی واو وقتدن بو كونه قادار بوبابده خیلی ترقیلر اولدیغی هركسك معلومیدر . فقط بو تعبیر مع التأسف اوقادار نابجا وبربرینه بكزه‌مز واقعه‌لره علم اولدی كه صوك زمانلرده بونك « متافیزیك » بر ایضاحدن باشقه برشی اولمادیغنه حكم ایدیله‌جك برداده‌یه كلیندی . وفی الواقع مختلف مؤلفلرك بوكلمه‌یه ویردكلری معنا بربرلرندن چوق فرقلیدر . تردی عقیده‌سنك واضعی اولان (موره‌ل) ، تردی حقنده ، دوغرو دینه‌مسه‌ده هیچ اولمازسه واضح ، شویله برمفهوم ویرمشدی : « تردینك اڭ واضح معناسی ، برانموذج اصلینك مرضی برانحراف عرض ایتمه‌سیدر . بوانحراف منشأی اعتباریله نه‌قادار بسیط فرض ایدیلیرسه ایدیلسین هرهانكی برفردده رشیم حالنده بولوندیغی اوفرد بشریتده‌كی وظیفه‌سنی ایفا ایتمكده كیتدكجه لیاقتسزلغه محكومدر . تردی رشیمی فردده انكشاف وترقی ایتدیكی كبی وراثت طریقیله اخلافی‌ده تهدید ایدر ... بكا قالیرسه بشریتك نورمال تیپندن مرضی بر صورتده انحراف ایتمكله تردی ایتمك عینی شیدر » .

كورولیوركه معتقد بر خرستیان اولان (موره‌ل) ك فكری غایت واضحدر . بو ذات اعتقادینك تأثیریله الله ألندن چیقمش بربشریتینه ایناینیور . تعریف چوق آیدینلق اولمقله برابر مسئله‌یی پك بسیط كوستردیكندن بونقطهٔ نظر ترك ایدلمشدر . الیوم تردی ده نتیجه

جسمانی وروحی علامت مخصوصه‌لری یعنی « ستیغمات » لری اولان مرضی بر استعداد آکلاشیلیر .

جسمانی علامتلر جملهٔ عظمیه ، عضلیه ، هضمیه ، تنفسیه ، دورانیه وبولیه‌نك خلاف عاده‌لکلری ایله جلد ، اعضای حواس وکلام وبالخاصه مرکزی ومحیطی جملهٔ عصبیه‌نك خلاف عاده‌لکلری اولوب اعظمی اوله‌رق آلتمیشه قادار چیقاریلمشدر .

روحی علامتلر دها مبهم بر طرزده تعیین ایدیلمش اولوب باشلیجه‌لری : تنبیه ایله عکس العمل آره‌سنده‌کی بارز نسبتسزلکی افشا ایده‌ن سریع انفعالیت ؛ سجیه‌نك استقرارسزلغی ، شخصیتده وحدتسزلك ووفاقسزلق ، انقطاعسز تغیرلر ، افعال وحرکاتده ګه‌کزانتریقلك ، فکر ثابتلرله برلکده ألملی اوبسه‌سیونلر ، غیر قابل مقاومت اضطرارلر ویا فوق العاده بر حسسزلکدن عبارتدر .

بوکا قارشی اعتراضاً دینه‌دی‌که لاعلی التعیین بیك کیشی آلینسه ایچلرنده بو صاییلان علامتلردن منزه بر کیشی بیله چیقمایاجغنه کوره بوتون بشریتك متردیلر زمره‌سنه داخل اولماسی لازمدر . چونکه تعیین ایدیلن علامتلر اوقادار عمومی‌که واضح وغیر قابل مناقشه هیچ بر جهتلری یوق ! بناءً علیه بویله عمومی ومبهم علامتلرله مثبت حکملر ویریله‌مز .

بو وبوکا مماثل مشکلات برچوق مناقشه‌لره میدان ویرمشدر . بزده بونلره قاپیله‌جق دکلز . تردینك ایضاحی قیمتی واوغرادیغی سوء استعماللر نه اولورسه اولسون بو تعبیر یالکز لفظدن عبارت بوش بر مفهوم اولمایوب بالعکس بر شأنیتی افاده وبرچوق سجیه‌لری خلاصه ایتمکده‌در. تأثری انحلالك بهمه حال عقلی انحلاله تابع اولدیغی فرضیه‌سنی جرح ایتمك ایچون بو قاداری بزجه کافیدر .

عجبا حسلرك انحطاطی اصل ومقدم ، فکرلرك انحطاطی عارضی وتالیمیدر ؛ یاخود کیفیت بر عکسمیدر صورتنده یوقاریده وضع ایدیلمش اولان مسئله‌نك بو طرزده وضعی چوق ضعیفدر . حس ایله فکری بر برلرندن آییره‌مز صنمی بر تحلیل محصولی اولوب بونلر حقیقت حالده بر برلرندن آیریلامیه‌جق قادار کرفتدرلر. انحطاط قانونی کرك حیاتیاتده واغلب احتمال روحیاتده حیاتك عمومنه مؤثر اولوب جزئی و قسمی دکلدر . یاشلك وخسته‌لقلرك تأثیریله وقوعه کلن بوتون ذهنی ضعفلر (مثلا عمومی فکرلری آکلامقده مشکلات چکمك ، بر قسم خاطره‌لری قایب ایتمك والخ کبی) کندیلرینه تقابل ایده‌ن تأثری حاللری طبیعتیله ازاله ایده‌ر . (٣ نجی مشاهده) ده کوستردیکمز واقعه

بوکا کوزه‌ل بر مثالدر . فقط بوندن تأثری حیاتك انحطاطی دائما ذهنی حیاتك انحطاطنه تابع اولدیغی نتیجه‌سنی چیقارمه‌ملی. چونکه تردی حاللرینك چوغی بونك عکسنی تأیید ایده‌ر . تردی ، اساس اعتباریله ، عضوی بر سقوط وفیزیولوژیك بر سفالت اولوب تأثیرلرینی اول باول هیجانلرله تمایل وفعللرده حاصل ایده‌ر . ذکا ، صدمه‌لره حسلردن دها چوق تحمل ایده‌بیلدیکندن بعضاً حسلرك انحطاطی واقع اولدیغی حالده ذکایه هیچ بر شی اولمایه‌بیلیر. مذکور عقیده‌نك طرفدارلری متردینك بعضاً پك پارلاق ملکات عقلیه ایله متحلی اولدیغنی کوسترمشلر وحتی بعضیلری‌ده تردی، یوکسك ابداعیلکك شرط لازمیدر ادعاسنده بولونمشلردر (مثلا دهاء برنه‌وروز والخدر دیه‌نلر وار)

هر دولو مفرط حکملری بر طرف ایده‌رسه‌ك بو بابده‌کی واقعه‌لرك اکثریسی بزه شو حکمی ویره‌ره‌جك کبیدر: انحطاط، منحصراً دکلسه‌ده اصلاً وابتداءً تمایللر وتأثری حاللردن باشلار ؛ چونکه تردی اولا بونلر اوزرینه مؤثر اولور .

خادم آلت وسلاحلردن بشقه برشی دکلدرلر . خارجی عالمله بو قادار آز تماسلرینه رغماً اشتهالری چوقدر. آنا رحمنده و ایلك آیلرده‌کی چوجوق حیاتی‌ده بونلردن چوق فرقلی‌میدر ، یاخود تطمین ایدیلوب ایدلمه‌سنه کوره حظ و ألملر تولید ایده‌ن وهمان تماماً احتیاجلره انحصار ایده‌ن برحیاتدن باشقه برشیمیدر ؟... منحصراً فیزیولوژی کوزیله باقیله‌جق اولورسه ذکانك وظیفه‌سی افندیلك دکل ، خدمتکارلق صورتنده تجلی ایتمکده‌در.

مدعامزی تأیید ایده‌جك روحی دلیللری بولمقده کوچ دکلدر . (شوپنهاوه‌ر) بو وظیفه‌یی پك پارلاق ومکمل ایفا ایتدیکی ایچون تکراراونه تشبث ایتمك برجرأت اولور. یالکز بو فیلسوفی اوقورکن قوللاندیغی «اراده: La volonté » تعبیرنده آلدانماملی . بوذاته کوره اراده؛ ایسته‌مك، آرزو ایتمك، أمل بسله‌مك، قاچمق، اومودلانمق، قورقمق، سومك ، نفرت ایتمك معنالرنده‌در . بر کله ایله خلاصه ایتمك لازم کلیرسه اراده ، بوتون أییلك وکوتولکلرمزی، بوتون حظ وألملرمزی افاده ایده‌ر». یالکز بوذاتك بر فیلسوف اولمق اعتباریله اراده کله‌سنه آره‌صره ویردیکی متافیزیك معنالرله اسکیمش بر فیزیولوژینك تلقیلرینی و ذکایه قارشی کوستردیکی شخصی خصومتلری برطرفه براقمقده اونوتمه‌ملی. اونده‌کی بو خصومتلرك سببی؛ شیمدی‌یه قادار کلن بوتون فیلسوفلرك روحك اساسنی منحصراً ذکاده کورمه‌لرینك فیلسوفك روحنده تولید ایتدکلری عصیاندر . بو جهتلردن قوروندقدن صوکرا تأثری حیاتك روحیاتنه دائر اك شایان حیرت دولغون صحیفه‌لره واك کسکین کوروشلی ملاحظه‌لره اونده تصادف ایدیلدیکی کورولور . بو بابده باشلیجه دلیللرینی خاطرلانه‌یم :

اراده [یینه سویله‌دیکمز معناده آکلاشیلمالی] جهانشمول اولوب هرحیوانده شعورك اك اساسلی برآرزوسیدر . محافظهٔ حیات ، رفاه ونما و تولید تمایللریله متجلی اولان آرزو بوليپلردن انسانه قادار بوتون حیوانلرده مشترك بر تملدر. حیوانلر آراسنده‌کی فرق آنجق بیلمك یعنی ذکا فرقلری‌در. حیواناتده یوقاریدن آشاغی‌یه اینیلدکجه ذکا یاواش یاواش آزالیرکن آرزوده بو نوع تدریجی بر سقوط اصلا کورولمز . اك کوچوك بربوجك بیله برانسان قادار قوتله ایسته‌ك صاحبی‌در . چونکه اراده هریرده کندی کندینك عینی‌در . ذکایه نسبتله اراده ؛ اوموزلرنده ایی کوره‌ن بر مفلوجی طاشیان زنده بر اعمایی آکدیرر .

یاشامق اراده‌سیله بوندن تولد ایده‌ن ئولوم قورقوسی هردرلو ذکادن مقدم و مستقلدر. انسانك عینیت وسجیه‌سی اراده‌سنده‌در . « انسان قافایه دکل ، قلبه دیکیلمشدر » .

نتیجه

تدقیق ایدیلن مسئله‌لرك تنوعنه و موضوعمزك کثرت وجوهنه رغماً بو کتابده تعقیب ایدیلن فکر اساسی ، تأثری حیات تملنك اشتهالرله اکراهلر یعنی حرکتلرله توقف حرکتلرده اولدیغنی کوسترمکدی. تأثری حیاتك کوکلرینه اینیلدیمی یا بر تمایل ، یا دوغمق اوزره ویا دوغمش برحالده بولونان برفعل کوریلورکه بونلر ذکادن مستقل اولدقلری کبی اونسزده یاشایه‌بیلیرلر . بو راده قیصه‌جه کوسترمك ایسته‌دیکمز شی تأثری حیاتك بوتون روحی حیات ایچنده تمل اولدیغی یعنی ایلك موقعی اشغال ایتدیکیدر. مسئله‌یی توضیح ایچون فکریمی تصریح ایده‌یم : مقصدمز بعض مؤلفلرك یاپدقلری کبی «حساسیت» ایله «ذکا» یی آیری آیری «ملکه‌لر» کبی تصور ایده‌رك بونلردن برینك دیکرینه فائق اولدیغی صنعی وغیر معقول بر طاقم نفسی و کبنی ملاحظه‌لرله مناقشه ایتمك دکلدر. حساسیت ایله ذکا شیئنی بر اصولله تفریق ایدیله‌بیله‌جکندن اول امرده یاپیله‌جق شی بونلردن هانکیسنك اصل ومقدم وهانکیسنك تالی اولدیغنی تعیین ایتمکدر . تأثری حیات اولا تجلی ایدییورسه واضحاً آکلاشیلیرکه ذکادن مشتق دکلدر . بناءً علیه حساسیت ، ذکانك بر طرز ویا افعوله‌سی اولمایوب باشلی باشنه موجود وهیچ بر شیئه قابل ارجاع دکلدر .

مسئله بویله دوشونولورسه جواب غایت بداهت اکتساب ایده‌ر. چونکه تأثری حیاتك مقدمیتنه شهادت ایده‌جك فیزیولوژینك دلیللر اوقادار آشکاردرکه یالکز تخطر ایدلمه‌لری کفایت ایده‌ر . نیته کیم عضوی ونباتی حیات هریرده ودائما حیوانی حیاته تقدم ایتمشدر. فیزیولوژیستلر : « حیوان ، کندندن اول موجود اولان بر نبات اوزرینه آشیلانمشدر » سوزنی دائما ذوق ایله تکرار ایده‌رلر. دیمك که عضوی حیات کندیسنی دوغرودن دوغرویه تأثری حیاتك تملی اولان احتیاج واشتهالرله افاده ایده‌ر . حیوانی حیات ایسه بونی ذهنی حیاتك تملی اولان احساسلرله یاپار. عضوی حساسیتك مقدم رولی بو کتابك « مدخل » نده کوسته‌ریلمشدی . احتیاجلرك بر هونکندن عبارت اولان سافل حیوانلره دقت ایدیله‌جك اولورسه بونلرده‌کی روحیاتك غدا آرامق ، کندینی مدافعه ایتمك وتکثر ایتمکدن باشقه برحاللری اولمادیغی کوریلور. اکثریسنك یالکز لامسه‌یه انحصار ایده‌ن حاسه‌لری احتیاجلرینه

دینی ، سیاسی ، مسلکی بوتون استقرارلی جمعیتلرك منبع و رابطه‌سی اراده‌در . فرقه ، طریقت ، تفرقه شیمه‌لری قوتلرینی هپ اراده [آرزو]دن آلیر . یالکز ذکا مشابهتلرینه استناد ایده‌ن دوستلقلرله قلبه دایانان اخوتلر بر کره مقایسه ایدیلسین ! بوتون دینلرك أبدی مکافات اخرویه‌یی ذکا موهبه‌لرینه استناد ایتدیرمه‌یوب اوصاف اخلاقیه‌یه ابتنا ایتدیرمه‌لرنده یردن کوکه قادار حقلری واردر .

اراده [آرزو]ده شاهانه بر قدرت کوریلور . احتراصی قوللانان عقل اولمایوب بالعکس عقلی قوللانان احتراصدر . ذکا ، شدتلی بر آرزونك تأثیری آلتنده بعضاً هرکسی حیرتده براقه‌جق یوکسك بر زندکی‌یه واصل اولور . آرزو ، عشق ، قورقو الك قاپالی ذکالری بیله آچار . فضله اوله‌رق اراده ایله ذکا آره‌سنده ماهیتاً عینیت اولسه ایدی انکشاف وتکامللرینك باش باشه کیتمه‌لری لازم کلیردی . حالبوکه بویوك ذکایه صاحب فقط اورته سجیه‌لی نه قادار انسانلر واردر . بوکا مقابل «قالین برقافا طاسی ایچنه طیقیلمش کوچوك بر بین وضعیف بر ذکانك پك شدید آرزولرله احتراصلی وبی آمان تمایللری جمع ایتدیکی کورولور» .

منحصراً ذکایه عائد بر شی عد ایدیلن حافظه‌نك اکثریا تأثر حاللرینه تابع اولدیغنی کورمشدك . بو نقطه (شوپنهاوه‌ر)که‌ده نظرندن قاچمامشدر : «بر حافظه ضعیف اولسه‌ده فی الحال حاکم اولان بر احتراصه نافع اولان شیلری دائما مکمل بر صورتده حفظ ایده‌ر . مثلا عاشق عشقنه مساعد اولان هیچ بر وقعه‌یی اونوتمادیغی کبی اقبالپرستده پروژه‌لرینه یارایان هیچ بر شیئی قاچیرماز . خسیس ، اوغرادیغی ضرری اصلا اونوتمادیغی کبی مغرورلرده اونورلرینه دوقونان شیلره میم قویارلر . هله نخوتپرستلر حقلرنده‌کی مدحلردن بر کلمه بیله قاچیرمازلر .. ایشته «قلبك حافظه‌لری بونلر وذکانك حافظه‌لرینه نسبتله نه قادارده صاغلاملر !»

حس ایله ذکا آراسنده‌کی فرقلر درین تدقیق و تجربه‌لره حاجت قالمقسزین بو قادار بدیهی و آشکار ایکن ناصیل اولیورده بونجه زماندر حس ، «ذکانك مبهم بر شکلی» ویا «احساسك بر کیفیتی» کبی تلقی ایدیلدی دیه‌جکسکز دکلمی؟ بکا قالیرسه بونك سببی عصرلردن بری بوموضوعك روحیات کوزیله دکل ذهنیه فلسفه‌سی نظریله تدقیق ایدلمه‌سندن ایلری کلمشدر . معلومدرکه فلسفه طرزلری بالضروره عقلی‌درلر . تأثری حیاتی تدقیق ایده‌نلر بونك تکاملنی نظردقته آلمقسزین یالکز الك معضل وکماللی شکللرینی مطالعه ایدوب منبعلرینه

ایتمه‌مشلر . هله غیرمشعور فعالیت هیچ خاطره کلمه‌دیکی کبی حظ ایله ألملردخی اصلی حادثه‌لر کبی تلقی ایدیله‌رك بونلری احیا وتولید ایده‌ن کیزلی زنبرکلر مجهول قالمشدر .

خلاصه ، حسیات روحیاتی شیمدی‌یه قادار هپ کونده‌لك حیاتك هر کون کوردیکمز معضل هیجانلرندن باشلایوردی . فضله اوله‌رق بونلرك معضلیتی ؛ ادراك ، خیال وفکرلری خلط ومزج وتجزی ایتدیره‌ن ذکامزك أثرلری اولوب فردی ویا اجتماعی احتیاجلره تعلق ایتمه‌لری اعتباریله شعورده‌کی افاده‌لری تأثری بر رنك آلیور دینیلیر وتأثری حیات بوتون ماهیتیله آنجق بوندن عبارت ظن ایدیلیردی . ــ حالبوکه بو معضل حسلر تحلیل ایدیلنجه کوریلیورکه هر بریسی بسیط بر طاقم هیجانلره قابل ارجاعدرلر . حتی بسیط بر هیجان بیله تمایللردن مرکب اولمق اعتباریله معضلدر . تمایل ده‌ نتیجه‌ده محرك عنصرلرله خوش ، ناخوش ویا معضل شعور حاللری آکلاشیلمالیدر . ــ الحاصل تأثری حیاتده‌کی اساسی عنصر (محرك ، دینامیك) ایکی شکلده ظاهردر : شعورلی تمایللر یاخود آرزولر ، غیرمشعور تمایللر یاخود اشتهالر . بو ایکیسی آره‌سنده ماهیتاً عینیت موجود اولوب برنجینك ایکنجیدن فرقی شعور فرقیدر . تأثر حیاتنك روحی شکلی اولان آرزولر شعورلی بولونمق سایه‌سنده اشتهالردن دها زیاده متنوع انطباقلری ونامتناهی بر آلاستیقیتی حائزدرلر . تأثری حیاتك فیزیولوژیك شکلی اولان اشتهالر ایسه استقرارلی ، ثابت ، غیر ارادی وابداعدن محرومدرلر ؛ چونکه شعوری دکلدرلر .

شعورلی تمایلات ابتدائیه‌نك بر اسم جنسی اولان آرزونك منشائی حقنده ظاهراً متضاد ایکی مدعا واردر . برنجی مدعایه نظراً آرزو هر درلو بیلکی وذکایه مقدم اصلی بر حادثه ؛ یعنی حظ وألم تجربه‌لرندن مقدمدر . ایکنجی مدعا طرفدارلرینه نظراً ده تالی بر حادثه یعنی تجربه‌دن صوکرا معلوم اولمش بر شیدر . بو صوك مدعانك طرفدارلری داها چوقدر . حق بو فکرلرینی «بیلینمه‌ین شی آرزو ایدیلمز ! بز آنجق کندیمزه أیی کورونن شیئی ایسته‌یه بیلیرز ؛ آرزو ، مجرب بر حظه مستنددر» وجیزه‌لریله هرکسه طانیتمشلردر . واقعا ایکی مدعاده دوغرودر ؛ یالکز هر مدعانك آیری بر دوره‌ٔ تعلقی واردر . برنجی مدعا حسلرك منشألری حقنده ایکنجیسی‌ده متکامل حسلر ساحه‌سنده دوغرودر .

عضوی حیاتك ایلك زمانلرنده‌کی آرزولر هر درلو حظ وألم ملاحظه‌لرندن مستغنی وتجربه‌دن مقدم اولوب کور بر قوت کبی حرکت ایده‌ر . بو اثناده نزه‌یه کیتدیکنی

بیلمه‌دن حرکت ایتمسی لازم وضروری‌در ؛ بویله یاپماسه‌یدی یا هیچ حرکت ایتمیه‌جك ویاچوق کچ حرکت ایده‌جکدی‌که بو ، حیاتده اصلا واقع اولمش دکلدر .

آرزونك تجربه ایله اداره ایدیلمه‌سی عضوی‌حیاتك متکامل دورلرنده کورولور. بورادە حظ‌وألم تجربه‌لره مستنداولوب بری‌آرانیر، دیکرندن‌ده قاچیلیر. یوقاریده‌کی وجیزه‌لر ایشته بودوره قابل تطبیق‌در. آرزونك قطعی شکلی بو اولوب آرزو حاللرینك اکثریتنی احتوا ایده‌ر . بونکله برابر ایرکین برانسانده بیله مبهم ، موضوعسز وغایه‌سز آرزولره تصادف ایدیلدیکنی أولجه مثاللریله کورمشدك .

کورتمایل، حرکتی‌اثناسنده‌غایه‌سنه‌واصل‌اولونجه بوندن‌حظ‌آلیور واونی‌یکیدن آریبور؛ چونکه خوشدر . لکن خوش وناخوش ده‌نیلن شیلر نسبی کیفیتلر اولوب فرددن فرده وحتی بر فردده زماندن زمانه ده کیشیر . جسمانی وعقلی عضویت ده کیشدیکی بوکا مقابل تمایللروحظ وألم وضعیتلری‌ده ده‌کیشیور. علم امراضك بوبابده‌کی دلیللری غیرقابل رددر.

تأثری حیاتك تمل‌وایلك واقعه‌سنك تمایل اولدیغی واضحاً کورولمکله برابر بو کتابك بوتون روح ومقصدینی خلاصه ایدن شوفقره‌یی (سپینوزا) دن نقل‌ایتمه‌دن کچه‌میه‌جکم : « اشتها ، انسانك اساسیدر . انسانده‌کی بوتون تغیر وحاللر اشتهایی محافظه ایتمك لزومندن انبعاث ایتمشلردر ... اشتهاایله آرزو آره‌سنده اساساً هیچ برفرق اولمایوب آرزو اشتهانك کندندن خبردار اولماسی ، یعنی شعوریاشمه‌سیدر. بناءً علیه اشتها وآرزویی تأسیس ایده‌ن شی بر شیئك ایپلکی حقنده ویریلن حکم اولمایوب بالعکس برشیئه اشتها وآرزو ایله‌تمایل ایدیلمه‌سیله‌درکه او شیئك أیپلکنه حکم اولونور . » [سپینوزانك « Ethica » نام اثرندن] .

۱۱ تموز ۱۹۲۰ پازار . — باقیرکوی —

فهرست

مدخل

خصوصی حسلرك تدقیقنده‌کی اهمیت . ـ بوبابده تاریخی وثیقه‌لرك فائده‌سی . ـ حسلرك تکامل ایتمه‌سنك سببلری : (۱) ذهنی انکشاف (۲) ارثی تأثیرلر . ـ تکامل افکارك تکامل حسیانه تقدم ایتدیکی حاللر ؛ بونك عکسی حاللر . ذکا ، تضاد پرنسیپیله حرکت ایده‌ر ؛ حس ، غائیت پرنسیپنی تعقیب ایده‌ر . ـ ابتدائی تمایللرك تصنیفی . بوبابده تعقیب ایدیلن اصول . ـ برنجی زمره : فیزیولوژیك : ایکنجی زمره : پسیقو ـ فیزیولوژیك . ـ اوچنجی زمره : پسیقولوژیك . بونلرك تعدادی . . . ۵—۱۶

برنجی فصل

تحفظ سوق طبیعیسنك فیزیولوژیك شکلی

تغدی عضولرینك دماغ ایله مناسبتی حقنده فرضیه .ـ تغدی‌یه عائد سوق طبیعیلرك فسادی . آچلق وصوسزلغك مرضیاتی . تمایللرك حظ وألمه مقدم اولدقلرینك دلیللری ؛ بوبابده استناده مدار اولاجق واقعه‌لر .ـ منفی تمایل: نفرت وحیاتی قیمق. ۱۷—۲۲

ایکنجی فصل

تحفظ سوق طبیعیسنك تدافعی شکلی : قورقو

فیزیولوژیسی . ـ روحیاتی . ایلك آن : انسیاقی‌قورقو ؛ وارثت فرضیه‌سی . ایکنجی آن : تجربه‌یه مستند قورقو . ـ مرضیاتی : مرضی قورقولر یاخود (فوبیلر) . بونلرك تدقیقنده کورولن ایکی دور . برتصنیف تجربه‌سی . ـ طبیعی قورقودن ناصیل استقاق ایدیورلر ؟ قورقو واکراهه تعلق ایده‌ن ایکی زمره . ـ بلاواسطه سببلر حقنده تحریات :خاطره‌سی محفوظ قالان حیاتی واقعه‌لر ؛ خاطره‌سی اونوتلمش حیاتی واقعه‌لر ؛

اولجه مبهم حس ایدلمش اولوب ده بالآخره تصادفك سوقیله معین برشکله استحاله ایتمش اولانلر . . . . ٢٣—٣٣

اوچنجی فصل

تحفظ سوق طبیعیسنك تجاوزی شکلی : حدت

فیزیولوژیسی . ـ روحیاتی ؛ حدت ایکی آن قطع ایدر : بری ألم ویریجی ، دیکری مختلط آن . ـ تکاملی : حیوانی شکلی ، تأثری شکلی ، ذهنیلشمش شکلی . ـ مرضیاتی . حیوانی شکلنه جنت صرعویه ، تأثری شکلنه مانیاق حال تقابل ایدر . ـ غیرقابل مقاومت تخریبکارلق تمایللری . ـ بونلر ناصیل دوغار وناصیل معین براستقامت آلیر ؟ عکس العمل حیات ابتدائیسنه رجوع . اساسی سبب : مزاج . عارضی سببلر . . . . ٣٤—٤٣

دردنجی فصل

سمپاتی ومیل هیجانی

سمپاتی بر سوق طبیعی اولمایوب پك عمومی پسیقوفیزیولوژیك بر خصیصه در . تام معناسی ، محدود معناسی . ـ فیزیولوژیك دور : تقلید . پسیقولوژیك دور . ایلك آن : پسیقولوژیك وحدت ؛ ایکنجی آن : میل هیجانینك التحاقی . ـ میل هیجانی . فیزیولوژیك افاده سی . لمس ایله مناسبتلری . تبسم . کوزیاشلری : بونلرك سببی حقنده فرضیه لر . ـ میل هیجانی دیکر هیچ برهیجانه قابل ارجاع دکلدر . . . . . ٤٤—٥١

بشنجی فصل

« أنا » وتأثری تظاهرلر

بونلر حس قوت وحس ضعف کبی برواقعهٔ اصلیه یعنی اولیه یه ارجاع اولونورلر . ـ مثبت شکلی : غرور . غرورك فیزیولوژیك وپسیقولوژیك سجیه لری . مسرت وحدتله مناسبتلری . تکاملی . ـ منفی شکلی محویت . ـ نیم اجتماعی سجیه سی . ـ مرضیاتی . مثبت شکلی : جنت اقتدار ، بویوکلك دهلیکی . منفی شکل انتهائیسی : انتحار تمایلی . بوبابده کی مسائل . ٥٢—٥٩

فیزیولوژیسی . ـ تکاملی : انسیاقی دور ، هیجانی دور (فردی انتخاب) ، ذهنی دور (افلاطونی عشق) . ـ مرضیاتی . جنسیت سوق طبیعیسی انحراف ایده بیلیرمی ؟ تشریحی ، اجتماعی ، روحیاً غیرمشعور وروحیاً مشعور سببلر . . . . . ٦٠—٧٠

یدنجی فصل

بسیط هیجانلردن معضل هیجانلره انتقال

معضل هیجانلر بسیط هیجانلردن اشتقاق ایدر : (١) متجانس وغیر متجانس شکلده برتکامل تام ایله . (مثاللر) ؛ (٢) انکشافك توقفی ایله ، (٣) ترکب ایله : بونك ایکی شکلی ، اختلاط ایله ترکب ، امتزاج ایله ترکب (علویت هیجانی ، مزاح) . عجاب بر سوق طبیعیمیدر ؟ منشأی حقنده فرضیه لر . . . . ٧١—٨٤

سکزنجی فصل

اجتماعی واخلاق حسلر

اجتماعی حسلرك منشأی . ـ حیوانی جمعیتلر ؛ تغذی جمعیتلری . فردوجمعیت . عائله جمعیتلری : اجتماعی سوق طبیعینك منشأی نه جنسی عشق ، نه ده آنالق محبتیدر . ـ سورو جمعیتلری . ـ بنی نوع آره سنده کی جاذبه ، اجتماعی تمایللرك منشأیدر . عارضی واستقرارسز برلشمه لر . اجتماعی تمایللر شرائط حیاتیه دن دوغار . اجتماعی حیات عائله حیاتندن چیقماز . ـ حیواناتده عالی جمعیتلر ؛ بونلر عائله یی دافعدرلر . بشری جمعیتلر . بونلرك منشأی حقنده ایکی متضاد نظریه : عائله و(اورد) یعنی «طائفه» [بوتعبیر مرحوم ضیابککدر] نظریه سی . ـ عائله نك تکاملی اجتماعی حیاتك تکاملی . عائله وسمیه (قلان) بربرینه مشابه مؤسسه لردکلدرلر . ـ اخلاقی حس . منشأی حقنده ایکی مدعا : ذهنیه مسلکنك مدعاسی ، حسیه جیلرك مدعاسی . بو مدعالر اخلاقی حیات تکاملنك ایکی آننه تقابل ایدر . اخلاقی حسك وهیلك وضرورتی ذهنی ماهیتده اولمایوب حرکی ماهیتده در . ـ خیرخواهلق حسنك تکونی . مولدعنصرلرینك پسیقولوژیك تحلیلی بوبابده کی واقعه لر . اخلاق موجدلری . ـ عدالت حسنك تکونی . انکشافك صفحه لری . نتیجه : اخلاقی حسك معضلیتی . ـ مرضیاتی . جنائی آنتروپولوژی مسئله لرینك تنزیلی اخلاقی حسسزلك . . . . . . ٨٥—١١١

طقوزنجی فصلی

دینی حس

موضوعك اهمیت وتقسیمی . ـ برنجی دور . منشأ مسئله سی . نامتناهیت مفهوم

ابتدائیسی ؛ آیین اجداد . فه‌تیشیزم ، آنیمیزم . قورقونك غلبه‌سی . بودورك عملی، انتفاعی واجتماعی سجیه‌سی . ـ ایکنجی دور : (١) ذهنی تکامل . انتظام کائنات تلقیسی ، بونك اولا مادی ، صوکرا معنوی شکلی . (٢) تأثری تکامل. محبتك غلبه‌سی؛ اخلاقی حسك انضمامی. ـ اوچنجی دور. ـ عقلی عنصرك تفوقی. دین فلسفه‌سنه انقلابی؛ تأثری عنصرك زوالی. ـ دینی حس ، تام برهیجاندر. بوکا مترافق اولان برچوق فیزیولوژیك حاللر. ـ دینی حسك احتراص حالنه کچمسی . ـ مرضیاتی ١١٢ــ١٣٣

اونجی فصل

بدیعی حس

منشأی؛ اویون نظریه‌سی. بدیعی فعالیت یاراتیجی مخیله‌نك حسی شکلده براویونیدر. انسیاقی ماهیق . ـ بسیط اویون ایله بدیعی اویون آره‌سنده‌کی فاصله : پاندومیمالی دانس صنعت ابتدائیسی . حرکتدن اشتقاق ایده‌ن صنعتلرله سکوندن اشتقاق ایده‌ن صنعتلر . ـ بدیعی فعالیت نیچون تکامل ایتدی ؟ صنعت منشأنده اجتماعی بر فائده‌یی حائزدی . ـ بدیعی حسك تکاملی . اجتماعی وجهی: کوزه‌ل صنعتلرك اجتماعی سجیه‌دن فردی سجیه‌یه دوغرو کیتمه‌سی. بشری شکلی: انساندن بوتون موجودات ومخلوقاته دوغرو یورومه‌سی . طبیعت حسی . ـ علویت حسی : بدیعیاته قسماً عائددر ؛ تکاملی . بوحسك منشأنده بدیعی اولمادیغی ؛ بالآخره بدیعی اولیشی. ـ قومیق حس. کوله‌نك روحیاتی. برچوق سببلری وبالکز برسببه قابل ارجاع اولمایشی . فائقیت مدعاسی . آهنکسزلك مدعاسی . کوله‌نك فیزیولوژیسی. ـ مرضیاتی. ـ تام معناسیله بدیعی حسسزلك حاللری وارمیدر؟ ـ مشکلات وموضوعك ده‌کیشدیرلمه‌سی لزومی . ـ هیجانك مرضی رولی : بدیین تمایللر ، بویوکلك خسته‌لغی، غیرمشهور فعالیتك تأثیری . ـ یاراتیجی مخیله‌نك مرضی رولی: درجه‌لری . ـ صنعتکارلرده‌کی شدت خیال نه‌یه فعله کچمه‌یور وناصیل تغیره اوغرایور ؟ بو انحرافك سببی ؛ محسناتی ١٣٤ــ١٧٠

اون برنجی فصل

ذهنی حس

منشأی: بیلمك احتیاجی. ـ تکاملی، وانتفاعی دوری : شاشمه (سورپریز)، حیرت ،

صورغو. ـ حسی دوری. ـ ذهنی حاللره کوره تصنیف. تأثری حاللره کوره تصنیف: دینامیك شکل، استاتیك شکل. ـ احتراصی دوری ، ندرتی. ـ مرضیاتی. ـ بسیط شبهه، هائله‌وی شبهه ، شبهه‌ده‌لیلکی . ـ علمده میستیسیزمك انحراف موضوعدن کله‌یوب تحری اصولندن نشأت ایتمه‌سی ١٧١ــ١٨٠

اون ایکنجی فصل

نورمال سجیه‌لر

روحیاتده ترکیبی نقطهٔ نظرك لزومی . ـ سجیه حقنده‌کی نظریه‌لرك قیصه‌جه تاریخی: فیزیولوژیك استقامت ، پسیقولوژیك استقامت . حقیقی سجیه‌نك ایکی نشانه‌سی : وحدت، استقرار . ـ اکتسابی سجیه‌لرك طرحی . ـ تصنیف اصولی : درت درجه. ـ اجناسی : حساسلر ، فعاللر ، حسسزلر . ـ انواعی. ذکانك تالی رولی ؛ طرز تأثیری. ـ حساسلر: محویتکارلر ، تماشائیلر ، مراقبه‌جیلر، منحصراً هیجانی اولانلر . ـ فعاللر : متوسطلر ، عالیلر . ـ حسسزلر : انموذج صرفه ، ذکی انموذج ، حسابیلر. تنوعلر : حساس ـ فعاللر ، حسسز ـ فعاللر ، حسسز ـ حساسلر ، معتدللر . ـ سجیه‌نك قائممقاملری: جزئی سجیه‌لر ، ذهنی وتأثری شکللری ١٨١ــ٢٠٣

اون اوچنجی فصل

آنورمال ومرضی سجیه‌لر

نورمال سجیه‌لرك کافه‌سی معادل‌میدرلر؟ قیمتلرینه کوره تصنیف تجربه‌سی. ـ آنورمال سجیه‌لرك نشانه‌لری: وحدتسزلك ، اولدن کشف وتخمین اولونه‌مامق . ـ برنجی صنف متوالیاً متضاد سجیه‌لر : آنومالیلر ، اهتدالر ؛ روحی مقانیزمالری . متناوب سجیه‌لر. ـ ایکنجی صنف . برلکده‌بولونان متضاد سجیه‌لر. ناتمام شکل : پرنسیپلر وتمایللر آره‌سنده تضاد . تام شکل . تمایللر آره‌سنده تضاد . ـ اوچنجی صنف . استقرارسز سجیه‌لر . فیزیولوژیك وپسیقولوژیك شرطلری . ئه‌نفاتیلیزم پسیقولوژیك . . ٢٠٤ــ٢١٧

اون دردنجی فصل

تأثری حیاتك انحلالی

انحلال قانونی، روحیانده‌کی دستور وعمومیتی. تأثری حیاته تعلق ایده‌ن جهتلرنده‌کی مشکللر. ــ حسی هیجانلرك متوالی ضیاعی. ــ تحقیق دلائل: انکشافك توقفی حاللری. ــ تردی نظریه‌سی وانحلال ایله مناسبتلری . . . . . . ٢١٨ ــ ٢٣١

نتیجه

پسیقولوژیك حیاتك هیئت عمومیه‌سنده تأثری حیاتك موقعی. ــ بو موقعك اولی واصلی اولدیغی. ــ فیزیولوژیك دلیللر، پسیقولوژیك دلیللر . . ٢٣٢ ــ ٢٣٦

اخطار. ــ برنجی جلدك (١١) نجی صحیفه‌سنك اون ایکنجی سطر باشنده‌کی «قریب الشعور» تعبیری «قبل الشعور» اولارق تصحیح ایدیله‌جکدر. کذا ایکنجی جلدك (٨١) نجی صحیفه‌سنك اون یدنجی سطرنده‌کی «مکتسبی» کلمه‌سی «مکتبی» اوله‌جقدر.